

PROLOGUS IN EWANGELIUM SECUNDUM JOHANNEM.

Ez az Janos ewangelista eegyik wr iefufnak zent tanoythwany kezzel, ky zyz valaztateek wr yfstenhwl, kyth ymaran hazzaffagra menwen, az menyekzeból hywa el wr yfsten, kynek hwz zyzeffeeghenek kethkeppen valo byzonfaga vagyon az zenth ewangeliombol: Egy, hogy hwztet Jefus myndennek felette kyvalthkeppen zeretthe; maf, hogy hwz zyzeffeghes zyleyeeth, fyghwen az kereztt fan, neky alanlotta, hogy az zyzeth zyz tartanaa; towabba azont ennemaga es ky yelenthwen, hogy zepletelen vona. El kezdwen vrnak zyletetyk(t), ennen maga az ygheet testee lenny, es az vylagoflagot fetethfegh myat el nem bwrolny nywan vallya. Ez ewangeliomot kedegh yraa megh Afyaban, mynek vtanna Pathmos newó zyghethben latafarol valo kenyweth megh yrta vona, hogy kynek wr yfsten az zenth yrafban, azaz Moyfes kenyweenek

eleyn zepletelen kezdetót vetót vona, vgyan azonnak ez zyz(n)ek atala zepletelen veghet tenne hwz latafarol valo yrth kenyweben. Cristufnak mondafa zerent: En vagyok, vgy mond, alffa et o, kezdet es veeghezet. Es azert az Janos apostol, ky megh yfmerwen hwz halalanak napyat, egybe hywan hwz tanoythwanyth effesomban, fok czoda teetelnek byzonfaga zerent Cristufth valwan, es myndennek elette ymaczagot teween, le zalla hwz megh affott koporffoyaban, es hwz reghy attyok wtan menwen, el nywgoweek. Azonkeppen mynden halalnak keferwfeghetwl ydeghen, mykeppen testygyarlofaghtwl, leeletteteek ydeghen. Es mynden ewangeliaknak vtanna yrta megh hwz ez hwz ewangeliomath azon ezentendóben, mykoron yrnanak

In principio erat verbum, et verbum erat apud Deum, et Deus erat verbum, hoc erat in principio apud Deum, oīa per ipsum facta sūt, et sine ipso factum est nichil.

Élső Cap

Kezdethben vala yghe, es az yghe vala ystennel, es ysten vala yghe. Ez kezdetűl foghwa vala ystennel. Myndenek hű myatta lettenek, es hű nalanal kyl femy nem leth, ky let. Hű bennee eelet vala, es az eelet vala embereknek vylagoffaga. Es az vylagoffagh fetethben es vylagofoyth, es az fetethfeghek hűtet be nem foglalhatak. Boczattateek ember ystentűl, kynek neue vala Janos. Ez yewe tanofagra, hogy tanofagot tennee az vylagoffagrol, hog myndenek hynnèek hű myatta. Nem vala hű vylagoffagh, de hog byzonfagot tennee az vylagoffagrol. Vala byzon vylagoffagh, ky meghvylagofoyth mynden embert yewen ez vylagra. Ez vylagon vala, es ez vylagh hű myatta lett, es ez vylagh hűtet megh nem ysmeree. Twlaydon enneeben yewe, es hű eenney hűtet be nem fogadnak (aak). Vala mennyen kedegh be fogadak hűtet, ada hűnekyk hatalmath ystennek ffyaywa lenny, azoknak kyk hyznek hű neweeben, kyk nem thwlaydon verekből, Sem tethnek akarattyabol, Sem ffyrffywnak akarattyabol, de wr ystentűl zylettenek. Es az yghe tethle leen, es lakozeek mybennűnk; es latook hűneky dyczófegheeth oly mynt atyanak

egyetleneenek, tellyeffh malazthwal es ygaffaggal.

Janos byzonfagot tezen hű rola es kyayttya, mondwan: Ez az, kyt mondok vala: Ky en vtannà yewendó, de en elettem leth; merth ennalammal eleeb valo(a). Es az hű tellyeffegheből vettűnk my myndnyayan malaztot es malaztheert. Mert az terwen Moyfes atal adatot, az malazth kedegh Jefus crifthus atal leth. Ystenth soha fenky nem latta; hanem czak hű egyethlenee, ky hű atyanak kebleeben vagyon, hű yelentette legyen megh. Ez azert Janosnak byzonfaga, mykoron az sydo feyedelmek boczatanak Jerwfalembel hű hozya papokat es leuitakat, hogy meg kerdeneek hűtet: Te ky vagy? Es megvallaa, es nem tagadaa megh, Es megvallaa: mert nem vagyok en Crifthus. Es megh kerdeek hűtet: Ky vagy azert? yllyes vagy ee the? Es monda: Nem vagyok. Proffeta vagy ee the? Es felele: Nem. Mondanak azert hűneky: Ky vagy hath, hogy feleletet mongywnk azoknak, kyk boczattanak mynket? Myt mondaz the magadrol? Monda: En az pwztaban kyaytto zoo vagyok: Ygazgaffatok vrnak hű vtat, mykeppen megmondotta yfayas proffeta. Azok kedegh kyk boczathwan valanak, az ffarifeofok kezzel valanak. Esmegh megh kerdek hűtet, es mondanak hűneky: Myt kereztelz azert, ha the nem vagy Crifthus, fem yllyes, fem proffeta? Ottan felelee hűnekyk Janos,

mondwan: En kereztelek vyzben; ty kez-
tetek vagyon kedegh hŵ, kyt thy nem twt-
tok. Hŵ az ky en vtannam yevendó, ky
en elettem leth, kynek en nem vagyok
melto, hogy megh olgyam hŵ lababelynek
zyyath. Ez dolgok leenek Bethanyaban, Jor-
dan vyzenek maf feleen, hol yanos kerez-
tel vala. ||⁵⁰ Mafod napon ennek vtanna lataa
Janos Jefus hŵ hozya yewny, es monda:
Yme ystennek Barana, yme ky el vezy ez
vylaghnak byneeth. Ez az, kyról mondam:
En vtannâ yewt ffyrfyw, ky en elettem
leth, mert ennalammal eleeb valo(a). Es en
nem twdom vala hŵtet; de hogy megh ye-
lentethneek yzraelben, annak okaert yet-
tem en ez vyzben kereztelwen. Es byzon-
fagot theen hŵ rola Janos, mondwan: Mert
latam ystennek leelkeet le zalwan meny-
ból, mykeppen az galamboth, es megh ma-
rada hŵ raytta. Es en nem twdom vala
hŵtet; de az ky ede kylde enghem ke-
reztelny ez vyzben, ah mondaa ennekem:
Vala kyn latandod ystennek hŵ Leelkeet le
zalwan menyból mykeppen az galamboth, es
raytta megh maradny, ez az, ky zent le-
lekben kerezttel. Es en lataam azth, es by-
zonfagot teek rola, merth hŵ az ystennek
ffya. Ennek vtanna valo napon esmegh al
vala Janos es hŵ tanoythwany kezzel ket-
tő. Es el tekeenthwen lataa Jefust yew-
ny, es monda: Yme hol az ystennek Ba-
rana. Es hallak ezth az hŵ keth tanoyth-
wany zolany, es kőwetek iesus h. Hattra

fordwlvan azert Jefus, lata azokat hŵtet
kőwethny, es monda hŵnekyk: Myt ke-
restek? Azok mondanak hŵneky: Raby,
ky magyarasztatyk mesternek, hol lakozol?
Ottan monda hŵnekyk: Yewetek el, es
laffatok. El meenenek azert, es megh la-
taak hol lakozneek, es hŵ nala leenek az
napon. Vala kedegh oly mynt tyzed hora.
Vala kedegh Andras, Symonnak attyaffya,
egy az kettő kezzel, ky hallotta vala Ja-
nos hwl, es kőwetteek vala hŵtet. Megh
talalaa azert ez myndennek elette Symont,
hŵ attyaffyat, es monda hŵneky: Megh
talaltok az messyasth, ky magyarasztatyk
Cristusnak. Es vyvee hŵtet Jefushoz. Megh
tekeenthwen azert hŵtet Jefus, monda: The
vagy Symon Johanna ffya, the hywattatol
Ceffaffnak, ky magyarasztatyk peternek. Ma-
fod napon azerth akara ky menny galylea-
ban, es megh talalaa ffylepet. Es monda
hŵneky Jefus: Kőweff enghemeth. Vala
kedeg ffylepp Bethfaydabol, Andrasnak es
peternek varafokbol. Megh talalaa ffylep
Natanaelth, es monda hŵneky: Kyth meg
yrth Moyfes az terwenben es az proffetak,
megh talaltok Jefus h, Jofeffnek ffyath, Na-
zarethbel. Es monda hŵneky Natanael: Na-
zarethból tamadhat ee vala my yo? Monda
hŵneky ffylepp: Yewel es laffad. Lathaa
azert Jefus Natanaelth yeween hŵ hozyaa,
es monda: Yme byzon yzraelból valo em-
ber, kyben czalardfagh nynczen. Monda hŵ-
neky Natanael: Honnan yfmerf enghemeth?

Felelee Jef9, es monda h'wneky: Mynek elette ffylepp hozyam hywna teghed, mykoron vonal az ffyghe ffa alat, ysmertelek teghedet. Felelee h'wneky Natanael, es monda: Mester, the vagy byzon yfennek f'ya, the vagy yzraelnek kyrallya. Felelee Jefus, es monda h'wneky: Mert mondam teeneked: Latalak theghed az fyghe ffa alat, hyzz; meeg ennel nagyobakat latz. Es monda h'wneky: Byzon byzon mondom tynektek: Lattyatok az menyorzagot megh nylny, es yfennek angyalyt f'fel menny, es lezallany embernek h'w f'fyara.

Kettő Cap

Es ennek vtanna harmad napon menyekzek lenek galyleanak kana newó varafaban, es ot vala Jefusnak Annja. Oda hvattateek azert Jefus es, es h'w tanoythwany es, az menyeghzeben. Es az bor el fogyathkozwa, monda Jefusnak Annja h'wneky: Borok nynczen. Es monda h'wneky Jefus: My gondom vagyon rea ennekem es the neked Azzonyallat? nem ywt meegh el az en horam. Monda ottan h'w zyleye az zolgaloknak: Vala myt mondam tynektek, megh tegyetek. Valanak kedeg oth le tetween hat kew vydretek az fydoknak tyztw-lattyok zereneth, foghwan myndenyk keth awagy három merteketh. Mõda h'wnekyk iefus: Telczeetek be mynd zynwl az vydre-keth vyzzel. Es be telteek mynd zynwl. Es monda h'wnekyk Jefus: Mereyczetek ymar,

es vygyetek az naznagnak. Es el vyveek. Mynt azert megh kofoltta vona az naznagy az vyzból leth Borth, es nem twggya vala honnan vona, az zolgak kedegh twgyak vala, kyk mereytetteek vala az vyzet, ottan oda hywa az vew leghent az naaznagy, es monda h'wneky: Mynden ember elezer yo borth veth h'w vendeghy eleeben, es mykoron megh zayofwlannak, azth, ky alab valo; te kedegh megh tartottad az yo borth mynd eddyglen. Ez czadat tewe myndennek elette Jefus galyleanak kana newó varafaban, es ezenkeppen yelente oth kywe h'w dyczófegheet, es hynek hev benne h'w tanoythwany. Annak vtana lezalla kaffarnaomba h'w, es h'w zyleye, es attyaffyay, es h'w tanoythwany, es oth lakozanak egy kewes ydeyglen. Es ymaran közel vala az fydoknak hofweth ynnepek, es f'fel meene Jefus Jerwfalemben. Es talala az templomban arwlwan yohokat es ekreketh es galambokath, es penz valtókath ylwen. Es mykoron zerzeth vona oly mynt oforth kyf kótelekból, mynt(d) ky hanya az templomból h'w yohokat es ekreket, es az penz valtóknek penzeket el ónthe, es aztalokat f'fel ythee. Es azoknak, kyk galambot arwlwan vala, monda: Vygyetek ky ezeket eennen, es ne tegyetek ez en atyamnak hazaath kerefkódóknek hazaya. Megh emlekózeenek kedegh rola h'w tanoythwany, mert vgy vagyon megh yrwan: Az the hazadnak zerelme eewe megh enghemeth.

Felelenek azért az sydok, es mondanak hűneky: Mynemű yegyeket mwttacz mynekewnk, merth ezth tezed? Felele Jefus, es môda hűnekyk: Tóryetek el ez templomot, es harmad napon ffl eppeytem hűtet. Mondanak azért az Sydok: Negywen es hat eztendeegh rakattatoth ez templom, es the harmad nap ffl eppeyted hűtet? Jefus kedeg mongya vala hű testeenek templomarol. Mykoron azért ffl tamadot vona hallottaybol, megh emlekőzeenek rola hű tanoythwany, merth ezth mongya vala, es hynek az yrafnak es hű bezeedenek, kyth mondot vona ihűs. Mykoron azért vona Jerwfalemben az hofwethnak ynnepe napan, fokak hynek az hű neweeben, lathwan az czodakat, kyket tezen vala. Jefus kedegh nem hyzy vala ennenmagat hűnekyk, azért hogy hű myndeneketh yfmernee, es nem vala zykfeegh hűneky, hogy vala ky byzonyfagot teeggen az emberrel; merth hű yol twgya vala, my vona az emberben.

Három Cap

Vala azért egy Nicodemus new ember az zerzetefek kezzel, az sydo nepnek feyedelme. Ez yewe Jefushoz eeyel, es monda hűneky: Rabby, az az mester, twgyok hogy ystentűl yettel; mert senky ez yegyeket nem tehety, kyket the teez, hanem ha ysten leend hű vele. Felele Jefus, es monda hűneky: Byzon byzon mondom

te neked, hanem ha ky wyonnan zyletendyk mafodzer, nem lathatt'a ystennek orzagat. Monda hűneky Nicodemus: Hogy hogy zylethetyk ember mafodzer, mykoron veen lé'end? nem de be mehet ee hű Annyanak meheben ||⁵¹ mafodzer es wyonnan zylethny? Ottan felelee iefus: Byzon byzon mondom teneked, hanem ha ky wyonnan zyletendyk vyztűl, es zent lelektűl, nem mehet be ystennek orzagaban. Mert ha ky testűl zyletyk, testh csak az; es ky lelektűl zyletyk, lelek az. Ne czodallyad merth mondam teneked: zykfeegh tynektek wyonnan zylethnetek. Az leelek, hol akar, oth lehel; es hew zawat hallod, de nem twdod honnan yeyen, es howa menyen; ezenkeppen vagon mynden, ky lelektűl zyleteth. Felelee Nicodemus, es monda hűneky: Hogy hogy lehethnek mynd ezek? Monda Jefus es hűneky: Te mester vagy yzraelben, es ezeketh sem twdod? Byzon byzon môdom teneked: merth kyt twdwnk, zoll(y)ok, es kyth latwnk, vallyok; es az my byzonsfaghynkath nem vezytek. Ha ez feldyeket mondottam tynektek, es nem hyzytek, hogy hogy ynkab ha menyeyeketh mondandok, hyzytek? Senky nê menth ffl menyben, hanem ky menyből zalot le, embernek hű fflya, ky menyben vagon. Es mykeppen Moyfes ffl magasztataa az kygyoth az pwztaban, azonkeppen kel ffl magasztathny embernek fflyanak, hogy mynden ky hűbenne hyzen, el ne vezyen,

de erek eeltre mennyen. Mert nem bo-
 czatta yften az hű ffyat ez vylagra, hogy
 megh yteelnye ez vylagot, de ynkab hogy
 ydűezwlyen ez vylagh hű myatta. Vala
 ky hű benne hyzen, az megh nem yteel-
 tetyk; ky kedegh nem hyzen, ymaran az
 megh yteelteteth, merth nem hyzen yften-
 nek egyetlen egy ffyanak neweben. Ez
 azerth az yteeleth, mert vylagh yewe ez
 vylagra, es ynkab zereteek emberek az fe-
 tethfeget, honnem az vylagot; merth gono-
 zok valanak az hű myvelkődetyek. Mert
 mynden, ky gonozwl mywelkődtyk, gylwly
 az vylagot, es nem yew az vylagra, hogy
 meg ne feddeffenek hű teetemeny; ky ke-
 degh ygazan myvelkődtyk, az vylagra yew,
 hogy kywe nyll'ának hű teetemeny; merth
 yften zerent lettenek. Annak vtanna yewe
 Jefus hű tanoythwanywal Judeanak fel-
 deere, es oth mwlyath vala hű velők, es
 kereztel vala. Janos es kedegh kereztel vala
 ennonnak velgyen Salymhoz kezel, merth
 ottogyan fok vyzók vala, oda yewnek vala
 azert es megh kereztelkednek vala. Mert
 meegh nem vytettetőth vala Janos az tem-
 leczben. Kerdeef tamada azert az ydeben Ja-
 nosnak tanoythwany kezét es az Sydok kezét
 az kerezthfegetnek tyztwlattyarol. Es yewee-
 nek Janoshoz, es mondanak hűneky: Mester,
 yme ky teeveled vala az yordan vyzee mel-
 let, kyrel the byzonfagot theel, eth vağon,
 es kereztel, es myndenek hozya yewnek. Ot-
 tan felele Janos, es monda: Semyt nem ve-

het ember ollyath, ha nem ha menyből
 adatandyk hűneky. Ty magatok byzonfa-
 ghym vattok kyt mondeek: Nem vagyok en
 Crifus, de merth csak boczattattam hű
 elette. Kynek yegyefe vagyon, vőleghen az;
 az velegheenek kedegh barattya, ky elette
 aal, es halgattya hűteth, eremmel eűrwl
 az vőleghennek bezeedeert. Azerth az en
 nagy eremem maftan betellyefedeth. Hűtet
 zykfeegh newekedny, enghem kedegh megh
 kyffebwlyny. Ky feűlwly yewt, myndennek
 felette vagyon; ky ez feldből vagyon, feld-
 ról zol. De ky menyből yewt, myndennek
 felette vagyon. Es kyth latot es halloth, azth
 zollya, es ah hű byzonfagat fenky nem
 vezy. Az kedegh, ky veendy az hű by-
 zonfagat, megh yegzette, merth az vr yften
 Byzonfagh. Mert kyth yften boczatot, yften-
 nek hű Bezeedeet zollya; merth nem meer-
 tek zerent agğa wr yften az hű zent lel-
 keeth. Az atya zerethy hű ffyat, es myndent
 hű kezeeben boczatot. Vala(ky) hyzen hű
 ffyaban, annak erek eelete vagyon; ky ke-
 degh hytethlen leend hű ffyanak, az nem
 lath eeletet, de yftennek hű haraghya la-
 kozyk hew raytta.

Negy Cap

Hogy azert megh ysmertte vona Jefus
 azth, merth megh hallottaak az ffaryfeofok,
 hog' Crifus teeb tanoythwanyokat tezen, es
 kerezttel honnem mynt Janos, yollehet ma-
 ga Jefus ne kereztelnee, hanem csak az

hŵ tanoythwany, el hagyaa iudeath, es meene galyleaban. Kel vala kedeeagh hŵneky meenny Samarianak atala. Ywta azert Samarianak varafabâ, ky neweztetyk Sykarnak, az mayorhoz kôzel, kyth adot vala Jacob Jofeffnek, hŵ fyanak. Vala kedegh oth Jacobnak kwta. Jefus azerth megh faradwan ah yarafban, yl vala oth az kwth feleth. Vala kedegh oly mynt hatod hora, yewe el Samariabol egy azzonyallat vyzet mereyteny. Es monda hŵneky Jefus: Agy ynnô ennekem. Mert az hŵ tanoythwany el mentenek vala az varafban, hogy eeledelth veenneenek. Monda azert hŵneky az Samariabely azzonyallath: Myre keerz the enthŵlem ynnod, hol(*ott*) the Sydo leegy, ky Samariabely azzonyallat vagyon(*k*)? mert nem eelnek eggyŵt az fydok Samariabelyekkel. Felele Jefus, es monda hŵneky: Ha the thwdnaak(*d*) ystennek ayandekat, es kyczoda az, ky maftan teneked mongya: Agy ynnom ennekem, netalantal the eleeb keernel hŵthŵle, es eelő vyzet adot vona teeneked. Monda hŵneky az azzonyallat: Vram, yngén nynczen myben mereycz, es az kwth ygen meely; azert honnan vagyon eelő vyzed? Nem de nagyob vagy ee the az my atyanknal, Jacobnal, ky mynekŵnk atta ez kwttat, hŵ es ebból yth, es az hŵ fyay es hŵ barmay es? Felele Jefus, es monda hŵneky: Mynden, ky ez vyzben zyk, efmegh megh zomeehwl; ky kedeg yandyk az vyzból, kyt en adok hŵneky, nem zo-

mehwl megh az wtan, de az vyz, kyt en adandok hŵneky, lezen hŵbenne ky folyo kwth fe"wee az erek eeleltre. Monda hŵneky az azzonyallat: Vram, ad ennekem az vyzet, hogy ne zomehwillak megh, es ne yewyek ede mereyteny. Monda hŵneky Jefus: Meny e!, hyd ede the vradat, es yew the es ede. Felele azzonyallat, es monda hŵneky: Nynczen vram. Monda hŵneky Jefus: Yol mondad hogy: nynczen vram. Merth hewt vrad volt, es az ky maftan vragyon, nem the vrad; azth azert ygazan mondad. Monda hŵneky az azzonyallat: Vram, latom en, merth the proffeta vagy. Az my atyaynk ez hegyen ymathkoztanak, ty kedegh mongyatok, hogy Jerwfalemben vragyon az hely, hol ymathkoznya kell. Monda hŵneky Jefus: Azzonyallat, hyg ennekem, mert el yewt az hora, hogy fem ez hegyen, fem Jerwfalemben nem ymagyatok en atyamath. Ty azt ymagyatok, kyt nem twttok: my kedeg ymagyok azt, kyt twdwnk; mert az ydveffeegh az Sydok kezzel vagyon. De el yewt(*n*) az hora, es maftan vagyon, mykoron az ygaz (*imádók*) ymagyak en atyamath lelekben es ygaffaghban; merth az en atyam es ollyanokat keref, kyk ymagyak hŵtet. Lelek az wr ysten, ||⁵² es azok kyk hŵtet ymagyak, lelekben es ygaffaghban kel ymadny. Monda hŵneky az azzonyallat: Twdom hogy el yewt az meffyas, ky Cristufnak mondatyk; mykoron azert az el yewend, hŵ mynekwnk myndent megh hyrdet. Monda hŵneky Je-

fus: En vagyok, ky zolok te veled. Es azon-
nal el ywtanak az hű tanoythwany, es
czodallyak vala, merth az azzonyallattal be-
zeellenee; de maga fenky nem mondaa:
myth kerez, awagy myth zolaz hű vele?
Oth hagyaa azert az azzonyallat hű vydret,
es el meene az varafban, es mynd megh
monda az neepeknék: Yewetek el, es laf-
fatok az embert, ky myndent megh mon-
da ennekém, vala myt tetté; nem de hű
legyen az Crifus? Ky fwtnak azert az va-
rafbol, es hozya yewenek. Azonkezen ke-
ryk vala hűtet hű tanoythwany, mondwan:
Mester, eegyel. Hű kedegh monda nekik:
Ennekem vagyon ethkem kyt eegyem, kyt
thy nem twttok. Mondnak vala azert hű
tanoythwany egymafnak: Nem de vala ky
eenny hozot ee hűneky? Monda ottan hű-
nekyk Jefus: Az en eethkem az, hogy en
atyamnak akarattyat theeegyem, ky enghem
böczatot, hogy az hű dolgat el veeghez-
yem. Nem de thy mongatok hogy meegh
neegy honapok vannak, es ymaran az aratas
el yewth? Yme mondom tynektek: Emel-
lyetek ffel thy zemeteketh, es laffatok tar-
tomanyokath, merth feyerek ymaran az
aratafra. Es ky arath, ywtalmaat veezy, es
gymelczet gyeyth az erek eeltre, hogy
az es ky veth, az es ky arath, egyetemben
erűlyenek. Ebben fygh az ygaz bezeed:
mert eegyeb az ky veth, es egyeb ky arath.
En kyldettelek tyteketh arathny, kynek
thy né mwkalkottatok; eegyebek mw-

kalkottanak, es ty hű mwkayokban bel-
mentetek. Az Samaritanofoknak varafokbol
akoron fokban hyweenek hű benne az az-
zonyallathnak byzon bezeedenek myattan:
mert megh mondaa ennekem, vala myt tet-
tem. Mykoron azert hű hozya yettenek
vona az Samaritanofok, keerek hűtet, hogy
nalok maradna. Es keth napon leen hű na-
lok. Es anneewal teb hyn hű benne ennen
bezeedeerth. Es mondnak vala az azzony-
allathnak: Merth ymaran nem az the bezeed-
dóderth hyzyek, de kyketh nagyoban my-
maghwnk hallottwnk, es twgyok, merth ez
ez vylaghnak byzon megh valtoya. Azert
keth napok vtan vkywe meene eennen, es
meene galyleaban; merth ennen maga Jefus
Byzonfagoth theen rola, hogy egy proffe-
tanak es né vona tyzteffeghe hű haza-
yaban. Mykoron azert ywtottak vona be
galyleabâ, tyzteffegghel fogadak be hűtet
az galyleabelyek, mykoron myndeneket lat-
tanak vona, kyket tetth vona Jefus Jerw-
falemben az ynnep napon, merth hűk es ffel
mentenek vala az ynnep napra. Yewe azert
efmegh galyleanak kanayaban, hol az vyzet
borraa valtoztatta vala. Es (vala) az ydóben
egy kyf kyral, kynek hű ffya megh ko-
rwth vala kaffarnaomba. Ez hogy hallotta
vona, mert Jefus el yewt Judeabol galyleaban,
hozya meene, es keeree hűtet, hogy le zal-
lana, es megh vygaztanaa az hű ffyat, mert
ymaran megh kezd vala halny. Monda azert
Jefus hűneky: Hanem ha yegyeket es czo-

dakat latandotok, nem hyztek. Monda ottan hŵneky az kyf kyra": Vram, za" le, mynek elette megh hallyon az en ffyam. Monda hŵneky Jefus: Meny el, az the ffyad eel. Hyn az ember az bezeednek, kyth monda Jefus, es el eredee. Mykorô ymaran le zalot vona, eleybe keleenek hŵ zolgay, es megh yelentheek hŵneky mondwan: merth az hŵ ffya eelnee. Kerdy vala azert az horath hŵ thewlók, kyben megh yobbwlth vona. Es mondanak hŵneky: merth teghnapy heted horan hagyaa el hŵtet az few faydalom. Merth yfmerree azert hŵtet az hŵ attya, merth azon hora vala, kybê mondaa hŵneky Jefus: az the ffyad eel. Es hywe hŵ es mynd hŵ tellyes haza. Ez czodat teewe mafodzer Jefus, mykoron yewt vona Judeabol galyleaban.

Évth Cap

Ennek vtanna leen az fydoknak ynnep napok, es mene ffel Jefus Jerwfalemben. Vagyon kedegh Jerwfalemben egy probatyka tho, ky fydo nelwen hywattatyk Bethfaydanak, kynek hewt kappwya vagyon. Ezekben fekyk vala nagy fokfaghw koor betegh, vakok, Santak, azottak, varwan az vyznek yndwlattyath. Merth wr ystennek (*angyala*) le zall vala az thoban ydew zerent, es megh yndwl vala az vyz; es, ky elezer az thoban zalhatot vona, hŵ yndwlattyanak vtanna, megh vygazyk vala, akar mynemw korffaghban volt vona. Vala kedegh egy

ember oth, kynek harmyncz n"olcz eztey vona az beteghfeghben. Hogy ezth latta vona Jefus oth fekwny, es megh yfmertee vona, mert ymaran fok ydey vona, monda hŵneky: Akarz ee megh vygazny? Monda hŵneky az koor: Vram, emberem nynczen, hogy, mykoron megh haborodandyk az vyz, belee vygyen enghemet; mykoron en oda ywtot(k), maf zal en elettem belee. Monda hŵneky Jefus: Kell' ffel, ved ffel the agyadat, es yary. Es azonnal megh vygazeek az ember, es ffel veeven hŵ nozolyayat, yar vala. Vala kedegh ynnep azon napon. Mondnak vala azert az Sydok annak, ky megh gyogywlt vala: Ynnep vagyon, nem ylyk ma teeneked the agyadat ffel venny. Ottan felele hŵnekyk, es môda: Ky enghem megh vygazta, az monda: Ved ffel the agyadat, es yar". Az kedegh, (*ky*) ymaran megh vygazot vala, nem twgya vala ky vona, merth Jefus el nyomotot vala az fokaffagh kezzól, kyk oth valanak. De annak vtaña megh talala hŵtet az templomban, es monda hŵneky: Ym meg vygaztal, ymaran towabba ne akar" vethkezny, hogy gonozban ne tertenn"EEK dolgod. El meene ottan az ember, es megh mondaa az fydoknak, hogy Jefus vona, ky megh vygaztotta vona. Annak okaert haborgattyak vala hŵtet, mert eellyeneket ynnep napon tezen vala. Jesus kedegh felele hŵnekyk: Az en atyam ez may napygh mwkalkodyk, en es mwkalkodom. Ez ellyen mondafert nagyoban ke-

refyk vala hűtet az fydok halarra, mert nem csak hogy az ynnepeth megh feyty vala, de annak felette yftent es attyanak monda vala, yftenhez hasonlathwan ennen magat. Felele azért Jefus, es monda hűneky: Byzon byzon mondom tynektek, merth nem tehet az ffyw ennen magatwl vala myth, (*hanemha*) kyt latangya hű attyat tenny; mert vala myt az tezen, az ffyw azonkeppen azt tezy. Mert az atya zerety az hű ffyath, es myndent megh mwtat hűneky, kyth hű tezen; de meegh annal es nagyobbat mwtat megh hűneky, hogy thy czodallyatok. Mert mykeppen az atya hallottakat tamaszt es eelezth: azonkeppen az ffyw es, kyket akar, megh eelezth. Az atya fenkyt fem yteel, de mynden yteeletet az ffywnak adot, hogy myndenek tyztelleek az ffywt, mykeppen tyztelyk az atyat. Ky az ffywt nem tyztely, nem tyztely az az atyath es, ky hűtet boczatta. Byzon byzon mondom tynektek, mert vala ky az en bezedemet halgattya, es hyzen annak, ky enghem boczatot, annak erek eelete vagyon, es az yteeletre nem yew, de az halarrol eeltre meegyen. Byzon byzon mondom tynektek, merth el yewt(u) az hora, es mastu vagyon, mykoron az hallottak hallyak yftennek ffyanak zawath, es kyk hallangyak, ||⁵⁵ megh eelednek. Mert mykeppen az atya eeleteth tarth ennen magaban, azôkeppen az hű ffyanak eeletet adot tarthany ennen magaban; es hatalmat adot hűneky yteeletet es tenny,

mert embernek ffya hű. Ne akaryatok czodalny ezth, merth el yewt(u) az hora, kyben myndenek, kyk hű koporffoyokban vannak, hallyak yftennek ffyanak zawat. Es előwe yewnek, kyk yoth tettek eelethnek ffel tamadafaara; kyk kedegh gonozth tettenek, yteelethnek ffel tamadafaara. Semyt nem tehetek en enmagamtwl. De a myth hallok, azth yteelem, es az en yteelemem ygaz, merth nem kereseem az en akaratomath, de annak akaratyath, ky enghem boczatot. Ha en byzonfagot tezek en magamrol, az en byzonfagom nem ygaz. Mast az, ky byzonfagot tezen en rolam, es nylywan thwdom hogy ygaz az hű byzonfaga, kyt en rolam tezen. Ty boczatatok Janofhoz, es byzonfagot theen az ygaffaghrol; en kedegh nem vezek embertwl byzonfagoth; ezth azért mondom, hog csak thy ydwezwllyetek. Az vala egghew es vylagofoytho zewethnek; thy kedegh akaratok egy horayglen ewrwlyny az hű vylagoffagaban. Ennekem nagyob byzonfagom vagon Janofnal. Merth az dolgot, kyt ennekem adot en atyam, hogy el veghezyek, vgyan azonok byzonfagot theznek en rolam, merth atyam boczatot enghemet. Es en athyam, ky enghem boczatath, hű es byzonfagot teth en rolam; kynek fem zawat nem hallottatok vala mykoron, fem zyneet nem lattatok. Es az hű bezedene nynczen ty bennetek maradwan, mert kyth hű boczatoth, annak thy nem hyztek. Han-

nyatok fíel az zent Irafth, merth thy aloyt-
 tyatok azokban lenny az erek eelethnek (et);
 azok azerth, kyk mynd byzonfagot teznek
 en rolam; meegh fem akartok yewny en
 hozyam, hogy ydwezílyetek. Dyczefe-
 ghet embertíly nem vezek; de en meg h yf-
 mertelek tyteketh, merth nynczen yften-
 nek zeretety thy bennetek. Yme en yet-
 tem en atyamnak neweeben, es nem veetek
 enghemet; ha maf yewend ennen maganak
 neweeben, azth be fogagyatok. Hogy hy-
 hetytek thy, kyk egy mafthwl kerestek dy-
 czefeeghet, es az erek dyczófegeth, ky
 twlaydon csak yfthentíly vagyon, né ke-
 refytek? Ne alohatok azth, hogy en tyteketh
 be vadollak en atyamnál; vagyon ky va-
 dollyon, Moyfes, kyben ty vetetteetók re-
 meenfeghtóket. Merth ha hynneetek Moy-
 fesnek, netalantal hynneetek ennekem es;
 merth en rolam yrth híly. Ha kedeg az híly
 yrafynak nem hyztek, mykeppen hyztek az
 en bezeedymnek?

Hatod Cap

Ennek vtanna meene el Jefus Galylea-
 bely tenghernek atala, ky mondatyk Thy-
 beriadis. Es kówethy vala hílytet nagy fo-
 kaffagh, merth lattak vala az czodakath,
 kyketh tezen vala azokon, kyk korffagh-
 ban volnanak. Meene fíel azerth az hegyre
 iefus, es oth yl vala híly tanoythwanywal.
 Vala kedegh kózel az hofweeth, az Sydoknak
 ynnepek napya. Mykoron azert fíel emelt-

te vona Jefus híly zemeyth, es latta vona,
 merth nagy fokaffaagh yewth vona híly hoz-
 ya, ottan monda fíylepnek: Honnan ve-
 gyílynk enny kynyereh, hogy mynd ezek
 eegyenek? Azth kedegh mongya vala ke-
 ferthwen hílyteth, merth híly twgya vala
 myt vona teendó. Felelee hílyneky fíylep:
 Keth zaaz penzara kynyere nem eelegh ezek-
 nek, hog kynek mynd kewef ywthna ben-
 nee. Monda hílyneky egy híly tanoythwany
 kezzel, kynek Andras vala newe, Symon
 peternek attyaffya: Vagyon eth egy gyer-
 mek, kynek ewth arpa kynyere vagyon, es
 keth halaczkaya; de azok myczodak een-
 ny neep kezeth? Monda azerth Jefus: Te-
 lepótteffeetek lee az nepeketh. Vala kedegh
 fok zeenafy az helyen. Le telepódeenek
 azerth zamal oly mynth hewt ezer ember.
 Veve azert Jefus az kynyereketh, es my-
 koron meg h aldotta vona, el ozthaa az le
 telepódóth nepnek; azonkeppen az halacz-
 kákól es, meennyeth akarnak vala. Hogy
 kedegh meg h eeleghóttének vona, monda
 híly tanoythwanynek: Gyeczeetek fíel, kyk
 el marattanak, az morfalekokból, hogy el
 ne vezyenek. fíel gyeytheek azert, es ty-
 zenketh koffarokath gyeyteenek be az
 morfalekokból, kyk el hwílylottanak az hewt
 kynyerekból es keth halaczkákól. Az ne-
 pek azert, hogy lattak vona ez czodath, kyt
 oth teth vona, mondnak vala: Merth ez
 az byzon proffeta, ky yewendó ez vylagra.
 Jefus azert mynt meg h yfmertte vona mert

yewendó, hogy hűteth fíel ragadnaak, es kyrallya teenneek, efmegh fíel fwtha ennen maga az hegyre. Mykoron azért esthwe leth vona, az hű tanoythwany az tengherre keleenek. Es mykoron be haghtak vona az hayobâ, yeweenek az tengher atal kaffarnaombâ; es hogy be fetetűlth vona, meegh fem yewth vala hű hozyayok Jefus. Az tengher kedegh, laffaban zel tamadwan, fel yndwl vala. Mykoron azért be eweztenek vona oly mynth hwzon ewt awag harmyncz lepefneere, latak Jefuth yarwan ah tengheren, es ymaran az hayohoz közel lenny, es megh feelelmeenek. Hű azerth monda nekyk: En vagyok, ne akaryatok feelny. Akaraak azerth hűtet ah hayoban venny, es ottan az partra ywta ky howa meegyen vala. Mafod napon az feregh, ky az tenghernek maf feleen vala, lataa hogy maf hayo oth nynczen hanem csak az eegy, Es hogy Jefus nem menth vona be az tanoythwanyokkal az hayoban, de csak ennen magok az tanoythwanyok meentenek vona atal. Yeweenek kedegh az maf hayok thyberiadeból, hol oth az kynyereth etteek vala, halath adwan ystennek. Mykoron azért lattaak vona az nepek, hogy Jefus nem oth velók, fem az hű tanoythwany, hayoczkakra keleenek, es kaffarnaomba yeweenek kerefwé Jefuth. Es mykoron az tengher elwe talaltak vona megh hűtet, mondanak neky: Raby, mykoron yettel ede? Felele hűnekyk Jefus, es monda: Byzon

byzon mondom tynektek: Nem azért hogy az czodakat lattatok, de hogy az kynyerekből megh eeleghőtetek es ettetek. Kereffetek ne oly eethket ky el vezz, de ky megh marad az erek eelettre, kyt embernek fíya aad tynektek; mert ezth yegzette megh ysten. Mondanak azért hűneky: Myth teegyűnk, hogy ystennek dolgath tegyek? Felelee Jefus, es monda hűnek(yk): Ez az ystennek dolga, hogy hyggyetók abban kyt boczatot hű. Mondanak azért hűneky: Myne-mű yegyet teez azerth the, hogy hyggywnk teeneked? myth mywelkódól? Az my reghy atyaynk meennath eettenek az pwztaban, mykeppen megh vagyon yrvan: Menyből adoth hűnekyk kynyereth eennyók. Monda azért hűnekyk Jefus: Byzon byzon mondom tynektek, nem moyses adoth tynektek kynyereth menyből, de az en atyam adot tynektek byzon kynyereth menyből. Merth az az ygaz kynyir, ky menyből zallot lee, es ez vylaghnak eeleted aad. Mondanak azért hűneky: Vram, myndenkoron az kynyeret aggyad mynekűnk. Monda azért hűnekyk Jefus: En vagyok az eeletnek kynere; ha ky en hozyam yew, az megh nem ehózyk, es ky en bennem hyzen, az megh nem zomehozyk. De mondam tynektek: merth ymaran lattatok enghemeth, es nem hyttetek. Myndent, vala myt aad ennekem en atyam, en hozyâ yew, es azth ky en hozyam yew, kywe nem yzem. Merth azért zallottam le menyből, nem hogy az

en'akaratomath teegyem, de az akarattyath, ky enghem boczattoth. Ez azert az en atyamnak akarattya, ky enghem boczatot, hog' myndenth, ||⁵⁴ vala myth adot, femyth h'w' benne el ne vezeffek, de f'fel tamazyam h'wtet az vtolfo napon. Zwggodnak vala azert azon az Sydok, hogy azth mondotta vona: En vagyok az eel' kynyr ky menyb'ol le zallottam; es mondnak vala: Nem de ez ee Jofeffnek f'fya, kynek my nalwnk vanak mynd attya Annja? Mykeppen mongya azert ez: mert menyb'ol zallottam le? Felele azerth Jofus, es monda h'w'nekyk: Ne moroghyatok e'gmafra. Senky nem yehet en hozyam, hanem ha atyam, ky enghem boczatot, vonangya h'wtet, es en fel tamaztom h'wtet az vtolfo napon. Mykeppen yrwan vagon a' proffetakban: Myndenek tanwltak leeznek ystennel. Mynden, ky en atyamtwl myth halloth es tanwlth, en hozyam yew. Nem azert hogy atyamath latta vona lala ky, hanem csak az ystenttwl vagon, az latta en atyamath. Byzon byzon mondom tynektek: mert ky en bennem hyzen, erek eeletee vagon. En vagyok az erek eeletehnek kynyere. Az thy reghy atyatok meennath eethtek az pwztaban, es megholtanak, de ez az menyb'ol le zalloth kynyr, hogy ha ky h'w'benne eyendyk, megh ne hallyon. En vagyok az eel' kynyr, ky menyb'ol le zallottam. Ha ky ez kynyrben eyendyk, erekke eel; es az kynyr, kyt en adok, en testem az, ez vylaghnak eelete-

erth. Vetekednek vala azert raytta az Sydok, egy mafnak mondwan: Hogy adhattya ez az h'w' testeeth megh eennywnk mynekwnk? Monda azert h'w'nekyk Jofus: Byzon byzon mondom tynektek, ha nem eyendytek embernek f'fyanak testeeth, es az h'w' veereeth nem yangyatok, nem lezen erek eelet tybennetek. Vala ky az en testemeth eezy, es az en veremeth yzya, annak erek eletee vagon, es en f'fel tamazttom h'wtet az vtolfo napon. Merth az en testem byzon eetel, es az en verem byzon ytal. Ky az en testemeth eezy, es az veremeth yzya, en bennem lakozyk, es en h'w' benne. Mykeppen boczatot enghem en eel' atyam, azonkeppen en es eel'ok en atyamerth, es ky eezen enghemet, az es eel en erettem. Ez azerth az kynyr, ky menyb'ol le zalloth. Nem mykeppen az thy reghy atyatok meennath eettek, es megholtak. Ky ez kynyeret eezy, erekke eel. Ez bezedeket mondaa Jofus, az Synagagaban tanoythwan kaffarnaomban. Sokak azert halwan ezeket h'w' tanoythwany kezzel, mondanak: Yghen kemeen ez bezed, es ky halgathattya h'wtet? Twdwan azerth Jofus ennen magaban, merth zwggodnanak azon hew tanoythwany, monda h'w'nekyk: Ez mondas tantoroyth ee megh tyteket? Ha azerth latangyatok embernek h'w' f'fyath f'fel meenny, hol elezer vala? Merth lelek az, ky megh eleve noyth, az testh femyth fem haznalhath. Az bezedek, kyketh en zoltam tynektek, le-

lek es eelet. De vannak nekyk thy kezeledek, kyk nem hyznek. Mert yol twgya vala azok(at) kezdettwl foghwan Jefus, kyk hywek volnanak, es ky el arwlina" hwtet. Es mongya vala: Annak okaert mondam tynektek: Mert fenky nem yeheth en(*hozjam*), hanem ha en atyamttwl lé" end adathwan hwnyky. Azert attwl foghwa az bezeednek okaerth fokakh meeneenek hattra, el hagywan Jefus, hwt tanoythwany kezzel, es nem yarnak vala ymaran hew velle. Monda azerth Jefus az tyzenkettonek: Nem de ty es el akaratok ee hadny? Monda hwnyky Symon peter: Vram, kyhez meegywnk? Erek eeletnek ygheye vagy onalad. My es azth hyzyek, es megh yfmertek, merth te vagy az cristus, ystennek fya. Monda ottan hwnykyk Jefus: Nem de en tyteketh tyzen ketten valasztottalak, es egy ty kezeledek erdeghee leth? Mongya vala kedeeg ezth Judaf Scariothrol, mert ez arwllya vala el hwteth yewendore.

Heth Cap

Ennek vtanna yar vala Jefus Galyleaban, mert nem akar vala Judeaban yarny, myerth halarra kerefyk vala hwtet az Sydok. Vala kedeeg kezel az Sydoknak ynnepek napya. Mondanak azerth hwnyky hwt attyaffyay: Meeny el eennen esmegh Judeaban, hogy az the tanoythwanyd es lassfaak the dolgaydat, kyketh theez. Mert fenky nem kywan vala myth tythkon tenny, es

ennen maga nylwan lenny. Ha eellyen dolgokat teez, yelencz megh tennen magadat ez vylaghnak. Merth meegh hwt attyaffyay es nem hyznek vala hwt benne. Monda azert hwnykyk Jefus: Az en ydom meglen el ne yewth; az thy ydetok kedeegh myndenkoron keezen vagy on. Nem gylelhet tyteketh ez vylagh, enghem kedeegh gylol; merth en byzonfagot tezek hwt rola, merth az hwt dolgay gonozok. Ty mennyetek ffelez ynnepe napra, mert en ffele nem meegyek ez ynnepe napra, merth az en ydom meglen bel nem tellyefedeth. Ezeketh hogy megh mondotta vona, hwt marada galyleaban. Hogy azert ffele mentenek vona az hwt attyaffyay, hwt vtannok hwt es ffele mene az ynnepe napra, de nem nylwan, hanem oly mynt tythkon. Az fydok azert kerefyk vala hwtet az ynnepe napon, es mondanak vala: Hol vagon az? Es fok zwggodas vala az neepe kezeth hwt rola. Mert nemelylek azt mongyak vala, hogy yo vona; nemelylek kedeegh hogy nem, de el hytetnee az neepe. De maga fenky nylwan nem zool vala hwt rola az fydoknak feelelmokeerth. Az ynnepe azerth el mwlwan, meene ffele Jefus az templomban, es tanoyth vala. Es czodalkoznak vala az fydok raytta, mondanak: Mykeppen twd ez yrafh, hol(*ott*) nem tanwlta? Felelee hwnykyk Jefus, es monda: Az en twdomanyom nem enym, de azee, ky enghem boczatot. Ha ky akaranem kywan vala myth tythkon tenny, megh yfmer-

hety az twdomból, ho^g ha ystent^wl legyen, awagy en enmagamtwl zollyak? Mert ky ennenmagatwl zol, az ennenmaga dyczófeghet kerefy; ky kedegh annak dyczófegheet kerefy, ky h^wtet boczatta, ez ygaz, es hamyffagh h^w benne nynczen. Nem de Moyfes atta ee tynektek az t^orveenth? es fenky ty k^ozzeletek nem tezy az t^orveenth. My okaerth kereftek enghem halarra? Felelee az k^offfeegh' es monda: Nam, erdeghed vagyon: ky kereff teghed halarra? Ottan felelee Jefus, es monda h^wnekyk: Yme egy dolgot tettem, es mynyayan czodallyatok. Moyfes annak okaert adaa tynektek az kernywl meteleesth, nem hogy moyfest^wl vona, de az reghy atyakt^wl, es az ynnep napon metelytek kernywl az emberth. Ha azert az ember az kernywl meteleesth ynnep napon vezy ffelel, ho^g megh ne t^oreffeeegh moyfesnek t^orwenye, myre bozzonkottok en ream, ho^g az tellyes emberth megh gyogytottam az ynnep napon? Ne yteellyetek czak zynzerenth, de ygaz yteeleteth yteellyetek. Mondanak azert nekyk Jerwfalemb^ol: Nem de ez ee az, kyth halarra kerefnek? Yme nylwan bezeel, es femyt fem zolnak h^wneky. Nem de byzonnyal meg ysmerteek az feyedelmek, hogy ez legyen az Christus? De ezth twgyok honnan valo; Cristuf kedeege, mykoron el yewend, fenky nem thwgya honnan leg^en. Kyayth vala azerth Jefus az templomban tanoythwan, es mondwan: Enghem es twttok, es honnan legyek twttok; es en ma-

gamtwl nem yettem, de vagyon ygaz, ||⁵⁵ ky enghem boczatot, kyt thy nem twttok. En twdom h^wtet; es ha mond^adom, merth nem twdom h^wtet, hozyatok hafonlatos hazwgh lezek. De twdom h^wtet, merth h^w t^wle vagyok, es h^w boczatot enghemeth. Kerefyk vala azert h^wtet megh foghny, es fenky n^e vethee h^w rea kezeeth, merth meegh el nem yewth vala az h^w horaya. Az nep kezz^ol kedegh fokak hyneth(h) h^w bennee, es mondnak vala: Mykoron az Cristus el yewend, nem de teb czodakath tezen, honnem ez tezen? Halwan azerth az Faryfeofok az nepek kezeth ez eellyen bezedeket h^w rola, ottan boczatanak el feyedelmeket es zolgakat, hogy megh foghnaak Jefusth. Monda azert h^wnekyk Jefus: Meeglen egy kewes ydeyglen vagyok ty keztetek; es h^w hozya meegyek, ky enghem boczatoth. Kereftek enghemet, es megh nem leltetek; es hol en vagyok, oda ty nem yehettek. Mondanak azert az Sydok ennenmagokban: Howa akar ez menny, merth nem lellyek megh h^wtet? Nem de az pogan nepek kezze meegyen ee h^wketh tanoytany? Myczoda ez bezeed, kyt monda: Kereftek enghem, es megh nem leltetek, es ah hol en vagyok, ty oda n^e yehettek? Az nagy ynnep napnak azert wtolfo napyan megh alloth vala Jefus, kyaythwan, es mondwan: Ha ky zomehozyk, yewyen en hozyam, es ygyeek. Vala ky en bennem hyzen, mykuppen az yraf mongya, eel^o vyznek fo-

lyo vyzey folnak ky hŵ eehabol. Azth kedeg mondaa az zenth lelekról, kyth ve-yendók valanak hywen hŵ benne, mert meegh az zent lelek nem adatot vala, myerth Jefus meegh megh nem dyczówtetóth vala. Hogy azert az neepék hallottak vona ez hŵ bezeedyth, mongyak vala: Ez az byzon prof-feta. Nemellyek kedegh: Ez az Crifus. Ne-mell'ek kedegh azth mongyak vala: Nem de galyleabol tamad ee az Crifus? Nem de az yraf mongya, merth dauidnak nemzetee-ből, es Bethlehemnek varafabol, honnan dauid tamada, yew az Crifus? Vetekódeef vala azerth az neep kezeeth hŵ myatta. Ne-kyk kedegh hew kezzólók akaryak vala megh foghny hŵtet; de fenky nem vethee hŵ rea kezeeth. Yeweenek el azerth az zolgaak az feyedelmekhez es ffaryfeofok-hoz; es mondanak hewnekyk azok: Myre nê hoztatok el hŵtet edee foghwa? Mon-danak az zolgak: Soha ezenkeppen nê zolth ez ember, mykeppen maftan zool. Mondanak azerth hŵnekyk az ffaryfeofok: Nem de thy es el haylottatok ee? Nem de az feyedelmek kezzel vala ky hyth ee hew benne, awagy az ffaryfeofok kezzól? De azth twgyok, hoĝ az oly neep, ky az ter-weenth nem twĝa, athkozottak. Monda Ni-codemus ottâ hŵnekyk, az ky hŵ hozya yewe eeyel, ky maga eegy vala hŵ kez-zólók: Nem de az my tórwenywnk yteelee megh vala meely emberth, hanem ha elezer halland myth hŵ rola, es megh yfmerendy

myth tett? Feleleenek ottan, es mondanak hŵneky: Nem de the es galyleabely vagy ee? Hañyad ffel az yrafth, es lafd megh, merth galyleabol proffeta nem tamad. Es ez megh mondwan, ky mynd hŵ hazahoz meene.

innen kóvseu olvasnan VIII/9.
Holtz Cap

Jefus kedeegh meene oliuetimnek he-gyere; es reeghwel esmegh yewe az temp-lomban, es ottan mynd az kóz neep hŵ hozya yewee azonnal, es le ylwen, tanoyt-tya vala hŵketh. Eleybe hozanak azert az yraftwdok es az ffarifefok egy parazna-faghbâ fogot azzonyallatot, es kózbe al-lathwan, mondanak hŵneky: Mester, ez az-zonyallath ma paraznafaghba fogatot. Az tórweenben kedeegh Moyfes nekŵnk meg paranczolta ez eellyeneketh kóweznŵnk. Te azerth myth mondaz? Azth kedegh mon-gyak vala keferthwen hewteth, hogy csak mywel vadolhathnaak hŵtet. Jefus azerth le hathwan ennen magath, wyawal yr vala ah felden. Hogy azert gyakorlatoffaggal ker-deneek hŵtet, ffel ygazŵyitta hŵ magath, es monda hŵnekyk: Vala ky bynnel kyl vagyon kezzóletek, elezer az veffen kóweth hŵ reaya. Annak vtanna esmegh lee haloy-wan, yr vala az felden. De kedeegh halwan azth, egy maf wtan mynd kywe mennek vala, el kezdwen az veeneken; es csak ennen maga marada Jefus es az azzonyal-lat az haaz kózepeth alwan. Fel ygazoyth-

wan azért Jefus hűmagat, monda az Az-zonyallathnak: Hol vannak, kyk teeghed vadolnak vala? senky nê karhoztat teghed? Ky felelee: Senky nem, Vram. Monda ottan Jefus es: En sem karhoztathlak teghedet. Meny el bekeffegghel, es ymaran towabba ne akary vethkezned. Efmegh zola hűnekyk Jefus, mondwan: En vagyok ez vylaghnak vylagoffaga; ky enghem kó-weth, az fetethfeghben nem yar, de lezen hűneky erek eeletnek vylagoffaga. Mondanak azerth hűneky az ffaryfeofok: The tennen magadrol teez byzonfagot; es az the byzonfagh teeteled nem ygaz. Felelee Jefus, es monda hűnekyk: Ha en byzonfagot teezek en magamrol, az en byzonfaghteetelem ygaz, mert en twdom honnan yettem, es howa meegyek; ty kedeg nem twgyatok honnan yettem, es howa meegyek. Ty csak tefth zerent yteeltek; en kedegh fenkyt nem ytelek. Es ha mykoron yteelek, az en yteetelem ygaz, merth en magam nem vagyok, de en, es ky enghê boczatot, atyam. Az thy tórweentektekben kedegh yrwan vagyon, hog keth embernek byzonfaga ygaz legén. En vagyok eegy, ky byzonfagot tezek en magamrol, es byzonfagot tezen en rolam en atyam, ky enghem boczatot. Mondnak vala azért hűneky: Hol vagyon az the atyad? Ottâ felelee Jefus hűnekyk: Sem enghem nem twttok, sem en atyamat; ha enghem twdnatok, netalantal az en atyamat es twdnatok. Ez bezee-

deketh mondaa Jefus egy kamoraban, tanoythwan az templombâ; es fenky nem fogaa megh hűtet, mert meegh el nem yeth vala az hű horaya. Monda azért efmegh hűnekyk Jefus: Ym en el megyek, es kerestek enghemeth, es thy megh haltok az thy byneytekben. Howa en megyek, oda thy nem yehettek. Mondanak azért az Sydok: Nem de megh óly ee ennen magat? merth, wgy mond: Howa en megyek, oda thy nem yehettek. Annak okaerth mongya vala hűnekyk: Thy eennen alol vattok, en kedeegh felűl vagyok. Thy ezen vylagrol vattok, en kedeegh nem vagyok ezen vylagrol. Azerth mondam ty nektek: merth tynnen bynetekben megh haltok. Mondnak vala azerth hűneky: The ky vagy? Monda hűnekyk Jefus: Kezdet, ky zolok es thy nektek. Sokath kellenee ty rolatok zolanom es yteelnem; de az, ky enghem boczatot, ygaz az, en azerth mynt azth kyt hallottam hű twle, zolom ez vylagon. Es akoron megh nem yfmerheteek, merth ysfenth mondanaa hű attyanak. Monda azért hűnekyk Jefus: Mykoron ffel magaztatangyatok embernek hű ffyat, akkoron megh yfmerytek, mert en vagyok, es en magamttwl femyt nem tezek, de mykeppen megh tanoytot enghem en atyam, azonkeppen zolok. Es ky enghem boczatot, ^{||}⁵⁶ en velem vagyon, es nem hagyot el en magamath; mert en azokat tezem, kyk kellemetefek hűneky. Ezeketh hew bezeelwen, nagy fokak hy-

weenek hew benne. Monda azert Jefus azoknak, kyk hew benne hyweenek: Ha ty meg maradotok az en bezedymben, byzonnal en tanoythwanym leeztek. Es az ygaffagot megh yfmerytek, es az ygaffaaghyteket megh zabadoyth. Azok feleleenek h'wneky: My mynd Abrahamnak nemzety vagywnk, es soha fenkynek nem zolgaltwnk. Azerth hogy mondaz the: Zabadofok leeztek? Ottan felelee h'wnekyk Jefus, mondwan: Byzon byzon mondom tynektek, merth mynden ky bynth tezen, az bynnek zolgaya. Az zolga kedeegh nem maradhat megh h'w vranak hazabâ mynd erekkee, az ffyw kedeeg erekkee lakyk. Ha azert tyteket az ffyw megh zabadoytand, byzonnal zabadofok leeztek. Twdom azth, hogy Abrahannak ffyay vattok, de enghem halarra kerestek, mert az en bezedem nem fogh ty raytatok. En, kyt lattam en atyamnal, azth zolom; ty es, kyt lattatok ty atyatoknal, azt zollyatok es tezytek. Ottan feleleenek, es mondanak h'wneky: Mynekwnk atyank Abraham. Monda h'wnekyk Jefus: Ha abrahannak ffyay vattok, Abrahannak myvelkódetyk(?) teegyetek. Masth kedeegh kerestek enghem halarra, az emberth, ky ygaffagot zoltam tynektek, kyt en ystentwll hallottâ; azth abraham nem tetthe. De thy teezytek ty atyatoknak dolgath. Mondanak azert h'wneky: My fertezeteffeeghből nem zylettw'nk; eegy atyank vagon, az yften. Monda ottan h'wnekyk Jefus: Ha az

yften ty atyatok vona, byzonyawal zerethneetek enghemet, merth en ystentw'll zarmazttam es yettem; merth nem en magamttw'll yettem, de h'w boczatoth enghemet. Myre hog' az en bezedemeth megh nem yfmerytek? merth nem halgathattyatok az en bezedemet. Ty erdegh atyatwl vattok, es az thy atyatoknak kywanfagat akaryatok tennye. Az gylkos leen mynd kezdetw'll foghwa, es az ygaffaghyban megh nem allaa; mert nynczen ygaffaghy h'w benne. Mykoron hazwghfagot zool, ennenneeből zol, merth czalard mynd h'w attywawal. En kedeeghy ky ygazat zolok, nem hyztek ennekem. Kyczoda ffed meg enghemet ty kezeletek bynből? Ha ygazat zolok, myre nem hyztek ennekem? Ky ystentw'll vagon, az ystennek ygheeyet halgattya. Annak okaerth ty nem halgattyatok, merth ystentwll nem vattok. Feleleenek azert az sydok, es mondanak h'wneky: Nem de yol mongyok ee my? merth Samaritanus vagy the, es erdeghed vagon? Ottan felelee Jef9: En erdeghet nem tartok, de tyztelelem en atyamath, thy kedeghy tyzthleneyteetek enghemeth En nem kerefem az en dyczófeeghemet; vagon ky kereffee es yteellye. Byzon byzon mondom tynektek: vala ky az en bezedemet tartangya, halalth nem lath erekkee. Mondanak azert az Sydok: Mastan ymaran megh yfmertek, hogy erdeghed vagon. Abraham megh holth es az proffetak, te kedeeghy azth mondod: Ha ky az en bezedemeth tar-

tangya, halalth nem kofol mynd erekkee. Nem de the nagyob vagy ee my atyanknal abrahamnal, ky megh halt? es az proffetak mynd megh holtanak. Mynek tezed temagadath? Ottan felelee Jefus: Ha en dyczóytendem ennenmagamat, az en dyczófeghem femmy; vagyon ennekem atyam, ky megh dyczóyth enghemet, kyt thy mondotok mert my yfienwńk hń. Es nem yfmerytek hń(*tet*), en kedeegh yfmerem hńtet; es ha mondandom: merth nem yfmerem hńtet, hozyatok hafonlatos hazwgh leezek. De thwdom hńtet, es az hń bezedee tartom. Abraham, ty atyatok, ewrelee raytta hogy az en napomat lathatna, lataa, es vygada rayta. Mondanak azerth az Sydok hńneky: Ewthwen eztendód meglen nynczen, es Abrahamot lattad? Monda hńnekyk Jefus: Byzon byzon mondom tynektek: mynek elette Abraham lennee, en vagyok. Kóveketh ragadozanak azerth, hogy megh kóvezneek hńtet; Jefus kedeegh el eneztee ennen magat, es ky meene az templombol.

Ғыленз Сап

Es onnan el menwen Jefus, lata egy vakon zyletet emberth, es megh kerdeek hńtet hń tanoythwany: Mester, ky vethkózót, ez ee, awagy az hń zyley, hogy vakon zyletneek? Felelee ottan Jefus: Sem ez nem vethkózót, fem az hew zyley nem vethkeztek, de hogy ky nylathkoztaffanak yfennek myvelkódety hńbenne. Ennekem zykfegh myvelkednem annak dolgath, ky

enghem boczatot, myglen nappal vagyon; yme eey yń, mykoron senky nem myvelkódhetyk. Myglen en ez vylagon vagyok, ez vylaghnak vylaga vağok. Ezth hogy megh mondotta vona, le pókee az feldre, es faarth zerzee hń nyalabol, es megh kenee hńneky zemeyth, es monda: Meny el az fyloenek vyzeere, mofoggyal megh, ky magyaraztatyk boczatothnak. El meene azert, es megh mofdeek, es megh yewe lathwan. Azert az hń zomzedy, es kyk lattak vala hńteth annak elótte, ky koldwff vala, mondanak vala: Nem de ez ky az wczâ yl vala, es koldwl vala? Nemeellyek azert mongyak vala, hogy az. Nemeellyek kedegh nem, de hafonlatos hozyaa. Ennen maga kedegh azth vallya vala, mert en vagyok. Mondnak vala azert hńneky: Mykeppen nylyth hat megh teeneked zemed? Ottan felelee hńnekyk: Az ember, ky mondatyk Cristufnak, faart zerzee, es megh kenee velee az en zemeymeth, es monda: Meny el Syloenek vyzeere, es mofoggyal megh. Es el meenek, megh mofdam, es yme latok. Es mondanak hńneky: Hol vagyon az? Monda: Nem thwdom. El vyveek azert hńtet az ffaryfeofokhoz, ky vakon zyletet vala. Ynnep nap vala kedegh, mykoron Jefus fart zerzet vala, es megh nittaa hńneky zemeyth. Kerdezyk vala azert efmegh az ffaryfeofok, mykeppen latot vona? Az embert kedegh monda hńnekyk: Sarth kenee az en zemeymre, es lee mofaam, es latok. Mondanak azerth

nekyk az ffaryfeofok kezzel: Nynczen ez ember yfenttűl, ky az ynnepet nē tyztóly. Nemeellyek kedegh mondnak vala: Hogy tehet bynes ember eellyen yegyeket? Nem vala azert ygenlófegh hű keztek. Mondanak azert efmegh az vaknak: Te myt mondaz hű rola, ky megh nytta teenedek zemedet? Az kedegh monda: Mert proffeta. Nem hűnek azert az fydok hűneky, mert vak volth vona, es lathna, myglen oda hynaak az hű zyleyth, es megh kerdeek hűket mondwan: Ez ee az ty ffyatok, kyt mondotok, mert vakon zyleteth? mykeppen lat azert maftan? Feleleenek hűnekyk hű zyley, es mondanak: Twgyok azth, merth ez az my ffywnk, es hogy vakon zyletet; hoghogy kedeg maftan lat, my nem twgyok; awagy ky nytta megh hűneky zemyt, azth fem twgyok. Ennen magat kergyetek, ydeye vagyon, hennenmaga zollyon ennen magarol. Ezth azert mondaak az hű zyley, mert feelnek vala az fydoktwl,^{||57} merth ymaran arwlafttettek vala az Sydok, hogy ha ky hűtet Criftusnak vallanaa, az fynagogabol ky vethnek. Annak okaerth mondak az hű zyley, merth ydóf kora vagyon, hűtet kergyetek. Efmegh azert elówe hyvak az emberth, ky vak vala, es mondanak hűneky: Agy halat yftennek. My twgyok hogy ez ember bynef legyen. Monda azert az ember hűnekyk: Ha bynes, en nem twdom; ezth eegy et twdom, merth mykoron vak voneek, ma ymaran latok. Mondanak azert

hűneky: Myt then teenedek? Hogy nytta megh teenedek zemedet? Felelee hűnekyk: Megh monttam ymaran, es megh halottatok; myt efmegh akaryatok hallany? Nem de ty es hű tanoythwany akartok ee leenny? Gonozth mondanak azert hűneky, es mondanak: Te legy hű tanoythwan'a, my moyfefnek tanoythwany vagywnk. My twgyok hogy Moyfefnek zolt yften; ezth kedegh nem twgyok honná legyen. Felelee ottan az ember, es monda hűnekyk: Ez azert nagy czoda dologh, mert ty nem twgyatok honnan legyen, es megh nytotta az en zemyemeth. Twgyok byzonnal, hogy az bynefeket yften megh nem halgattya; de ha ky yften feeló le"end, es ky hű akarattyat teezy, az ollyant halgattya meg. Vylagh kezdetytűl foghwa ez nem hallattatot, hogy ky vakon zyletőthnek zemeeth megh nyffa. Ha azert ez yfentűl nem vona, femyth nem tehetőth vona. Feleleenek, es mondanak hűneky: Te tellyeffegghel bynben zylettel, es the tanoytaz mynketh? Es ky yzek hűteth onnan. Megh hallaa azert Jesus, hogy ky yzteek vona hűtet hű elólók, es mykoron megh talalta vona hűtet, monda hűneky: Te hyzze yftennek ffyaban? Felelee az ottà, es monda: Kyczoda az, vram, hogy hyggyek hű benne? Es monda hűneky Jesus: Lattad es hűtet, es ky te veled zol, hű az. Ottan monda: Hyzlek, vram. Es le efwen, ymadaa hűtet. Es monda hűneky iefus: Yteelettre yettem en ez

ylagra, hogy kyk nem lathnak, laffanak, es kyk lathnak, megh vakwlyanak. Es hal- laak ezth nekyk az ffaryfeofok kezzól, kyk hŵ vele valanak, es mondanak hŵneky: Nem de my es vakok vagywnk ee? Monda hŵnekyk Jefus: Ha vakok vonatok, byne- tek nem vona; maſt kedeegh mondot(ok), hogy: latwnk. Ty bynetek veletók lakozyk.

Uj Cap

Byzon byzon mondom tynektek: Vala ky be nem meegyen az ayton az yohoknak aklokban, de eegyebennek haagh be, orw az, es lator. Ky kedeegh az ayton meegyen be, az yohoknak paztora hŵ. Annak az ayto tarto megh nytta, es az yohok hŵ za- wat halgattyak; es hŵ twlaydon yohayt neweken hywya, es kywe hozya hŵket. Es mykoron hew twlaydon yohayt ky bo- czatangya, hŵ elettek megyen; es az yohok hŵtet kówetyk, mert yfmeryk hŵneky zawat. Ydeghenth kedeegh nem kóweth- nek, de ynkab elfwthnak hŵ tŵle; mert nem yfmeryk az ydeghennek hŵ zawat. Ez pelda bezedet mondaa hŵnekyk Jefus; azok kedeegh nem yfmerheteek megh, myt bezeellenee hŵnekyk. Monda azert efmegh hŵnekyk Jefus: Byzon byzon mondom ty- nektek: Mert en vagyok az yohoknak ay- tayok. Mynnyayan, valamennyen yettenek, mynd orvok es latrok, de nem halgattaak hŵket az yohok. En vagyok az ayto. En atalom ha ky be menend, ydwezŵl, be me-

gyen, es ky yew, es eledelt talal. Az orw nem yew, hanem csak hogy wrozyon, megh óllyen es el vezeffen. En yettem hogy ee- letetek leggen, es bewfegghel legyen. En va- gyok yo paztor. Az yo paztor hŵ lelkeet agga hŵ yohayerth. Az beereff kedeegh, es ky nem paztor, kynek nynczenek twlay- dô yohay, lattya az ffarkafh yeny, el fwt hŵ; es el haggya az yohokat, es az farkaff el ragagya, es el tekozlya. Az bereff ke- deghe el fwth, merth beróf hŵ, es nem tartoznak hŵ hozya az yohokbol. En va- gyok yo paztor, es megh yfmerem az en yohaymath, az enymek es megh yfmernek enghemet; mykeppen yfmer enghemet en atyam, en es yfmerem en atyamath; es az en lelkemet vethem az en yohaymerth. Es egyeb yohaymes vannak, kyk nynczenek ez nyaybol; azokath es egywe kel ennekem hoznom, es az en zomath, bezedemet, hal- gattyaak, es egy nyay lezen, es egy paz- tor. Annakokaert zeret enghemet en atyam, mert en el vetóm az en lelkemet, hogy efmegh ffel vegyem hŵtet. Senky nem vezy el en thŵlem hŵtet, de en magá vetóm el en tŵlem hŵtet; hatalmâ va- gyon el vethnem hŵtet, es hatalmâ va- gyon efmegh ffel vennem hŵtet. Ez paran- czolatot vettem en atyamttwl. Efmegh ha- borwfagh tamada az ſydok kezét ez bezee- dekerth. Merth, mondnak vala fokak hŵ kezzólók: Erdegh vagon benne, es bolon- dofokodyk; myt hallottok tŵle? Nemellek

kedegh mondna: Ez bezeedek nem erdenghófee. Nem de erdenghes nythhattya ee meg az vakoknak zemeket? Terteeneek azert lenny egyhaz ynnepe napya Jerwfa-lembe, es tel vala. Es yar vala Jefus Salamon templomanak tornaczyaban. Kerwl veveek azert ot hwtet az sydok, es mondna vala hwnegy: Mygh lezen, mykoron az mylelkwnkkyt ky vezed? ha te vag az Crifus, mongyad megh my nekwnk nylwan. Felelee ottan hwnegyky Jefus: Zolok tynektek, es nem hyzytek. Az teetemeenyek, kyket en tezen(k), az en atyamnak neweben, azok byzonfagot teznek en rolam; de ty nem hyzytek, mert nem vattok az en yohaym kezzól. Az en yohaym en bezedemeth halgattyak, es es yfmerem hwnket, es kóvethnek enghemet. Es en erek eeletet adok hwnegyky, el sem veznek mynd erekke, es fenky kywe nem ragagya hwnket en kezemból. Az en atyam, kyt ennekem adot, nagyob myndennel, es fenky kywe nem ragattya en atyamnak hwn kezeeból. En es atyam eeggyek vagywnk. Kóveket ragadozának azert az Sydok, hogy megh kóvezneek hwtet. Ottan felelee hwnegyky Jefus: Sok yo dolgokat yelenttettem megh en tynektek en atyamrol: myert akartok mynd azok kezzól enghemet megh kóveznótek? Feleleenek azert az Sydok: Az yo mywelkódeteerth nem kóvezwnk megh teghedet, de az yfeny karomlaseerth, mert mykoron the ember legy, yfennee tezed tennenmagadat. Felelee hwnegyky Jefus: Nem de

yrwan vagyon ee az ty tórwentókben: Mert en mondam: yfenek vattok ty. Ha azokat yfeneknek mondaa, kykre az yfennek bezeede zarmazot, es megh nem feythetyk az yrafth: hath kyt atya yften megh zentólt es ez vylagra kyldeth, kynek ty mongyatok: karomlath teez, myert mondam, hogy yfennek fya vagyok? Ha en atyamnak dolgat nem teze, ne akaryatok ennekem hynny; ha kedegh azth tezem, es ha ennekem nem akartok hynny, az myvelkódethnek hyggyetek, ottan hogy megh yfmeryetek, es hyggyetek, mert atyam en bennem vagyon, es en en atyamban vagyok. Kerefyk vala azert hwtet megh foghny, de ky meene hwn kezzókból. Es el mene efmegh Jordannak vyeze atal azon⁵⁸ herre, hol ot Janos kereztel vala elezer, es oth lakozeek. Es fokak yeweenek hwn hozya, es mondna vala, mert Janos soha nem tett ollyan yegyeket, myndennek kedegh, vala myt Janos mond vala hwn rola, ygazak valanak. Es fokak hyweenek hew benne.

Ujzen egy Cap

Vala azerth nemynemw koor lazar new Bethanyabol, Marianak es Marthanak hwn hwgaynak varaffokbol. Maria kedegh az vala, ky draga kenettel megh kenee vrvnkkat, es megh kenee hwn labayt hwn hayaywal, kynek hwn attyaffya lazar megh betegwath vala. Kyldeenek el azert hwn hwgay Jefushoz, mondwán: Vram, yme kyth zerecz vala,

megh korwit. Halwan azert Jefus, monda hűnekyk: Ez betegfeegh nynczen halarra, de yfennek dyczófegheere, hogy tyztóltefeegh yfennek fya hű myatta. Zerethy vala azert Jef⁹ Martat, es az hű hwgat Mariat, es Lazarth. Mynt azert hallotta vona hogy betegleneek, yollehet akkoron marada megh azon helyen ket napyglan, de oztan annak wtanna monda hű tanoythwanyak: Mennyűnk iudeabâ. Efmeg mondanak hűneky az tanoythwanyok: Mester, nem reghen kerefnek teghed az sydok megh kőwezny, esmegh oda meegy ee? Felelee ottan Jefus: Nem de tyzen keth hora vagyon ee napyaban? ha ky nappal yarand, nem ferzyk megh, megh az napnak vylagat lattya; ha kedygh eeyel yarand, megh ferzyk, mert nynczen vylagh hű benne. Ez megh mondwan, esmegh monda hűnekyk: Lazar, az my baratwnk alwzyk; de el meegyek, hogy hű almabol fel ferkenczem hűtet. Mondanak azert az hű tanoythwany: Vram, ha alwzyk, meg vygazyk. Azth kedegh nem mondotta vala Jefus az hű halalarol. Ottan azert Jef⁹ nylvabban megh mondaa hűnekyk: Lazar megh holth. De erwlem ty erettetek, hogy hyggyetek, mert akoron oth nem valeek. De mennywnk el hű hozya. Monda azert Thamas, ky neweztetyk didimofnak, hű tanoythwan tarffynak: Mennywnk el my es, hű vele hallywnk megh. El yewe azert Jefus, es talalaa hűtet ymaran neegy napon az koporffoban lewen. Vala kedegh Betha-

nya Jerwfalemhez oly mynt tyzen ewth tekeentethny feld. Sokan kedegh yettenek vala az Sydok kezzól Martához es Mariahoz, hogy vygaztalnaak hűtet hű atyafyoknak halalan. Martha azert, mynt hallaa hogy Jefus oda yett, eleybe kelee hűneky; Maria kedegh oth hon yl vala. Monda azert Martha Jefusnak: Vram, ha eeth voltal vona, az en atyamffyia megh nem holt vona. De maftan es, twdom, mert vala myth kerendez yfentűl, megh aggya teeneked yften: Monda hwneky Jefus: Fel tamad az te atyadffyia. Monda hűneky Martha: Twdom hogy fel tamad az fel tamadafbâ az vtolfo napon. Monda hűneky Jefus: En vagyon(k) fel tamadaf es eelet, ky hyzen en bennem, meegh ha megh haland es, eel; es mynden ky eel, es en bennem hyzem, megh nem hal erekkee. Hyzed ee ezth? Monda hűneky: Vgy vagyon, vram. En hyttem, mert the vagy Cristuf, yf-tennek ffya, ky ez vylagra yettel. Es hogy ezt megh mondotta vona, el meene, es el hywa Mariat, az hű hwgaath, czendeffeegghel mondvan: Eth vagyon az mester, es teghed hyw. Az mynt hallaa, ottan hertelen fel kelee, es hew hozya yewe. Mert meegh nem yett vala az varafban, de meegh azon helyen vala, hol oth eleyben yett vala Marta. Az sydok azert, kyk hű vele valanak az hazban, es vygaztallyak vala hűtet, hog^o lat- taak vona Mariat mert hertelen fel kelee es ky meene, ottan vtanna meenenek, mondwan: Mert az koporffohoz meegyen, hogy

fyryon oth. Maria azert hogy latta, merth Jefus oth vagyon, lee efeek h'w labay el'ot, mondwan h'wneky: Vram, ha eeth voltal vona, az en attyamffya megh nem holth vona. Jef9 azert mynt fyrnya lataa h'wtet, es az fydokath, kyk h'w (vele) yettenek vala, fyrwâ, megh zomorodeek h'w lelkeeben, es megh haboroyttaa ennen magat, es monda: Hol tetteetek le h'wtet? Mondanak h'wneky: Vram, yewel es laffad. Es fyraſth teen Jefus. Mondanak azert az fydok: Yme mykeppen zerety volth h'wtet. Nekyll kedeeagh h'w kezzólók mondanak: Nem tehety vala ez, ky az vaknak zemeet meg nytaa, hogy ez es megh ne halnaa? Jefus azert efmegh megh zomoredeek h'w lelkeeben, ottan az koporffohoz yewe. Vala azert oth egy Barlangh, es egy k'veth tettek vala fel'wl reaya. Ottâ monda Jefus: Vegyetek el az k'weth. Monda h'wneky Marta, annak hwga, ky ymaran megh holt vala: Vram, ymaran dohoff, mert neegyed napya vagyon. Monda h'wneky Jefus: Nem de mondam ee the neked, mert ha hyended, megh latod yſtennek dyczófeghet? El veevek azert az k'weth. Jefus kedeeagh ſfel emelween h'w zemeyth, monda: Atyam, halat adok teened, mert megh halgattal enghemet. En azert twdom vala, merth myndenkoron megh halgacz enghemeth. De ez neeperth, ky k'wrwl al, mondam, hogy hyggeek, merth the boczattal enghemet. Ezeket hogy megh mondotta vona, nagy ſfel zowal kyaytta: La-

zar, yew ky. Es azonnal ky yewe, ky megh holt vala, megh ketezwen kezeyth es labayth, es az h'w orczaya kezken'owel vala be kethween. Monda ottan h'wneky Jef9: Olgyatok megh h'wtet, es haggyatok yarny. Nagy fokan azert az fydok kezzól, kyk yettenek vala Mariahoz es Marthához, es lattak vala, kyket tet vona Jefus, hyweenek h'w benne. Nekyll kedeeagh hew kezzólók el meenenek az ſfaryfeofokhoz, es megh mondaak h'wnekyk, myt teth vona Jefus. Egybe gyeyteek azert mynd az feyedelmek es az farifeofok az egheez tanaczot, es mondnak vala: Myt mywelwnk? merth ez ember fok czodakat tezen. Ha el haggyok h'wtet ezenkeppen, myndnyayan hyznek h'w benne; es el yenek az Romayak, es el vezyk mynek'wnk mynd hely'wnkket, mynd nep'wnkket. Egy azert h'w kezzólek, kayffasnew, mykorô vona azon eztend'onek feyedelmee monda h'wnekyk: Ty nem twttok valamyt, yngyen ſem gondollyatok, merth ylyk ty nektek, hog egy ember megh hal'on az nepeerth, es ez egheez nemzet el ne vezyen. Azth kedeeagh ennen magatwl nem monda, de mywel hogy vona az eztend'onek feyedelmee, proffetala, mert Jefus megh halando vala az egheez nepeerth; es nem csak az neperth, de ynkab hogy az yſtennek fyayth, kyk el tekozlattanak vala, egybe gyeythenee. Az napfaghtwl foghwa azert gondolak, hogy megh ólneek h'wtet. Jefus es azert ymaran nem yar vala

nylvan az űydoknal. De el meene maf tar-
tomanban az pwtztaoz közel, az varafban
ky mondatyk effremnek, es oth lakozyk
vala hw tanoythwanywal. Kzel vala azerth
az űydoknak hofvetok ynnepe, es nagy fo-
kakh meenenek űfel Jerwfalemben onnan az
tartomanbol, az hofwethnek elette, hogy megh
zentlneek ennenmagokath. Kerefyk vala
azerth Jefuűth, es egy maffal bezeelnek va-
la alwan az templomban: Myt aloytotok?
mert nem yett ez ynnepe napra űfel? Paranc-
zolatot attak vala azerth az feyedelmek es
faryfeofok, hogy ha ky megh twdhatnaa
hol vona, hyrree tenneek, hogy megh fogh-
naak hűwtet.

Ujzen kett Cap

Jefus azerth hatod nappal elette az hof-
wethnek yewe Bethaniabam, hol oth lazar
holt vala megh, kyt űfel tamazta Jefus. Zer-
zenek azert oth hwneky vaczorath, es mar-
tha zolgal vala. Lazar kedegh egyk vala
azok kezzl, kyk hw vele le telepettenek
||⁵⁹ vala. Maria kedegh veen nagy draga ala-
baűtrom pohar keneteth, es meg kenee Je-
fufnak labayth, es hw hayaywal megh tr-
lee, es mynd ah haz bel teleek az keneth-
nek yllattyawal. Monda azert egy hw ta-
noythwany kezzl, iudaf űcarioth, ky el va-
la hűwtet arwlando: Myre ez keneteth nem
adaak el harom zaz penzen, es zeghenyek-
nek attak vona? Azth kedegh mongya vala,
nem hogy gondot vyfelnee hw az zeghe-

nyekrl, de ynkab merth orw vala, es
reytek hely valanak, es azokat, vala myt ad-
nak vala, el vyzy vala. Monda azert Jefus:
Haggyatok el hűwtet, hogy az en temetee-
femnek napyara tarcza hűwtet. Az zeghenyek
nam myndenkoron veletek vannak, en ke-
degh nem vagyok myndenkoron veletek.
Nagy fokban megh yfmereek azerth az űy-
dok kezzl, hogy oth vona, es oda yewee-
nek; nem csak Jefufferth, de ynkab hogy
lazarth es lathatnaak, kyt űfel tamaztot va-
la Jefus. Gondolaak kedegh az papy feye-
delmek, hogy vgyan azonnal vele lazarth es
megh ólneek, mert fokban mennek vala oda
hw erette az űydok kezzl, es hyznek vala
hw benne. Hotakelwe azert nagy fok űfe-
reghk, kyk yettenek vala az ynnepe napra,
mykoron hallottak vona, merth Jef Je-
rwfalemben yew, palma agakat veenek, es
eleybe keleenek, es keaytтыak vala: Offanna!
Benedictus qui venit in nome doni, rex isrl.
Dyczűeegh te neked, aldot ky yewt vrnak
newebe, yzraelnek kyrallya. Es talala Jefus
eg zamarth, es reaya ylee, mykeppen megh
vagyon yrwan: Ne akary felned, Syonnak
leanya, yme az the kyralyod yew ylwen
az zamarnak hw űfyan. Ezth kedegh nem
yfmereek megh az hw tanoythwany akoron,
de mykoron megh dyczwilteteek Jefus,
akoron emlekzeenek megh rola, mert ezek
yrw voltak vona hw rola, es ezek(et) tet-
teek vona hwneky. Byzonűagot tezen vala
az űferegh kedegh hw rola, ky hw vele vala,

mykoron lazarth ky hywa az koporffobol, es fel tamaztaa hallottaybol. Annak okaerth yewe eleyben es az feregh, merth megh hallottak vala, hogy hew ez czodat tettee vona. Az farifeofok azert mondanak ennen magokban: Lattyatok megh, femyt nem haznalwnk? yme ez tellyes vylagh vtanna meegyen. Valanak kedeegh nemynemw pogan nepek azok kezzól, kyk f fel mentenek vala Jerwfalemben, hogy ymadkoznanak az ynnepe napon. Ezek azert yarwlanak Fylephez, ky Bethfaydabol vala galyleaban, es keeryk vala hwtet, mondwan: Vram, akar nok Jefuslh lathny. Yewe el fylep, es mondaa megh Andrafnak, Andraf esmegh fylleppel mondak megh Jefusnak. Jesus ottan felelee hw nekyk, mondwan: El yewt az hora, hogy meg dyczówtteffeek embernek hw fya. Byzó byzon mondom tynektek: Hanem ha az gabonanak hw maghwa eswen az feldben megh haland, csak ennenmaga marad; ha kedegh megh haland, fok gymelczet hoz. Ha ky zerety hw lelkeet, el vezty hw tet; es ky gylóly hew lelkeet ez vylagon, az erek eelettre ewryzy megh hw tet. Ha ky ennekem zolgal, enghem kóweffen, es hol oth en vagyok, oth lezen az en zolgam es. Ha ky ennekem zolgaland, meg tyzteseyty hw tet az en atyam. Mastan az en lelkem megh haborodot; es myt mongyak? Atyam, ydwezeycz enghem ez horaban. De annak okaerth yettem en ez horaban. Atyam, dyczówycz meg az the newe-

det. Zozat yewe azert menyból, mondwan: Ymaran megh dyczówyttetelek, es esmegh megh dyczówytlek. Az feregh azert, ky ot al vala, es hall'a vala, mond vala meny dergheefnek lenny. Egyebek kedeegh mondanak vala: Angyal zola hw neky. Felelee Jesus, es monda: Ez zozat nem en erettem yewe, de ty erettetek. Mastan ez vylaghnak vagon yteelety; ymaran ez vylaghnak feyedelme kywe yzettetyk. Es en ha f fel magasztaltatandom, myndeneket en hozyam vonzok. Azth kedegh mongya vala, kywe yelenthwen, mynemw halallal kellenee megh halnya. Monda hw neky az feregh: My hallottok az tórwenból, merth az Cristuf erekke megh marad, es hog'hog' mondod the: Yllyk embernek hw fnyanak fel magasztathny? Kyczoda ez embernek fya? Monda azert hw nekyk Jesus: Meegh kewes vylagoffagh vagon tybenne(te)k; yaryatok, mygh vylaghtok vagon, hogy az fetethfeegh el ne bwroyczon, mert ky az fetefeghben yar, nem thwd howa menny. Mygh vylagoffaghtok vagon, hyggyetek az vylagoffaghban, hogy az vylagoffaghnak fnyay leheffetek. Ezeket zolaa hw nekyk Jesus, es el meene, el enyeztee ennen magat hw elólók. Mykoron azert enny fok czodakat teth vona hw elettek, nem hyznek vala meegh es hw bennee, hogy az yfayas proffetanak bezeede bel tellyesedneek, kyt monda: Vram, ky hyt az my hallaffwnknak, es Vrnak hw yoghya kynek yelentetót megh? Annak okaerth

hűk es nem hyhetyk vala; merth esmegh vgy monda yfayas: Megh vakoytotta az gonoffagh hű zemeket, es hű zywóketh megh kemeeneytette, hogy zemekkel ne laffanak, es zywókkal ne erczenek, hogy megh teryenek, es megh gyogyczam hűket. Ezeketh monda Izayas, mykoron latta vona hű nagy dyczófegehet, es zolth vona hű rola. De maga meegh es az feyedelmek kezöl fokak hyweenek hew benne, de az faryfeofoktwl valo feeltekben nylwan nem vallak vala, hogy csak az fynagogabol ky ne yzethneenek. Merth meegh ynkab zeretyk vala embereknek hű dyczófegehóket, honnê ysttenek hű dyczófegehet. Jefus azert nagy kyaytaflh then, es monda: Vala ky en bennê hyzen, nem hyzen az en bennem, de abban, ky enghem boczatot. Es ky enghem laat, lattya azt, ky enghem boczatot. En vylagoffagh yettem ez vylagra, hogy mynden, ky enbennem hyzen, fetethfeghben ne lakozyeek. Es ha ky halgatangya az en bezedemet, es megh nem óryzendy, en megh nem yteelem hűtet; mert nem yettem azert hogy megh yteellyem ez vylagot, de hog ydwezehem hűtet. Vala ky enghem megh wtal, es az en bezedemet nem vezy, vagyon ky ytellye hűtet. Azon bezeed, kyt en zoltam, yteely megh hűtet az vtolfo napon. Mert en enmagamttwl nem zoltam, de ky enghem boczatot, Atyâ, hű adot ennekem paranczolatot, myth mongyak, es myth zollyak. Es twdom en, hogy az hű paran-

czolattya erek eleth legyen. Kyket azert en zolok, mykeppen en nekem megh mondotta az en atyam, azonkeppen zolom.

Enzen harò Passio

Weegh vaczora

Az hofweth ynnepeenek elette valo napon megh twdwan Jefus, merth el yett az hű horaya, hogy ky meenne ez vylagbol hű atyahoz, mykoron zerette vona azokat, kyk hű vele valanak, mynd veghyg zeretee hűketh. Es az vaczorat el kezeythwen, mykoronymaran az erdegh zyweben atta vona, hogy el arwlana hűtet, Judas scariotis, twdwan azt, hogy myndent hűneky kezeyben adot vona az hű atya, es merth ystentwl yewt kywe, esmegh ystenehez meegyen, ffl kele az vaczora felwl, es le vethee hű rwhayath, es mynt az kezkeneth kezeeben vette vona, be ówedezee ennenmagat. Annak vtanna vyzet tóltee az medenczeben, es kezdee mofogathny hű tanoythwanynak labokat, es az kezkenewel megh kenóghethny, kywel be ewedzet vala. Yewe azert Symon peterhez. Es monda hűneky peter: Vram, the mofod ee ennekem labamat? Felelee Jefus, es monda hűneky: Myt en tezek, te nem twdod ma; de megh twdod annak wtanna. Mond hűneky peter: Nem mofod⁶⁰ te ennekem labamat soha. Felelee hűneky Jefus: Ha megh nem mofandlak theghedet, nem lezen rezed en velem. Monda hűneky Symon peter: Vram, nem

csak en labaymat, de mynd kezeymet, mynd feyemeth. Monda hűneky Jef9: Ky megh mofodot, nem zykfeegh, hanem csak hogy hű kezeyt mofgya megh, merth myndenesthűl foghwa tyztha. Ty es tyztak vatok, de nem mynd. Mert twgya vala, ky hűtet el arwlhaa; annak okaert mondaa: Nê vattok tyztaak mynd. Mynek vtanna azert megh moftha vona hű labokat, ffl veve hű rwhayat; es hogy esmegh le ylt vona, monda hűnekyk: Twgyatok ee myt teek tynektek? Ty hywtok enghemet mesternek es vramnak, es yol mongyatok, mert az vagyok. Ha azert en megh mofam tynektek labaytokat, mester es wr, ty es azonkeppen egytek mastoknak megh moftha labayt. Mert ebben peldat attâ tynektek, hogy mykeppen en tettem tynektek, azonkeppen ty es teegyetek egymafnak. Byzon byzon mondom tynektek: Nynczen az zolga nagyob awag" fellyeb hű vranal, sem az apostol nem nagyob annal, ky hűtet el boczatta. Ha ezth twgyatok, bodogok leztek, ha teyendytek azokat. De nem myndenról zolok, en twdom, kyket valasztotam; de hogy bel telneek az yras: Ky en velem eeyk kynyereth, fel emely en elle nem hű forkantyyath. Ez napfagttűl foghwa mondom tynektek, mynek elette lenne, hogy mykoron bel telendyk, hyggyetek merth en vagyok. Byzon byzô mondom tynektek: Ha ky veyendy azth, kyt en boczatok, enghem vezen; ky kedeg enghem vezen,

vezy azt, ky enghem boczatot. Mykoron ezth zolta vona Jefus, megh haborodek hű lelkeeben, es byzonfagot teewen monda: Byzon byzon mondom tynektek, mert egy ty kez-zôletek ma enghemeth el arwl. Neeznek vala azert egymafra ah tanoythwanyok, gondolkodwan, kyról mondanaa. Vala azert letelepedwen egy hű tanoythwany kezzől Jef(us)nak terdeen, kyth zereth vala Jefus. Yntee azert hűneky Symon peter, es monda: Kyczoda az, kyról azt mongya? Mykoron azert az lee haylot vona Jefusnak mellyere, monda hűneky: Vram, kyczoda az? Felelee Jefus: Hű az, kynek en ez martot kynyeret adandom. Es mykoron megh martotta vona az kynyereth, adaa Scarioty fymon iudafnak. Es az falath vtan ottan belee meene az Sathan. Es monda hűneky Jefus: Kyth teez, teth hamar. Azth kedegh fenky nem twdaa hű vele le telepôdettek kezzől, my okaert mondotta vona hűneky. Mert nekyk aloyt-tyak vala, myert erzeeny valanak Judafnak, hogy azert mondotta vona hűneky iefus: Ved megh azokat, kyk zyghzeghefek my nekűnk ez ynnepnapra; awagy hogy vala myt az zeghenyeknek aggyon. Mykoron azert el vette vona hű az falatot, leghottan ky mene. Vala kedegh eey. Mykoron azert kywe ment vona, monda Jefus: Ymaran megh dyczôwltetôt embernek hű ffya, yften es megh dyczôwltetôt hű benne. Ha azert yften megh dyczôwltetôt hű benne, yften es megh dyczôwyty hűtet ennenmagaban,

es ymaran es megh dyczówyty hwtet. Fyacz-
kaym, meegh egy kevestennee vagyok vele-
tek. Keresetek enghê; es mykeppen mon-
dâ az sydoknak: Howa en meegyek, ty
oda nem yehettek, tynektek es azth mon-
dom: Wy" paranczolatot adok ty nektek:
hogy zereffeetek egy maffh, mykeppen en
zerettelek tyteket, ty es egy maffh zereff-
feetek. Ebben yfmernek megh myndnya-
yan, mert en tanoythwanyam vattok, ha
zerelmetek leend egy maffhoz. Monda hwn-
neky symô peter: Vram, howa meegh?
Felelee Jefus: Howa en meegyek, nem kô-
wethet" maffan enghemet, de kôwetz an-
nak vtanna. Monda hwnneky peter: Myre
nem kôvethhetlek ma? az en lelketem the
erettet adom. Felelee hwnneky Jefus: Te
lelkedeth en erettem adod? Byzon byzon
mondom te neked: Nem eenekel az kakaff,
mynek elette háromzer tagacz megh en-
ghemet.

Czyen neegp

Annak vtanna (*monda*) hew tanoythwany-
nak: Ne haboroggyek megh ty zyvetek. Hyz-
tek ee yftenbê? en bennem es hyggyetek. En
atyamnak hwn hazaban fok lakodalmak van-
nak. Ha ymaran megh nem mondottâ vona
tynektek, mert el meegyek ty nektek helth
zereznem. Es ha el menendek, es thynek-
tek helth zerzendók, esmegh el yevek, es
tyteket en magamhoz vezlek, hogy ah hol
en vagyok, ty es oth leeggyetek. Monda hwn-

neky tamas: Vram, nem twgyok, howa
meegh, es hogy twdhattyok az vtat? Môda
hwnneky Jefus: En vagyok az wth, es ygaf-
fagh, es eeleth. Senky nem yeget en atyam-
hoz, hanem en atalom. Ha megh yfmerte-
tók vona enghemeth, en atyamath es By-
zonnyal megh yfmerteetek vona; es ez nap-
faghtwl fogwa megh yfmeretek hwtet, es
ymaran lattatok hwtet. Monda hwnneky fy-
lepp: Vram, mwtaffad megh mynekwnk
te atyadat, es eeleggh my nekwnk. Monda
hwnneky Jefus: Ennee ydetwl foghva tyve-
letek vagyok, meegh sem yfmertetók ee
megh enghemeth? Fylepp, ky enghem laat,
lattya az en atyamath ez(s). Mykent mondod
azert the: Mwtaffad megh mynekwnk te
atyadath? Nem hyzed ee merth en atyam-
bâ, es atyam en bennê vagyon? Az be-
zedeketh, kyket en zolok, en magamtwl
nem zolom. De atyam en bennê lakozwan,
hwn tezy ah dolgokat. Nem hyzytek ee, mert
en en atyamban, es atyâ en bennê va-
gyon? Ottan csak az myvelkôdetókeerth
hyggyetek. Byzon byzon mondom tynek-
tek, vala ky enbennem hyzen, az myvel-
kôdeteket, kyket en tezek, hwn es teezy,
es annal nagyobakath teezen; merth en
atyamhoz meegyek. Es vala myn keeren-
dytek en atyamat en newembe, azth te-
zem. Ha zerettek enghemet, en paranczo-
latymat tarczatok. En es keerem en atya-
mat, es azt maffh zent lelketem aad ty nek-
tek, hogy veletek maraggyon mynd erekkee,

byzonsfagnak lelkeet, kyth ez vylagh megh nê foghath; mert sem lattya hwtet, sem twgya hwtet. Ty kedeegh ysmerytek hwtet; mert ty nalatok lakozyk, es thy benetek lezen. Nem hallak el tyteket arwath. Meegh egy kevestennee, es ez vylagh enghem nem laath. Ty kedeegh lattok enghemet, mert en eelek, ty es eeltek. Azon napon ty nylwan megh ysmerytek mert en atyamban vagyok, ty es en bennem, en es ty bennetek. Vala kynel az en paranczolatom vagyon, es tarttya hewteth, hŵ az ky zereth enghemet. Ky kedeegh enghem zereth, zerettetyk en atyamttŵl es az; es es zeretóm hwtet, es megh yelentóm hŵneky magamath. Monda hŵneky Judas, nem az scariot, ky hwtet el arwlaa: Vram, mydologh lezen az, merth megh akarod tenenmagadat yelentenód my nekŵnk, es nem ez vylaghnak? Felele Jefus, es monda hŵneky: Vala ky enghem zeret, az en bezedemet tarttya, az en atyam es zerety hwtet, es hŵ hozya yewónk, es hŵ nala lakodalmak(t) tezwnk. Ha ky esmegh enghem nem zeret, az en bezedemet nem tarttya. Az bezeded kedeegh, kyt hallottatok, nem enym, de azee, ky enghem boczatot. Ezeket mondam tynektek, veletek lakozywan. Az vylaghtalo zent lelek kedegh, kyt el boczat en atyam en newembe, hŵ megh tanoyth tyteket myndenre, es myndeneket megh yhly tynektek,^{||61} vala myt mondandok tynektek. Bekefeghet hagyok tynektek. Bekefeghet

adok ty nektek; nem mykeppen ez vylagh aad, adom tynektek. Ne haboroggyek megh ty zywetek, megh se rettenyen. Hallottatok hogy mondottâ tynektek: El megyek es el yewek ty hozyatok; ha zerethneetek enghemet, byzonyawal ewrŵlnetek, mert en atyamhoz meegyek; mert atyam nagyob ennalammal. Mast es azért mondam tynektek, mynek elette megh lennee, hogy mykoron be telendyk, hyggyetek. Ymaran nem fokot zolok ty veletek; mert el yewth ez vylaghnak feyedelme; es en bennem semyee nyncz: de hogy megh ysmerye ez vylagh, merth zeretem en atyamat, es mykeppen paranczolatot adot ennekem atyam, azonkeppen czelekedem. Kelletek ffele, menyŵnk el eennen.

(Ezzen ewtód Cap)

En vagyok Byzon zelew thŵ, es en atyam zanto mywes. Mynden zelŵ vezzót, ky en bennem gymelczet nem terem, lemetzy; es ky gymelczeth teremtet, megh tyztotytya, hogy teeb gymelczet teremczet(n). Ymaran ty tyztak vattok az en bezedemeert kyth zoltam tynektek. Lakozyatok en bennem, es en tybennetek. Mykeppen az zelŵ vezzó nem teremthet gymelczet ennemagatwl, hanem ha az thówen maradand; azonkeppen ty sem, hanê ha en bennem maradandotok. En vagyok az zelŵ thŵ, ty zelŵ vezzó; vala ky en bennê lakozyk, es en hŵ benne, az ollyan terem fok gy-

melczet; mert en nalamnal kyl femyt nem tehettek. Ha ky en bennem nem lakozandyk, kywe vagattatyk, mynt az zeló vezzó, es megh azz; fel gyeytyk hwtet, es az tyzre vetyk, es megh eegh. Ha en bennem lakozandotok, es az en bezedem ty bennetek lakozandyk, vala myt akarandotok, keerytek, es megh lezen ty nektek. Ebben dyczówtetóth megh az en atyam, hogy fok gymelczet teremczetek, es en tanoythwaný legyenek. Wgy zeretót enghem az en atyam, en es zerettelek tyteketh. Lakozatok az en zerelmembe. Ha az en paranczolatymat tartangyatok, vgy lakozhattok az en zerelmembe; mykeppen en es az en atyamnak hww paranczolatyth megh tartottam, es lakozom az hww zerelmeebe. Ezeket zolam azert tynektek, hogy az ty eremetók ty bennetók legyen, es az eremetók bel tellyefeggyek. Ez az en paranczolatom, hogy zerettelek egy maith, mykeppen zerettelek tyteket. Ennel nagyob zeretety fenkynek nyncz, mynt hogy hww lelkeet veffe ky hew baratyert. Ty en baratym vattok, ha teyendytek azokat, kyket en paranczolok. Ymaran nem mondlak tyteketh en zolgaymnak, mert az zolga nem twgya myt tegyen hww vra; tyteketh azert mondalak en Baratymnak, mert myndent, vala myt hallottam en atyamttwl, kywe yelenttem tynektek. Nem ty valasztottatok enghemet, de en valasztottalak tyteket, es zerettelek, hogy el menyetek, es gymelczet teremczetek, es az

gymelczetók megh maragyon; hogy vala myt keerendetek en atyamttwl, aggya tynektek. Ezth paranczolom tynektek, hogy zerettelek. Ha ez vylagh tyteket gylól, twgyatok azth, hogy elezer enghemet gylólth. Ha ty ez vylagbol voltatok vona, ez vylagh, ky hww vona, zerethné; de myerth ez vylagbol nem vattok, mert en ky valasztottalak tyteket ez vylagbol, annak okaert gylól tyteket ez vylagh. Emlekózyetek megh az en bezedemrel, kyt mondeek tynektek: Az zolga nem nagyob hww vranal. Ha enghemeth haborgattanak, tyteket es haborgatnak; ha az bezedemet megh tartottaak, az tyeteketh es megh tarttyaak. Mynd ezeket azert tezyk tynektek az en newemeert: mert nem twgyak azt, ky enghemet boczatot. Ha en el nem yetté vona, es hwwnekyk nem zoltam vona... maithan kedeegh menedeek nynczen hww bynekról. Vala ky enghem gylól, en atyamath es gylóly az. Ha myvelkódetóket nem tettem vona hww keztyk, kyket fenky eegyeb nem tet, hat bynek nem vona; maithan kedegh lattaak ymaran, es hallottak, azert meegh es mynd enghemet, mynd en atyamath es gylólteek. De hogy bel telneek az mondaf ky az hww törwenyekben yrwan vagyon: mert yngyen femyert gylólteneek enghemet. Mykoron azert el yewend az zent lelek, kyt en el kyldek tynektek en atyamtwl, byzonfagnak lelkeet, ky en atyamttwl zarmazyk, az byzonfagot tezen en rolam. Ty es byzonfa-

got teeztek, mert elejtéwl foghwan en ve-
lem vattok.

Ezen hat Cap

Mynd ezeket azért zolam tynektek, hogy
megh ne tantorogyatok. Hw' synagogayok-
nak kywle teznek tyteket; de el yewt az
hora, hogy mynden, vala ky megh ol tyte-
keth, aloyttya hogy aldozatot tezen yfien-
nek. De azt azért tezyk tynektek, mert
nem yfmerteek sem en atyamat, sem en-
ghemet. De ezeket azért zolâ tynektek,
hogy mykoron el yewend az hw' horayok,
emlekezyetek megh rola, mert ezt eleeb
megh mondottâ tynektek. Ezeket kedegh
elejtéwl foghwa megh nem mondottam volt
tynektek, mert en ty veletek voltam. De
ymaran el meegyek ahoz, ky enghem bo-
czatot, es fenky ty kôzzôletek megh nê
kerdy: Howa meegy? de myert ezt mondam
ty nektek, zomorwfagh bel telee az ty zy-
weteket. De en ygazan mondô tynektek:
Ylyk tynektek, hogy en el mennyek; mert
ha el nem menendôk, az vygaztalo zent lelek
nem yew ty hozyatok; ha kedegh el menen-
dôk, el kyldem hw'tet ty hozyatok. Es my-
koron el yewend, az megh feddy ez vyla-
got Bynból, es ygaffagrol, es yteelettról:
bynról yelennen, mert nem hyttenek en ben-
nem; ygaffagrol kedegh, mert el megyek en
atyamhoz, es ymaran nem lattok enghem-
met; es yteelettról, mert ez vylaghnak hw'
feyedelme ymaran megh yteeltetôt. Meeglen

fokat kellene tynektek mondanom, de nem
vyfelhetyetek maftan el. Mykoron kedegh az
Byzonfagnak hw' lelke el yewend, megh
tanoyt tyteket mynden ygaffagra; mert
nem zol femyt hw' magatwl, de vala myt
halland, azt zollya, es kyk yewendôk leez-
nek, hw' megh yelenty thy nektek. Hw' en-
ghem megh dyczówyt; mert az enymból ve-
zy, es megh hyrdety tynektek. Myndenek,
vala myk en atyamnak vannak, enymôk;
annak okaert mondam, mert az enymból
vezy, es meg hyrdety ty nektek. Kewef-
fee, es ymaran nem lattok enghemet; ef-
megh keweffee, es lattok enghemet; mert
el megyek en atyamhoz. Mondanak azért
hw' tanoythwany kezzól egy maftnak: My-
czoda ez, kyt mond mynekwnk: Keweffee,
es nem lattok enghemet; esmegh keweffee,
es lattok enghemet; (es): Mert el meegyek en
atyamhoz? Ezenkeppen zolnak vala azért:
Myczoda az, kyt mond my nekwnk: Kewef-
fee? Nem twgyok, myth zol. Megh yfmeree
azért Jefus, mert megh akarnaak hw'tet rayt-
ta kerdeny, es monda hw'nekyk: Azon ker-
dezkôtôtök ee ty keztetek, mert mondam:
Keweffee, es nem lattok enghemet; esmegh
keweffee, es lattok enghemet? Byzon by-
zon mondom tynektek: mert fyrtok es
ohaytotok ty, ez vylagh kedegh vygad; ty
kedegh bankottok, de az ty banattok erem-
re fordwl. Pelda az azzonyallath: mykoron
zyl, zomorwfaga vagyon, mert el yewt az
hw' horaya; mykoron kedegh zylyendy az

gyermeket, ymaran nem emlekőzyk megh az nyomorwfagrol az eremeerth, mert az ember ez vylagra zyletet. ^{||62} Ty es azert azonkeppen maftan yollehet zomorwfagot zenvettek, de efmegh meg latogathlak tyeketh, es megh erwendezik ty zywetek, es az ty eremetőket fenky el nem vezy tőwletek. Es azon napon femyn megh nem kerđőťők enghemet. Byzon byzon mondom tynektek: ha myn kerendytek en atyamat en newembe, aggya tynektek. Keryetek, es vezytek, hogy az ty eremetek tellyes legyen. Ezeket pelda bezeed zerent zoltam tynektek; el yewt(u) az hora, mykoron ymaran nem peldazerent zolok tynektek, de nylwan en atyamrol hyrdetek tynektek. Azon napon en newemben kertek; es nem mōdom tynektek, mert en kerem atyamat ty erettetek; mert ennen maga atyam es zeret tyteket, mert ty es enghemet zerettetek, es hyttetek, mert yftentőwl yettem kywe. En atyamtwl yettem ky, es ez vylagra yettem; efmegh el hagyom ez vylagot, es en atyamhoz megyek. Mondanak hőwneky hőw tanoythwany. Yme maftan nylwan zolaz, es pelda bezedet eegyvet fem mondaz. Maftan yfmeryek, hogy myndent twtz, es nem zykfegh teeneked, hogy vala myn meg kergyenek; ebben hyzyek, mert yftentőwl yettel kywe. Monda hőwnekyk Jef9: Meegh maftth hyzytek ee? Yme el yew az hora, es ymaran el yett, hogy el ozollyatok, ky mynd hőw hazayaban, es csak en

magamat haggyatok el; de nē vagyok en magamat (*magam*), mert atyam en velem vagyon. Ezeket zolam ty nektek, hogy en bennem bekefeghtek legyen. Ez vylagon nyomorwfaghtok lezen; de byzyatok, mert en megh gyeztem ez vylagot.

Tizen het Cap

Ezeket megh mondwan Jef9, ffel emelee hőw zemeyt az menyorzagra, es mōda: Atyam, el yett az hora, dyczőwyczet megh the ffyadat, hogy az the fyad es dyczőwyczzen meg teghed; mykeppen attad hőwneky mynden tesshnek hatalmat, hogy myndennek, kyt hőwneky attal, aggyon erek eeletet. Ez azert az erek eelet, hogy megh yfmeryenek teeghed, csak Byzon yftent, es kyt bo czattal, Jefust Cristusth. En teghed megh dyczőwyttelek ez felden; az dolgot el vee gheztem, kyt attal ennekem hogy teegyek. Maftan azert dyczőwycz megh te es, atyam, tennen magadnal azon dyczőfegghel, kyt tartok vala, mynek elette ez vylagh teremtethneek te nalad. En kywe yelentettem te zent newedet embereknek, kyket ennekem attal ez vylagbol. Tyeed valanak, es ennekem adad hőwket; es az the bezededet megh tartottak. Maftan ymaran nylwan megh yfmer teek, mert myndeneket, vala myt ennekem attal, the tőwled vannak. Mert az bezedeket, kyket ennekem attal, en hőwnekyk attā, es hewk el vetteek, es megh yfmertek byzonnyal, mert the tőwled yettem ky, es el

hytteek, mert the boczattal enghemet. En hű erettek keerlek, nê ez vylagheert, de azokert, kyket ennekem attal; mert tyedek mynd. Az enyemek es tyedek, es az tyed enyemek; es megh dyczówttettem hű bennê. Es en ymaran nem vagyok ez vylagon, ezek kedegh ez vylagon vannak, es en the hozyad yewók. Zenth atyam, tarcz megh hűket en newembe, kyket ennekem attal, hogy leegyenek egye, mykeppen my es. Mykoron hű velók vonek, en megh tartom vala hűket the zent nevedben. Kyket en nekem attal, en őrystem hűket; es senky hű kezzőlók el nem vezeth, hanem csak az vezedelemnek fya, hogy az yras bel tellyefedneek. Maftan azert the hozyad yewek, es ezeket azert zolom ez vylagon, hogy az en erembe tellyefegyek hű benne. En hű nekyk attam az the bezededet, es ez vylagh hűket megh gylóltee, mert hűk nynczek ez vylagból, mykeppen en fem vagyok ez vylagból. Nem keerlek azô, hogy ky vegyed hűket ez vylagból, de hogy megh tarczad hűket gonoztwl. Mert ez vylagból nynczenek, mykeppê en nem vagon(h) ez vylagból. Zentellyed megh azert hűket ygaffaghban. Nam az the bezeeded ygaffagh. Mykeppen te boczattal enghemet ez vylagra, azonkeppen en es boczattam hűket ez vylagra. Azert hű erettek zentőlóm megh ennen magamath, hogy azonkeppen eegyek leegyenek hűk es ygaffaghban. Nem csak hű erettek keerlek kedegh, de

azokerth es, kyk hywendók yewendóre hű predicacioyok myat, hogy mynnyayan eegyek legyenek, mykeppen te vagy atyam en bennê. En es te benned, hogy hűk es my bennwnk eegyek legyenek, hogy hyggê ez vylagh, merth the boczattal enghemet. En es az dyczófeghet, kyt ennekem attal, hűnekyk attam, hogy hűk es eegyek leegyenek, mykeppen my es eegyek vagywnk. En hű benne, te en bennem; hogy eegyek legyenek el veghezet zerent, es megh yfmerye ez vylagh, mert the boczattal enghemet, es zeretted hűk:t, mykeppen enghemet es zerettel. Atyam, kyket ennekem attaal, azth akarom, hogy hol en vagyok, hűk es en velem legyenek, hogy laffak az en dyczófeghemet, kyt ennekem zerzetteel, mert zerettel enghemet ez vylagh kezdetynek elette. Ygaffagos atyam, ez vylagh teghed megh nem yfmerth; en kedegh megh yfmertelek teghed, ezek es megh yfmertenek, mert the boczattal enghemet. Es megh yelentettê hűnekyk az the newedet, nagyoban es megh yelentem, hogy az byzon zeretet, kywel enghem zerettel, hűbennek leegyen, en es hű benne leegyek. Ezeket hogy megh mondotta, es el veghezwê hű bezeedyth hű tanoythwanyak.

Cyzen Hoolcz Capitulum

Mene ky Jefus hew tanoythwanywal Cedron new vyznek atala, hol oth kerth vala, kyben be meene hű, es hű tanoythwany.

Twgya vala kedyglen Judaf es az helth, ky hwtet el arwlaa, mert gyakorta oda yew vala Jefus hwtanoythwanyval. Judas azert mykoron melle fllet vette vona az fereghet, es az feyedelmektwl es az ffaryfeofoktwt fok zolgakat, yewe oda vylagos lampafokkal es faklyakkal es fegyverekkel. Jef9 kedyglen twdwan myndeneket, kyk yevendók valanak hwtrea, eleygben yarwla, es monda hwtnekyk. Kyt kerestek? Felelenek hwtneky: Az nazarethbely Jefusth. Monda hwtnekyk iefus: En vagyok. All vala kedyglen oth Judaf es hwtnekyk. Mynt azert mondotta vona: en vagyok! ottan hattra meenenek, es az feldre le effeenek. Efmegh azert megh kerdee hwtket: Kyt kerestek? Azok kedyglen mondanak: Az nazarethbely Jefusth. Felelee iefus: Mondam tynektek, hogy en vagyok; ha azert enghem kerestek, haggyatok el meennye ezeket. Hogy be telneek az bezeed, kyt monda: mert kyket ennekem attaal, el nem veztettem hwtbennek egyet es. Symon peter azert, mykoron fegywere vona, ky vevee hwteth, es megh vagaa az feyedelem zolgayat, es el eyttee hwtneky yob fyleet. Vala kedyglen az zolganak newee malchus. Monda azert Jefus peternek: Boczaffad hyweeleeben the fegyweródet. Az poharth, kyt adot ennekem en atyam, nem akarod ee hogy megh ygyam hwteth? Az fereghók azert, es az tyzedók, es mynd az sydoknak zolgay megh fogaak Jefusth, es megh kóthewzek hwteth.

Es vyveek Annaf pyfpekhez elezer; vala kedyglen kayffafnak yppa, ky vala az ez-tendónek feyedelmee. ||⁶⁵ Vala kedyglen Kayffas az, ky tanaczoth adot vala az sydoknak: mert ylyk egy embernek megh halny ah nepeerth. Kóvety vala kedyglen Jefusth Symon pet', es az maf tanoytvan. Az tanoythwan kedyglen yfmeretes vala az feyedelemnek, es bel meene Jefuffal az feyedelemnek tornaczaban. Peter kedyglen aal vala az aytonak kywle. Ky meene azert az tanoythwan ky yfmeretes vala az feyedelemnek, es megh monda az ayto tartonak, es be vyve peterth. Monda azert peternek az ayto-tarto leany: Nem de the es az embernek tanoythwany kezzól vaé ee? Monda ottan: Nem vagon(k). Alnak vala kedyglen az vytezek es az zolgaak az zennel, merth hydegh vala, es meleghtytyk vala ennenmagokath; vala kedyglen peter es hwtkeztek alwan, es melegheythwen ennen magat. Az feyedelem azert megh kerdee Jefusth hwtanoythvanyrol es twdomanyarol. Felelee hwtneky Jefus: En myndenkoron nylwan zoltam ez vylaghnak; en myndenkoron tanoytottam az synagogaban es az templomban, howa mynd az sydok gywlnak; es tythkon femyth nem zoltam. Myth kerdez enghemet? Kerd azokath, kyk hallottak, myt zoltam hwtnekyk; azok twggyak, myt zoltam en. Ezeket kedyglen mykoron zolta vona, egy elówe alwâ az zolgak kezzól, arczwl ytee Jefusth, módwan: Yg' felelz ee az feyedelemnek? Monda hwtneky Jefus:

Ha gonozwl zoltam, teegy Byzonfagot ah gonozrol; ha kedyglen yol zoltam, myt verz enghemet? Es kyldé hwtet Annas kayffas pyfpekhez kótózwén. Vala kedeglen Symon peter alwan es melegeythwê ennen magat. Mondanak azert hwnéky: Nem de the es az hwt tanoythwany kezzól vagy ee? Megh tagadaa hwt ottan, es monda: Nem vagyok. Monda esmegh egy hwnéky az feyedelemnek zolgay kezzól, annak rokonfaga, kynek peter el vagtta vala ffyleeth: Nem de en teghed latalak az kerben hwt vele? Azonnal azert esmegh megh tagadaa, es ottan az kakas zola. Vyveek azert Jefuth kayffaftwl az tanacz hazban. Vala kedyglen ymar hollal; es hwk nem menenek be az tanacz hazban, hogy megh ne ferteztethneenek, de hogy megh eenneek az hofwethot. Kywe meene azert Pylatus hwt hozyat(i)ok, es monda: Mynemw vadolasth teztek ez ember ellen? Feleleenek mynd, es mondanak: Ha gonoz tewó nem vona ez, nem hoztok vona teeneked mastan. Monda azert hwnékyk Pylatus: Veegyetek ffelel hwtet, es az ty tórwentók zerent yteellyetek megh hwtet. Mondanak azert hwnéky az fydok: Nekwnk nem ylyk vala kyth megh ólnwnk. Hogy Jefusnak bezeede bel telneek, kyt monda, megh yelenthwen, mynemw hallal kellenee megh halnya. Bel meene azert esmegh az tanacz hazbâ Pylatus, es hozya hyvaa Jefuth, es môda hwnéky: Te vagy ee az fydoknak kyrallya? Felelee Je-

fus: Temmagattwl mondod ee azth, awagy eegyebek mondottak en rolam the neked? Felele Pylatus: Nem de en es fydo vagyok ee? Az the neeped es feyedelmyd attanak teghed ennekem: myth tettel? Felele Jefus: Az en orzagom nynczen ez vylagrol. Ha ez vylagrol vona az en orzagom, az en zolgaym byzonyawal vyafkodnanak en erettem, hogy ne arwltathnaam az fydoknak kezókbén. Mastan kedyglen az en orzagom nynczen ez vylagrol. Monda azert hwnéky Pylatus: Az-erth kyrál vagy ee the? Ottâ felelee Jefus: Te mondod, mert kyrál vagyok en. En abban zylettem, es arra yettem ez vylagra, hogy Byzonfagot tegyek az ygaffagrol. Mynden, vala ky ygaffaghol vagyon, halgattya az en bezeedemeth. Monda hwnéky Pylatus: Myczoda az ygaffaagh? Es hogy ezt mondotta vona, esmegh ky meene az fydokhoz, es monda hwnékyk: En femyt okoth nem talalok hew benne. Nam vgyan es zokastok vagyon tynektek, hogy eegyet el boczaffak tynektek az hofwethban. Akaryatok ee azerth hogy el boczaffam tynektek az fydoknak kyrallyat? Feel kyayttanak esmegh myndnyayan, mondwan: Ne ezth, de Barrabasth. Vala kedeegh az Borbas tol-vay.

Czyten kplencz Cap

Ottan azert megh kótóztetee Pylatus Jefuth, es megh ostoroztataa. Es az zolgak koronath kóteenek tówyfkbewl, es feyeeben

tolyaak, es barffon kentefben fel ótózteek hwtet, es yewnek vala hw' hozya, es mondnak vala: Aue rex iudeorum: Idwez leegy fydoknak kyrallya! Es arczwi ytyk vala hwtet. Kywe mene esmegh pylatus hozyayok, es monda hw'nekyk: Yme ky hozom tynektek hwtet, hogy megh yfmeryetek, merth femy okot nem talalok hw' benne halarra. Ky mene azert Jefus, kywe hozwan az thewyf koronat es az barffon rwihat. Es monda hw'nekyk Pylatus: Yme hol az ember! Mykoron azerth lattak vona hwtet az feyedelmek es az zolgaak, kyaytyak vala, mondwan: Fezeycz megh, fezeycz megh hwtet! Monda hw'nekyk pylatus: Vgyetek el hwtet thy, es fezeyczeetek megh, mert en nem lelek hw'benne femy okot. Felelenek ottan hw'neky az fydok: Mynekwnk terveenywnk vagy on, es terwenywnk zerent megh kel halny, mert yfennek fyawa tettee ennen magath. Mynt azert hallotta vona pylatus ez eellyen bezeedeket anneewal ynkab megh feelelmeek. Es be menwen esmegh az tanacz hazban, monda Jefusnak: Honnan valo vagy te? Jefus kedyglen nem ada hw'neky feleletot. Monda azerth hw'neky pylatus: Ennekem nem zolaz ee? Nem twdod ee, hogy hatalmâ vagy on ennekem teghed megh fezeytenem, es hatalmam vagy on el boczatanom? Monda ottan Jefus hw'neky: Nem vona teeneked en rayttam femy hatalmad, ha teneked fólwl nem adatot vona; annakokaert, ky te-

neked adot enghemet, nagyob byne vagy on benne. Mynd ezekból azert akarya vala Pylatus hwtet el boczatany. Az fydok kedeeglen kyaytyak vala mondwan: Ha ezth el boczatod, twgyad, nem leez czazarnak barattya; mert mynden, vala ky ennenmagat kyrallya tezy, ellenee mond czazarnak. Pylatus azert mynth hallotta vona ez ellyen bezeedeketh, ottan kywe hozaa Jefusth, es yteeló zekyben ylwen oth az helyen, ky mondatyk deakwl lykofratofnak, fydowl kedyglen gabbata. Vala kedyg az hofweethnak estyn ez, oly mynth hatod horan, es monda az fydoknak: Yme hol az ty kyraltok! Azok kedygh kyaya'ttyak vala: Vond ffel, vond ffel, fezeycz megh hwteth. Monda hw'nekyk pylatus: Ez ty kyraltokat fezehem ee megh? Mondanak ottan az feyedelmek: Nynczen kyralywnk, hanem czazarwnk. Ottan azert nekyk adaa hwtet, hogy megh fezeyteneek. ffel ragadaak azert Jefusth, es ky vyveek hwtet. Es ffel veven hw' kerezthfayat, meene ky az herre, ky mondatyk kalvarie, magyarwl koppaztonak, Sydowl kedyglen golgotha. Hol oth megh fezeyteek hwtet, es hw' vele eegyebeket, kettot egyfelol es maf felol, közepot kedygh Jefusth. Ira ffel azert neweet es pylatus, es teewe az kerezthfara ffel. Vala kedyglen ezenkeppen ffel yrwan: Nazarethbely Jefus, fydoknak kyrallya. Ez yrasth azert fokan megh olwafaak az fydok kez-zol; merth az varafhoz közfel vala az hef,

hol oth megh fezeztetek Jefus. Es vala yrwan Sydowl, Ghóróghwl es deakwl. Mondnak vala azert Pylatufnak az fydo feyedelmek: Ne yryad Sydok kyrallyanak, myert hŵ montta: Sydoknak⁶⁴ kyrallya vagyok. Felelee Pylatus: Amyt yrttam, yrttam. Az vytezek azert, mykoron megh fezeztettek volna hŵtet, veevek hŵneky rwhayat, es teenek negy reezth raytta, myndenyk vytezek egy rezth, es az rwhakentesth. Vala kedyglen az kentesth nem zŵt, de zepen kóttetót. Mondanak azert egymafnak: Ne metellyek megh hŵtet, de veffŵnk forfoth raytta, kyee legyen. Hoŵ csak az yras beltellyefedneek mondwan: Megh oztaak az en rwhamat ennenmagoknak, es az rwhamon forfot veteenek. Az vytezek azert ezt teweek. Alnak vala kedyglen az kerezthfának mellette Jefufnak hŵ Anya, es az hŵ anyyanak hwga Maria, Cleoffe, es Maria magdalene. Hogy azert latta vona Jefus hŵ zyleyeet es tanoythwanyat, kyt zereth vala, alwan ottâ monda hŵ zyleyeenek: Az zonyallat, yme nekód ffyw. Annak monda az tanoythvannak es: Yme nekód Anya. Es az horatwl foghwa veve hŵtet az tanoythwan hŵ óryzetyre. Annak vtanna twdwan Jefus mert ymaran myndenek bel tellyefettenek vona, monda: Zomehozom. Vala azert egy edeeny oth tellyes eczettel. Azok ottan spongiat zerzeenek tellyes eczettel, es zayahoz ywttataak. Mykoron azert hozya vette vona Jef⁹ az eczetet, monda: Bel tellyefedeth. Es

lee haythwan hŵ feyeeth, ky boczataa hŵ zent lelkeeth. Az fydok azerth, myert ynep esty vala, hogy ne maradnanak az holt testek az kerezthfan az ynnepnapon, merth nagy ynnepnek vala napya, keereek Pylatosth, hogy meg tórethneenek hŵnekyk zarok, es lee veetethneenek. El yeweenek azert az vytezek, es yollehet az elfőnek meg tóreek hŵ zarayth. Jefufhoz azert hogy ywtanak, mynt lataak hŵtet ymaran ky mwlny, nem tóreek hŵneky zarayt, de egy az vytezek kózzól hŵ czwczayával hŵ oldalath megh nytaa, es leghottan hŵ belőle veer es vyz folameek kywe. Es ky lataa, byzonfagot theen rola, es ygaz hŵ byzonfaga. Es az thwgya mert ygazat mond, hogy ty es megh hyggyetek. Lenek kedyglen mynd ezek, hogy az yras bel tellyefedneek: Czontot hŵ belőle ky ne tóryetek. Efmegh mas yras vgy mond: Megh lattyak kyben febeket tetteenek. Mynd ezeknek vtanna azert keere Pylatosth Arymatyabely Josef, azert hogy hŵ es Jefufnak tanoytwanya vona, de maga tythkon, az fydoknak feelmókert, hogy le vennee Jefufnak hŵ tefteet. Es megh enghedee Pylatus. El yewe azert, es le veeve Jefufnak hŵ tefteet. Yewe el azert Nicodemof es, ky eeyel yeth vala Jefufhoz elezer, hozwan draga myrrath es aloet, oly mynt zaz meertekóth. Le veevek azert Jefufnak hŵ tefteeth, es tyzta gyoczban takarak hŵtet, elezer megh kenwen, mykeppen zokafok az fydoknak hallottat te-

methny. Vala kedyglen oth azon helyen, hol Jefus megh fezeytetetek, egy kerth, es az kerben egy wy" koporffo, kyben meegh fenky nem vettetót vala. Az fydoknak azert ynnepókerth oda helyheztetetek, myert kózel vala az koporffo, oth teweeek le Jefusht.

¶ Cap

Az ynnepnek kedyglen else napyan yewe el Maria magdalena yo reegghel mykoron meegh fetetef vona az koporffohoz, es lataa az kóweth el veven az koporfforol. El fwtameek azerth, es yewe Symon peterhez es az mas tanoythwanhoz, kyth zereth vala Jefus, es monda hűnekyk: El vetteek vramat az koporffobol, es nem twgyok howa tetetek hűtet. Kywe meene azert peter es az mas tanoythwan", es yewenek az koporffohoz. Syethnek vala eegyetembe ketten, de az maf tanoythwan eleb eere oda pertainel. Es mykoron belee haylot vona, lataa az leallahokath oth le vethveen, es ennen maga be nem meene. Yewe azert el Symon peter es kówethwen hűtet, es ottan be meene az koporffoban, es lataa oth le vethwen az lellahokat, es az kezkenóth, kywel Jefusnak hű feyeet kótóttek vala be, nem egywth lenny az lellahokkal, de kylen egy herre teeven. Ottâ azert be meene az mas tanoythwan es, ky elezer yett vala az koporffohoz, es lataa, es el hywee, mert meegh nem ertyk vala az yrafth, mert ffel kellene hűneky hallottaybol ta-

madny. Azert efmeegh ennen magokban te-reenek az tanoythwanyok. Maria kedyglen al vala az koporffonak kywle fyrwan. Mykoron azert oth fyrna, le hayla, es be tekeenthe az koporffoban, es lata keth angyalokat feyer rwhaban oth ylwen, egyket feyeenel, es az mafykak labanal, hol le teetetót vala Jefusnak testee. Mondanak hűneky azok: Azzonyallat! myth fyrz? Monda hűnekyk: Mert el vetteek az en vramath, es nem twdom howa tetetek hűteth. Ezeket hogy megh mondotta vona, hañ fordwlvan, lataa Jefusht lathw, alvan, es nem twgya vala, mert Jefus voñ. Monda hűneky Jefus: Azzonyallat! myt fyrz, myt bankodol, kyt kerez? Hű kedyglen aloythwan mert kerteez vona, monda hűneky: Vram, ha te vetted el hűtet, mongyad meegh ennekem, es en el vyzem hűtet. Monda hűneky Jefus: Maria! Ottan hű hattra fordwlvan, monda hűneky: Rabony! ky mondatyk: Mester. Monda hűneky Jefus: Ne akar" enghemet yllethned, mert meegh ffel nem mentem en atyamhoz; meny el kedyglen az en atyamffyayhoz, es mongyad azth hűnekyk: Ym ffel megyek az en atyamhoz es ty atyatokhoz; az en yftenemhez es ty yftenekhez. El yewe azert Maria magdalena, megh hyrdethwen az tanoythwanyoknak, mert: Latam vramat, es ezeket mondaa ennekem. Mykoron azert eslhwe let vona azon nap, es az aytok be teewel volnanak, hol oth az tanoythwanyok megh

gyűltenek vala az fydoktwl valo feeltekben, yewe el Jefus, alla megh kóztók, es monda: Bekefeegh hozyatok. Es (*mykoron*) azt mondotta vona, megh mwtozataa hűnekyk kezeyt, es labayth, es oldalath. Megh ewrvendeenek azert az tanoythwanyok, lathwan vrokat. Monda azert esmegh hűnekyk: Bekefeegh hozyatok. Mykeppen el boczatot enghemet en atyam, en es el boczathlaktyeket. Ezth hogy megh mondotta vona, lehellee, es monda hűnekyk: Veegyetek zent lelkeh. Kyknek megh boczatangyatok byneket, megh boczatathnak hűnekyk; es kyknek megh tartangyatok, megtarthwan leznek. Tamaf kedyglen, egy az tyzenkettő közzől, nem vala hű velók, mykoron el yewt vala Jefus. Mondanak azert hűneky az teb tanoythwanyok: Latok vrwnkkat. Hű kedyglen monda nekyk: Hanem halatandom hű kezeyn az zegheknek fwratyt, es bel boczatom en wyaymat az zegheknek helyben, es be boczatom en kezemet hű oldalaban, nem hyzem. Es nyolcz napoknak vtanna esmegh valanak ben egyetemben az tanoythwanyok, thamaf es hű velók. Yewe el Jefus ayto be teewen, es megh alla hű kóztok, es monda: Bekefeegh tynektek! Annak vtanna monda Tamafnak: Nyohad ede te wyodat, es lassad megh en kezeymeth, es hozd ede the kezedet, es boczaffad en oldalamba, es ne akar lenny hytetlen, de hyw. Felele thamas, es monda: En vram, es en ystenem.

Monda hűneky Jefus: Mert lataal enghem, tamas, es hyl; bodogok kyk nem lattanak, es hyttenek. Yollehet fokakat eegyeb yegyeket^{||65} es teth Jefus hű tanoythwanyak elettek, kyk mynd nynczenek meg yrwan ez kenyben; ezeket kedyglen yrwan vannak, hogy hyggyetek, merth Jefus byzon ystennek fya legyen; es hogy hywen, erek elettek legyen hű zenth neweben.

Emyon egy Cap

Annak vtanna megh yelentee esmegh ennenmagat Jefus Tyberyadif tengheren. Yelentee kedegh ezenkeppen: Valanak eegyetembe Symon peter, es Thamas, ky didimufnak neveztetyk, es Natanael, ky vala kanabely, galyleabol, es zebedeofnak ffyay, es eegyebek ketten hű tanoythwany közzől. Monda azert hűnekyk Symon peter: El meegyek halazny. Mondanak hűneky: My es el megywnk veled. Es el yeveenek, es hayora keleenek; es azon eeyel femyt nem foganak. Hogy azert megh verradot vona, meg allapeek Jefus az parton, de maga nem yfmercek megh az thanoythwanyok, hogy Jefus vona. Monda azert hűnekyk Jefus: Gyermek, nem de fezny valotok vagon ee? Feleleenek hűneky, mondwan: Nynczen. Ottan monda hűnekyk: Veffeetek az ewezwnek yob felől ah halot, es ottan talaltok. Onnan veteek azert, es ymarâ nem vohattyak vala kywe az halot az halaknak fokfogatwl. Monda azert az tanoythwany,

kyth zeret vala Jefus: Vrwk hŵ. Symon peter mynth azth hallotta vona, merth vrok vona, hozya zoroyttaa hŵ rwhayat, mert mezeytelen vala, ottan az vyzbe bo czataa ennenmagat. Az teb tanoythwanyok kedegh evezwen, yeweenek hŵ hozyaa, mert nem valanak mezzee az feldtŵl, de oly mynt keth zaz fenghneere, vonvan tel lyes hallal az halooth. Hogy azert az zarazra ky zallottanak vona, latanak zenet teewen, az zenon halat fylny, es kynyeret. Monda ottan hŵnekyk Jefus: Hozyatok ede az halakban kyket foghtatok maſtan. Bel meene azert ſymon peſ, es ky vonya az zarazra az halot tellyes nagy halakkal, zaz ewthwen haromal. Es mykoron anne fok vona, nē zakadoza megh az halo. Monda azerth hŵnekyk Jefus: Yewetek ede, ebeellyetek. Es ſenky hŵ kezzólók nem mery vala megh kerdeny hŵteth raytta: Te ky vagy? nylwan twdwan mert vrok vona. Es veven Jefus az kynyereth, nekyk oztya vala, azonkeppen az halat es. Ymaran eth harmadzer yeleneek megh Jefus hŵ tanoythwanynak, hogy fel tamadot vona hallottaybol. Mykoron azert ebeellettenek vona, monda Symon peternek Jefus: Janofnak Symona! Zerecz ee enghemet fellyeb ezeknel? Monda hŵneky: Vgy vagyon vram, the twdod hogy zerethlek theghódet. Monda hŵneky: Ewryzyed az en baranymath. Monda hŵneky eſmegh: Janofnak Symona! zerecz ee enghemet? Monda hŵneky: Vgy vaḡon vram, the tw-

dod hogy zerethlek teghódet. Monda eſmegh hŵneky: Ewryzyed az en baranymath. Monda hŵneky harmadzer es: Janofnak Symona! yghen zerecz ee enghemet? Megh zomorodeek raytta peter, mert harmadzer mondaa: yghen zerecz ee enghemet, es monda hŵneky: Vram, the myndent yſmerz, the twdod mert yghen zerethlek teghedet. Monda ottan hŵneky: Ewryzyed az en yohaymath. Byzon By^{on} mondom theneked: mykoron yffywdad valaal, be ówedzed vala teennenmagadat, es othyarz vala, hol akarod vala; mykoron kedegh meg venŵlendez, maſ ówedez be teghed, es oda vyzen howa the nem akarod. Azth kedegh mondaa, ky yelenthwen mynemŵ halallal dyczówywendó vona megh yſtent. Es hogḡ azth montta vona, monda ottan hŵneky: Kóweff enghemet. Hattra fordwlván peter, lataa az tanoythwant, kyth zeret vala Jefus, kówethween, ky el es nywgot vala az veegh vaczoran Jefusnak meellyen, es mondaa: Vram, kyczoda ky teghed el arwl? Ezth azert mykoron latta vona peter, monda Jefusnak: Vram, ez kedegh myth? Monda hŵneky Jefus: Yḡ akarom hŵtet megh maradny, myglen el yewók; myt tehozyad azaz tartozyk megh twdny? te enghem kóweff. Kywe kelee azerth ez bezed az atyaffyak kezeth, hogy az tanoythwan megh nem hal. Es nem mondaa Jefus: megh nem hal, de: Yḡ akarom hŵtet megh maradny, myglen el yewók,

myth te hozyad? Ez az tanoythwâ, ky tano-
byzonfagot teth mynd ezekről, es megh
yrтта ezeketh; es twgyok hogy ygaz az hw
byzonfag teetele. Vannak kedeegh egyebek
es nagy fokak, kyket teth Jefus, kyk ha
mynd yzenkeed megh yrathnanak, aloyttom
mynd ez tellyes vylagot es be nem fog-
hatny, kyk vannak kenywek yrok. Amen.

Deo gr̄as. Iflennek haalaa. — Eth veeghe va-
gyon zent Janos ewangeliomanak, es mynd
az neegy ewangelistaknak ewangeliomoknak.
Adwenthnak elfe zerdayan Azon ez-
tendóben, mykoron Crifuf zyle(te)fetvíl
foghwan yrnanak Ezer ewth zaz tyzen ha-
tod eztendóben.

Eth kezdetyk Apostolok yarasokrol valo kenyew.

INCIPIT PROLOGUS IN ACTUS APOSTOLORUM.

Lucacz ewangelifla antyocenabol, nemzetee zerent kedegh fyryabol tamada, kynek dyczeerety vagyon az ewangeliomban. Antyochyabely nemes orwof mester. Cristus Jefus Apostolynak tanoythwanyok lewen. Annak vtanna tellyes gyonafyglan Zenth pal apostolth kówethwen, holtlyk mynden bynnel kyl zyzeffeghben meg maradwan, akarwan zeplótelen wr ystennek zolgalny, ky hethwen es negy eztendeyglen eelwen, Bythynyaban mwleek ky ez vylagbol tellyes zenth lelek malaztyaban. Mely zent lelek malaztya yzgyathwan, Akayanak tartomanyban yraa megh az zenth ewangelio-mot, ghórógh nyelwón az ottan valo hyweknek. Cristusnak hű zyleteeseenek tamadafat hyw tanwfsaggal ky yelentee, es vgyan azonth dauidnak nemzeteeból yelente ky zarmazny, kynek azert meltan adateek hatalom es malazt. Apostaloknak yarasok-

rol valo kenynek megh yrafa, es ertelmee-re, hogy tellyes ystenról ystenre, es az ve-zedelemnek fnyanak az az iudasnak ez ve-zeese wtan. Az zent apostoloknak ymacza-gok zerent, ystennek valaztaffanak zama bel tellyefedneek. Es azonkeppen pal apostol ez kenynek yrafazerent veeghet tennee vala mygh az óztóke ellen rwgodozwan, hűtet az wr ysten valaztanaa, kyt oly nagy yf-teny malazth kówethee, hogy nem csak tef-teknek, de meegh lelkeknek es haznalna az hű orwoffagawal Amen.

Et kezdetyk apostoloknak yarasokrol valo kenyw.

||⁶⁶ Elezer yollehet teek bezedeth myn-denrel, oh Theoffyle, kyketh kezde Jefus tenny es tanoytany mynd az napyg, kyn paranczolwan az Apostoloknak zenth leelek

myat, kyketh valasztot vala, menyben me-
 nee; kyknek ada es ennen magat eelwen,
 hŵ zenwedeefenek vtanna, fok byzonfagh
 teetellel, negywen napyglan yelenwen hŵ-
 nekyk, es zolwan bezeelwen yſtennek or-
 zagarol. Es eetelnek vtanna paranczolaa hŵ-
 nekyk, hogy ky ne tawoznanak Jerwfalem-
 ből, de megh varnaak atyanak ygyeretyt,
 kyth hallottatok, vgy mond, en zaam atal.
 Mert yollehet Janos kereztlth vyzben, ty
 kedegh megh kereztelkötök zent lelekben
 nem fok napon ennek vtanna. Azert, kyk
 mynd egybe gywltenek vala, kerdyk vala
 hŵtet, mondwan: Vram! ha ezen ydóben
 megh adod ee Izraelnek orzagat? Monda az-
 ert hŵnekyk: Nem tyetek annak megh
 twdny ydeyt, es horayat, kyth en atyam
 hŵ hatalmaffaga alaa vetóth; de vezytek
 thy reatok yewó zenth leleknek ereyth, es
 leeztök ennekem tanoym Jerwfalem-
 ben, es mynd tellyes iudeaban, es Samariaban, es
 mynd az feldnek vegheyglen. Es hogy ezth
 megh mondotta vona, mynd azoknak lataf-
 fara fel emelteteek, es az fenes kó d el fo-
 gaa hŵtet hŵ zómóknek elólee. Es myko-
 ron óryzneek hŵtet menyben mênny, yme
 keth yffyak megh allanak hŵ hozyayok kó-
 zel feyer ótózethben, es mondanak: Galy-
 leabely neepe! myth óry(æ)tek eth alwan
 menyorzagra? Ez Jef9, ky ſſel veeteteek ty
 tŵletök menyorzagban, ezenkeppen yew,
 mykeppen latatok hŵtet ſſel menwen meny-
 orzagra. Ottâ megh tereenek Jerwfalem-
 ben onnan az hegyról, ky myndatyk oly-
 wety, ky Jerwfalem mellet vagyon egy
 napy yaro feldé. Es mykoron be meente-
 nek vona, az vaczoralo hazban ſſel meene-
 nek, hol lakoznak vala Peter es Janos, Ja-
 cab, Fylepp es thamas, Berthalam, Ma-
 the, Jacab, Symon es Judaf. Mynd ezek va-
 lanak eegyetemben megh maradwan zenth
 ymaczagghan mynd az azzonyallatokkal,
 es Mariawal, Jefusnak Annyaval, es az teb
 atyaffyakkal. Az napokban ſſel kelwen pe-
 ter az atyaffyak kózzee, monda (Vala ke-
 degh az nepnek gywlekózety egyetemben
 oly mynt zaz hwzan): Atyamffay! zykfeegh
 bel tellefódny az yrafnak, kyth megh mon-
 dot zent lelek dauidnak zaya atal Judafrol,
 ky vala azoknak vezerók, kyk megh fo-
 gaak Jefusht; ky zamlaltatot vala my kó-
 zynkben, es eſóth vala ez zentfeghnek
 zeryben. De yollehet órókfegeth veen az
 alnokfagnak ywtalmabol, es ſſel akadwan
 kettee hafada, es mynden tagaday ky om-
 lanak. Es ez nylwan vagyon myndeneknek,
 kyk Jerwfalem-
 ben lakoznak, wgy hogy ne-
 weztethneek az mezó hŵ nyelwókön akel-
 demak, az az veerneek feldee, awagy me-
 zeye. Mert megh vagyon yrwan az zolthar
 kenyben: Legyen hŵ lakodalma pwzta, es
 fenky ne legyen, ky lakozyek hŵ raytta.
 Es: Az hŵ pyſpekfeeghet mas vegye. Zyk-
 feegh azerth ez nepek kezzól, kyk myn-
 denkoron velŵnk vannak megh gywlekóz-
 wen, my ydótŵl foghva be yewt es ky

menth wr Jefus my kezttwnk, el kezdwen Janofnak kerezthfeghetwl foghwa mynd az napygh, kyn fel veeteteek my twlwnk, hw fel tamadafara egynek ezek kezzól byzonfaghnak lenny. Es elöwe allatanak ketót, Jofeffeth, kynek newe vala Barfabas, ky vezeteeek newen hywattatyk vala ygaznak, es Matyasth. Es ymathkozvan, mondanak: Te wr ysten, ky myndeneknek zyveeth yfmeród, mwtaffad megh kyth valaztottal ez kettó kózzól, fl fel vennwnk ez tyztóffegre es az apostolfagra, honnan ky effeek Judas, hogy hw helyeere mennee. Es forffoth adanak hwnekyk, es efeek az forff Matyafra, es ottan zamlaltateek az tyzen eegy apostolokhoz.

Másod Cap

Es mykoron bel tólteneke vona az Pynkóft ynnepeenek napyay, valanak mynnyayan eegyetembe azon helyen. Es leen nagy hertelenfegghel zenddwlees menyból oly mynth hertelen leeleknék yewetely, es bel tóltee mynd az hazath, hol oth valanak ylwen. Es yeleneenek hwnekyk oly mynth el ozloth nyelw zerent, mykeppen tyz, es zalla myndenyknék feyeere. Es ottan bel teleenek mynnyayan zenth lelekkal, es kezdeenek zolny kylemb kylemb nyelwel, mynt az zét lelek aggya vala zolny hwket. Valanak kedegh Jerwfalemben lakozwan tyzta sydok, zerzetes nepek, mynden nemzethből, kyk eghnek alatta vannak. Es zendw-

les azért történeken, egybe gywle nagy fokaffagh, es hw elmeeyeben megh habordék, mert hallya vala myndenyk hw nyelwen azokat zolany. El ameelkodnak vala kedegh raytta myndnyayan, es czodallaak vala mondwan: Nem de yme ezek myndnyayan, kyk zolnak, galyleabelyek ee? Es mykeppen hallyok my myndenyket my nyelvónkón zolny, kybê ez vylagra zyltwnk? Parthy, es medy, es elamithe, es kyk lakoznak mesopotamyaban, Judeaban, es kapadociabâ, az tengher mellet, es Afyaban, ffrigyaban, es pamfflyaban, Egyptouban es Lybyanak tartományban, ky Cyreenen mellet vagon, es Romabol valok, az sydok es ydeghen nemzetók, Cretabol es Arabyabol, myndnyayan hallottok hwketh zolny my nyelvónkón wr ystennek nagyfaghyth. Ameerlodnak kedegh raytta myndnyayan, es czodallyak vala, mondwan egy masnak: De myth akar ez dologh lenny? Nemellyek kedegh meg mewethwen mondanak vala: Mert mynd Borral tellyefek ezek. Ky alwan kedegh Pether az tyzen eegyel, fl emelee hw zawaat, es zola hwnekyk, mondwan: Atyamffay, nepek, kyk lakoztok Jerwfalemben kezenfegghel, ez tynektek twdaftokra legyen, es fyletekkal halfatok megh az en bezedemet. Mert nem azonkeppen vagon mykeppen ty aloyttatok, hogy ezek zayofak volnanak, mywel hogy napnak harmad horaya legyen; de ez az ky megh vagon mondwan: Johel prof-

fetanak myatta: Es lezen ydónek vtolfo rezeeben, vgy mond az wr yften: Kywe enthek az en lelkemből minden tesre; es az thy ffyatok es leantok yewendót mondnak; ty yffyaytok latafokat lathnak, es veeneytek almakat almadoznak. Es Byzonyawal az en zolgaymra es leanymra az napokban kywe enthek az en lelkemből, es yewendót mondnak. Es yegyeketh adok menyben, es czodakat ez felden, veerth, es tyzet, es fyfthnek arnyekath. Az nap fetethfeghre valtozyk, es az hold verben óltózyk, mynek előtte el yeyen vrnak nagy es nylwan valo napya. Es lezen: minden vala ky Vrnak neweeth hywangya, az ydwózwł. Izraelbely nepek! hallyatok megh ez bezedóketh: Az nazarethbely Jefusht, wr yfenttől megh byzonywltatot embert ty kóztetők, yozagokban, czodakban es yegyekben, kyket mynd teeth wr yften ty kóztetők hű myatta, mykeppen mynd nyayan yol twgyatok, ezth, rea tanaczozt tarthwan, yfennek akarattyá zerét elarwlwan, Alnokoknak kezók myat megh fezeythwen megh óleetők. Kyth wr yften fíel tamazta, pokolnak keferűfeghyt megh feythwen, myert hog lehetetlen vala nala tartany hűtet. Kyrel dauid vgy mond az zoltar kenyben: Neezem vala az en vramath myndenkoron; merth koronkeed en yogomra⁶⁷ al ennekem, hogy en el ne tantoroggyam. Annak okaerth megh vydamwla az en zywem, es ewrűle az en nyelwem; annak felette meegh az en tef-

tem es remenfeghben nywgozyk; mert né hagyod az en lelkemeth pokolban, fem acz az the zentednek rotathfagot lathny. Megh yelentótted ennekem az órók eelethnek w-tayt, bel tóltez enghemet ewrvóndetóffegghel the zynednek lataffaval. Atyamffyay, nepek! legyen alkalmas ennekem zolnom tynektek Daudid Patriarcharol, merth megh holt, es el temettetót, es az hű koporfóya my nalwnk vagyon mynd ez ydeyglen. Mykoron azert proffeta vona, hű es twdnaa, merth yften megh efkwth vona hűneky, hogy az hű eehanak gymelczeeből yltethne hű vralkodo zekyben, annak elette megh lathwan, azerth zolaa ezeketh Criftnak fíel tamadafa(rol), mert fem pokolban nem hagyattateek, fem az hű tesshe rotathfagot nem lata. Azert ezen Jefust fíel tamaztaa wr ysté, kynek my mynd byzonfaghy vagywnk. Wr yfennek azert ezenkeppen yoghya (által) fíel magaztathwan, es zenth leleknek ygerety atyatwl el veven, ónthee ky ez nagy ayandekot, ky(t) thy mastan lattok es hallotok. Merth dauid fíel nem menth menyorzagban, kyról ennen maga vgy mond: Monda wr en vramnak: Yll'en yogaymra, myglen vetóm az the ellenfeghydet the labadnak gyamolának. Byzonfaggal twggya azert mynd tell'es yfraelnek haza, merth mynd vranak, mynd Crifofanak tette hűneky yften ez Jefusht, kyth thy megh fezeyteetők. Ezeket azert halwan, megh zontyorodanak hű zyűkben, es mondanak pę

ternek es az teb apostoloknak: Myth te-
gyŕnk azerth atyamffyay? Peter kedegh
monda hŕnekyk: Tarczyatok penitenciat,
es myndentek kereztelkŕgyek megh az hŕ
neweben, ty byneyteknek megh boczanat-
tyara, es vezytek ty es az zenth lelketh.
Merth tynektek vagyon megh ygyerwen, es
thy fyaytoknak, es myndennek, kyk tawoly
vannak, kyketh my vrwnk yften reaya
hyvand. Eellyen nemŕ teb bezedekkel es
Byzonfagot teen, es ynty vala hŕketh mond-
wan: Ydwezŕhetek magatokath, ez gonoz
nemzethfeghbŕl. Kyk azert megh fogadak az
hŕ bezedeeet, mynd megh kereztlkŕde-
nek, es teleenek azŕ napon oly mynth
harom ezeren. Valanak kedegh veghyg
megh maradwan az apostoloknak tanwfa-
gokban, es az zenth kynernek kŕzŕnfeghes
megh zegheefeben, es ymathkozafban. Ta-
mad vala kedegh mynden leleknek feelel-
me; leeznek vala azert fok czodak es ye-
gyek az apostoloknak myattok Jerwfalem-
ben, es myndenek kŕzŕt nagy feelelem vala.
Mynd azok es, kyk ymaran hyttenek vala,
egyetemben eelnek vala, es myndenek kŕz
vala. Byrtokokath es yozagokat el arwlyak
vala, es el oztyak vala kynek mynd me-
nere zykeegh vala. Naponkeed kedegh az
templomban lakozwan, es hazanked kynye-
reth zeghwen, eetelth veznek vala nagy
ereŕmel, es egygegŕ zywel egyetemben.
Dyczerwen wr yfent, kegyeffetek tARTH-
wan mynden nephez. Wr yften es kedegh

fokafoyttya vala azokat, kyk ydwezwlnek
vala ennenmagaban.

Harmad Cap

Peter azert es Janos mennek vala ffe-
l az templomban Nona zolofmanak horayara.
Es yme egy ember, ky fanta vala hŕ an-
nyanak mehetwl foghwa, oda hozattatyk
vala; kyth naponked teeznek vala az temp-
lomnak kapwyara, ky neweztetyk Specio-
fa, hogy alamyfnath kernee azon yaroktl
az templomban. Ez ember mynt latta vona
peterth es Janosth be kezdwen menny az
templomba, ker vala, hogy alamyfnath ad-
nanak. Ottan rea tekeenthwen Peter es Ja-
nos, mondanak: Tekencz my reank. Az ke-
deghe reaok neez vala, aloythwan valamyth
hŕ tŕlŕk venny. Peter azert monda: En-
nekem fem ezyfem, fem aranyam nynczen,
de ah ky vagyon, azth the nekede adom: Na-
zaretbely Jefuf Crifuf neweeben kel ffe-
l es yar. Es yob kezeeth foghwan, ffele
emelee hŕtet, es leghottan egybe forradanak
hŕ czontyay es talpay. Es ky menwen, la-
bara alla, es yar vala, es be meene hŕ ve-
lŕk az templombâ, yarwan, es dyczerwen
az wr yfenth. Es lathaa mynd az fok neep
hŕtet yarwâ, es dyczerwen wr yfenth.
Yfmeryk vala kedegh hŕtet hogy hŕ vona,
ky az alamyfnara yl vala Speciofa neŕ
templomnak aytayan; es mynd bel telee-
nek czodalattal es amelattal, abban ky tŕr-
tenth vona hŕneky. Mykoron azert megh

tartottak vona petert es Janosth, hozyayok folyamek mynd az fok neep az Salamon templomanak tornaczaban, czodalkodwan. Lathwan azert peter azth, monda az nepnek: Izraelnek nepe! myth czodalkoztok ezen, awagy mynket myth neeztók, oly mynt my ereynkkel, awagy hatalmwnkkal tettók vona ezth ezenkeppen yarny? Abrahamnak ystene, Yfaaknak ystene, Jacobnak ystene, es my reghy atyaynknak ystene megh dyczówytette az hű ffyath Jefusth, kyth yolleheth ty el arwltatok, es megh tagadatok pylatufnak zyne elót, hű el akarwan boczathany. Ty kedeg az zentót es ygazat megh tagadatok, es az gylkos emberth kereetók tynektek adnya. Az erek elethnek kedegh teremteyeeh megh óleetek, kyth ysten ffel tamazta hallottaybol, kynek my mynd byzonfaghy vagywnk. Es az hű neweenek hytyben ezth, kyth lattok, es lattok tettók yarny, az hű newe erőffeytette ygyen megh; es az ygaz hyth, ky hű myatta vagyon, atta ez egheez egheffeeghet myndnyayan ty elettetók. De yol twdom atyamffyay! hogy twdathlanfagban tetteetók, mykeppen az ty feyedelmetók ees. Wr ysten kedegh, ky ezth megh hyrdette, mynd az hű proffetaynak zayok atal zenwedny az hű Cristufath, azonkeppen tellyeseytette be. Tarczatok azert penitenciat, es teryetek megh, hogy moffattaffanak el ty byneytók; hogy mykoron az erek nywgodalomnak napyay el yewennek hű elóle, es

el kyldendy hűtet, kyth hyrdetwnk ty nektek, Jefusth Cristufth, kyth zykfeegh az menyorzagnak az ydeyglen mykoron myndeneket egybe gyeeyth, kykról zolth ysten hű zenth proffetaynak zayok atal vylagh kezdetytwl foghwa. Kyról Meyfes es vgy monda: Mert proffetat tamazth thy nektek ty vratok vr ysten thy atyatok ffyay kezról, mykeppen enghemet azt vgy halgaffatok, myndent vala myth zoland tynektek. Lezen kedegh mynden leelek, vala ky nem halgatangya az proffetat ez nepkózzól ky zakadvan. Es mynden proffetak Samveltwl fogwa, es annak vtanna, ky mynd voltanak hyrdettenek es zoltanak ez massany napokrol. Ty vattok az proffetaknak es az eghez törvennek ffyay, kyth zerzet wr ysten thy atyaytoknak, mondwan Abrahamnak: The nemzetedben, megh aldathnak felden mynden nemzetek. Tynektek azert massan elezer ffel tamazthwan vr ysten az hű ffyat Jefusth, kyldette el tynektek megh aldastokra, hogy ky mynd fordoycza el ennenmagat hű gonoffagarol.

Negyed Cap

Zolwan azert hűk ezenkeppen az nepnek, oda ywtanak az papok es az mesterek az fadwceofokkal, megh yrylwen,⁶³ hogy az nepeth tanoytanak, es hyrdethnek Jefusban az ffel tamadasth. Es megh fogak hűketh, es veteegh óryzethre honapygh; merth ymaran esthwe vala. Nag' fokak kedegh, kyk

hűket hallottak vala, hyveenek, es leenek hűnekyk zamok oly mynt ewth ezeren. Leen azert hog' mykoron megh vyrradot vona, gywleenek az Sydo feyedelmek, papok, es nepnek veeney Jerwfalemben, Anas pyppek, kayffas, Janos, Alexandor, es nagy fokban, kyk mynd valanak papy nemhól. Es hű kózykben allathwan hűket, kerdyk vala, ky hatalmaban, awagy ky neweeben tetteetók ty ezth? Ottan peter, be telwen zent lelekwel, monda hűnekyk: Kezenfeghes Izraelbely nepnek feyedelmy es veeney! halgaffatok: Ha ma my megh yteeltetűnk ez beteg embernek yo teetemee nyeben, kyben ennek ma egheffeghe leth, twdnotok leegyê mynd nyayan tynektek, es mynd tell'es yzrael nepenek, merth az nazarethbely Jefuf Cristufnak neweben, kyt ty megh fezeyteetók, kyth wr ysten fl fel tamaztta hallottaybol, ennek ereyben aal ez ty elóttetók egheffeghben. Es az kew, ky megh vtaltateek tytwletók rakokttwl, ky leen az zeeghelethnek feyezety. Es nynczen felden vala my eegyebben ydweffeegh; es nynczen eegyeb new eghnek alatta adathwan embereknek, kyben my nekűnk ydweffeghűnk leheffen. Lathwan azert peternek es Janosnak mereffeghet, megh twdwan hogy tanwlatlan es yrafnal kyl valo emberek volnanak, czodalkoznak vala raytok, azth es twgyak vala mert Jefuffal voltanak vona. Az embert es lathwan velók allany, ky ymaran megh gyogylyth vala,

semyt mynd ezeknek ellenee nem zolhatnak vala. Paranczolaak azert hűket ky kylde nye az tanaczbol, es zolnak vala egymaffal, mondwan: Myt tegywnek ez nepeknek? merth myndeneknel nylywan vagyon ez czoda, ky hű myattok let Jerwfalemben, merth nylywan vagyon, megh nem tagathattyok. De hogy ennel es ynkab kywe ne hyrhegyyeek az nep kózóth, fenyegheffegh megh hűketh, hogy tebbe egy embernek fe zollyanak ezé newról. Es elówe hywan hűket, paranczolanak nekyk, hogy ez Jefufnak neweeben fenkynek tanwfagot ne teenneenek. Peter kedegh es Janos mondanak: Ha ygaz ez yf-tennek elette tyteket ynkab halgathny, honnem ysten(t), yteellyetek. Mert my azth nem tehettetek, hog' myt lattwnk es hallot- twnk, ne zollyok. Azok kedegh megh fenyegetheek, es ky kyldeek hűket, semyt nem lelween mywel bynhethneek hűket az nepnek yelen voltaerth, mert myndnyayan dyczeryk vala ystent az dologban, ky törtenth vala. Mert az ember es, teb honnem mynt negywen eztendey vala, kyn törtenth vala ez nagy czoda. Azok kedegh yewee nek az hű tarffayhoz, es mynd megh yelenteek hű nekyk, myth es meene fenyeyteeket az feyedelmekttwl hallottak vona. Kyk mykoron azt hallottaak vona, ottan egyetemben fl emeleek hű zawokat mondwan: Wr ysten, ky teremtetted menyeth es feldet, tengherth, es kyk hű benneek vannak, ky zent lelek myath dauid

proffetanak my atyanknak zaya atal meghmondottad: Myre rohantak ffel az pogan nepek, es nemzetek, gondoltanak hewfagot? Előwe allanak feldy kyralyok es feyedelmek egywe gywleenek en vramnak, es hű Cristufanak ellenee. Byzonyawal egybe gywltének ez varafban the zent gyermekeknek Jefusnak ellenee, kyth megh zentől-tel, Herodes es poncioy pylatus mynd az poganoknak, es Izraelnek nepeewel, azokat kyket the kezeyd, es the tanacyd el akaranak veeghezny. Es ymaran maftan tekeencz az hű rettenteefekre, es agy the zolgaydnak mynden byzodalomal zolny az the ygheedet, es az the kezedeth teryezth ky egheffeghekre, yegyekre es czodakra the zent ffyadnak Jefusnak newe myath. Es mykoron ymaczagot tettenek vona, megh yndwla az hely hol oth megh gywltének vala, es bel teleenek mynd zenth lelekkal, es zollyak vala yftenek ygheeyeth nagy batorffaggal. Mynd az hyweknek kedeegh fokfaganak egy zywók es egy lelket(h) vala, es fenky hű kőzzólók vala myth byrnak, hűweenek mongya vala, de myndeneknek myndenek kőzenfegghel valanak. Es nagy erőwel teeznek vala az Apostolok byzonfagot wr Jefus Cristufnak ffel tamadafarol; es vr yftennek nagy malaztya vala hűben-nók. Es fenky zeghen' nem vala hű kőz-tók. Merth vala mene mezónek awagy hazaknak byzodalmy valanak hű kőztók mynd el arwlwan el hozyak vala azoknak yw-

talmyth, kyketh el adnak vala, es le teezyk vala az apostoloknak labok előth; azokath kedegh el oztyak vala kynek mynd myneere zykfeghe vala. Jofeff azert kynek vezeteeek newe vala Barfabas, ky magyara-ztatyk vala Nyayaffagnak ffiyanak, Leuinek nemzeteeből, es Cypryanak tartoma-nyabol, mykoron hűneky es egy mezey vona, el adaa hűtet, es el hozwan ywtalmat le thewee az apostoloknak labok eleth.

Emtéd Cap

Annak vtanna egy Ananyas new ember, hű Satyra new feleseeghewel, el adaa hű mezeyt, es el reytte vala myth az mezó-nek araban, hű ffeleseeghenek thwdafara; es el hozwan az arwnak feleth, vethee le az apostoloknak labok előth. Monda ottan Peter Ananyasnak: Ananya, myre czalta megh az Sathan the zywedeth, hazwdwan zenth leleknek, es el reyteny az el adot mezónek araba? Nem de mygh aal vala tye-tók vala ee, es ezenkeppen el arwlwy ty hatalmatok alat vala ee? Myre vetted zywedben ez gonoz dolgot? Nem embereknek hazwtal, de yftennek. Halwan azert ez eel-lyen bezedet Ananyas, ottan le effeek, es kywe mwleek. Es leen nagy felelem myndeneknel, kyk azth hallaak. Fel kelween azert az yfyak, ffel vevek hűtet, es el temeteek. Leen ennek vtanna oly mynt három horany ydó, es az hű feleffeeghe ez dolgot nem twdwan, be meene. Monda ottan annak es peter: Mond megh ennekem

azzon ember, ha anneen attatol(k) el az me-
zóth? Az kedeeagh monda: Vgyan, anneen.
Peter es monda hűneky: De my okaerth
yllót ezenkeppen tynektek kefeertenótók
az zent lelkót? Yme hol azoknak labok
nyoma, kyk el temetteek az the vradat, az
ayton, es theeghód es ky vyznek. Azon-
nal le effeek hű labay elóth, es kywe mw-
leek. Azonkezben be ywthwan az yffyak,
halwa talalak hűtet, es kywe vyven el te-
meteek az hű wra mellet. Es ezth halwan
tamada nagy feelelem mynd az egheez egy-
hazban, es kyk mynd hallaak ez dolgót.
Az Apostoloknak kedegh kezók myat nagy
fok yegyek, czodak, es hatalmak leznek
vala az nep kózót. Es lakoznak vala mynd
eegyetembe Salamon templomanak tornacz-
yaban. Egyeb nemzeth kózzól kedegh fen-
ky nem mer vala hű hozyayok eegyefwl-
ny; de mynden nepek dyczeeryk vala hű-
keth. Naponked kedegh gywl vala az hy-
veknek hű zamok mynd ffyrffywban, mynd
azzonyallatban; wgy hogy meegh az weza-
kon es le hannaak hű beteghóket, hű agyok-
ban es nozolyayokban, es peter azon el
menwen, awagy csak hű arnyeka cernee
||⁶⁹ vala meellyeth hű kózzólók, es megh vy-
gaznanak hű korffagokbol. Nagy fokaffagh
fwth vala azert Jerwfalembe kywl valo
varafokbol, hű korokath be hozwan, es
kyk mynd gyettrethnek vala gonoz zelle-
tóktwl, es mynd megh vygaznak vala. ffel-
tamadwan azert az papy feyedelem es hű

vele nagy fokban, kyk mynd valanak az Sa-
duceofoknak erethnókfegekéből, es bel te-
leenek dagallyal. Es megh fogaak mynd az
apostolokath, es óryzetre veteek hűket. Wr
yftennek kedegh zent angyala azô eeyel
megh nythwan az temlecz aytayath, ky ho-
zaa hűketh, es monda: Mennyel el (-etek)
az templombâ, zollyatok, predicallyatok az
köz nepnek ez erek eeletnek minden y-
gheyet. Kyk mykoron azth hallottak vona,
be meenenek reegghel az templomban, es
tanoythnak vala. El yewen azert az papy
feyedelem, egybe hyvaak az egheez tana-
czok(t) es mynd tellyes yzrael ffaynak ve-
neyt, es az temleczhez kyldeenek hogy ky
hoznak hűket. Mykoron azerth el yettenek
az zolgat(k), es az temleczet megh nyth-
wan, hűket oth nem lelteek vona, hattra
terween mondanak: Yollehet az temleczet
mynden ereffegghel be lakatolwan talalok,
es az óryzóket az ayto elóth leeltók, de
megh nythwan, fenkyth oth ben nem lee-
lenk. Hogy azerth ezth hallottak vona az
doctorok es az papy feyedelmek, gondolkod-
nak vala azon, mynt leth vona hűnekyk
dolgok. Azon kózbén egy kywl be yeven,
monda hűnekyk: Yme az nepek, kyket az
temleczben veteetók, az templomban van-
nak, tanoythwan az nepeth. Ottan el mee-
nenek az egyhazy feyedelmek az zolgak-
kal, es el hozak hűket erónel kyl; merth
feelnek vala az nepttwl, hogy megh ne kó-
wezethneenek. Es mykoron el hoztak vona

hűket, megh allatak kőztők az tanaczban. Es megh kerdee hűket az papy feyedelem, mondwan: Paranczolvan paranczolank tynektek, hogy ne tanoytanatok ez newben. Es yme bel tóltóttetek Jerwfalemót ty twdomanthokkal, es reank akaryatok vethny ez embernek hű veeret. Felelveen azerth peter es mynd az apostolok, mondanak: Istennek kel yn kab enghednűnk, honnem embereknek. Az ty atyatóknak ystene ffelet tamaztotta Jefusht, kyt thy megh óleetők, ffelet fygghezthwen az kerezthfara. Ezt feyedelmees es ydwózeythówe tette, es ffelet magaztotta wr ysten hű yoghyanak hatalmaval te'lyes Izraelnek penitencia tartaffara, es byneynek megh boczanattyara. Es my mynyayan tanok vagywnk ez bezeedeknek, ez(s) az zent leelek es byzonfag, kyt adot wr ysten mynd azoknak, kyk hűneky enghedelmekek. Ezeket hogy hallottak vona, dwlnak fwlnak vala ennen magokban, es gondollyak vala, hogy ottan mynd megh ólneek hűket. Fel kelwen azert hű kőzzőlők egy ffaryfeos az tanaczban, kynek Gamaliel vala newe, tórwen twdo doctor es myndenek kőzót tyztóletes, paranczola, hogy egy keweffe az nepeket ky kyldeneek. Ottan monda hűnekyk: Izraelbely nepek! gondollyatok tymagatokban ez nepekről myt kellyen tennetek? Ennek előtte egy keves ydó el mwlván ffelet tamada Teodas, nagy-nak yelenthwen ennen magat, es tebben honnen neegy zaz emberek enghedeenek

hűneky; ky gonozwl vezee el, es kyk mynd hű hozya haylottanak vala, el ozlanak, es femye lenek. Annak vtanna egy Galyleabely Judas tamada, es nagy fok nepeket hytetees hozya; az es hamar el vezee, es kyk mynd hűneky enghettenek vala, tetowa ozlanak, es femye lenek azok es. Maftan es azert azth mondom tynektek: tawozyatok ez nepektől, es haggyatok el hűket; mert ha twlaydon ez tanacz, awagy ez dologh emberektől leyend, ha el vez, es maydan femye lezé; ha kedegh ystentől vagyon, el nem vezthetytek; es ne lattaffatok ystennek ellene rwgodozny. Ezth halwan neky enghedeenek. Es be hywan az Apostolokat, megh verven, hagyak hogy soha tebbe az Jefusznak neweeben ne tanoytananak, es el boczataak hűket. Azok kedegh mennek vala nagy eremmel az tanaczbol kywe, mert azonkeppen meltoztattanak vona vr Jefusznak neweerth gyalazatoffagot zenvednye. Mynden napon ked azert nem zennek vala az templomban es hazan ked tanoytany, es vr Jefusht hyrdethnye.

Gath Cap

Azon napokban azerth az tanoythwanyoknak zamok newekódwen, len zwggodaf az Gereghóknek es az Sydoknak hű kőztők, azert hogy az hű ófwegy nepey megh vtaltathnanak naponked valo zolgalathbâ. Egybe hywan azert az tyzen kettő mynd az tanoythwanyoknak fokfagath, mon-

danak: Nem ygaz mynekűnk el hadnwnk az ystennek ygheyet, es aztarra zolgalny. Gondollyatok azert, atyamffyay, tykózzóletók yo hytűketh heteth, tellyes zent lelekkkel es bőlczeffegghel, kyket zerezyenk az dologra. My kedegh czak ymacz(*ag*)ban es ystény zolgalathban lezwnk foglalatofok. Es kellemetef leen ez bezeed mynd az fokafaghnak elette, valaztaak azert ysthwant, tellyest hyttel es zent lelekkkel, es ffylepeth, es prokorost, es Nicanort, Timont, parmenat, es Antyochoyabol yewt Myklosth. Mynd ezeket allataak az Apostoloknak eleyben, es ymathkozwan reayok(*teek*) hű kezűketh. Es vrnak ygheye newekűdyk vala, es felette yghen fokaffwl vala az tanoythwanyoknak hű zamok Jerwfalembé; nagy fok papok es enghednek vala ez hythnek. Ysthwant azert tellyes ystény malazttal es ereffegghel nagy czodakat es yegyeket teezen vala az nep kezét. Fel tamadanak kedegh nekyk az synagogabol, ky newesztetyk vala zabadosnak, Cyrenabol, es Alexandryabol, mynd azokkal kyk Ciliciabol es Afiyabol valanak, vetekűdwen ysthwannal. Es nem alhatnak vala ellenee az bőlczeffeeghnek es leleknek, ky kywe zol vala hű belűlee. Ottan azert alnok nepeketh zerzeenek, kyk mondanaak hűtet halloth lenny karomlaf bezeedet Moyfesnek es ystennek ellenee. Fel yndoytak azert az kez nepeth, veenűketh, es yraftwdokath; es oda fwthvan, el ragadak hűtet, es az tanaczaczbán vyveek. Es ha-

myf tanokat allatanak hű ellene, kyk mondanaak: Ez ember nem zűnyk ez zent hely ellen es az tűrween ellen zolny; hallottok azert hűtet mondwan: Hogy az Nazarethbely Jefus ez helth el thűry, es az paranczolatokat, az zerzeefeket, kyketh Moyfes adot mynekűnk, el valthoztattya. Es myndnyayan rea tekenthwen, kyk az tanaczban ylnek vala, lataak hű zyneeth mykeppen angyalnak zyneeth.

Hűeth Cap

Monda azert az papy feyedelem, hogy ha azok vgyan volnanak? Ky ottà felelee: Kezenfeghes nepek! Atyamffyay! es atyaym halgaffatok: Az erek dyczűfeghnek ystényeleneek megh elezer my atyanknak Abrahamnak, mykoron lakozneek Mefopothamyabà, mynek elűtte yűny lakozny karranban, es monda hűneky: Meny ky ez the felderbűl es the nemzetyd kűzzűl, es meny az feldre, kyth teeneked meg mwttandok. ||⁷⁰ Akkoron azert ky mene Kaldéának felderűl, es yewe karranban. Es eennen, mykoron megh holth vona az hű atya, hozaa hűtet ystény ez feldre, kyben maftan lakoztok. Es nem ada eth hűneky femy erekfeget, mynth czak egy laab nyomny vona es, de ygyeree myndeneftűl foghwa hűtet hűneky adny, es hű maradekynak, mykoron egy maghzattya fem vona. Vgy monda azert hűneky ystény: Mert lezen the maradekod ydeghen felden lakozo, es hű zol-

galattyokra kezereytk h'w'keth, es gonozwl tartyak h'w'ket neegy zaz eztendeygh. Es az nepet, kynek h'w'k zolgalandnak, megh yteelem en, azt mongya wr yften; es annak v-tanna ky yewnek, es ennekem zolgalnak eth ez helyen. Es adaa h'w'neky kernywl meteleefnek t'orwenyeth; es wgy zy'ee yfaakoth, es kernywl metelee h'wtet nyolczad napon; es yfaak Jacobot, es Jacob az tyzen ket patriarchakat. Es az patriarchak ellene tamadwan Jofeffnek, el adak h'wtet egiptomba; es vala myndenw'th yften h'w' vele. Es megh zabadoyttaa h'wtet mynden nyomorwfagabol, malaztot ada h'w'neky es belczefegh'ot ffarahonak, egiptombely kyralnak zyne el'oth, es zerze h'wtet tellyes egiptomon es mynden hazan feyedelm'e. Yewe azert nagy ehfeegh tellyes egipt'ónak es kanaannak feldeere, es nagy nyomorwfagh; vgy hogy nem lelnek vala az my atyaynk eeledelth. Mykoron azert hallotta vona Jacob gabonanak lenny egiptomban, kyldee el elezer az my atyankath. Es mafod meenefekkel yfmerteteek megh Jofeff h'w' atyaffyaytwl, es ky yelenteteek farahonak az h'w' nemzethfeghe. El kyldwen azerth Jofeff, hozya hozataa h'w' attyat, es mynden nemzeteek(t) hethwen hewt leeleekben, az az zemeelben. Es ezenkeppen zalla le Jacob egiptomban, es oth mynd h'w', mynd az my atyaynk megh halanak. Es hozattatanak Sykhemben, es teetethwen h'w' koporffoyokban, kyt veth vala Abraham hath zaz pen-

zen Emornak ffyayttwl Sykhemnek ffyaytwl. Mykoron azerth el k'ozelghetne az ygyerehnek ydeye, kyr'ol yften vallaft tet vala Abrahamnak, megh newek'odven es fokafswlvan az nep egiptomban, myglen maf kyral tamada, ky nem yfmery vala Jofeffet. Es azert k'or'wl veve az my nemzetw'nk'keth, es az my atyaynkat nagyon keferghetee, hogy mynd el hannaak h'w' magzattyokat, hogy megh ne fokafswlwanak. Azon yd'oben leen ez vylagra Moyfes, es len kellemetes yftennel, ky három honapyg tartateek f'fel h'w' attyanak hazanal. Mykoron azert ky vet'ottek vona, f'fel veve h'wtet ffaraho kyralnak leanya, es f'fel tartaa h'wtet mynt h'w' ffyat. Es tanoytan(t)EEK Moyfes mynden egiptombely b'olczeffegben, es vala er'off, hatalmas mynd bezeedeben mynd teetemeenyeben. Mykoron azert bel telneek az neegy zaz eztend'onek ydeye, zyveere zallya h'w'neky, hogy megh latogathnaa az h'w' atyaffyayt, Izraelnek ffyayt. Es mykoron egy embert latot vona bozzwfagot tenny nekyn, megh allaa ottan bozzwyat annak, ky nyavalyat zenved vala, megh olveen az egipt'obelyet. Aloyttya vala kedegh h'w' atyaffyayt ezen ertek'ozny, mert Vr yften az h'w' keze myat adna ydweffegh'ot h'w'nekyk; azok kedegh nem ertyk vala. Mafod napon azert esmegh nekyk yeleneek, hat esmegh haborkodnak egymaffal; es megh engheztelee h'w'ket bekeffegghel, mondwan: Emberek, nam atyaffyak vattok, myre artotok egymafnak? De

ky bozzwfagot tezen vala ah mafyknak, el yzee hwtet mondwan: Ky zerzet teghed feyedelmee es byrowa my rayttwnk? Nem de vgyan megh akarz ee ólly enghem es, mynt megh óleed teghnapó az egiptombelyeth? El fwta azert Moyfes ez zo halwan, es lakozeek yeweveen Madiannak felden, hol oth zyle keth magzatot. Es negyven eztendő el mwlván, yeleneek neky ystének angýala Synay hegýnek pwztayaban az egghó Cypke bokornak tyzebé. Moyfes kedegh lathwan, el czodalkozek ez latafon; es kózelben menwen, hogy megh lathnaa my dologh vona, Vrnak zozattya len hww hozya, mondvan: En vagyok az the atyaydnak yftene, Abrahamnak, es Ifaaknak, es Jacobnak ystenee. Megh yedwen azon Moyfes, né mer vala csak oda es nezny. Monda azert hwwneky ysten: Veffed le the labad belyt the labaydbol, mert az hely, hol allaz, zent feld. Lathwan lataam az en nepemnek nyomorwfagat, ky egiptomban vagyon, es megh hallam az hww fyralmokat, es le zalleek megh zabadoytanom hwwket. Yey azerth ede, es yme egiptomban kyldlek theghedeth. Ez Moyfeslh azert, kyt megh tagadanak, mondwan: Ky zerzeth teghed feyedelmee es byrowa my rayttwnk? hwtet zerzee feyedelmee, es megh valtowa nekyk wr ysten, az angýalnak hatalmawal, ky hww neky yeleneek az egghó bokorbol. Ez Moyfes hozaa ky hwwket nagy yegyeket, es czodakat tewen egiptomnak feideeben, es az

veres tengheren, es az nagy pwztaban negywen eztendeegh. Ez az Moyfes, ky mondaa Izraelnek ffaynak: Proffetat tamazth tynektek ysten ty atyatok ffay kezzól, azth, mykeppen ennen magamat, vgy halgaffatok. Ez az Moyfes, ky len az kezenfeghes egyhazban az pwztaban az angýallal, ky zol vala hwwneky Synay hegýen, mynd az thy atyatoknak es; ky veve az erek eelethnek ygheyet tynektek adny, kynek nem akaranak enghedny az thy atyatok, de el tawoztatak hwtet, es el tereenek hww zywkben esmegh egiptomban, mondwan Aaron papnak: Zerez ysteneket my nekwnk, kyk elóttwnk mennyenek; mert ez Moyfesnek, ky mynket ky hozot egiptomnak földeról, né twgyok mynt vagyon dloga. Es aaron zerze egy boryath az ydóben, es aldozatok teenek az balwannak, es vygadnak vala hww kezóknak mwkayban. El fordoyttaa azert hwwket ysten, hogy zolgalnanak mynden egyh czodaknak, mykeppen megh vagyon yrwan az proffetaknak kenywóknak: Nem de dyczereteth awagy aldozatot tettetek enwelem negwen eztendeegh az pwztaban, Izraelnek haza? Es ynkab nem de fel vevetók Molok fathozat(rat), es ty ystentóknak vytagat, kynek newe remffam, mynd az kepóket ymadny kyket zerzeetók; annak okaerth Babylloniaban vyzlek tyteketh. Az ystény tórveennek Byzon fatora awagy temploma volt ty atyatokkal az pwztaban, mykeppen ysten megh zerzette vala zolwan, es megh mondvan moyfesnek: hogy azon

forman fíel eppeytenee hűwtet, mynt latta vala. Kyt be es hozak az ty atyatok Jofuewal ez poganoknak feldeere, kyket mynd ky yze yften ty zyneteknek előle mynd dauidnak ydeyglen, ky malaztot leele vr yftennek zyne előt, es keree hog lelhethnee megh Jacob yfteneenek Satorath es hazat. Salamon kedeegh zerzee hűwneky templomot. De az nag feelfeegh nem lakozyk ez kezzel zerzeth hazban, mykeppen megh mondaa proffetanak myatta: Az menyorzagh ennekem zekőf helyem, ez feld kedegh es labaymnak gyamola. Mynemű hazat eppóytótók ennekem Izraelnek haza? azth mond vr yften? awagy mynemű hely en nywgodalmanak valo? Nem de az en kezem zerzette ee mynd ezóket? Kemen nyakkal es kőrwl meteletlen zyveytókkal es fyleytókkal! ty mynden koron ellene rwgodoztatok es allottatok az zent leleknek, mykeppen az thy atyaytok, azonkeppen ty es. Ky vagon az proffetak kőzzól kyt nē yldőztenek, es haborgattanak vona? Es mynd megh ólteek hűwketh, kyk hyrdethnek vala ez ygaznak ||²¹ yewetelyról, kynek ty maftan mynd arwloy es gylkofy leetek. Kyk yollehet zent angyalnak zerzeefeból erdemleetek ez tőrventh, de nem tartottatok. Halwan azert mynd ezóket, zwggodnak es zakadoznak vala hűw zyvókben, es cykorgattyak vala fogokat hűw reaya. Mykoron azert ysthwan tellyes vona zent lelekkel, fíel kezde nezny menyorzagra, es lata yftennek dy-

czófeget, es Jefust alwan yftennek yogyara; es monda: Yme latom az menyeket megh nythwan, es Jefusth alwan yften yozaghyanak yoghyara. Ottan azert fíel kyathwan nagy zozattal, be tapasztak hűw fylóket, es mynd eegyetemben rea rohananak. Es ky vonvan hűwtet az varafbol, kőwezyk vala, es az tanok le veteek hűw rwhayokat egy yfywnak labaynal, kynek Saulus vala newe. Es kewezyk vala ysthwant, ymadwan, es mondwan: Vrá Jefus! ved el az en lelke-met. Es terdeere efwen, kyayttya vala nagy fel zowal, mondwan: Vram! ne allaffad hűw ellenók ez bynth. Es hogy ezt mondotta vona, el nywgoveek wr yftenben.

Holcz Cap

Saulus kedegh vala enghedelmes hűw halalaban. Len azerth azon napon nagy habo-rwrfagh kereztyé zenth egyhazban, ky vala Jerwfalemben; es mynd ky ozlanak az tanoythwanyok iudeanak es Samarianak tartományban, az apostoloknal kyl. Gondot vyfeleenek azert zenth ystvanrol az yften feelő nepek, es nag fyalmat teenek hűw raytta. Saul⁹ kedegh pwztoytya vala anya zent egyhazat, hazonked yarwan; ky vonvan ffyrfyakat es azzonyallatokat, kemen foghfagban vety vala hűwketh. Azerth azok, kyk ky ozlottanak vala, tetowa yarnak vala, hyrdethwen yftennek ygheyeet. Fylep azert le zalwan Samarianak varaffaban, predicalfa vala hűwnekyk Cristusth. Halgattyak vala ke-

degh eremesth kyket fylep mond vala, lathwan mynd az czodakat, kyket teezen vala. Mert fokban hű kezzőlők, kykben gonoz zellet vala, megh vygaznak vala, nagy kyaytaffal ky menwen. Annak felette fok közwenyefek es Santak megh vygaznak vala. Nagy erem tamada azert azon varafban. Azonkezen egy ember kynek Symon vala newe, ky annak elette erdeghfehgbe yar vala, fok neepeket Samariaban el hytethwen es mondwan hogy mywel hű nagy tehetfehgű vona. Kynek az varafban mynd kyfdeők, mynd nagyok enghednek vala, mondwan: Ez az hatalmas ystennek erey, ky nagyfagoffnak mondatyk. Halgattyak vala azert hűtet, myert fok ydőtűl foghwa el ameeltotta vala hűket hű erdenghes twdomanyawal. De mykoron fylepnek hyttenek vona, predicalvan es hyrdethwen ystennek orzagarol wr Jesus Cristufnak neweiben, megh kereztőlőknek vala mynd fyrffyak mynd azzonyallatok. Symon es ottan neky hyn, es mykoron megh kereztelkődöt vona, Fylep vtan yar vala; lathvan kedegh ollyan nagy czodakat tennye, nagyon ameelkodyk vala raytta. Mykoron azert megh hallottak vona az apostolokot, kyk Jerwfalemben valanak, merth be fogatta vona Samaria wr ystennek ygheyet, kyldeek hozyayok ptert es Janosth. Kyk mykoron hozyayok ywtottanak vona, ymadanak erettek, hogy zent lelket venneenek; mert meeg myndenyre nem zallot vala, de csak megh ke-

reztelkőttenek vala vr Jefusnak neweben. Azert reayok vetyk vala hű kezőket, es zent lelket veznek vala. Mykoron azert Symon azt latta vona, hogy az apostoloknak kezők myat adatik az zent lelek, fok penzt vyn hűnekyk, mondwan: Aggyaatok ennekem es azon hatalmat, hogy vala kynek rea vetendem en kezemet, vegyen zent lelket. Peter azert monda hűneky: Ez the penzed te veled mennyen erek vezedelemre, myert wr ystennek ayandekat veelted penzel byrnya. Nynczen azert teeneked reezed fem zerenczad ez ygheekben; mert az the zywed nem ygaz vr ystennel. Tarcz azert penitenciat ez the alnokfagodrol, es keeryed ystent, ha netalantal megh boezattya az the bynedet, es zyvednek gonoz gondolattyat. Mert keferűfehgnek mergheeben es alnokfaghnak kőtheleben lathlak teghed lenny. Felelwen azert Symon, monda: Keeryetek ty en erettem vr ystent, hogy femy ne yeyen ezenkben en ream, kyket mondatok. Azok azert byzonfagot teewen, es zolwá wr ystennek ygheyet, efmegh Jerwfalemben tereenek, predicalwan Cristust Samaritanofoknak mynden tartomanyokbá. Vr ystennek kedegh angyala zola fylepnek, mondvan: Kel ffele, es meny deel ffelee az vttra, ky gazabol Jerwfalemben zaal le, ez az pwztha. Es ottan ffele kelwen, el meene. Es yme yew vala egy zereczen ember, az hatalmas kandyay kyralne azzonnak off mesterree, ky vralkodyk vala mynden yozagan,

yett vala Jerwfalemben yftét ymadny, es ymaran haza terwen yl vala h'w' zekereeben, es olwafya vala Ifayas proffetat. Monda azert zent lelek fylepnek: Meny el, eggye-f'w'ly ez zekerh'oz. Ottan oda fwthwâ azert, hallaa h'wtet olwafny Ifayas proffetat, es monda: Aloytot ee, hogy ertöd azth kyt olvaz? Ky monda: De hogy erthetöm, hanem ha ky megh mondangya ennekem. Keeree azert fylepet, hogy fel haghna, es vellee ylne. Az yras kedegh, kyt olwaf vala, ez vala: Oly mynt halarra vyteteek, es mykeppen az artatlan Baran az mezarws elöt vgyan nem nytaa megh h'w' zayath. Nagy alazatoffagiban veeteteek el az h'w' yteelety; az h'w' nemzethfeget ky yelenty kywe? mert el veetetek ez feldról az h'w' eelete. Felelwen azert az off mester fylepnek, monda: Keerlek teghed, kyról mongya az proffeta ezth? ennen magarol ee, awagy mafrol valakyról? Fel nythwan azert fylep az h'w' zayat, es el kezdwen ez yrafnak helyeról, megh predicallaa h'w'neky Jefusih. Es mykoron meennenek az wton, ywtanak egy nemynem'w' vyzre, es monda: Yme hol vyz vagyon, ky tylth megh enghem kerezthfegetw'ly? Monda h'w'neky Fylep: Ha hyzed tellyes zyweddel, ylyk. Es ottan felelwen, monda: Hyzem yftennek ffyanak lenny Jefusih Cristusih. Es hagyaa megh allathny az zekereeth, es le zallanak mynd ketten az vyzben, es megh kereztelee h'wteth. Mykoron kedegh kywe mentenek vona az vyz-

ból, yftennek zent lelke el ragadaa fylepet, es nem lathataa h'wtet towaba az off mester. Megyen vala azert h'w' vtan nagy eremmel. Fylep kedegh teetetheek le azotomba, es teetowa yarwan predical vala mynden varafokban, myglen ywthna Cefareabâ.

Ғыленз Сап

Saulus azert meegh es zomehozwan Cristuf tanoythwanynak yldözeefyt es öldökleefyt, yarwla az papy feyedelemhez. Es Leweleketh kere h'w' tw'le damafcomba az Synagogakra, hogy ha kyket vala hol leelhethne, ez Cristuf vtaban yaro fyrffyakat es azzonyallatokat, kótezwe vynnee be Jerwfalembe. Es mykoron menne az vton, törtenek ||⁷² hogy kezelghetne damafcofban, es leg ottan kerw'ly veve h'wtet fenefseegh menyból. Es le eswen az feldre, zozatot halla mondwan h'w'neky: Saule, Saule! myth haborgacz enghemet? Ky môda: Ky vagy Vram? Az monda: En vagyok az Jefus, kyt the haborgacz, kemê teeneked az eztóke ellen rwgodoznod. Meg retteghwen es el ameelkodwan monda: Vram, myt akarz ennekem tennem? Es monda Vr yften h'w'neky: Kel ffel, meny be az varafban, es megh mongyak teeneked myt kellyen teenned. Az nepek kedegh, kyk h'wtet kówetyk vala, alnak vala el ameelkodwan, halwâ az zozatot, de fenkyt nem lathwan. Fel kele azert Saulus az feldról, es megh nythwan h'w' zemeyt, femyt nem lath vala. Kezeenel

foghwan azert be vonyak hwtet damafcomban. Es len oth harmad napyglan femyt nem lathvan, es fem eweek, fem yweek. Vala kedeg nemy nemw tanoythwan damafcobâ Ananyas new, es monda hwneky almabâ vr yften: Ananya! Hw kedegh monda: Yme en vram. Es vr yften hwneky: Kel flfel, es meny el az vczara, ky nevezetyk rektofnak, es kerefd megh iudnak hazaban Sauluf newth, Tarfombelyt; mert maftan ymathkozyk. Es lataa Ananyaf new embert leelekben hw hozya be menny, es kezeeth rea vethny, hogy latafth vennee. Felelee azert Ananiaf: Vram, hallotâ en nagy fokaktwl ez ember felól, myne fok gonozth teth az the hyveydnek Jerwfalemben. Eth es hatalma vagyon az papy feyedelmektwl megh kótóznny azokat, kyk vallyak az te new(edet). Monda azert hwneky esmegh wr yften: Meny el, merth valaztot edeenyem ez ennekem, hogy vyfellye az en newemeth az poganoknak, es kyralyoknak, es yzrael ffaynak elette; en kedegh megh yelentem hwneky mennyeth kellyen hwneky az en newemert zenwedny. Es el mene Ananyas, es be mene az hazaban, es rea vethwen hw kezeeth, monda: Saule, atyamffya! Wr Jefus kyldet enghemet the hozyad, ky the neked yelent megh az wton, ky(n) yewz vala, hogy laaff, es beltellyel zent lelekkal. Es azonnal el hwllanak hw zemeyról mykeppen az hal heey, es latafth veen, es fel kelwen megh kerezthól-

kódeek. Es mykoron eetelth vet vona, megh ereffódeek. Leen kedeegh az tanoythwanyokkal, kyk damafcobban valanak eennehan napokon. Es ottan be menwen az Synagogakban, predicallya vala Jefufth, mert hw vona az yftennek ffya. Czodalkoznak vala kedeegh mynd nyayan raytta, kyk hallyak vala, es mondnak vala: Nem de ez ee ky haborgattya vala Jerwfalemben mynd azokat, kyt(k) ez neweth vallyak? Ede es azerth yewth, hogy kótózwven vygye azokat az papy feyedelmeknek. Saulus kedeegh annewal yn kab el hatalmazyk vala, es feddy vala az fydokath, kyk mynd damafcobban lakoznak vala, byzonoythwan, merth ez vona az Criftus. Mykoron azert fok napok mwltanak vona el, egybe gywleenek tanaczra az fydok, hogy hwtet megh ólneek. Twdwan leenek azert Saulofnak ez alnokfagok. Ewryzyk vala kedeegh az kapwkat es, eyel es nappal, hogy hwtet megh ólneek. Fel veevek azert hwtet az tanoythwanyok, es eeyel le erezthwen egy kofarban az kw falon el boczatak hwtet. Mykoron azert Jerwfalemben yewt vona, keeferghety vala magat az tanoythwanokhoz egyefeyteny; de mynd feelyk vala hwtet, nem hywen hogy hw es byzon tanoythwan vona. Borbas apoftol kedegh megh yfmerveen hwtet, vyve az few apoftolokhoz, es mynd megh mondaa mykeppen az wton menwen latta vona vr Jefufth es, merth zolth es vona hwneky, es mykeppen hywffegghel czelekódóth vona Je-

fufnak neweben. Es vala hű velók ky menwen es be yewen Jerwfalembé, oth es hywfegghel czelekódwen wrnak neweben. Zol vala azért poganoknak, vetekódyk vala az ghóróghókkal, azok kedegh halarra kerrefyk vala hűtet. Mykoron azth megh twttak vona az atyaffyak, vyteteek hűteth Cefareaban, es onnan kyldeek tharffonban. Anyazent egyház kedegh mynd tellyes Judeaban, Galyleaban, es Samaryaban Bekesegghel vala, es eppűltetyk vala, yarwan wrnak feelmeeben, es zent leleknek vygazthalafawal tellyefedyk vala napon ked. Len ezen kőzben, mykoron peter myndeneket megh latogathna, ywta Lydde new varafban az zentókhez, kyk oth lakoznak vala. Talala azerth oth egy Enea new emberth, nyolcz eztendethűl foghwa fekwén hű agyaban, mert kőzvenyes vala. Es monda hűneky peter: Enea! gyogyczon megh teghed wr Jefus Crifus; kel ffel, es ótőz yel ffel. Es azonnal fel kelee. Es lathwan ezth mynd kyk lakoznak vala Lyddaban es Saronabà, es ottan vr yftenhez tereenek. Yoppe new varafban kedegh vala egy hyw Tabita new azzonyallat, ky magyarasztatyk vala dorcafnak. Ez vala tellyes yo mywelkódetókkal es alamyfnalkodafokkal, kyt tezen vala. Terteenek kedegh az ydókben, hogy megh betekódwen, halna megh. Kyt mykoron megh ferezttének vona, teewek le az tornaczba. Mykoron kedegh Lydda kőzel vona yoppehez, hallak megh az ta-

noythwanyok, hogy peter oth vona, kyldeenek hozyaa ket embert, kerwen, hogy ne restelne hű hozyayok yűny. Fel kelwen ottan peter, es hű hozyayok yewe. Mynt kedegh oda ywtot vona, vyveek hűtet az tornaczba; es kőrwł alwan hűtet mynd az arwak es ózwegyók, fyrwan es mwtogetherwan hű rwhayokath, kyket mynd zerzett vala hűnekyk Dorcaf azzon. Ky kyldwen azért onnan mynd hwket, peter terdeere efwen, ymathkozeek. Ez az tefthez fordwlvan, monda: Tabita! kel ffel. Az kedegh ffel nythwan hű zemeyth, es lathwan petert, ffel yle. Kezeet nyoythwan kedeg hűneky, ffel emelee hűtet. Es be hywan mynd az zenteket es ózwegyeket, elewenen hagyta hűnekyk. Ez dologh kedegh ky hyrhówek mynd tellyes yoppenek varafaban, es nagy fokan hyweenek vr Jefusban. Leen kedegh, hogy fok napokat lakozneek yoppe varafaban egy nemynemű zy gyartonal, kynek Symon vala newe.

Uj Cap

Vala kedegh Cefareaban egy ember, kynek Cornelius vala newe, olaz orzagh belly fereghnek hadnaggya, felette zerzetes es yften feeló mynd hű haza nepeywel egyetembe, fok alamyfnalkodafokat teeven az zeghen nepnek, keerwen myndenkoron vr yftenth. Ez lataa nylyvan valo lataffal, oly mynt napnak kylenczed horayan, Vr yftennek angyalat hű hozya be menny, es mond-

wan hűneky: Cornely! Hű kedegh rea te-
kenthwen, nagy felelemel monda: Ky vagy
Vram? Monda ottan az angyal hűneky: Az
the ymaczaghyd es alamyffnayd ffel ywtta-
nak yfennek zyneenek emlekőzetyre. Azert
kylg el maftan embereket yoppeebe, es hy-
vafd ede Symont, ky nevezetyk peternek.
Ez vendeghűl lakozyk egy zy gyartho fy-
monnal, kynek haza az tengher mellet va-
gyon; hű megh mongya teeneked, myth
kellyen teeneked teennedd. ||⁷⁵ Mykoron azert
el ment vona az angyal, ky hűneky zol vala,
ottan előwe hywa kettőt hű haza neepey
kőzzól, kyk hű neky enghednek vala. Kyk,
mykoron mynd zeren zertte megh mondotta
vona, el kylde hűket yoppen varafban.
Mafod napó azert, mykoron azok wtat ha-
laztananak, es az varafhoz közelghethnee-
nek, meene ffel peter hű hazanak felse re-
zeere, hog' ymathkozneek napnak hatod
horayan. Es mykoron megh ehezneek, akara
ebelleny. Mykoron azert hozya kezwlnee-
nek, efeek azonkezben lelky rewleef hű
rea. Es lataa az menyorzagot meg nylny,
es egy nemynemű edeent le zallany, oly
mynt egy lellahot, neg' zeghenel foghwan bo-
czatananak ala menyorzagbol ez feldre, ky-
ben benne valanak mynden ez felden czwzo
mazo feerghek, vadak, madarak, negy la-
bw barom allatok. Es zozat len hű hozya,
mondwan: Kel ffel peter! óld megh, es
eed megh. Monda kedegh peter: Tawl le-
gyen, Vram, az en thűlem, mert soha eellyen

kewz es fertelmes allatokat nem ettem. Ef-
megh az zozath mafodzer monda: Kyth yf-
ten megh tyztoytot, the kőznek ne mon-
gyad. Ez kedegh len harom yzben, es azon-
nal fel veeteteek az edeeny menyorzagban.
Es mykoron keefalkodnek peter erról en-
nenmagaban, my vona ez lataas, kyth latot
vona, yme azonkezben az nepek, kyk bo-
czathwan valanak Cornelioftwl, kerefwen
Symonnak hazat, megh allapanak az ayto
előt. Es kerdyk vala, ha Symon, ky ne-
weztetyk peternek, ot tartana zallafh. Peter
kedegh gondolkodwan az latafrol, monda
zent lelek hűneky: Yme harom emberek
kerefnek teghed. Men' hozyayok azert, es
eregy el hű velók, femyt ne ketelkőggyl,
mert en kyldettem ede hűket. Le zalwan
azert az nepekhez, monda: Yme en vagyok
kyt kerestek. My oka azert myert yettetek?
Kyk ottan mondanak: Cornelius had nagy,
Igaz es yften feeló ember, kynek byzonfaga
vağon mynd ez egheez Sydo nemzethnek ne-
peetwl, ffeleletót veth az zent angyaltwl te-
ghed hű hazahoz hywnya, es tetwled be-
zeedet hallany. Bel vyven azert hűket pe-
ter, veddeegghe fogadaa. Mafod napon azert
fel kelwen, meene el hű velók, es nekyk
az atyaffyakbol yoppenek varafabol meene-
nek el hű vele. Annak vtanna mafod na-
pon ywtanak be Cefareaban. Cornelius ke-
deghe varya vala hűket, egybe hywan mynd
hű nemzethyt, es zykfeghes baratyth. Es
len, hogy mykoron be ment vona peter,

eleybe yewe hű neky Corneli⁹, es le efwen hű labay elóth, ymadaa hűtet. Peter kedegh flél emelee hűtet mondwan: Kel flél, mert vgyan en es ember vagyok. Es zolwan hű vele, be meene, es talala nagy fokakath, kyk mynd oda gyűltenek vala. Es monda hűnekyk: Ty twgyatok mykeppen vlatatos az Sydo nepnek ydeghen nemzettel egyefűlly, es velók lakozny, de megh yelentette ennekê vr yften femyt kőzönfeghesnek awağ fertelmefnek mondany. Mynek okaert mynden kethfeghnel kyl yettem ede ty hywatalastokra. Kerdlek azert tyteket, my oka, myert ede hywattatok enghemet? Cornelius kedegh ottâ monda: Ymaran ma negyed napya vagyon, mykoron en ymathkozom vala napnak kylenczed horayan az en hazamba, es yme azonkezbe egy yflyw megh allapeek en elettem zep fenefrw haban, es monda: Corneli! megh halgattatot az the ymaczagod, es the alamyfnayd be zamlaltattanak Vr yfstennek zent zyneenek elótte. Kylğ azert yoppeben, es hyvafđ ede Symont, ky hywattatyk peternek; hű lakozyk Symoñal, egy zygyartonal, kynek haza vagyon az tengher melleth. Azonnal azert the hozyad kyldek, es yol tótted, hogy ede yettel. Azert yme my mynd nyayan the eletted vagywnk, kezók hallany myndeneket, kyk teeneked paranczolwan vannak wr yfstenűl. Megh nythwan azerth peter hű zayat, monda: Byzonfaggal megh talaltam, hogy wr yf-

nep kőzzól, vala ky hűtet feely, es ygafagot tezen, kellemetes hűneky. — Ighet kyldee wr yften Izraelnek ffaynak, bekefeghet hyrdethwen Jefus Criftusnak myatta, hű myndeneknek vra. Ty es twgyatok, mynemű dologh tőrteenek tellyes iudeanak tartomanyaban; el kezdwen galyleatwl foghwa, Janofnak kerezthfeghenek vtanna; mykeppen enthee megh Jefusht Nazarethból wr yften zent leelekkel, es yozaggal; ky tetowa yara, myndeneknek yoth tewen, es myndeneket megh gyogythwan, es erdeghethűl megh zabadoythwan, mert yften vala hű vele. Es my byzonfaghy vagywnk myndeneknek, kyket Judeanak es Jerwfalemnek tartomanyban (*tett*), kyt megh óleenek fel fygghezthwen az kereztfara. Hűtet azert yften fel tamaztaa harmad napon, es nylyvan adaa lenny, de nem mynden nepnek, de csak yfstenűl megh zerezet tanoknak, mynekwnk, kyk ettűnk, es yttwnk hű vele, mynek vtanna fel tamadot hallotaybol. Es paranczolt mynekwnk predicalany, es megh byzonoytany mynd nepnek, mert hű az, ky zereztetót wr yfstenűl eleweneknek es holtaknak yteelő byraya. Kyról mynd az proffetak byzonfagoth teznek, bynóknek boczanattyat venny hű neweenek myatta myndenek, kyk hű benne hyznek. Mykoron meegh ez bezedóket zolanaa peter, reayok effeek az zent lelek, mynd kyk ez bezedet halgattyak vala. Es elameelkadanak raytta az hywók, kyk pe-

terrel yettenek vala, hogy az ydeghen nemzetre es reayok zallot zent lelek, ystennek malaztya; mert hallyak vala hűket zolany kylemb kylemb nyelwel, es dyczeryk vala ffel magasztathwan vr ystent. Ottan monda peter: Ky tylthattya megh ah vyzet, hogy megh ne kerezthelkőgyenek ezek, kyk ymaran vetteek az zent lelket, mykeppen my es? Es hagyaa hűket megh kereztlőkődny wr Jefuf Cristufnak neweeben. Keer'ek azert hűtet hogy lakozneek nalok ennehany napon.

Узъен егъ Сав

Megh hallak kedegh ezt az apostolok es atyaff(yak), kyk Judeaban valanak, mert az ydeghen nemzetők es be fogattaak vona ystennek ygheeyeth. Mykoron azert ffel ment vona peter Jerwfalemben, vetekődnek vala hű ellene mynd azok, kyk az Sydonemből valanak, mondwan: Myre meentel be az pogan nepekhez, es ettel yttal hű velők? El kezdwen kedeg peter, bezeelly vala hűnekyk az dolognak zeryth, mondwan: En valek yoppe varaffaban ymathkozwan, es latam rewffel(lef) zerent en elmeemnek latafaban le zalwan nemynemű edeent, mynt egy nagy lellahoth alaa boczattanak vona menyorzagbol, es yewe oda hol en valeek. Kyben belee tekeenthwen, nezem vala my vona hű bène? Es lateek felden ||⁷⁴ mynden nemű Barmokat, Bestyakat, czwfo mazo feergheket hű benne, es eghy madarakat. Hal-

lek kedegh zozatot es, mondwan ennekem: Kel ffel peter! óld megh, es eed megh. Mondok en es: Soha nem, vram! mert kőz es ondok allat soha en zamba be nem ment. Felele esmegh mafodzer menyből az zozat: Kyket ysten megh tyztoytoth, te kőzönfeghesnek ne mongyad. Ez kedegh leen harom yzben; es ffel veeteteek az edeen menyorzagban. Es yme azonnal harom emberek az aytō termeenek, kyben valeek, kyldwen en hozyam Cefareabol. Monda azert zent lelek ennekem: hogy el meennek hű velők, femyth nem ketelkődwen. Yeweenek el kedegh ez hatt atyaffyak es en velem, es be meenenk az embernek hazaban. Megh bezeellee kedegh my nekűnk, mykeppen latta vona wr ystennek angyalat hű hazaban meg alwan, es mondwan hűneky: Kylgy el yoppe varafaban, es hyvasd edee Symonth, ky neweztetyk peternek. Ky zol teeneked oly bezedet, kyben ydwezwlz the es mynd the hazad nepe. Mykoron kedegh zolny keztem vona, effeek reayok az zent lelek, mykeppen my reank es eleztteeb. Ottan azert megh emlekőzeem wrvnknak mondafarol, kyt mond vala: Janos yollehet vyzben kereztlőth, ty kedegh kereztlők zent leleken. Ha azert azon malaztot atta hűnekyk ysten, mynt mynekűnk, kyk ymaran hytűnk wr Jefufban Cristufban: en ky volneek, ky megh tylthathnam ystenth? Ezeket halwan, el czendeződeenek, es fel magasztallyak vala wr ystent, mondwan: Azert az

poganoknak es penitenciat adot wr yftenerek eeltre. Azok kedeg, kyk kywe ozzottak vala az haborfaghban, ky tamadot vala zent yftwannak ydeyn, mynd el yarakffeniciat, Cypromot, es Antyokyat, fenkynek nem predicalwan az yftennek ygheyet, hanê csak az sydoknak. Valanak kedeg azok kezzól Cypriabely es Cyreneabely nepek, kyk mykoron be mentenek vona Antyokyan, zolnak vala az gheregheknek, hyrdethwen wr Jefuffh. Vala kedegh wr yftennek kezee hŵ velók, es nagy fokaffagh gyŵle, hywen wr yftenben. El ywta azert az zent egyhaznak hallaffara es, ky Jerwfalemben vala, ez dologh, es kyldcek el Borbalth apoftholth Antyochyan. Ky mykoron oda ywtot vona, es latta vona wr yftennek malaztyat, nagyon megh eŵrŵle, es ynty vala hŵket myndnyayan hŵ zywóknek yo zandokaban megh maradny wr yftenben; mert yo ember vala, zent lelekkel tellyes, es ygaz hyttel. Es annal tebben teleenek wr yftenben. Mene el azert tarffonban, hogy megh kerefnee Saulofh; mykoron azert megh lelte vona, hozaa el vele Antyochyan. Es mynd tellyes az ezten dóben oth nyayafkodanak az anyazent egyhazban, es nag fok nepeket tanoythanak, wgy hogy nevezetethneenek elezer Antyochyabely tanoythwanyok kereztyeneknek. Wgyan ezen ydókben yewenek Jerwfalemból proffetak Antyochyan. Es fel kelwen egy hŵ kezzólók, kynek Agabof vala ne-

we, ez yelenty vala lelekból, nagy ehfeghnek yewendóre lenny ez tellyes feldnek zyneen; ky annak vtanna bel telek Claudiufnak ydeyn. Az tanoythwanok kedegh, kynek mynd menere eertekee vala, zezenek vala myt kyldeny az yften zolgalo atyaffyaknak, kyk Judeabâ lakozaknak vala; kyt be es tellyefeyteenek, kyldwen vala myt az veenóknek Borbafnak es Saulofnak kezók atal.

Tizen kett Cap

Azon ydeben kedegh kylde el herodes kyral nagy erőth, hogy megh keferóythene ennehanyat anya zent egyhazbol. ólee megh azert Jacobot Janof atyafyat fegyverrel. Lathwan azerth, mert kellemetes vona az Sydoknak, hagyaa peterth es megh foghny. Valanak kedegh Hofwethnak napayban. Kyt mykoron megh foghtanak vona, vethee az temleczbe, es adaa tyzen keth vytezóknek ewryzny; akarwan hofwet vtan hŵtet ky hozny az kewz nepnek. Peter azert tartatyk vala az temleczben, az ymaczagh kedegh zenetlen lezen valo hŵ erette anyazét egyhaztŵl wr yftenhez. Mykoron kedeg ky akarnaa hŵtet hozny herodes, azon eeyel alwzyk vala peter ket vytezek kózzót, keth lanczal megh kótózwen, es az óryzók az aytho elót óryzyk vala az temleczeth. Es yme wr yftennek angyala megh alla elótte, es vylagoffagoth hymte az hazban, es megh ythwen peternek oldalat, ffel fer-

khenthee hűteth, mondwan: Kel ffele hamar. Es el effeenek az lanczok hű kezeyről. Monda azert az angyal hű neky: Ewedezyel be, es vond ffele the nadragodat. Es azonkeppen then. Es monda hűneky: Takaroycz hozjad the rwhadat, es kőweff enghem. Es ky menwen, kőwety vala hűtet, es nê twggya vala, mert byzon az, ky az angyal myat lezen vala; aloyttya vala kedegh, hogy latafth lathna. Atal menwê azert az elfő es mafod őryzetőt, ywtanak az vaf kappwra, ky az varafra vyzen; ky zabadon megh nyleek hűnekyk. Es azon ky menwen, ky haladanak egy wczat(n), es azonnal el tavozeek az angyal hű tűle. Es peter ennen magaban terwen, monda: Maftan twdom byzonnyal, mert wr yften hű angyalat boczatta, es megh zabadoytot enghem herodesnek kezeből (es) az Sydonepnek mynden varafokból. Gondolkodwan azert mynd ezekről, yewe Marianak Janof annyának hazához, ky newezteyk vala Marcofnak, hol ot fokà valanak megh gyűlekőzwen, es ymadkozwan. Zerghethwen azert ot az ayton, ky yewe egy lean megh lathny, kynek rodde vala newe. Es mynth megh yfmerree peternek hű zawat, hű nagy eremeeben nem nytaa megh hűneky, de be fwtameek, es megh monda, hogy peter az ayton allana. Azok kedegh mondanak hűneky: Ezed vezet el. Hű kedegh byzonoyttya vala, hogy vgy vona. Azok kedegh mongyak vala: Az hű angyala. Peter meegh es nem zenyk vala zergheth-

ny. Mykoron azert megh nytottak vona neky az aytot, lataak hűtet, es el czodalkozanak. Ynte azerth kezeewel hűnekyk, hogy veztegleneenek, oth mynd megh mondwan votakeppen, mynt hűtet wr yften ky hozta vona az temleczből. Monda esmegh: Yzennyetek megh Jacabnak es az atyaffyaknak. Es onnan ky menwen, meene maf herre. Hogy azert nappal let vona, tamada nem kyfded kerdezkődef az vytezek kezőt, mynt let vona peternek dolga. Herodes azert, mykoron megh keresthe vona hűtet, es megh nem lelte vona, mynd hozzaa hyvataa az őryzőket. Es le zalwâ Judeabol Cefareaban, oth kezde lakozny. Es nagyon megh haraghwekyk tyronban es fydonban lakoznak vala. Azok azert mynd egyetembe hozyaya yewenek, es Blafcofnak tanaczawal, ky kyal komornyka vala, bekefeghőt keernek vala, hű neweben, az okaerth merth az eghez tartomanth hű eeltethnee. Azert alkoholmas ydó telwen, len hogy Herodes kyal y rhayaban őtőzwen ylwê hű yteelő zekyben, es paranczol vala hű nekyk: Az kőz nep kedegh kyayttya vala: yftennek zawat, es nem embernek. Leghottan azert megh veree hűtet yftennek angyala, azert hogy tyzteffeghet nem tet vona yftennek; es gonoz feerghek myath megh emeeztethwen, ez vy-laghsbol ky mwleek. Iftennek kedegh zenth ygheye newekődyk vala naponked. Borbaf azert es Saulus tereenek megh Jerwfalem-ből, be yelenthwen az yfteny zolgalatot; el-

hozwan hűvele Janost, ky neweztetyk vala Marcofnak.

||⁷⁵ **Cyzen három Cap**

Valanak azerth anyazent egyházban, ky vala Antyochiaban, proffetak es doctorok, kyk kezel valanak newezetőfők Borbaf es Symon, ky nygernek hywattatyk, es Lucius Cyrenenből, es Manahen, ky herodesnek tarfa vala, es Saulus. Zolgalwan azert wr yf-
tennek, hűk es beytelwen, monda az zent lelek hűnekyk: Valazyatok ki eennekem Borbafth es Saulosth az dologra, kyre fogattam hűket. Ottan azert beytelwen es ymathkozwan, es reayok vethween hű kezöketh, el boczataak hűket. Azonkeppen azert hűketh el ygazoythwan az zent lelek, meenenek Seleuciaban, es onnan ewezeenek Cipromban. Es mykoron ywtottanak vona Salamynaban, predicallyak vala yf-
tennek zent ygheyet az sydoknak Synagogayokbâ; Janof es velők vala mynden zolgalathban. Es mykoron el yartak vona az eghez tartomant mynd passomygh, talalanak egy pfewdo proffeta Sydo(t), kynek newe Baryew vala, ky vala egy tanacz bely feeyedelemel Sergius pallal, belcz emberrel. Ez oda hyvathwan Borbafth es Saulost, kywannya vala halany yf-
tennek ygheyeth. Ellenek all vala egy erdenghes Elymas newó ember, akarwan az feyedelmet el hayttany az hyttról. Saul⁹ azert, az az pal, bel telwen zenth lelekkel, hű rea tekeenthven monda: Oh mynden

alnokfaggal es czalardfaggal tellyes erdeghnek ffya, mynden ygaffagnak ellenfeghe! nem zenel ee el hayttana(od) wr yf-
tennek ygaz vtat? Yme azert rayttad vagyon wr yf-
tennek kezee, es vak leez, nem lathwâ az fenes napot fok ydeyglen. Es azonnal homalyoffagh es Setetffegh efeek hű reaya, es tetowa kerõnghwen kereff vala, ky kezeet adnaa hűneky. Mynt azert az feyedelem azt latta vona, ottâ hyn wr yf-
tenben, czodalkozwan vrnak belczeffeghen. Es mykoron pal, es kyk mynd hű vele valanak, passombol ky erettenek vona, ewezeenek pergenben, ky pamffilyaban vagyon. Ot azerth Janos el tawozwan hű tólók, keree be Jerwfalemben. Azok kedegh atal menwen pergen varafan, ywtanak Antyochyaban pyfidiaban; es be menwen ynnep napon az sydoknak Synagogayokban, olwaffaak vala az tórwent. Az terweennek, es az proffetaknak lezkeyenek vtanna kyldeenek hozyayok az Synagogaknak feyedelmi, mondwan: Atyankffay, nepek! ha vagyon ty bennetek tanwfaghnak bezeede ad kóz nepnek, zollyatok. Fel kelwen ottan zent pal, es hű kezeewel veztegfeghót ynthwen, monda: Oh Izraelnek nemzety, es kyk feelytek wr yf-
tent, hagaffatok! Izrael nepenek wra yf-
tene valaztaa az my reghy atyankat elezer, es ez nepet ffel magasztataa, mykoron egipton feldeeben lakofok volnanak, es hatalmas Erówel ky hozaa hűket onnan. Es negywen eztendeyglen nehezen zenwedee el

hű erkőczőket az pwztaban. Es heet rend-bely nepeket tőre megh hű erettek kanaan felden, es hű feldeket meertek zerent hű-nekyk oztaa, oly mynt negy zaz es ewth-ven eztendőnek vtanna; es annak vtanna ada Byrakat Samwel proffetayglan. Annak vtanna keerenek kyralt; es ysten adaa Sawlt, Cys ffyat, hűnekyk, Benyamynnek nem-zeteeből, negywen eztendegh. Es azth el tawoztathwan, tamaztaa ffel hűnekyk Dauid kyralt, kyról byzonfagot es tewen, monda: Meg leltem dauidot, yeffenek ffyat, en zy-wem zerent valo embert, ky en akaraty-mat tezy. Ennek azert nemeeből wr ysten hű ygyeerety zerent hozaa ky Izraelnek yd-wőzeyteyet, Jefufth, predicallwan Janos hű el yewendő zyneenek előtte penitencianak kerezthfeghet mynden Izraelbely nepeknek. Mykoron azert bel telneek az hű ydeye, mond vala: Kynek aloyt(z)ok enghemet lenny, nem vagyok en az; de yme en vtannam yewt(u), kynek en nem vagyok meltho hű laba farwyat megh oldozny. Azeit, atyam-ffyay, nepek, Abraham nemzeteenek ffyay, es kyk ty kőzzőletek feelyk ystent, tynektek kyldetőt ez ydweffeghnek ygheye. Kyk Jer-wfalembel lakoznak, es mynd hű feyedel-me hűtet megh nem yfmerwen, es mynd az proffetaknak mondafyt, kyk mynden ynnep napon olwastathnak, megh yteelwen ky veghezcek. Es femy halalnak okat nem talalwan hű benne, keerek pylatoth, hogy megh ólneek hűtet. Mykoron myndeneket

el vegheztenek vona, kyk hű rola yrwan valanak, lee veven hűtet az farol, teewek az koporffoban. Wr ystent kedegh ffel tamaztaa hűtet hallottaybol harmad napó, ky nagy fok ydeyglen lattatok(tt) fokakttwl, kyk mynd hű vele ffel mentenek vala Jer-wfalemben, galyleabol, kyk mynd ez nap-ygh byzonfagot teznek rola az kewz nep-nek. Azert ym my es hyrdettyek azon yfte-ny ygyeretet thynektek, kyt az my atyaynk-nak fogadot vala wr ysten; kyt ymaran maf-tan tellyefeytet be az ty ffyaytoknak wr yf-tê, ffel tamazthwan Jefufth, mykeppen az zoltarnak mafod rezeeben yrwan vagon: En ffyam vagy the, en ma zyltelek theghő-det. Hogy kedegh ffel tamaztotta hűtet hal-lottaybol, es foha ymaran nê lathwan h(al)-alth, wgy mond rola: merth adom tynektek dauidnak zent hywfeget. Vgyan ezőn-ről mafod helyen es wgy mond: Nem adod az the zentődet rotadandofaghnak. Nam dauid az hű nemzethfegheeben, mykoron be zolgaltatta vona wr ystennek akarattyat, el nywgoweeek, es rotathfagot lata; kyt ke-degh wr ysten ffel tamaztot, nem latot ro-tathfagot. Twdaftokra legyen azert, eth va-lo nepek, atyamffyay! mert ennek myatta hyrdettetyk tynektek mynden byneteknek boczanattya; kykből megh nem ygazwlhat-tatok Moyfesnek tőrwenye zerent, ebben vala ky hyzen, megh ygazwl. Laffatok az-ert, hogy ty reatok ne zallyon az mondaf-az proffetaknak atala: Laffatok, megh wta-

lok! es czodallyatok es tawozyatok mynd el egy mastwl, mert dolgot tezők en ty ydetekben, oly dolgot, kyt nem hyztók, ha ky kywe yelentendy ty nektek. Ky menwen azert hűk ennek vtanna, keryk vala, hogy esmegh az mafod ynnepen bezeelleneek meghe vgyan ezen ygheeket. Mykoron azert el ozlot vona az Synagoga, nagy fokan kőweteek az Sydok kezzől, es kyk ystent feelyk vala az ydeghónók kezzől, palt es Barbaft; kyk fok tanwfagot tewen hűnekyk, yntyk vala, hogy megh maradnanak ystennek malaztyaban. Az mafod ynnepen kedegh oly mynt az tellyes varaf rea gyűle ystennek ygheyenek hallafara. Lathwan azert az fokaffagot az Sydok, bel teleenek yryghfegghel, es mynd ellenee mondnak vala azoknak, kyket pal bezeel vala, nagy karomlaffal. Ottan azert pal es Borbaft nagy batorfaggal mondanak: Tynektek ylyk vala elezer zolny az ystennek ygheyet; de myerth nem fogaggyatok hűtet, es meeltathlanokkal(nak) yteelytek ty magatokath az erek eelettre: yme az ydeghen nepekhez terűnk; mert vgyan es vgy paranczolt mynekűnk wrvnk: Veteelek teghed nepeknek vylagof-fara, hogy legy ydweffegre mynd ez eghez feldnek vegheyglen. Halwan azerth azt az⁷⁶ zeghen ydeghen nepek, nagy eremben lenek, es magasztattyak vala wr ystennek ygheyet, es hyweek, kyket wr ysten rea valasztot vala az erek eelettre. Hyntetyk vala kedegh ygheye mynd az eghe

Az Sydok azerth ffele yndoytaak mynd az zerzetes azzonyokat es tyztólendóket, es az varafnak eleyt, es tamaztanak nagy haborwfagot palnak es Borbaftnak ellenók, es kywe yzeek hűtet hű tartományokból. Azok kedegh le razwan az porth hű labokrol, Cristufnak hagyomafa zerent, hű reayok, yeweeneek yconyombá.

Czyen Ucegy Cap

Len azert hogy mykoron yconyomban egyetembe bel mentenek vona az sydoknak synagogayokban, hogy bezeelleneenek, es mynd az sydok kezzől, mynd az ghereghek kezzől nagy fokfaagh hynnee. Kyk kedegh hytethlenók leenek az sydok kezzől, ffele rezzezteek es ffele yndwytak az nepeknek zywket az Sydok ez zent apostolok ellen. De mynd az atal mykoron megh keestenek vona, oth lakozwan, hywfegghel czelekódwen wr ysteben, byzonfagot es tewen az bezednek ystennek zent malaztya, tewen yegyeket es czodakat hű kezók myat. Mynt azt lathvan keth felee valek az varafnak nepe, nekyk allanak az sydokhoz, nekyk az apostolokhoz. Mykoron azert egbe haborottanak vona az keth ffele nepet(k) mynd hű feyedelmlywel, es egy masth bozzwfaggal yllethwen, akarnaak az apostolokat es megh kőwezny; fwtnak az zomzed varafokban lycaonban, lystranban, derben, es mynd az kőrűl valo tartomanban, es mynd azokban predicalnak vala. Es megh reműle

mynd az eghez fokaffagh hű twdomanyokban; pal azerth es Borbas lakoznak vala lyftryfben. Vala kedegh egy ember lifrifben, ky hű zyleteefetűl foghwa laban nem yarth vala, de myndenkoron fantafaghban vala. Ez hallaa palnak predicallafat. Hogy azert pal rea tekeentet vona, es latta vona, mert hyty vona, hogy ydwezűlhetne, monda nagy ffele zowal: Kel ffele, aal' the labaydra ygazan. Az ottan ky meene, es yar vala. Az fokaffagh azert hogy lattak vona, kyt pal tet vona, ffele emeleek hű zawokat mondwan: Hatalmas yfstenek, hafonlatofak emberekhez, zallottak le men' ből le my hozyank. Es Borbasth newezyk vala Jupiternek, palth kedegh merkwriofnak, mert hű vala az bőlczeffeghnek zolzoloya. Jupiter yfstennek kedegh papya, ky fee vala az varafban, twlkokat es koronakath hoza, az haznak aytoya eleeben, mynd az kőz nepel akarwan aldozatot tenny. Kyt mynt hallottak vona az apostolok, pal es Borbas, megh zaggathwan hű rwhayokat, ky meenenek az zeregh kőzze, kyaythwan es mondwan: Atyamffyay, nepek! myre tezytek ezth? My es halandok vagywnk, hozyatok hafonlatofok, hyrdethwen tynektek ez eel' yen hewfaghtwl ez(I) tawoznotok, es az eel' yfstenhez terny, ky mennyet, feldet, tenghert tet, teremtet es zerzet, ef kyk mynd hű bennők vannak; ky ez el mwlth nemzethfeghőkben mynden nepeketh el hagyot meny hű vtokra; ennen magat kedegh megh

gyerte yol tenny my velwnk, adwan menyből effet, harmatot, es eelthethő ydeketh, bel tellyefeythwen eetekkel es vygaffal my zywnkket. Es ezeket megh mondwan, csak alygh laffoythatak megh az kőz nepeth hogy ne aldoznanak. Oda ywtanak azonkezben Antyochyabol es yconyombol ennehán Sydok, es gonoz tanaczot adwan az fokaffagnak, oth palt megh kőwezeek, es az varafbol kywe vonwan, holth elevenűl hagyak el. Kewrűl veven azert hűtet az tanoythwan'ok, ottan fel kelee, es be menne hű velők az varafban; es mafod napon meene el Borbaffal derbenben. Mykoron oth es predicallottak vona, es fokakat tanoytottanak vona, tereenek esmegh hattra, lyftranban, yconyomban, es Antyochyaban, megh erőffőythven az lyweket, es ynthwen, hogy megh maradnanak az hythben, es mykeppen fok nyomorwffagokkal kellene be menne yfstennek orzagabá. Es mykoron mynden egyhaz zereneth zerzöttenek vona hűnekyk papokat, es ymadkoztanak vona, es beyteltenek vona, ayanlak hűket wr yfstennek, kyben hyttenek vona. Atal menwen azert Pifidian, ywtanak pamffyliaban. Es predicalwan yfstennek ygheyet Pergenben, onnan zallanak le nataliaban, es onnan ewezeenek Antyochyaban, honná kywe adathtanak vala yfstennek malaztyara az dologra, kyt bel tellyefeyteenek. Mykoron azert oda ywtottanak vona, es egybe gyeytetek vona az zent egyhazat, hyveknek eeg-

gyeffeeghet megh mondaak, yarattok meen-nyet tet vona ysten hű velók, es hogy megh nytotta az ydeghen nemzethnek ez lythnek kapwyat. Lakozanak azert oth az tanoythwanyokkal nem kewes ydeyglen.

Ujzen ewth Cap

Nekyk azonközben zallanak le Judea-bol, tanoytтыak vala az atyaffyakat, hogy ha kórwl nem meteltethnek Moyfesnek törwenezzerét, nem ydw' zwlhetthnek. Ky-ról nem kyfded haborwfagh tamadwan pal-ban es Borbasban azok ellen, veghezeek el azert, hogy pal es Borbas, es nekyk az maf felnek felöle, menneenek be Jerwfalemben ez kerdeeferth. Hűk kedeg oth hagywan az zenth egyhazat, yarak el fenyciath, es Samariat, ky yelenthwen az ydeghen nemzethnek megh fordwlattyat; es myndenwt nagy eremet teeznek vala az atyaffyaknak. Mykoron kedegh ywtottanak vona Jerwfalemben, es be fogattak vona hűket az apof-tolok, veenók, es mynd tellyes anya zent egyhaz, bezeellyk vala mennyet teth vona hű velók ysten. Tamadanak ffe azert nekyk az ffaryfeofoknak tewólghesek zerent azok kózzól, kyk ymaran hyttenek vala, mondwan: mert zyghfeegh vona kórnywl mettel-ny hűketh, es paranczolny, hogy Moyfes törwenezet megh tartanak. Egybe gywlee-nek azert az apof-tolok es mynd az veenek ez bezed felöl. Mykoron kedegh fok ker-dezkódecs let vona, ffe kelw... eter mon-

da hűnekyk: Atyamffyay, nepek! ty tw-gyatok mykeppen reghtwl foghwa ysten mynket arra valazta, hogy az my zaywnk-nak atala adnaa hallany az ydeghen nemzethnek az ewangeliomnak ygheyet, es hyn-ny. Es wr ysten, ky mynden zywknek tw-doya, byzonfagot then rola, adwan hűnekyk es az zent lelket, mykenth mynekwnk; es femy valaz nynczen my kóztwnk, es hű keztyók, megh tyztoythwan hyttel hű zy-wóket. Mastan az orth myt kefertytók ystenth, nehez terhet vetwen az apof-toloknak nya-kokra, kyt fem my, fem az my reghy atya-ynk el nem vyfelhettenek? De csak my vrwk Jefuf Cristufnak zent malaztyanak myatta hyzwnk ydwezwlly, mykeppen azok es. Veztegh kezde azert halgathny mynd az fokaffagh, es halgattyak palt es Borbasly megh bezeelven, mene yegyeket es czoda-kat tet vona ysten hű myattok az ydeghen nemzet kóztót. Es mynek vtanna le czende-zódenek, felele Jacab mondwan: Atyam-ffyay, nepek! halgaffatok enghemet es. Symon megh bezeellee, mykeppen wr ysten az ||²⁷ zeghen pogan nepek kezzól valaztta elezer az hű neweere nemzetet vennyé, kyhöz hasonlatofok az proffetaknak es hű monda-fok, mykeppen yrwan vagyon: Annak vtan-na megh terók, vgy mond, esmegh ffe ep-peytem dauidnak hű hazat, ky el omlot, es az hű reffeyt megh wyoytom, es ffe allatom hűtet, hogy az el maradot yewen-dó nepek kereffegh wr ystent, es mynd az

ydeghen nepek, kykre mynd hvathwan
vayon az en newem, azt mongya vr ysten
be tellyefeythwen ezeket. Kezdettwl fogh-
wa nylwan vayon wr ystennek elótte az
hew dolga. Mynek okaert en azt yteelóm:
megh ne haboroyttany azokat, kyk az poga-
nok kózzól ternek wr ystenehez, de ynka
yrnya hww nekyk, hogy tarczagh megh mago-
kat az Balwanyoknak aldozattyoktwl, főr-
tőzetőffeghóktwll, eeteteesektwll, es ver on-
taftwl. Nam moyfesnek vayon reeghtwll
foghwa minden varafokban, kyk hwtet
elől vetteek minden synagogaknak feyedel-
my, minden ynnepen olwafwan. Ottan az-
ert kellemetes len az apoftoloknak, veenek-
nek, es mynd tellyes zent egyhaznak valaz-
tany nepeket hww kózzólók, es Antyoच्या-
ban kyldeny pallal es Borbaffal, egyget Ju-
dasth, ky neweztetyk vala barffabafnak, es
maft Sylast, yeles nepeket az atyaffyak kez-
zól, lewelet yrwan nekyk: Mynd az aposto-
lok es az veen atyaffyak azoknak, kyk
mynd Antyoच्याaban, Syriaban, es Cilicia-
ban atyaffyak vannak az ydeghen nep kózzól,
kőzenetót! Mynek okaerth hallottok, hogy
nekyk eennen my kózzólwnk ky zallongh-
wan, megh haboroytottak tyteket bezeeddel,
el fordoythwan ty zywetóket, kyknek my
nê paranczoltwnk; azert alkalmafnek lat-
tateek mynekwnk myndnyayan embereket
valaztany, es ty hozyatok kyldeny, my ze-
rethó atyankffiyawal, pallal es Borbaffal,
oly emberekkal, kyk vetóttek hww lelkóket

my vrwnk Jefuf Cristufnak hww neweerth.
Kyldettel(k) el azert hozyatok Judast es Sylast,
kyk vgyan azont bezeeddel es megh mon-
gyak. Lattatek azert zenth leleknek es my
nekwnk femy teb terhet ty reatok vethny,
hanem csak hogy kyk zykfeghefek: hogy
tarczatok megh magatokat az balwan yma-
dastwl, veer ontaftwl, eeteteestwll, es fer-
telmeteffeghtwll. Kyktwll ha ty magatokat
megh otalmazz'atok, ygazan yartok. Mara-
gyatok egheffeghben. Ezenkeppen azok el
boczatwan meenenek Antyoच्याaban, es egy-
be gyeithwen mynd az fokaffagot, adaak
nekyk az levelet. Kyt mykoron megh olwaf-
tanak vona, nagyon ewrwleenek az ollyan
vygaztalafon. Judas azerth es Sylas, mykoron
hwwk proffetak volnanak, hww bezeedekkel
nagyon megh vygaztalak az nepet, es megh
erőffeyteek az atyaffyakat. Mykoron azert
egy kewes ydót oth lakoztanak vona, bekef-
fegghel boczatak el hwwket esmegh azokhoz,
kyk oda kyldettek vala hwwket. Lattateek
kedegh Sylafnak ottan maradny; csak Ju-
das mene ffele Jerwfalembe. Pal kedegh es
Borbas lakoznak vala Antyoच्याaban, ta-
noythwan az kőz nepet, es pdicalwan yf-
tennek ygheyet. Enneehan napnak azert
vtanna mond pal Borbafnak: Terywnk megh,
latogaffok megh az atyaffyakath mynd vara-
fonkeed, kykben predicallottok ystennek
ygheyet, mykeppen legyenek. Borbaf azert
akarya vala hogy hww vele vynnee el Janosth,
ky neweztetyk vala Marcofnak. Pal kedegh

kery vala hűtet, hogy kyk el tawoztanak vona hű tőlök pamfflyabol, es hű velök nem voltak vona, ne fogadnaak hozyayok hewketh. Verfenfeegh tamada azert hű kőztök anneera, hogy el tawoznanak egy maf-twl; Borbas azert vyve el vele marcoft, ewezwen Cipriaban. Pal kedegh valasztvan Sylaft, ayanlvan hűtet az atyaffyaktwl yftennek malazthyanak. Yara el Syriat, Ciliciat, megh ereffeythwen az zent egyhazat, paranczolvá megh tartany az apoftoloknak paranczolatyt.

Cyzen hath Capitulum

Futanak onnan derbenben es lyfram-ban. Ot pal hozya fogadaa Tymoteoft, es megh keresőle hűtet. Onnan ky eredwé meenenek atal srygyan es galacian, oth az zent lelektwl megh tyttattanak zolny yftennek ygheyet. Onnan ywthwan Myfyaban, es akaranak menny Bytynyaban; de nem hagyaa Jefusnak zét lelkee. Es mykoron yottottak vona Troyaban, latafth lata pal azon eyel, hogy egy macedonya bely ember megh allana, mondwan, es kerwen: yew Macedonyaban, fegheycz megh mynket. Azonnal azert ygyenes wton akarwan menny Macedonyaban, meenenek ky troyabol, ywtanak Samotraciaban, es mafod napon Napolyban, es onnan Colonyabá, ky Macedonyanak else varafa. Mykoron azert oth predicallottanak vona, es ymaczagh vtan fel kőltenek vona, ywta előwe egy neező leany,

ky nagy fok nerefeeghek(t) teezen vala nezeefevel hű vraynak. Ez lean, mykoron palnak es hű tarffaynak vtannok yarna, kyattya vala mondwan: Ez emberek az felfeghes yftennek zolgay, es tynektek az ydweffeghnek vtat hyrdetyk. Ezt kedegh mynden napon kyayttya vala. Azth meg Bozzwlvan pal, es hattra terven, monda az zellethnek: Paranczolat(h) teeneked vr Jefus Cristufnak neweben: meny ky belőle. Es azon horaban ky meene. Lathwan azert azt az hű vrak, hogy el vezőt vona az hű nyerefegehőknek remeenfeghek, fogaak megh palt es Sylafth, es vyveek az pyaczra az feyedelmeknek eleykbe, mondwan: Ez emberek megh harboroytottak ez my varafwnkat, myerth hűk lydok leegyenek, es oly zokafth hyrdethnek mynekwnk, kyt né ylyk mynekwnk fel fogadnwnk, fem tennwnk; myert Romayak legywnk. Es mynd az fok nep ellenek tamadwan, az feyedelmeknek paranczolatyokbol megh zaggatak hű rwhayokat, es marok vezzőkkel megh vereek hűket, es veteek az temleczbe, paranczolwan hogy erőffen őryzneek hűket. Bel veteek azert hűket az temlecznek alfo fenekeere, es az kalodaban zoroytak hű labokat. Fel kelwen azert pal es Sylas eeffely koron, dyczeryk vala wr ystent, ymadwan es halat hű oth valanak foghwan. Azonnal azerth nagy feld yndwlaſ len, vgy annera, hogy meegh az temlecznek alfo fundamentomy es

megh yndwlnanak; es azonnal megh nyttanak az temlecznek mynden aytoy, es mynden kótelók el zakadozanak. Fel ebredwen azert azonkezben az temlecznek mestere, es lathwan az temlecznek aytoyth nythvan lenny, ky ranthaa thóreet, hogy magat megh óllyee, aloythwan hogy el zalattanak vona az foglyok. Pal kedeg nagy ffeel zowal kyaythwan, monda: Semy gonozth ne teegy magadnak, mert mynd nyayan eth vagywnk. Es ottan vylagot gyoythwan, be meene, es palnak Sylaffal nagy feelelemmel labokhoz effeek. Es ky hozwan hűket az temleczből, monda: Vraym, myth kellyen ennekem tenem hogy ydwezűllyek? Ottan mondanak hűneky: Hygy wr Jefufban, es ydwezwlz the my(nd) the hazaddal. Es bezeellenek hűneky zent ygheeket mynd azokkal, kyk az hű hazaban valanak. Es azon horaban veve ffeel hűket, es mofogata megh hűnekyk febóket, es azonnal megh kerezttelkódeek hű mynd haza nepeűel. Es mykoron hazahoz vytte vona hűket, aztalth vethee hűnekyk, es nagyon megh erwendeek hű mynd haza nepewel eegyetembe, hywen wr ystenben. Es mykoron megh vyrradot vona, az varafnak feyedelmy kyldeenek zolgakat, mondwan: ||⁷⁸ Boczaffatok ky az nepeketh. Megh yzenee azert az temlecznek mestere ez bezeedeket palnak, mert az feyedelmek azert kyldettenek, hogy el boczaffanak(lak); azert ymaran yewetek ky, es mennyetek el bekeffegghel. Pal kedegh monda hűnekyk: Eellyen byn-

telen romay nepekek(t) megh verven, az temleczbe rekeztóttének, es ymaran tytkon akarnak ky yzny? Nem lezen vgyan; de yew"enek el, es ennen magok veffenek kywe Megh mondak azert az zolgaak mynd ezeket az feyedelmeknek, es nagyon megh feelelmeenek, halwan, hog" Romayak volnának. Es mynd oda yewen, keryk vala hűket, hogy bekeffegghel ky menneenek az varafbol. Ky menekódwen azert az temleczből, menenek be Lyddyaban(hoz). Es lathwan az atyaffyakat, megh vygaztalaak hűket.

Egyen heeth Cap

Onnan ky menwen, yarak el amffypolimoth es appolloniath, es ywtanak theffalonaban, hol ot mykoron fokat predicallottak vona vr Jefufrol, fokan hynek hű benne. Es kyk hytetlenók lenek, haborwfagot yndoythwan az apostolok ellen, eeyel kyldeek el palt es Sylast Beroeaban. Kyk mykoron hallottak vona vr ystennek ygheyeth, nagy eremest fel veevek es hyveek. Azt hogy hallottak vona az theffanyabelyek, ottan oda yeweenek, es haborwfagot yndoytanak az apostolok ellen. Hogy azt megh ysmerteek vona az tanoythwanyok, palt ottá az tengherre kyldeek; Sylas kedegh es thymoteus ottan maradanak. Kyk azert palt vyzyk vala, vyveek be Atheenafban; es mykoron lathnaa hogy az egheez varaf balwalt ymadna, kyzlely hűtet hű lelke predicallany. Vete-kódyk vala azert az Sydoknak hű Synago-

gayokban, es myndennel kyk hűtet halgat-
 tyak vala. Valanak kedegh oth nemynemű
 bölczek, Epykwreofok es ftoycofok ez vy-
 lagy twdoman zerent, es vetekődyk pal a-
 zokkal. Nekyll azert mondnak vala: Myt
 akar mondany ez czaczago ember? Nekyll
 kedegh mondnak vala: Lattatyk hogy wyon-
 nan valo erdegheknek hyrdetőye legyen, my-
 ert Jefusht es az ffelet tamadaft hyrdety vala
 hűnekyk. Es oth megh foghwan, vyveek az
 Arryopagitakhoz, mondwan: Megh twdhat-
 tyok ez wy twdomant, kyt the mast mon-
 daz? Mert vala my wyfagot yelenghez (*thes*)
 my fyleynkben, akaryok azert megh twdny,
 myt akarnak ezek? Az athenyabelyek ke-
 degh es mynd eegyeb yeweveenyek femy-
 re egyebre nem hewolkodnak vala, hanem
 csak awagy mondany, awagy hallany vala
 my wyfagot. Megh alwâ azert pal hű köz-
 tők, monda az Arriopagos bölcz feyedelem-
 nek: Athenyabely nepek! myndenesztől fogh-
 wa oly mynth hewfagosfnak latlak en tyte-
 ket. Merth el menwen, es lathwan az ty
 Balwan ystentők, talaleek egy oltart es,
 kyn megh vala yrwan: Ez oltar twdatlan
 ystenee. Azert kyt thy twdatlan tyztőltek,
 azth hyrdetem en ty nektek. Wr ysten, ky
 ez vylagot teremtetted, es myndeneket kyk
 hű benne vannak, hű myert mennek es
 feldnek vra legyen, nem lakozyk kezzel
 zerzet templomba; fem kedegh nem zykfe-
 ghes vala mynel kyl kyk embernek kezey
 myat leznek, myert hű aad myndennek ee-

letőt es lelket. Es mynd ez tellyes embery
 nemet egyből zaporoytotta, es tette lakoz-
 ny ez tellyes feldnek zyneen; megh zerez-
 wen alkoholmaf ydeyeket es lakodalmoknak
 hataryt, csak ystent kereshy, ha vala hol
 megh talalhatnaak, yollehet ne legyen ta-
 wol fenkytől es my kőzzőlők; hű benne
 elők, yarwnk es vagywnk, mykeppé
 nekyk ty kőzzőlők valo poetak mondot-
 tak: Mert meegh hűneky nemzethseghy es
 vagywnk. Myvel azert ystennek nemzety
 legyők, ne alohok azert az ystenseghet
 hasonlany Aranhoz, ezysthez, faragot kew-
 höz, yrot kephez, awagy vala myhez em-
 bernek gondolattya zerent. Mastan azert ez
 eelleyen vakfagos twdathlanfaghnak ydeyth
 megh vialwan es hattra vethwen az ysten,
 ymaran hyrdettety embereknek, hogy myn-
 denwth penitenciat tarczanak; annak okaert
 hogy napot zerzet hűneky kyn megh ytel-
 lye ez tellyes vylagot hű ygaffagaban az
 ember myat, kyben myndennek hytet al-
 lathwan, ffelet tamazthwan hűteth hallottay-
 bol. Mykoron kedegh hallottak vona hallot-
 taknak ffelet tamadafat, nekyk nyilwan megh
 mewetyk vala, nekyk kedegh mondanak:
 Akaryok esmegh ezent thőlled hallany. Ako-
 ron kedeegh pal kywe nyomoteek hű köz-
 zőlők. Ennehanyan kedegh hozza eegyefől-
 ven, hyweenek hű neky; kyk kőzzől yeles
 vala Arriopagyta, nagy dyenes doctor, es
 domaris azzon, es eegyebek nag fokban hű
 velők eegyetembe.

Тъзен Уголъз Сап

Annak vtanna ky yewen Athenafbol, mene Coryntomban. Es talala oth egy Sydo embert, kynek aquilla vala newe, es hew feleseeghenek Priscilla, kyk yettenek vala oda olaz orzagbol, azert hogy Claudius czar mynd ky yzette vona az Sydokat romaffaghbol, pal meene hűv hozayok. Es kezde mwkalkodny hűv nalok, myert hűv es azò fele mywes vala; twdnak vala kedegh Sator kòteesth. Es mynden ynnepen vetekòdyk vala hűv velòk az templomban, kòzyben egyeleythwen wr Jefusnak es hűv neweet, yn্থwen mynd az ghereghòket, mynd az Sydokat. Mykoron kedegh hozzya yettenek vona Macedonnyabol Sylas es Tymotheus, akoron predical vala pal, byznoythvan az sydoknak, hogy az Jefus vona Cristus. Azok kedegh ellenee mondwan, es megh karomlwan, ottan hűv elettòk pal megh razwan hűv rwhayat, monda: Az ty veeròtòk legyen tynnen feyetòkò! tyzta vagyok en ez napfaghtwl fogwa tyfelòletek: ym az poganokhoz megyek. Es ky menwen onnan, meene egy ysten felò Jambor hazahoz, kynek Tytòs vala newe, kynek ha za az Synagogahoz kòzel vala. Crispos kedegh, az synagoganak feyedelme, hywe Jefusban mynd hűv hazawal egyetembe, es nagy fokan Coryntombelyek, halwan ystennek ygyèeth, hyznek es megh kereztelkòdnek vala. Monda ysten azon eeyel pal-

nak: Ne akary feelny, de zooll' byzwan, es ne halgaff. Mert yme en the veled vagyon(k), es fenky the read nê tamadhat, hogy artana the neked; mert fok neepem vagyon ennekem ez varafban. Lakozeek azert oth pal maffel eztendeegh, predicalwan hűv kòztòk ystennek ygheyet. Azonkòzben Gallionak Akaya bely feyedelemnek akarattyabol tamadanak ffel palra az Sydok, es fogak megh hűvtet. Mykoron az yteelò zek eleeben vytteek vona, mondanak: Ez ember az tòrweeny ellen tanoyttya ez nepet ystent hynny. Mykoron azert pal zolny akarna, monda Gallio az Sydoknak: Ha vala my byn, awagy teetemeen, o Sydo neep, tynektek ez ember ellen; yme eremesth megh halgatnalak tyteketh, de myerth csak bezedròl es az ty tòrwentòk felòl vagyon, tymagatok laffatok. Es el yzee hűvket elòle. Le ragadak azert vgyan azon helyen||²⁹ Softeneesth, az Synagoganak feyedelmeeth, es femyt az byro nem gondol vala vele. Pal kedegh eneehan napok vtan bwlczwt veven az atyaffyaktwl, mene be Syryaban, es hűv vele aquilla es priscilla; ywtanak azerth effomba, es hűvket oth hagywan, es bwczwt veven, mene Cefareaban, mykoron megh ydwezletthe az zenth egyhazat, onnan zalla le Antyochoyam. Onnan mene Galaciaban, es frigiaban, myndenwèt byztathvan es eròsfòythwen az atyaffyakat, hogy megh maradnak zent leleknek tanwfagaban.

Ezzen khlencz Cap

Len azon ydóben, mykoron Apollo vona Coryntomba, es pal mynd el yarwan az felffó rezth, hogy ywthna effefomba; es oth talalna ennehan tanoythvanyokat, monda ottan hwnyeky: Ha vettetók zent lelketh, ymaran hywen? Azok mondanak hwnyeky: De meegh yngyen azt sem hallottok, ha zent lelek legyen. Hw kedegh monda: Azert ky neweben kereztelkóttetók megh? Kyk feleleenek: Janofnak kerezthfegheben. Monda ottá pal: Janos kereztołte penitencianak kerezthfegheben ah nepeth, mondwan: hewbenne, ky yewendó vona hw vtaña, hogy hynne(n)ek, az az Jefufban. Azt halwan, megh kereztołkódeenek vr Jefufnak neweeben. Es mykoron pal rea"ok vetótte vona hw kezeet, ottan rea"ok yewe az zent lelek, es zolnak vala nyelvekón, es proffetalnak vala. Valanak kedegh mynd az nepek ol' mynt tyzen ketten. Bel menwen azert pal az Synagogaban, predical vala oly mynt három honapygh, nagy byzodalomal, vetekódwen es zolwan ystennek orzagarol. Mykoron azert oth lakozot vona keth eztendeegh, mynd egheez asyaban halgattyak vala Istennek ygheyet mynd Sydok, mynd poganok. Tezen vala azert wr ysten nem kewes czodakat es yozagokat palnak hw keze myath, vgy anneera, hogy czak vala meely beteghekre kyldenee hw fwardar kezkenóyeeth, ottan mynden nyawalyayokbol megh vy-

gaznanak, annak felette gonoz alnok zelle-
tók es el tawoznanak. Valanak azert az ydó-
ben egy veen Sydo papy feyedelemnek
heeth ffyay, kyk tamadanak ffel, es myndenre,
kykben gonoz zelletek valanak, hywyaak vala
Jefufnak neweek(t) hw reayok mondwan:
Kezereythlek teghed Jefufnak hatalmawal,
kyt pal predical, hogy ky meny az ember-
ból. Felelween azert az emberból az alnok
lelek, monda hwnyeky: Jefufth yfmeróm,
palth es twdom; ty kedegh kyczodak vat-
tok? Es reayok zókólwen az ember, kyben
erdegh vala, el hatalmazeek hw raytok,
vgy hogy rwhayokat le zaggathwan, es
megh febefeythwen gonozwl fwthnanak el
onnan. Ez kedegh ky nylathkozeek mynd az
poganoknak, mynd az Sydoknak keztók,
kyk effefomba lakoznak vala, es nagy fele-
lem effeek myndenekre, es nagyon magaz-
tattyak vala ffel vr Jefufnak neweth. Sokan
kedegh az hyvók yewnek vala, ky yelenth-
wen es megh gyonwan hw teetemenyeketh.
Azon ydóben gonoz vyzavywo nepek ta-
madanak ffel, es yndoytanak nagy haborw-
fagot effefomban wr ystennek zent ygheeye
ellen. Mykoron azert pal hozyayok akarna
menny, tarhtak megh az atyaffyak, es nem
boczatak az dyhett nep kózzee, mert fokan
valanak, kyk yngyen sem twggyak meggye-
nek, es my okaerth gywlt ffel az fok nep.

¶ Cap

Mikoron azert megh zent vona az yzvez, hozya hyvata pal az tanoythwanyokat, es bwlczwth veven h'w' t'w'lok, meene el Macedoniaban. Onnan zalla gheregh orzagban. De mykoron ot harom honapygh lakozot vona, nagy haborwfaga yndwlwan, es onnan hofweth napya el mwlvan, ewezeenek Troyaban, es oth ezten napygh lakoznak. Mykoron azert egy ynnep napon egybe gy'w'ltenek vona eeterre, pal vetek'odyk vala h'w' velok az yrafbol, mert mafod napon el akarna meenny, vontataa el azert h'w' bezeedeet mynd eeffelygh. Valanak kedegh fok lampafok az vaczoralo hazban. Yl vala azert egy yffyw az felfo ablakban, kynek ewtycus vala newe, oth halgathwan palnak bezeedeet. Mykoron azert alom myath el nehezodot vona, effeek ky hany(a)tta az palota ablakan, es halwa vevek fel. Mykoron azert azt pal hallotta vona, hamarfaggal le zalla hozya, es rea bwrwlvan hozya olelee h'wtet, es monda: Ne haboroggyatok megh, mert az hew lelke hw benne vagon. Fel menwen azert esmegh, megh zeghee elettek az kynyeret, es mykoron eette nek vona, mynd vylagh vyrattyk zolwan bezeelwen, ynthee h'w'ket, es wgy eredee el. Azonkezen hozya hozaak az gyermeket eelven, es megh vygaztalak h'wtet. Onnan azerth meenenek affonban, es onnan fel kelwen meenenek mytyleenemben, es oth fe-

myt nem keffwen, ewezeenek chyombâ, es Samomban, es mafod napon ywtanak myleetomban. Semyt kedegh nem akar vala keefny oth az wton, hogy mywel pynkefth napyara eerhethne Jerwfalemben. Myletombol kedegh kylde el, mynd hozya hywathvan azokat, kyk effefombely egyhaznak feyedelmy volnanak. Kyk mykoron hozzya yettenek vona, es eegyetembe volnanak, monda h'w'nekyk: Ty twggyatok az elfo napt'wl foghwa, mykoron be yettem Afyaban, mykeppen voltam ty veletok, mynd az tellyes ydot'wl foghwa zolgalwan wr yf-tennek mynden alazatoffagban, es fyralmakban, es fok keefertetokben, kyk mynd ennekem tamattanak az fydo neepekt'wl; mykeppen femy haznalattra valo dolgot megh nem vontam thy t'w'letok, hogy kykrol nylwan valo wtat es tanwfagot nem attam vona tynektek kezenfegghel, es hazanked megh nem hyrdettem vona tynektek; hyrdethwen mynd Sydoknak, mynd az ydeghen nemzethnek vr yfthenben penitenciat, es my vrvnk Jefufban xpufban, eghez hytet. Es yme ymaran megh kototztethwen en lelkenben Jerwfalemben ffel meegyek, femyt benne nem tudwan, mynth lezen dolgom yewendore, hanem csak hogy mykeppen az zenth lelek mynden varafon byzonsfagot tezen, mondwan: mert kenos kotelek, nyomorwfagok es haborwfagok vannak Jerwfalemben varvan enghemeth. De femyt h'w' kozzolok nem feelok, fem nem tezem

dragabba az en lelkem en nalamnal, csak hogy az en eeletemeth es yaraformat zerevel veeghezheffem el, es az zent ygheenek zolgalattyat, kyt vettem en vram Jefuswtl, ky hyrdethween yfennek zent malaztyanak ewangeliomat. Es yme ymaran nylwan thwdom en, hogy ty tebbe nem lattyatok az en zynemeth, kyknek predicalottam en yfennek orzagat. Mynek okaerth vallast tezek tynektek ez may napon, merth tyzta vagyok en az thy verótókból. Mert semyt thwletók en el nem eneztettem wr yfennek tanaczabol, kyt megh nem hyrdettem vona thy nektek. Vegyetek ty yelefben myndnyayan ezetekben, kyket wr yfen az hw yohayn pyspekfehreffel emelth, byrny es oltalmazny yfennek egyhazath, kyt hw az hw zent veerenek hwllafawal egybe gyeytótóth. ||⁸⁰ En nylvan twdom hogy az en el menetem wtan ragadozo farkafok tamadnak ty reatok, nem mykeppen yohoknak attyok. Es vgyan tymagatok kezzől tamadnak ky hamyf bezeedw nepek, hogy az tanoythwanyokat vtannok hytógheffek. Mynek okaert vygazzatok, ezetókben tarthwan, mykeppen három eghez eztendótwl foghwan eeyel es nappal nem zentem nagy ken hwllataffal myndentóket ynthwen. Azert ymaran ayanlak tyteket wr yfennek, es hw zent malaztyanak ygheyeenek, kynek hatalma vagon tyteketffel eppóyteny, es az hw zenty kóztót órókfeghót adny. Ty twgyatok mykeppen egytóknek sem kyvantam sem aranyat,

ezyfyt, sem rwhayath, mert azokra kykre ennekem zyghfeghym voltanak, mynd azoknak es kyk en velem voltanak ez ennen kezeym zolgaltanak. Myndent azert mwtattam megh tynektek, mert azonkeppen mwkalodwan kel az zeghenyeket be fogadny; es megh emlekózyetók wr Jefusnak bezeederől, mert hw mondafa: Bodogh ynkab adny, honnem mynt mastwl venny. Es hogy ezeket megh mondotta vona, terdeere le efwen, ymathfagot teen mynd azokkal, kyk oth valanak. Ottá azert mynd nyayan nagy fyralmat teenek, es palnak nyakara efwen, czokolgattyak vala hw tet, nagyon bankodwan yeleffen az bezeedból, kyt monda: mert towaba az en zynemet nem lattyatok. Es azonkeppen nag' fyralommal keferyk vala hw tet az hayora.

Gyazon egy Cap

Len azert hogy mykoron ewezneenek, el tavozwan hw twlók, ywtanak kowmban, onnan Rodomban, onnan Pataramban. Oth esmegh hayot kereswen, meenenek ffeniciban. Onnan Cipromban, onnan Syriaban, onnan ywtanak Tyromban. Es oth tanoythwanyokat lelwen, lakozanak hw nalok heted napyglan, hol ot es mongyak vala palnak, hogy ne menne Jerwfalembe. Azoktwl es ymaczagnak vtanna bwlczwt veven, meenenek ptolomaydaban, onnan mafod napon zallanak le Cefareaban. Es mykoron be menenek vona ffylep ewangeliftnak hazaban,

ky egyk vala az heet valasztottak kózzól, (nála maradának). Valanak kedegh hűneky negy zyz leany, mynd proffetiffak. Es mykoron oth lakoznanak, ywta oda egy proffeta Judeabol, kynek Agabos vala newe. Es mykoron hozyayot(k) yvtoth vona, el oldaa palnak óweeth, es labayra kótózwen monda: Ezt mongya az zent lelek: Ez embert, kyee ez ew, ygyen kótózyk megh az sydok Jerwfalembe, es aggyak hűtet pogan nepnek kezókben. Mykoron azert hallottak vona, keeryk vala hűtet, hogy ne menne ffele Jerwfalembe. Ottan azert felele pal, es monda: Myt myveltók azon fyrwan, es keferwfege yndoythwan az en zyvetem? en kedegh nem csak megh kótóztetny, de meegh halarra es keez vagyok Jerwfalembe az en vram Jefusnak neweert, es nem tezem dragabbaa az en lelket, mynt en magamat. Es mykoron nem tanaczolhatnaak hűneky, megh zóneenek mondwan: Legyen vrnak akarattyá! Ottan azert hozya kezólven, meenenek Jerwfalembe. Yewenek el hű vele onnan Cefareabol ennehanyá az tanoythwanyok kózzól. Es mykoró be ywtottanak vona az varafban, nagy eremeffen fogadak hűtet az atyaffyak. Mafod napon meene be Jacobhoz, es mynd oda gyólven az venók, kyket mykoron ydwezlet vona, bezelly vala mennyet teb(tt) vona wr ysten az ydeghen nemzet kózót hű zolgalattya myat. Azok kedegh hogy azt hallottak vona, nagyon magasztallyak vala wr ystent, es mondanak hűneky: O latod ee

atyamffya, mence fok ezeren hyttenek ymaran az sydofagbol, es mynd az tórvent tarttyak meegh es. Hallafth hallottanak kedegh te rolad, mert myndenűt el tawozafth tanoytaz Moyfestűl az sydoknal vala hol vannak az nepek kózóth, mondwan: hogy hű magzattyokat kórűl ne metellyeek, es hű reghy zokafok zerent synagogaban be ne meennyenek. My dologh azert ez? Byzonyawal ezeerth egybe kel gyólly az fokafaghnak, mert megh hallottak, hog' the haza yettel. Azth teegyed azert, kyt the neked mondwnk: Yme neegyen vannak kózólwnk, kyk ystennek fogadaft fogattanak. Hű velók eegyetembe zenteld megh tee magadat, es teed azth hog' borothvalkoz yanak megh; es ottan thwgygyak mynd, vala kyk latangyak, hog' hamyffak, kyket te rolad hallottanak; de the es yar' vgy mynt ha az tórvent tartanad. My kedegh az ydeghen nemzetóknek, kyk ymaran hyttenek, yrttwnk, hogy tarczak megh magokath az balvanyoknak aldozattyokbol, ver ontaftwl, eeteteestűl, es parazna(sa)ghtűl. Ottan azert pal mafod napon az nepekkel megh tyztwlvan, be mene hű velók az templomba, megh yelenthwê hű megh tyztwlattyanak napayath, myglen el veeghezteethneek myndenyktűl az aldozat. Mykoron azert heted nap bel telth vona, az sydok, kyk mynd Afyabol valanak, hogy hűtet az templomban lattak vona, ffele gherezteek az kóz nepet, es ottan kezóket veteek hű reaya,

mondwan: Izraelnek neepey, feghehótók megh. Yme hol va^gon az ember, ky ez nepnek, tórveenek, es helnek ellenee myndent, myndenwth tanoythwan; annak felette az pogan nepek kózzól es be hozot ah templomban, es megh tórtte ez zent helth. Merth lattak vala Troffinoft effefombol h^w vele yarwan az varafban, kyt aloythwan hogy az templomban es be vytte vona h^w vele. Megh rem^wle azert mynd az egheez varaf, es len nagy gy^wlekózet az nepek kózó^t. Es oth palt megh foghwan, ky vonyak az templombol, es ottan mynd be teweek az aytokat. Akarwan azert h^wtet megh ólⁿy, megh yzeneek az Romay hadnagynak: mynd mynd az eghez varas maydan megh haborodyk. Ky ottan fel kelwen, fok vytezőkkel es tyznagyokkal hozyayok folyameek. Kyk mykoron lattak vona az feyedelmet es az vytezőket, megh zóneenek palnak vereefet^wl. Ottan azert az hadnagy hozya yarwlwan, palt megh fogaa, es hagyaa keth lanczokkal megh kótózn^y; es kerdezy vala, ky, es honnan valo vona, es myt tet vona? Nekyk kedegh kylembet kylembet kyaythnak vala az zereghben, de myert femy byzon dolgot nem yfmerhethne az gy^wl vezben, hagyaa hogy az varba vynneek. Es mykoron az garadiczra ywtot vona, monda ottan pal az feyedelemnek: Ha ylyk ennekem vala myt zolany te nalad? Ky monda: Twtz ee gheregh^wl? Nem de egiptom bely vagy the? ky f^wl yndoytottad mynd ez fok nepet. Es monda h^wneky pal: En

egy fydo ember vagyok Ciliciabeli tarffon varafbol, es az varaf twdafara zabadoff; kerlek kedegh teghed, enghegy enneké zolnom az kó^z nepnek. Es mykoron meg enghette vona, monda pal alvan az garadyczon, yn^hwen kezeewel az nepeknek; es nagy vezteghfeegh leween, zolany kezde fydo nyelwen, mondwan:

||^{s1} H^wzon kett Cap

Atyaym es atyamffyay, kezenfeghes neppek! halgaffatok megh mynem^w okot adok en maftan tynektek. Mykoron azert hallottak vona hogy Sydo nyelwê zolna h^wnekyk, ynkab kezdeenek halgathny. Es monda: En es fydo ember Ciliciabol tarffon newó varafban zylethwen, f^wl neweltetté kedegh ezen varafban, Gamalielnek labay elót tanoythwan tórvenben valo atya ygaf^wlagh zerent, kó^wwethwê az tórwent mykeppen ty es ma myndnyayan. Ky ez vtat kyben vagyok mynd halalyg ereffen haborgathwan, megh kó^tezwen, es óryzettre vethwen ffyrfyakat es azzonyallatokat, kyt az papy feyedelem yol thwd, es mynd az nepeknek veeney, kykt^wl leweleket veen, Damascofban (*menék*) az synagogakban, hogy mynd kótó^zwen vynneem h^wket Jerwfalembé, es megh byntethneek. Tórteenek azert egy napon, hogy mykoron en Damascofban menneek deelnek zyveeben, nagy hertelen menyból kór^wl veen enghem nagy ffeneffeegh. Ottan le effeem az feldre, es zozatot halleek,

mondwan en nekem: Saule, Saule, myt harborgatz enghemet? En kedegh feleleek: Vram, ky vagy? Es monda ennekem: En vagyok az nazarethbely Jefus, kyt the harborgatz. Es kyk en velem valanak, yollehet az vylagoffagoth lataak, az zozatok(t) kedegh nem halhataak, ky en velem zol vala. Es môdeek: Vram, myt kellyen ennekem tennem? Vr ysten kedegh monda: Kel fíel, meny Damafcofban, es oth teeneked megh mongyak mynd, myt kellyen teeneked tenned. Es mykorô femyt nem lathneek az vylagoffagnak feneffegetwíl, kezemmel foghwa vyteteem be az tarffaghtwíl Damafcofban. Egy Ananyas newó ember kedegh vala oth, kyt mynd yol yfmernek az oth lakozok az tórwenzerent eelven, hŵ azert en hozyam yeween, es megh alwan elettem, monda: Saule atyamffya, laff, neez' ream. Es en azon horaban rea kezdeek neezny. Hŵ kedegh monda: Az my atyaynknak vra yftene teghed arra valasztot, hogy megh yfmerneed hŵtet, es az hŵ akarattyat, es az ygazat megh lathnad, es zoth hallanal hŵ zayabol; mert te hŵneky tanoya leez mynden embereknek elette myndenekból, kyket lattal es hallottal. Azert ymarâ myt kefól? kely fíel, kereztelkóggyl megh, es mofd el az the byneydet hŵ neweenek hyvatalyawal. Len kedeg, mykoron en Jerwfalembe terttem vonek, es az templomban ymathkoznâ es en elmeenben el rewttettem vona, es lathwan hŵtet monda ennekem:

Syeff, es meny ky hamar Jerwfalemból, mert eth nem vezyk az the byzonfagh teetelódet en rolam. Es en mondeek: Vram, hŵmagok twgyak, hog' en myndent az temleczben hanyok vala, es mynden fynagogak zerenth megh veróm vala azokat, kyk the benned hyznek; es mykoron az the hyvednek ysthvannak es veeret onttyak vala, en oth alwan egyk valek nekyk enghedwen, es hŵtet megh kówezóknek rwhayokat óryzem vala. Es monda ennekem: Meny el, mert az ydeghen nemzetek kózze mezze kyldlek teghedet. Nagyon halgattyak vala hŵtet mynd ez bezeedyglen. Es ottâ fíel emeleek hŵ zawokat mondwan: Ved ky ez eellyent ez feldról, mert nê yllyk hogy tovaba eellyen. Es az feyedelem azth lathwan, be vytetee hŵtet, es megh ofloroztataa, es kezde keenzathny, hogy megh twdnâa myokaert ezenkeppen kyaytananak hŵ reaya. Es mykoron megh kótózteek vona hŵtet, monda az tyz nagynak, ky hŵ mellette al vala, pal: Ha yllyk romay embert es byntelenth ezenkeppen megh oflorozny? Mynth azth halwan az tyz nagy, ottan az hadnagyhoz meene, es megh yelenthee hŵneky mondwan: Myth téendó vagy? merth ez ember Romay palogar? Hozya yarwlwan azerth az hadnagy, monda: Mond megh ennekem, ha the romay palogar vagy? Hŵ kedegh monda: Wgy vagyon. Es felele az hadnagy: En nagy fok keenczel vettem ez romay palogarfagot. Pal es monda: En ke-

degh vgyan azonba zylettem ez vylagra. Azonnal azerth el tawozanak hű tülle, kyk hűteth keenozyak vala. Az hadnagy es megh yede rá'tta hogy megh twtta vona, merth romay palogar vona, es nagyobbban az okaerth hogy megh kötözte vona hűtet. Mafod napon azert nyivabban megh akarwan twdny, my okokbol akarnak hűtet valdolny, megh oldoztataa hűtet, es hagyaa mynd az papokat, es az eghez gyűl vezth egybe gyűlny, es palth ky hozwan, allataa megh hű kötők.

Huzon harom Cap

El tekeenthwen azert pal az fokfagra, monda: Atyáffay, nepek! En mynden yo lelky yfmerethben nyayafkottam yftennek elette mynd ez may napygfan. Az papy feyedelem kedegh, Ananyas, mynth azth hallaa, hagyaa az kőrűl alloknak az hű zayat arzűl verny. Ottan pal monda hűneky: Megh veryen teghed, ez(l) feyerwlt fal, wr yften, merth the maflan eth ylwen hamyffan yteelzy enghemet, paranczolwan tórwen kyűl megh verny. Es kyk kőrűle alnak vala, mondanak: Az nagy yftennek papy feyedelmeet athkozod ee megh? Ottá monda pal: Nem twttam, atyamffay, hogy az papoknak feyedelme leegyen. Nam megh vagyon yrwan: Te nepednek feyedelmeet megh ne athkozyad. Twdvan kedegh pal, hogy az gyűlveznek egyk reze faduceofok volnának, maf reze ffaryfeofok, nagyon fl fel ky-

aytta az fokaffagh kőzöt: Atyamffay, nepek! en es ffaryfeof vagyok, ffaryfeofnak flya, es az hallottaknak remeenfeghőkről es fl fel tamadafokrvl yteelők. Es mynt azth monta vona, ottá leen nagy vetekődeff az nep kőzöt, es ket ffelee ozla az fokaffagh. Merth az Saduceofok azth mongyak: hogy nynczen hallottaknak fl fel tamadafa, fem angyalok nynczenek, fem lelkek; az ffaryfeofok kedegh myndenyket vall'ak lenny. Mykoron azerth nekyk byntelennek vallanak palth, nekyk bynefnak, az hadnagy feelwen, hogy palt el ne zaggathnaak hű kötők, vytezők hyvathwan, ragattataa el hű kőzzőlők. Azon mafod eeyel yeleneek neky wr yefus, monda: Legy erőff es bator, merth mykeppen byzonfagot theel en rolam Jerwfa lembe, azonkeppen kel teeneked Romaban es vallasth teened. Mykoron azerth megh vyrradot vona, ennehanyan fogadaft fogadanak, hogy fem eenneenek, fem ynmanak, myghlen palt meg nem ólneek. Tebben azert honnem mynt negywenen valanak azok, kyk ez fogadaft el veeghezteek vala. Azonkeppen megh yelenteek az papy feyedelemnek, hogy myvel hyvathnaa kőzykben palth, es myt fogattak vona, el veeghezneek. De mykoron megh hallotta vona az alnokfagot palnak hwgaffya, hozya yewe, es megh yzenee azt palnak. Pal azert hozya hywathvan, es az tyz nagyok kőzzől egyknek móda: Egy(x) yffyath vygyetek az hadnagynak, mert yeles mondafa vagyon hű vele.

Es mykoron hozya vytték vona, monda: Az fydok honapy napon t'wled ky keryk palth, hogy vala myth twdakozyanak h'w t'wle; te kedegh femyt ne hyggy h'wnekyk, mert tebben^{||^{s2}} honnem mynth negywen ember fogadast fogadwan, hogy fem eenneenek, fem ynnanak, mygh nem megh ólnek h'wtet. Az hadnagy azert el boczathwan az yffyath, paranczolwan h'wneky, hogy fenkynek femyt ne zolana. Es azonnal az hadnagy keth tyz nagyoth hozya hyvata, es monda h'wnekyk: Kezeczyetók keth zaz vytezőketh, hogy meennyenek Cefareaban, es hethwen lowagokat, es keth zaz kepófóketh eeynek harmad horayglan. Es n'erghelyetók lowath, hogy palth rea zerezwen, vygyetek mynden bekefegghel 'Felix feyedelemhez. Merth ffeel vala raytta, hogy az fydok el ne ragadnak es meg ne ólneek h'wtet, es h'w annak vtanna nyawalyat vallana. Es eellyen lewlet yra: Claudius Lyfyas yo felix feyedelemnek kezeneteth! Ez emberth meg foghwan az fydoctwl, es megh akarwan ólnye, reayok ythwen fereghemmel meg zabadoyttam, merth megh yfmerwen hogy romay vona. Kyth kózykben vyven, yfmereem h'wtet az h'w tórwenyókból vadolny, es femy halálnak awagy fogfaghnak okat nem lelween h'w benne, mynd h'w vadolo feleewel, yme the hozyad kyldettem h'wtet. Legy egheffeghel! Az vytezek azerth ah hadnagnak paranczolattya zerent, kyk mykoron Cefareaban ywtottanak vona, adaak ah

lewelet az feyedelemnek, palth es ottan eleybe vyveek. Mykoron azert megh olwaf-ta vona, es megh kerdette vona, meely tartomanbol vona? megh twdaa, hogy Cilicia-bol vona, hagyta hogy addyglan herodes foghazaban óryzneek, myglen az vadolok oda yewneenek.

§wjon negy Cap

Az papy feyedelem azert, Ananyas, mynd az wenekkel ewtód napon le zalwan h'w hozya teb bezeedy kózót mōdanak az feyedelemnek: Azon ker'wnk, hogy bezed'wnkket megh halgaffad. Talaltok ez vezedelmes emberth myndenwth haborwfagot yndoytwan mynd ez zeles vylagon az fydo nemzethnek vala hol vannak, es az nazarethbelyeknek tórwenyeth hyrdetny; annak felette az yfennek templomath es megh ferteztette, kyt megh foghwan, akaryok vala azon my tórweny'wnk zerent yteelwen, megh byntethnye. De Lyfyas hadnagy reank ythwen, erówel megh zabadoythaa my kez'wnkból, paranczolwan, hog' ha kynek my zawa vona ellene, hozyad yewneenek. Azert vala mynem'w dolgokbol my h'wtet vadollyok, mynd byzonyok. Az feyedelemnek azerth engedelmeeből pal ottan felelee, mondwan: Twdom, hogy fok eztendóth'wl foghwa ez nepnek byroya legy, azert yo lelek zerent en ennen magamerth eeleghet tezek. Byzonnyal megh yfmerhetód, hogy tyzen keth napnak felette nynczenek, hogy en Je-

rwfalembé fel mentem vona. Es sem az templomban nem talantanak enghemet valakywel vetekődween, awagy garazdath yndoythwan az fokaffagh kőzöt, sem az synagogakban, sem az varafban; byzonfagot sem tehetnek mynd azokból, kykből mastan enghemet vadolnak. Nylwan vallom kedegh the eletted, hogy az regulat, kyt hűk erethnekefeghnek mondnak, wgy zolgalok az felfeghes atyanak es yftenemnek, byzonnyal hywen myndeneknek, kyk az törweenben es proffetak myat mondwan es yrwan vannak, remenfeghet tarthwan wr yftenben, kyt hűk es varnak, hallottaknak ffelel tamdafaath, yewendőre mynd yoknak mynd gonozoknak. Ebben en es enczelkődöm mynden bantafnal kyl megh tartanom en lelket wr yftenben es embereknel koronkeed. Ennehany eztendő azert el mwlwan, yeweek haza az en nepem kőzsee alamyfnalkodnom, es fogadafomat aldozat tal bel tellyefeytenem. Kyk kőzöt talalanak megh enghem megh tyztwlwan ah templombâ, sem fereghel sem fokaffaggal, es megh foghwan kezdeek kyaytana: őld megh, wgy mond, ah my ellenfeghwnketh. Nam azok twggyak, kyk Afyabol vannak, hogy femy gonoffagot nem talaltak en bennem, hanem csak hogy az hallottaknak ffelel tamadaa(sa)t vallom, azert yteeltetóm mynd ez napyglan. El halasztwan azert ez dolgot felix, mondwan: Ha Lyfyas ede yewend, megh halgathlak tytöket. Hagyaa azert az tyz nagynak őryzny,

es bekefegheenek lenny, es fenkyt megh ne tyltany az hű nepey kőzöl hűneky zolgalny. Ennehan nap yewe hozaa felix mynd hű feleseeghewel, Drwfillawal, ky fydo nemből vala, es palth hozya hywathwan, akaraa az hytet megh hallany, ky vr Jefusbâ xpufban vagon. Vetekődwen azert pal az ygaffagrol, tyztafagrol, es az wtolfo yteelettről, megh rettenece ottan felix, monda: Myt tegyek azert en, meeny el masth towaba, esmegh hozyam hyvatlak. Keth eztendő azert el mwlwan, tamada maf feyedelem felix helyet, kynek festus vala vala newe. Akarwan azert kegyelmet tenny felix az fydoknak, vgyan kőtőzwe hagyaa palt.

Gwjon ewth Cap

Festus azert mykoron az tartomanba yewt vona, harmad nap vtan meene ffelel Jerwfalembé Cefareabol. Es megh halalak azt az papy feyedelmek, es az nepnek veeney, meenenek hozya, palnak ellenee, keerwen kegyelmeffeghót hű ellene, hogy hozathnaa be hűtet Jerwfalembé, czalardfagot zerezwen hű ellene, hogy myvel megh őlhethneek az wton. Festus kedeg felele, hogy palt ottan Cefareaban tartanaa, de ennen maga hamar haza ternee. Ha azert kyk hatalmafok volnanak, zallananak le Cefareaban, es ha az emberben vala my byn vona, vadolnak hűtet. Mykoron azert haza menth vona Cefareaban, mafod napon ottan zekőth

ylee, es palth eleybe hozataa, es ottan kóról vevek hwtet mynd az fydok, kyk Jerwfalemből yettenek vala, fok es nehez okokath vethwen hwt ellene, kyket ynnyen megh fem byzonoythnak vala; Pal kedegh myndenről menedeeketh adwan: hogy fem az fydoknak törvények ellen, fem az templom ellen, fem Czazar ellen femyt nem vethkőzöt vona. Festus kedegh akarwan kegyelmet tenny az fydoknak, ottan monda palnak: Akarz ee Jerwfalembe ffelel mēny, es ot megh yteel(*tet*)ny az the dolgodat en elettem? Monda azert pal: En Czazar zeky előth allok, ezert ot akarok megh yteeltethnem. Az fydoknak en femyt fem vetőttem, mykeppen te es yol twdod. Ha kedegh vetőttem, awag' halarra valot vala myt tettem, keez vanyok megh halny; ha azert azok kezzől femy nynczen en bennem, kykből enghem vadolnak, fenky nem athat enghemet hwtnekyk. Azert czazarra vettē ygyemet. Ottan festus tanaczal eelwē monda palnak: Czazarra vetted dolgodat, czazarhoz meegy. Azert ennehan' napok el mwlwan, Agrippa keral' hwt feleffegghewel zalla le Cefareaban, hog' mywel festost ydwezleneek az tyztben. Festus ottan megh yelentee kyralnak palnak dolgat, mondwan: Egy ember vagyon en nalam, kyt felix kezwe (*ketwe*) hagyot, kyről, mykoron en Jerwfalembe mentem vona, az papy feyedelmek es az kőz nepnek weeney panazth teenek en nalam, kerwen hwtet halarra. Kyknek en akkoron vgy fe-

leleek, hogy nem fokafok az romayaknak vala meely embert^{||^{ss}} halarra adny, mygh nem ennenmaganak, es kyk hwtet wadollyak, yelennen legyenek, hogy legyen helye mynd az bynteteefnek, mynd kedegh magamenteeffnek. Mykoron azert ede gywtlenek vona, ottā zeketh yleek, es femy karhozatnak okath nem adhatak hwt ellene, kykben en velekdóm vala. De czak nemyemwt okokat vethnek vala hwt ellene az hwt teevólghó eeletőkéből, es nemyemwt Jefufrol, ky megh holt vona, pal kedegh vallanaa eelny. En kedegh ketőlkdween az olyan dolgokrol, megh kerdeē: ha akar na Jerwfalembe menny, es ot mynd azokbol megh yteeltethny? Pal kedegh fogath tewen, hogy Augustus Czazarnak zyne eleyben vytethneek; hagyam hogy megh tarczak myglen czazarhoz kyldem hwtet. Agrippa kyral azert ottan monda festusnak: Akarnā en es hallany az embert. Es mondwan (*Festus*): Honapy napon megh hallod hwtet. Masod napon azert, mykoron efmegh oda yewt vona Agrippa kyral Beronicewel, be meene nek festofhoz nag' fokaffaggal es tyztőffegghel, előwe hoznak palth. Es monda festus: O Agrippa kyral, es mynd kyk maftan eth vattok! lattyatok ez emberth, kyert Jerwfalembe mynd az fok fydofagh kenyeregh vala, fel zowal kyaythwan, hog' nem ylleneek hwtneky towabba eelny. En kedegh megh yfmereem, hogy femy halarra valo melto dologh nynczen hwt benne. Hwt ke-

degh dolgat el veveen, Augustus czazarhoz yteelem hwtet kyldeney, kyról femy byzon dolgot nem yrhatok wramnak. Azert yme ky hozttam ty eletekben, yelessen the eleedbe, O agrippa kyal, hogy megh kerdezwen hwtet, twggyak, myt yrnóm. Mert oknal kyl heyaba lattatyk ennekem hwtet vramnak kótezwe kyldenem, es okat ky nem yelentenem.

Hwjon hatt Cap

Agrippa kyal azert móda palnak: Zabadfagh adatyk teeneked the magad fíelól zolnod. Ottan pal ky teryezthwen mynd keth kezeeth, kezde myndenról okot adny, kykból hwteth vadolnaak az fydok, es monda: Oh Agrippa kyal! bodoghnak aloytom enmagamat te nalad, mywel hogy the ma enghemet megh akarnal zabadoytanya; myert hogy mynden zokafokat yol twcz, kyk az fydoknal vannak; annak okaerth kerlek, hogy bekefegghel halgaff megh enghemet. Byzonyawal mondom, hogy mynemw eelem ennekem volth en kyfíedfeghemtwl foghwa Jerwfalembe, azt az fydok myndnyayan yol twggyak, ha byzonfagot akarnak rola tenny. Mert az my byzon fydó törwenywnk zerent eelem vgy mynth ffarifeof. Mastan es azon remenfeghbe lewen, ky wr ystentwl az my reghy atyaynknak megh ygyertetőth, allok ez yteelet alat, kyben mynd az my tyzen keth nemzethynk remeenlyk ywthnya. Meely remenfegheert

vadoltatom en mastan az fydoktwl, o agrippa kyal. De mynemw hytethlenfeghnek yteeltetyk az tynalatok, ha az ysten hallottakat tamazthat? Byzonyawal en es el veegeztem vala magamba, az nazarethbely Jefus newenek ellene fok bozzwfagokat tenny; kyt tettem es Jerwfalembe, es nagy fok zentóket hantam az temleczbe az papy feyedelemnek hatalmawal, es az hw halalokra sentenciat attam. Es mynden synagogak zerent gyakorta kenzottam hwket, kezereythwen karomlany; es nagyoban reaok dyhedwen, meegh az kywl valo varafakban es yldezem vala hwket. Kyk kezét mykoron nagy erőwel menneek Damascoban, deelnek ygaz zyweeben, latam az wton az napnal nagyob feneffeghet en ream zallaay, es mynd azokkal, kyk en velem valanak, kerwl venny. Es mykoron mynd le esthwnk vona az feldre, zozatot halleek en, ennekem mondwan fydo nyelven: Saule, Saule! myt harborgatz enghemet? Kemeen teeneked az óztóke ellen rwgodoznod. En kedegh mondek: Ky vagy vram? Monda wr enneké: En vagyok az nazarethbely Jefus, kyt the harborgatz. De kel fíel es aly labaydra, mert arra yeleneem the neked, hogy azoknak, kyket lattal, zolgalattyara es byzonfagara zerezzelek theghed, es mynden nepeknek, es nemzetóknak feelelmókból ky zabadoytlak teghed, kyk közé en mastan kydleek teghed, hogy az hw zómóket megh nyffad, hogy megh teryenek az fetethfeghból vyla-

goffaghra; es az Sathannak hatalma alol, wr yfienhez, hogy veegyek hŵ bynóknek boczanattyat, es helth az zentók kőzót az hythnek myatta, ky en bennem vagyon. Azert, o Agrippa kyal! nem voltam hytethlen ez ellyen menyey latafrol; de ottan azoknak elezer, kyk lakoznak Damafcofban, es Jerwfalembe, es Judeanak mynden tartományban, es az ydeghen nemzetőknek es hyrdetem vala, hogy penitenciat tarczanak es teryenek wr yfienhez, ygaz penitencianak dolgajt teewen. Vgyan ezennek okaert megh foghwan enghemet az fydok, mykoron volneek az templomban Jerwfalembe, akarnak vala megh ólly. Wr yfiennek kedeg feghedfeghewel mynd ez may napyglá allok, byzonoythwâ mynd kyfidednek, mynd nagynak, hogy femyt ennek kyŵle nem zoltam, hanem hogy valamyt az proffetak yewendó keppen módottanak es Moyfes: hogy az Cristus zenvedendó, hogy elfe az fel tamadafban, es hogy hŵ legyen mynden nêzetheknek es neepeknak vylagof-faga, azonth hyrdethwen. Mykoron pal ezeket oth zolta vona, es myndenról elegh okot adot vona, monda Festus nagy ffele zowal: Kabalkodol, pal! az fok yrafok teghed kaba-fagra fordoytottanak. Pal es monda: Nem kabalkodom, yo Festus! de ygaffaghnak es yozanfaghnak zawat zolom. Byzonnal yo twgya ezeket agrippa kyal, kynek elette batorfaggal zolok, es aloytom hogy femy hŵ elette el enezwen nynczenek; mert femy

ezek kezzól tytkon nem lettenek. Hyzz ee, Agrippa kyal, az proffetaknak? yol twdom hogy hyzz. Agrippa kyal! azert monda palnak: Pal, yghen kewefben kezereytez enghem kereztyennee lennem. Pal es monda: Kywanom vr yfennel mynd kewefben, mynd nagyban, nem csak teghed, de myndeneket ez may nap ollyannaa lenny, mynth en vagyok, ez foghfaghnak kyŵle. Es ottâ ffele kele az feyedelem az kyrallyal, es Bernica mynd hozya tartozowal, kyk oth valanak. Es zolnak vala egy mafnak mondwan: merth ez ember femyt meltot nem teth fem halarra, fem foghfagra. Agrippa kyal môda festufnak: Ez embert el boczathattok vona, ha czafarra dolgat nem vette vona. (27. 28. Cap.) Adaak azert palt hayora Julius newó had nagynak kezee alaa kótózwé. Mykoron azert nagy fok ydeyglen, eztendeyglen, es napyglan kerenghettének vona az tengheren eyel es nappal fok nyawa(*lya*)t es vezedelmet lathwan, ehfeget, zomeehfagot, hydeghfeghet es farathfagot erózwé, wr yfiennek akarattyá zarent ywtanak Alexandriában. Es onnan meenenek Syracufanban, oth harmad napyg lakozwan, ewezeenek Regyomba; onnan meenenek pateolofba, es oth eztennapyg lakozanak az zeghen attyaffyaknal; onnan ywtanak ^{§4} Romaba. Es mykoron azth megh hallottak vona az atyaffyak, mynd az appy foromygh es harmad tavernaygh eleeygbe yeweenek. Kyket mykoron pal latta vona, nagy halat adwan wr

yfennek, byzodalmat ven. Mynt azert Romaban be ywtottak vona, zabadfag adateek palnak hű maganak lakozny. Harmad nap vtan azert egybe hywataa mynd az ffew fydokat, es monda hűnekyk: En atyamffyay, neepek! twgyatok hogy femyt az nepem ellyen, fem atyay reghy zokaf ellen nê tettem, myerth Jerwfalemből kótózwé adattam ez Romayaknak kezókben. Kyk mykoron kerdeefth tettenek vona en rolam, akar nak vala el boczatany enghemet azert, hogy femy halarra valo ok nem vona enbennem. Az fydok kedegh ellenee mondwan, keze-reyteteê en dolgomat Czazarra vennóm. Annak okaert kereelek tyteket lathnom, es ty veletek zolnom; mert Izraelnek remeen-fegheerth vettem kórwl ez lanczal. Azok kedegh mondanak hűneky: My fem lewelet nem vettwnk te rolad indeabol, fenky fem yewt az my atyankffyay kózzól the felóled hyrt hozwan, gonozt fem hallottwnk te felóled. Kerwnk azert theghed, hogy megh mongyad myt ertez; mert az kereztyenyók felól nalwnk es hyr vagyon, mert myndenwt ellene mondnak. Mykoron azert napot hattak vona neky, nagy fokan gywleenek hű hozya az zallafra, kyknek magyarazya vala az yrafth, byzonfagot tewen yfennek orzagarol, es tanaczolwan hűnekyk wr Jefufrol, mynd Moyfefnek tórweenyeból, mynd az proffetakbol, reghtwl foghwa mynd

esthwelyg. Nekyll azert hyzyk vala palnak bezeedet, nekyk nem. De myert nem volnanak egy maffal egyenlók, ky mynd el meegyen vala, pal kedegh monda hűnekyk cellyennemw bezeedeth: Mert yol zolth az zent lelek Ifayas proffeta zaya atal az thy atyatoknak mondwan: Meny el ez nephez, es mongyad: Fyletekkal hallyatok, es nem ertytek; es lathwan lattyatok, es nem yfmerhetytek; mert megh tompwlth ez neepnek hű zywók, es hű zómókkal nehezen lattyak, merth el fordoytottak hű rola zemeket, fylóket be dwghtak, azert hogy nentalantal zemekkel megh lattyak, es fylekkel megh hallyak, es hű zywokkal megh erczeek, es megh teryenek es megh gyogyham hűket. Azert twdaftokra legyen tynektek, merth az ydeghen nemzethnek kyldetót ez yfteny ydwóffeegh, es azok megh halgattyak. Es hogy ezth mondotta vona, ky meenenek hű tñle az fydok, fok kerdózeft forgathwan hű magokban. Pal azert ket eztendeegh lakozwan hű zallafan, myndent eremefth be fogadwan hew hozya, predicalwan hűnekyk yfennek orzagath, es tanw-fagot tewen mynd azokrol, kyk wr Jefuf xpufban vañak, mynden byzodalomál, es tylthafnal kyl Amen. — Eeth veeghezyk el az apofto(lo)knak yarafokrol yrth kenyw, yfteñek hala.

INCIPIIT PROLOGUS IN EPISTOLAS CANONICAS.

Imaran el kezdehnek az apost(ol)októl yrth epyftolak, ky zam zereht nyolcz lezen. Elfe zent palee, kyth yrth az fydoknak Cristufnak emberfeghezerent valo zarmazattyanak, es zyleteeseenek, az proffetak myat ky yelenteeseról, el yeweferól, zyleteeseról, es kóztwánk nyayafkodafarol.

Mafod zenth Jacabe, ky tanoyttya az egyhazy nepeket menyey zent paranczolatokra, es kereztyenfehnek regulayanak megh tartaffara, es az yfteny megh feythhetlen pacienciara fokaknak yelenetókról, es mestereknek alnokfagos hazwghfagokrol.

Harmad es negyed zenth Petóree, ky kywe yelenty az zent atyaffyaknak el ozlafokat egy mastwl, es az reghy ydórol ynth

penitenciat tartany. Es vr Jefufban, wy eelethben napókeed lelek zereht gyoropodny.

Ewted, hatod, es heted zenth Janofe, ky tanoyth az yftennek yghyeenek yfmeretyre, es hogy az yften legyen az ygaz zereht, es hogy fok fwgorlafok vannak az atyaffyak kezeth, es hogy az gywlófeh mynden óldekfehnek, gykoffaghnak oka.

Nyolczad zent Judaffe, ky tanoyttya az atyaffyakat az ygaffaghnak megh fórtóztehtó wth yarafyban valo nepeknek yfmereetyre. Es nem alkolmafnek lenny azoknak, kyk egyzer megh zabadwltanak az erek zolgalathbol, esmegh azon felee dolgokat towaba tennye.

Imaran el kezdetyk zent palnak az sydoknak
yrth epistolana, ystennek hyrewel.

Elem Capitulum

Sok rendszerent es fokkeppen reghen ysten zolwan az my atyainknak proffetak atal, ez vtolfo ydeghben kedegh zolt mynekwnk ennen ffyaban, kyt myndenekön erókóffe zerzet, ky myath ez vylagot es zerzette; ky myvel az dyczófehnek fenefeghe vona, es hww allattyanak abrazattya, es vyfelwen myndent hww ereynek ygheyeben, byneket megh tyztoythwan, yl az yfteny felfeghnek yoghyara az magaffagbhan, annewal az angyaloknal meltob lewen, mynewel kylembfeghkeppen hww fólóttók neweth órókófóytóth. De kynek mondotta valamikor az angyalyok kózzól: En ffyam vagy the, en ma zyltelek teghed? Es towaba: En lezen(h) hwwneky attya, es hww lezen ennekem ffyam? Es mykoron be hoznaa hwwtet ez feldnek vylagara, vgy mond: Es ymagyak hwwtet mynd hww angyaly. Az angyalokrol kedegh wgy mond: Ky hww angyalyt tezy lelekkee, es hww zolgayd langazo tyzze; hww ffyanak kedegh vgy mond: The zeked, ysten, mynd órókkwl órókke (áll); the ygaffagodnak es the orzagodnak vezzóye. Ygaffagot zereteel, es az alnokfagot gywólóleed; annak okaert óntót meg teghed ysten, the ystened, vygaffagnak olayyawal, the hasonlo ffeleydnek kózótte. Es the kezdetben, vram, ez feldet teremtetted, es az meenyek the kezeydnek

mwkay. Azok mynd el veznek, the kedegh megh maracz, es mynd mykeppen az reghy rwhak el fenywednek, es mykeppen az ól-
tózétót el változtatod hwwket, the kedegh vgyan azon te vagy, es az the eztendeyd el nem fogyathkoznak. Kynek kedegh az angyalok kózzól mondotta vala ha: yly az en yogaymról, myglen vetóm az the ellenfeghydet te labaydnak gyamoly alaa? Nem de mynd zolgalo lelkozóke, azoknak zolgalatyokra boczathtatwâ, kyk mynd az erek ydweffeghnek erekfeghyt veezyk?

Másod Cap

||⁶⁵ Annak okaert ereffebben megh kel tartanwnk mynekwnk azokat, kyket mynd hallottwnk, hogy neta(la)ntal ky ne effwnk kózzóle. Mert ha az bezed, ky az angyal myat mondatot, oly hatalmas, es mynden vetók, mynden enghedethlenfegh ygazau megh vette az hww erdemeet: my mykeppen tawoztathattyok el, ha ez ellyen nagy ydweffeghót resthfegghel el mwlatangyok? kyt wr ysten my bennwnk ereffeytet megh, fok czodakkal, es yelenetókkal, es kylemb kylemb yozagokkal, es zenth leleknek oztaffawal hww zent akarattya zerent. Byzonyawal nem az angyaloknak hatalmok alaa vetótte wr ysten ez feldnek yewendó vylagaat, kyról maftan zolwnk. Am wgy mond neky egywth: Myczoda az ember, hogy ezenkeppen emlekózól megh hww rola? Awagy embernek hww ffya, merth ezenkeppen lato-

gatód megh hűtet? Merth megh kyffebbey-
teed hűtet egy keweffee alab az angyalok-
nal, dyczófegghel es tyzteffegghel coronazad
megh hűtet, es zerzeed hűtet felette mynd te
kezeydnek mwkayn, myndent veteel hű la-
baynak alaya. Ebben, hogy myndent hű la-
baynak alaya vetót, femyt el nem hagyot, kyt
hű alaa nem vetót vona. Hű kedegh az, ky
az angyaloknal egy keweffee megh kyffeb-
bwlth, mert lattyok Jefuth az zernyű halal-
nak kennyærth dyczófegghel es tyztóffegghel
koronaztathwan, hogy yftennek malazttya-
wal myndenekerth halalt zenwedny. Mert
vgyan yllyk vala hűneky azt tenny, kyærth
myndenek, es ky myat myndenek vannak,
ky mykeppen fok ffyakat az erek dyczó-
fegghben be gyeýtót vona, azonkeppen az
hű ydweffeghóknek teremteyeth keennak
myatta el fogyatkozny. Mert mynd az ky
megh zentól, mynd kyk megh zentóltethnek,
mynd egyból (*vannak*). Mynek okaert nem
zegyenly hűket atyaffyaynak hywnya, mód-
wâ: Megh yelenthem az the newedet en
atyamffyaynak, anyazent egyhaznak kőze-
pótte dyczeernek (*lek*) teghedet. Efmegh vgy
mond: En lezek hywen hű beñe. Megh
vgy mond: yme en es en gyermekym, ky-
ket adot ennekem wr yften. De myert az
hű gyermeky egyyefwltenek tefthben es
veerben, hű es azonkeppen reezefwlth hű
velók, hogy az hű halalanak myatta megh
tórnee, ky az halalon vralokodyk vala, azaz
pokolbely erdeghet, es megh zabadoyttanaa

azokat, ky az halalnak ffeelmeerth erek
karhozattra valanak kőtelefók. Merth foha
az angyalokat előwe nem vette, de Abra-
hamnak vette előwe. Annak okaerth yllyk
vala mynden keppen az atyaffyakhhoz magat
hafonlathny, hogy yrgalmaflenny (*e*), es hyw-
feghes feyedelem yftennek elette, hogy meg
engheztelnee az kőz nepnek hű byneeth;
merth az aranth hol zenwedóth, hű es megh
keefertetót, hatalma vagon azoknak es fe-
ghedelmeth teenny, kyk keefertethben efnek.

Garmad Cap

Annak okaerth atyamffyay, menyey zenth
hywatalnak reezefy! tekeenczeetek megh ez
my vallafwnknak apostolak (*t*) es pyfpekeet
Jefuth, ky myndenben hywfeghes annak,
ky hűtet tettee, mykeppen moyfes es hyw-
feghes volt mynden hű hazaban. De na-
gyob dyczófeghre melto ez Moyfefnel, my-
newel nagyob melto az haaz, ky azth zer-
zette. Nam mynden haaz faraghtatyk vala
kytwl, ky kedegh myndent teremtót, yf-
ten az. Moyfes es yollehet hywfeghes volt
mynden hű hazaban, mykeppen zolga, azok-
nak byzonfagara, kyket mondany kel vala;
Cristus kedegh mykeppen fyw ennen haza-
ban; mely haza my vgywnk, ha az ygaz
byzodalmath es remeenfeghnek dyczófe-
ghet mynd veghyg ereffen megh tartangyok.
Mynek okaerth vgy mond az zenth lelek es:
Ha ma hűneky zawat hallangyatok, ne akar-
yatok megh kemenywtteny az thy zywetóket,

mykeppé az keferűfeghben az kefeertethnek hű napyan az pwztaban, hol oth megh keferteenek enghemet az thy atyayd, megh byzonoyttanak, es megh latak az en dolgymat nyegyven eztendegh. Mynek okaert myndenkoron nehezes voltam en ez nemzetnek, azert módam, hogy myndenkoron tewólyóghnek hű zywókben. Hűk kedegh nê ysmereek megh soha az en vtaymat; kyknek en es megh eskűm en haragomba, hogy ha hűk es be meennek az en nywgodalmanba. Laffatok megh yol thy es, atyamffay! ne talantal legyen vala kyben ty kózzóletek gonoz hytethlenfeghnek zywe az eelő ystentűl el tawozny, de ynczetek tynnen magatokat mynden napon, myglen az yghe: „ma“ el nem mwlyk; hogy fenky ty kezzéletók megh ne kemenyűllyen gonoffaghnak czalardfaga myat. Twggyatok, hogy ymaran vr Jefus Cristufhoz vagywnk egyefűlwen, hogy ha az hű természetynék kezdetyt mynd veghyg ereffen tartagyok. Myglen mondatyk: „Ha ma hűneky zawat hallangyatok“, ne akaryatok megh kemeenyűtteny ty zywetóketh, mykeppen az keferűfeghnek ydeyn. Mert nekyk halwan, megh keferódeenek, de nem myndnyayan, kyk kywe yeweenek egiptombol moyfes myath. Kyknek volt kedeg nehez az nyegywen eztendeegh? Nem azoknak kyk mynd vethkóztek, kyknek hű dóghók mynd az pwztaban hwllanak lee? Kyknek eskűth kedegh megh be nem menny az hű nywgodalmanba, hanem azoknak kyk hytethlenek

voltanak? Mykeppen nylywan lattyok, merth nem yehettenek be az hű hytethlenfeghnek okaerrh.

Negy Cap

Fellyűnk azert, mert netalantan hatra hagywan az hű be veteletynék fogadafaath, vala ky mykezzólkűnk kywe rekeggyen. Mert byzonyawal mynekűnk es vgyan hyrdethween vagyon, mynt azoknak volth; de femyt nem haznalt hűnekyk czak az hallando bezeed hythnel kyl; my kedegh be megyűnk az nywgodalomba, kyk ymaran hyttwnk, mykent megh mondotta: mynt megh eskűttem en haragomba, ha be meennek az en nywgodal(m)omba; akoron es yollehet azt mondaa ez vylaghnak teremteffe koron, mykoron myndeneket el veeghezeth vona, mykeppen az heted naprol megh vagyon yrwan: Es megh nywgoweek ysten heted napon mynden hű dolgaytwl. Esmegh vgy mond ez mastany bezeedben: Ha bel yűnek az en nywgodalmanba. Merth vannak ollyak, kyk be meennek az nywgodalomban; azok kedegh kyknek elezer hyrdethwen vagyon, be nem mentenek az hű hytethlenfeghókert: esmegh nemynemű napot hagy dauidnak proffetanak mondasz kózzót mondwan mynd anne ydónek vtanna, kyt ennek elóththe^{||⁸⁶} kyt ennek elette kywe yelenteek. Ma ha hallangyatok hűneky zawath, ne akaryatok megh kemeenyűtteny ty zywetóket. Mert ha hűnekyk Jefus ymaran nywgodalmanba adot vona, soha nem zolna

ennek vtanna maf naprol. Azerth tyztwlatl
hagyattatyk az yfennek nepeenek, mert ky
ymaran be menth hŵ nywgodalmban, hŵ es
megh zónt mynden mwkayabol, mykeppen
az hŵeethŵl yften. Syeffŵnk azert be menny
az erek nywgodalomba, hogy vala ky ennen
magaban ne effeek hytethlenfeghnek pelda-
yaban. Merth eeló az yfennek bezede, ha-
talmas, es mynden keth elŵ tórnél előfb,
atal hathwan mynd az leleknek es erte-
lemnek hafonlattyayglan, yzóknek es ve-
lőknek, gondolatoknak es zyw bely veele-
kódeefóknek es yteelőye es yfmerőye. Es
femy lathhatatlan teremtet allat nynczen el
eñezthwen hŵ előtte; azert myndenek nyl-
wan es mezeytelenen vannak hŵ zemeynek
előtte, kyre tereyczek my zolafwnkkat. Az-
ert eellyen nagy feyedelmŵnk vagyon, ky az
meennyeket atal hatotta, Jefuf yfennek ffya,
tarczok mynt my remeenfeghŵnknek val-
lafaath. Nynczen azert oly feyedelmŵnk ky
nem kenyérŵlhethne my nyawalyaffaghwn-
kon: ky mynden keppen megh kefertetőt
hafonlatoffaghert bynnel kyl. Yarwlywnk
azert mynden byzodalommal hŵ zent ma-
laztyanak zeky eleeben, hogy yrgalmaffa-
got nyerheffwnk, es malaztot leelheffwnk
my feghedfeghŵnknek ydeyn.

Ewth Cap

Merth mynden feyedelem, ky embe-
rek kezzől valasztatyk, emberekeerth zerez-
tetyk azokban, kyk yfenthŵl vannak, hogy

az ayandekokat es zenthfeghóket aldozya yf-
tennek my bynŵnkeerth, ky bankodhatyk
azokon kyk twdathlanok, es tewólyeghnek,
mert hŵ es kerŵl veetetóth gyarlofaghal;
annak okaerth mykeppen az kóz neperth
vgyan kel az ennen byneyerth es aldozatot
tenny. Senky kedegh foha ne foglallyon en-
nen maganak tyztóffeeghet, de ky hywat-
tatyk yfentŵl, mykeppen aaron. Azonkep-
pen Cristuf es nem dyczóyttee azert megh
ennenmagat, hogy feyedelem leenne, de
ky hŵneky zola: En ffyam vagy the, en
ma zytelek teeghedet. Ky az hŵ gyarlo-
teffeffegheenek ydeyn ymaczagokat es ke-
nyerghesóket aldozwan, annak ky hŵtet
megh zabadoythathnaa az halalbol, nagy fy-
ralommal kyaythaffh tewen megh halgattatek
ennen tyztólendó voltaerth; de yollehet my-
koron hŵ yfennek ffya vona, azonokbol
tanwlta, kyket zenwedet, zent enghedelmeff-
feghet, es myndeneket el veeghezven, let
myndennek, myndenben enghedwen, hŵ yd-
wefsegheknek oka, Wr yfentŵl feyedelem-
nek neweztethwen Melchyfedeknek zerze-
ty zerenh. Kyról mynekŵnk nehez mon-
dafwnk vona, es ky magyarazhatathlan
mondafra, mert ty es erótelenek vattok
halgatafra; mert mykoron ylleneek hogy ty
es mesterek leenneetek yelesŵl az ydóerth,
de meegh es zyghfeghófók vattok hogy ta-
nŵllyatok mykeppen kel bezedet el kezde-
ny, es ollyanok vattok mynt kyketh teyyel
eeltethnek, es nem kemeen" eetellel. Nam

mynden, vala ky myglen teyefth eezyk az ygaffaghnak ygheyet nem twgya, mert kyf-ded meglen; az tekellatóffóknek kedegh ke-meen' eethkek vagyon, azoknak kyknek hŵ zokafok zerent tanwlt elmeeyek vagyon yonak es gonoznak yfmeretyre.

Gath Cap

Mvlassfok el egy keweffe cristus tamadafarol valo bezedeth, es meennyŵk az teekelleteffegre, nem vethwen wyonnan penitencianak fundamentomat az hallottaknak teetemenyból, es hythnek ystenről, tanwfaghnak yfmeretyről, es kezeknek ve-teefynek, es hallottaknak fŵel tamadafynak, es az erek yteelethnek. Es azth tegyek, hogy ha yŵten enghedendy. Mert lehetetlen azokat, kyk egyzer megh vylagofwltnak, ef az menyey ayandekot ymaran kofoltak, az zent leleknek veeteleben es reezefek, annak az yŵtennek ygheyenek yo voltat es megh yfmerteek, es az yewendó vylaghnak yozaghyt, es hattra estenek mynd azon atal, hogy efmegh megh wywlhatnanak az penitenciarara, wyonnan megh fezeythwen ennen magokban az yŵtennek fŵyath, es megh wtalwan. Mykeppen lattyok hogy az feld gyakorta hŵ rea efó harmatot el zzyk, es alkalmas ydóben fyweket teremt azoknak, kyk kapallyak, es azonkeppen aldomasŵh v ezen wr yŵtentŵl; vala meel' feld kedegh tŵyfketh es boytoryant hozand, gonoz az es aahkozot, kynek hŵ veeghezety tyzzel emez-

teef. Hyzyok ty rolatok, zerelmes attyam-fŵyay, azok(rol) kyk kózelben es az ydwef-feghez rokon vannak, yollehet maga ezen-keppen zollyak. Byzonyawal nem hamyff az wr yŵten, hogy az ty mwkatokrol el feleth-kózneek, es zerelmetókról, kyt ymaran megh yelentóttetók az hŵ neweeben, kyk az zentóknek zolgaltatok es zolgalatok. Kywannyok kedegh myndentóket azon zorgal-matoffagot mwltathny az remeenfeghnek tee-keelletyre mynd veghyg, hogy restek ne le-gyetek, de azoknak kówethóy, kyk hyttel es bekefegghel byryak az ygyeretót. Abra-hamnak megh ygyerwen yŵten, merth fen-kyt nem talalt kyre nagyobra efkŵt vona, ennen magara efkŵweek mondwan: Hanem ha megh aldwan, megh aldandlak teghed, es megh fokafoythwan, megh fokafoythlak teghed. Es azonkeppen fokaygh zenwed-wen, erdemlee az ygyeretót. Nam az em-berek hŵ óregbókón efkeznek, es mynden hŵ haborwfagoknak vege efkwefen vee-ghezyk el. Kyben beewebben akarwan yŵ-ten az hŵ fogadafat be tellyefeyteny hŵ órókófynek az hŵ tanaczanak allando vol-tara, vetótte kózbe az hŵ fogadafath; hogy az keth yndwlatlan allatoknak myatta, kykben lehetetlen hazwdny yŵtennek, hon-nâ eróff vydamfaghwnk vagyon, mynd kyk folyamtŵnk az hŵ el kezdóth remeen-feeghenek tartafara, kyt oly eróffen tar-thwnk mynt az tengheren yarok az vaff-mafkath, my leelkŵnknek eróffegheere, es

otalmara, es az belső el fődezethnek tythk-
yara; hol oth előttünk yaro my eret-
tünk wr Jesus meene be, melchysfedeknek
zerzethy zerent feyedelme lewen mynd
erekkee.

Hrth Cap

Ez az melchysfedek, Jerwsalemnek ky-
rallya, az felfeeghes wr ystennek ygaz pap-
ya, ky eleybe meene Abrahamnak megh
terween az neegy kyralyoknak megh ólee-
főkből, es megh aldaa hwtet, kynek deez-
mayat es myndenből ky zolgaltataa Abra-
ham, elezer azert merth hwt ygaffagnak
kyrallyanak magyaraztatyk; mafodzer azert,
mert hwt vala Salemnek kyrallya, ky beke-
feghnek kyrallyanak mondatyk, atyanal kyl,
||⁸⁷ anyanal kyl, nemzethfeghnel kyl, kynek
fem napyaynak kezdety, fem eeleteenek
veghe nynczen, azert hafonlatt(at)eek az yf-
tennek ffyahoz, erekkwl erukke papfagaban
maradwan. Tekenczeetők megh azert myne-
mwt legyen ez, ky(nek) Abraham priarcha
dezmat adot. Annak vtanna es Leuinek ffya-
bol papokat tewen, paranczolattyok vagon
dezmat venny az kóz neptwl az tórwennek
erőffeghe zerent, azaz ennen attyokffyok-
twl, yollehet maga hwt es Abrahamtwl
zarmaztak legyen; kynek kedegh nemzeth-
feghe nem zamlaltatyk hwt kóztők, dezmat
ven abrahamtwl, es megh aldaa azth, ky-
nek az ygyeretők ymaran megh valanak.
Mynden ellenzeefnel kyl kedegh aldatyk

meg twletwl meltobtwl. Eth yollehet az ha-
lando emberek es dezmat veznek, oth ke-
deg azth(ax) valla, mert eelne. Az az hogy
Abrahamnak es leuinek myatta, ky az dez-
mat vette, hwt es megh dezmatatot. Meeg-
len vgyan ennen attyanak eehaban vala, my-
koron eleybe kelee melchysfedek. Ha azert
mynden tekeelleteffeegh Leuiból zarmazot
papfagnak myatta kel vala lenny, merth
az kóz nep hwt alatta veve az tórwent, my
zykfeegh vala meegh es maf papfagnak ta-
madny Melchysfedeknek zórzety zerent, es
nem Aaronnak zórzety zerent mondany?
Mert ha a papfagot el változtattyok, ottan
zykfeegh hogy az tórweennek es változat-
tya legyen. Nam kyról ezek mondhatnak,
maf nemből valo. Nylwan vagon kedegh
hogy Judanak nemzeteeből tamadot az my
vrwnk, kyben femy emlekózetót nem tet
Moyfes az papfagrol. Es towaba meegh es
nylwan vagon, hogy ha Melchysfedeknek
hafonlattya zerent tamagyon maf pap, nem
tefty paranczolathnak tórwenye zerent, de az
megh feythetetlen eelethnek erey zerent, ky-
ról es oly byzonfagot tezen (ax írás), mert the
erekke valo pap vagy melchysfedeknek zer-
zety zerent. Hol oth az első paranczolath-
nak megh mafolafa vagon, az hwt erótelen
es haznalatlan voltaerth; merth az tekelle-
teffegre femy seghedfeghet nem hozot az
tórwen, de az be yktatas az remeenfeghnek
haznalatos vota wr ystenhez. De az es nem
fogadafnal kyl, nam nemellyek fogadafnal

kyl vetteek az papfagot, ez kedegh fogadással azon atal, ky hű neky mondotta: Megh efkűt wr ysten, es megh nem banya: Te vagy erekke valo pap — azerth anewal yob fogadafzerent valo testamentoma vagyon Jefusnak. Mert eegyebek fokan lettenek papok az tórwen erőffeghe zerent, hogy mywel halaltwl megh menekedneenek; ez Jefus kedeg hogy mynd erekke megh maradna, erekkee valo papfaga vagyon. Anakokaerth vagyon hogy myndent ydwezóythet erekke, ha csak ystenhez yarwlyon, koronked eelwen es my erettűnk esfedőzwen. Azert ylyk vala hogy mynekűnk olyan feyedelműnk lennee, zent, artathlan, zepletelen, el tawozvan az bynefektűl, es menyben myndennel feellyeb, kynek nynczen zykfeghe naponked, mykeppen az papoknak, elezer ennen bynekerth aldozatot tenny, annak wtanna az kőz neperth, kyt be tellyefeytet egyzer, ennen magat aldozwâ. Nam az tórwen zeresf(≈) gyarlofagh yfmerő emberekből papokat; de az efkűfnek mondasâ, ky az tórwennek vtanna valo, az természet zerent valo ffywth.

Uholcz Cap

Mynd azokrol kedegh, kyk mondathnak, eellyen yegyzefűnk vagyon: Mert mynekűnk oly feyedelműnk vagyon, ky menyben yl az nagyfagos zeknek yoghyara, az zentőknek zolgalatoya, mynd az byzon templomnak, kyt nem ember, hanem ysten

zerzet. Nam vgy vagyon hogy mynden feyedelem arra zentőltetyk, hog^g ayandekokat es zent hostyakat aldozyon ystennek, azert zykfegh, hogy ennek es legyen oly kyt aldozyon. Mykeppen az tórwennek paranczolatya zerent kel vala aldozny, kyk maga csak peldak es arnyekok valanak az menyeyekhez, mykeppen felelwen vala moyfesnek, mykoron el veghezte vona az ysten egyhazat az pwztaban: Laffad, vgy mond, hogy myndent azon pelda zerent zerez, mynth teeneked megh vagyon mwttathwan az hegyen. Mastan azerth ez anneval meltob zolgaltatafth erdemlet, menewel meltob testamétomnak kőzbe yaroya es zertzőye, ky yob ygyeeretőkben erőffűltetőt megh. Mert ha az elfő testamentom bynnel kyl volt vona, mafod az wtan nem kerestethneek. Meg zydalmazwan azert ysten hűket, wgy mond: Yme napok yewnek, azt mongya wr ysten, es wy^u testamentomot zerzek Izraelnek hazan, es Judanak hazan, nem azon testamentó zerent kyt zerzettem volt az hű atyoknak azon napon, mykoron hű kezőketh fogam, hogy kywe hoznam hűket egiptomnak földéeről; de myert hűk megh nem maradnak azon testamentomba, azert en es megh wntam hűket, azth mongya vr ysten; merth ez az testamentom, kyt zerzek Izrael hazanak az napoknak vtanna, azth mongya wr ysten; Adwan az en tórweenymet hű elmeeyekben, es hű zywókben be yrom hűket, es lezek hűnekyk ystenők, es hűk

leeznek ennekem nepeym. Es akkoron fen-
ky nem tanoyttya h^w barattyath es attya-
ffyat, mondwan: Tanwld megh az wr yftent.
Merth mynd kyfdeed mynd nagy meg twggya,
merth yrgalmalmaff lezek az h^w gonoffago-
kon, es az h^w bynekról ymaran megh nem
emleközóm. Azert hol oth h^w wyat mond,
oth az elfő el awlth; ky kedegh el awland
es el veenwland, kőzel vagyon vezethhez.

ἤσπεν; Ἐπ

IOllehet elezer ygaffagos tyztőlety va-
la, es zent őtőzety; mert elezer zerezteek
az yften fathora, awagy hayloka, awagy egy-
haza, awagy temploma, kyben valanak az
arany gyertatartok, az aran aztal, es az
zentőt kyncz, ky mondatyk zenthfeghnek.
Az lellahnak kedegh hata mőghót mafod fa-
thor, ky mondatyk vala fancta fanctornak,
hol oth az arany thwrybvlom es az ara-
nyaf zekreen vala, kyben vala az arany
pohar, kyben vala az angyaly manna ky-
nyr, es aaronnak vezzőye, ky megh vy-
ragzot vala, es az paranczolathnak tablay,
az az moyfefnek keth tablay, es az feleth
keth keerwbyn angyal le hayolwan az Both-
nak tablayrol, kykról nem zykfegh maftan
myndenról bezeellenw^{nk}. Mykoron azerth
ezek ezenkeppen megh zerezettene^k vona,
az elfő templomban myndenkoron be meen-
nek vala az papok az aldozathnak zenthfe-
gheet el veeghezwen. Az mafodykban ||⁸⁸ ke-
deg^h csak egyzer eztendőben az feyedelem,

fem wernel kyl, kyt aldozneek ennen ma-
gaerth, es az kőz nepnek twdatlanfagaerth,
azth akarwan ky yelenteny az zenth lelek,
hogy meegh kywe nem nylattatot vona az
zentőknek wta, myglen az eleebbely taber-
naculomnak helye vona. Ky mynd ez maf-
tany ydőnek peeldazattya, kynek moogya ze-
rent ayandekot(k) es hostyak aldoztathnak,
kyt az zolgalok teekelleteffee nem tehetyk
lelky yfmerethnek ygaffaga zerent, csak
eetelbe ytalba, es kylemb kylemb yozagok-
ban, es testy ygaffagos teetemeenyekben,
mynd az yteelethnek ydeygen. Cristus ke-
deegh mynden yewendő yoknak feyedelme
lewen, nagyob es teekelletefben nem kez-
zel zertzet templombâ, az az nem ez vy-
laghy teremteef zerêt, fem bakoknak, fem
twlykoknak veerewel, de twlaydon h^w zent
veerewel meene be egyzer az erekke valo
megh valthfaghnak zenthfegheeben. Merth
ha az bakoknak es twlkoknak veere, es az
borywnak hamwya el hymthween az byne-
feket megh zentőly, testhnek tyztwlattyara:
meenewel yn^{ka}b Cristufnak veere, ky zent
leeleknek zerzeefe myat ennen magat aldo-
zaa zepletelen yftennek, megh tyztoytya
az my lelkw^{nk}ket zywnket halalos teete-
meenyekből az eelő yftennek zolgalattyara?
Annak okaert az wy testamentomnak h^w
kőzbe yaroya, hogy az h^w halalanak effedő-
zeefe myat az erek vezedelemnek megh
valthfagara ywthathnanak, ky az elleeb bely
testamentom alat tartatyk vala, vehethneek

yman az ygyeeretót, kyk mynd hyvalofok az erek eeletnek ereksfeeghere. Mert vala hol testamentom zerezteyk, zykfegh hoğ halál kóweffe azth, ky az testamentomot teezy, mert eegyebkeppen erey nyczen az testamentomnak, ha meeg eel ky az testamentomot tetthe. De meegh az első testamentom es nem weernel kyl zentólte-tóth megh. Megh megh olwafwan mynden leczketh az tórweenben moyfestwl foghwa mynd az kóz nepnek, fel veven az twlykoknak es bakoknak veeret vyzzel, es barf-fon gyapywal, es yfoppal, (es) az tórweenek könyweet es mynd az kez nepet megh hymthee, mondwan: Ez az testamentomnak veere, kyt tynektek paranczolt ysten. Annak felette mynd az tabernaculomot, ef az aldozathnak mynden ezkózeeth azonkeppen megh hymthee az veerrel. Merth ooh tór-wen zerent tellyeffeghel myndenek veer-ben tyztwltathnak megh, es veernek ontafa-nal kyl nem lehet boczanath. Zykfegh az-erth yollehet peldazath zerenth az mennye-yeket ez eellyenekkel megh tyztwltathny, az menneyeket kedeegh ennel yob aldozattal megh ygazoyta(t)ny. Megh nem kezzel zer-zet zenthfeghben meene be Jefus az byzon-faghnak peldazattyara, de vgyan azon meny-orzagban, hoğ yman ystennek zyne előt leegyen my erettwnk; nem azert hogy gya-kortaa aldozya ennenmagat, mykeppen az foyedelem be meegyen egyzer eztendóben az fanctuariomban ydeghen veerrel; mert ha

az nem volt vona, haat gyakorta kellet vo-na zenwedny hwnegy ez vylaghnak kezde-tythwl foghwa; maftan kedeg ez vylagh-nak eppwletyre es az bynnek tóredelmeere ennen magat egy aldozattal be yelentette. Es mykeppé megh teekellettetót egyzer mynden embernek megh halny, ky wtan le-zen az vtolfo yteelet: azonkeppen Cristuf es egyzer aldozot, fokaknak byneknek megh emezteefere. Mafodzer ymarâ bynnel kyl yelenyk megh myndenek varwan hŵ yd-weffeghekre.

Üzöd Cap

Merth az tórween csak arnyekat tart-tya az yewendó yoknak, es nem az allatok-nak kepeeth, mert az aldozatokkal, kyket eztenden keed zenethlen aldoznak, fo-ha az-okat kyk rea yarwlnak teekelleteffee nem tehety. Ha kedeglen ymanan megh zente-nek vona az aldozattwl azert hogy towaba femy lelky bantafok nem vona, bynnek yf-meretyról egyzer megh tyztwlnak okaerth. De ymanan mynden eztenden keed emlekó-zet lezen hŵ benne my byneynkról, merth lehetethlen dologh, hogy twlkoknak es ba-koknak veerevel bynek el mofattaffának. Annak okaerth mongya yewen ez vylagra: Hoftyat es aldozatot nem akaraal, azert zerzeel ennekem testet. Adományok sem lee-nek keellemetefek bynekeert te eletted. Ot-tan mondeek: Yme el meegyek en! Mykep-pen megh vagyon yrwan az kénynek eelyn,

en rolam, hogy the akaratodat teegyem en wr ysten. Annak elette es mondwan vagyön: merth hostyakat, aldozatokat, es adomanyokat bynekeerth nem akaraal, fem nem kellemetefek teeneked, kyk törweennek vota keppen aldoztathnak; azert mondám: yme en el meegyek hogy az the akaratodat be tellyefeyczem wr ysten. Az elföt el vezy, hogy az mafodot ffeel allaffa. Mely akarathban my mynd megh zenteltettwnk Jefus Cristus zent emberfeghenek aldozattya zereñt egyzer. Es mykeppen mynden pap keez naponked aldozwan, es azon zenthfeghet gyakortta aldozwan, kyk embernek byneet el nem vehetyk; ez Jefus kedegh egy zenthfeghet egyzer aldozwan mynden bynekeerth, ymaran erekke yl ystennék yoghyara, csak azth varwan, mykoron vefee ymaran hww ellenfeghyt hww labaynak gyamola alaa, ky azon eegy aldozattal megh zentöltte mynd erekke az hww zentyt. Tanoyth mynket arra meegh az zent lelek es, mykoron vgy monda: Az lezen az testamentom, kyt en zerzek hwnyekyk az napoknak vtanna, azth mongya wr ysten: Nylwan adom az en törweenyemet hww zywkbe, es hww elmeyekbe be yrom hwwket, es az hww bynekröl, es gonoffagokrol ymaran megh nem emleközöm. Towabba: hol kedegh eel-lyen boczanat vagyön, ymaran oth nynczen-
teb aldozat bynekeerth. Azert zerethö atyam-
ffiyay, eelleyen byzodalmat tarthwan az zen-
töknek be ffeerközeeferé cristuffnak zent vee-

re myat, kyt kezde mynekwnk wy vtath, es eerek eeletet el fedeezesnek myatta, az az hww zent emberfegheenek myatta, nagy pappaa lewen wr ystennék haazan: yarwlywnk azerth hww hozya tyzta zywel, tellyes hyttel, megh tyztoythwan my zywnket mynden gonoffagokbol, es megh moswan my testwnkket tyzta, az az zentölt vyzzel; es azonkeppen tarczok megh ereffen my re-
meenfeghwnknek vallafath, mert hywfeghes az (ki) azth megh ygyertte; es eellywak egymafhoz zerettettel, es yo mywelkötet-
tel, nem hagywan el my ystenben valo gyw-
leközetynketh, mykeppen zokafok vagyön nem ellyeknek, de egymafh vygaztalwan lelkyekben, es anneewal ynkab, mygh közel-
ben latt yok veegh⁸⁹ napwnkkat elöwe ywny.
Merth mykoron zabad akaratwnk zerent vethkeztwnk vona, de ymaran az ygaf-
fagnak yfmeretynek ffeel veetele wtan nem zykfeegh aldozat ah my byneyñkerth, merth azt es mondom: hog yghen rettenetes az yteelethnek hww varaafa, es az megh emeeztö-
thyz, ky az ellenfeeghökét megh emeezten-
dö. Nam wgy vagyön mastan es, hogy vala ky megh wtallya moyfeffnek törweenyeth mynden yrgalmaffagnal kyl, ket awagy harom byzonfagokkal megh kel halny; me-
newel ynkab aloytt yatok nagyob es keferweb keenth erdemnek azok, kyk az ystennék zent ffiyat megh nyomoggyak, es az wy testa-
mentomnak zét (vérét) megh ferteztetendyk, kyben ymaran megh zentöltetöt, es az ma-

lazthnak zent lelkeenek bozzwfagot awagy karomlath tehendnek? Nam yol az yrafban ky mondafa ez: Add ennekem az bozzw allath, es en megh allom. Es maf helyen: Mert meegh megh (*itéli*) wr ysten az h^w neepet. Oh meely yghen rettenetes az eelő ystennek markaban efny. Emlekezyetek megh azert az ydókról, kykben ymaran zont lelek myat megh vattok vylagofwltathwan, es ereffen vyafkodwan nagy nyomorwfagokat zenwettetek; azert egy felől ez ellyé zy-dalmaffagokban es nyomorwfagokban mel-tok vattok tekeentetre, maffelől kedeegh tarffay vattok azoknak, kyk azonkeppen nyayafkodnak. Twdom, hogy az foglyok-kal es yrgalmaffagot tóttetek, es ty yozag-toknak el ragadozafan eremetek volt, es eremest zenwetteetek, meg yfmerwen, hogy lelekben yob es megh maradando yozagtok vagón. Ne akaryatok azert el hadny ez eel-lyen byzodalmas remenfeeghteket, ky nagy erdemet hoz tynektek. Azert yghen zyk-feegh tynektek az bekefeeg zenwedefnek yozaga, az paciencia, hogy wr ystennek akarattyat be tellyefeythwen, adhaffatok megh ez nemes malazos adomant. Mert no-ha meegh egy keveffee es valamygh addygh keefyk, de hamar el yewendó es el yew, nem keefyk. Es az ygaz ember h^w hyty tartaffabol eel; ho^g ha el vonangya ennen-magat, nem kel en lelkeenek. My azert ne legy^wnk megh vonyafnak ffyay erekke valo el vezeefre, de az zent hythnek ffyay, lel-ky nemes gyoropodafban.

Ezen egy Cap

Mondatyk kedeegh az hyth remeenlyó allatoknak teekelletef mywota, kynek by-zonfaghy lathhatatlanok. Mert ezen nemes yozagban byzonywltattanak megh mynd az reghy veen atyaak. Nam erthettyek hogy hyth myat epp^wlteteek megh ez vylag-hnak my wota wr ystennek zent yghewewel, hogy az lathatatlanokból latando allatok leenneenek, hyth myat. Abel yob es teeb-aldozatot teen ystennek, honnem kaym, kyknek myatta byzonfagot erdemlee, hogy ygaznak neweztethneek, h^w ayandekynak vallafy myat ystennek elette; es azonban ky mwlwan, meegh es zol mykeppen eelő. Hyth myat ragattateek el eenok, hogy ha-lath ne lathna, es megh nem talaltateek, mert ysten vyvee el ennen h^wtet, de h^w el vyteletynek elette lattatyk kellemetefnek leth leenny ystennel; mert lehetethlen hyth-nel kyl kellemeteffee lenny ystennel. Nam zykfeegh hythynek lenny ky ysten eleebe akar yarwlly, mert vgy vagyon, es kyk h^wtet kerefyk hogy megh ayandekozya. Hyth myath Noe feleletet veven mynd azok-rol, kyk meegh nem lattathnak vala, nagy feelelemmel epey^ttee fel az barkaath h^w hazanak ydweffeeeghere, ky myat el kar-hoztataa mynd ez vylagot, es az ygaffagh-ban, ky az hyth myath vagyon, erekes leen. Hyth myat Abraham enghedelmes len ky menny az herre, kyt erekfeegh^wl veyendó vala; es ky mene, nem twdvan howa men-

ne. Hyth myat lakozeek az ygyerethnek felddeen mykeppen ydeghen, kyfdeed kwtyaczkaban lakozwan yfaakkal, es yakobbal, azon yfsteny ygyeerethnek órókefywel; merth varya vala az yfsteny varafth, kynek fundamentô vetôye, es teremtôye wr yfsten ennen maga. Hyt myat ennen maga Sara es, mykoron meddŵ vona, erdemle fogafnak ereyth, ymaran hŵ ydeynek el mw-lafanak vtanna, merth hywnek yteelee azth, ky az ygyeereteth megh fogatta vala. Annak okaerth vgyan ezen eegyttŵl, ky ymaran ffel holt vala, zyleteenek es zaporodanak anne fokan, mynd az eghnek Cyllaghy es az tenghernek feweny. Vgyan ezen hyt mellet mwlanak kywe es mynd ez bodogh nepek, meeg el nem eerwen az ygyeeretôt, de csak tawl neezven, tyztelwen, dyczerwen, ydwezelwen, es valvan, myert csak vendeeghók es zarandekok volnanak ez feldnek zyneen; nam vala kyk ezent vall'ak, azth yegzyk hogy maff hazath es lakodalmat kerefnek; de ha efmegeh oda akartanak vona meenny, honnan ky yettenek vala, byzonyawal eeleg ydeyek vala meg hattra terny; maftan kedegh yobbat kyvannak, merth mennyeyth. Azert yfsten es nem zegyenly ennen magat hŵ yfsteneknek hyvatathny, merth aldót varafth ez zerzet hŵnekyk. Hyth myat aldozaa Abraham wr yfstennek hŵ ffyat yfaakot, mykorô yflettŵl megh keefertethneek, maga kyben az ygheeretôt erdemlye hallany, mondwan: Ifaakban newezte-

tyk teeneked magod, yol veelven, mert hallottaybol es hatalma vagon yfstennek fel tamaztany. Hyth myat meegh yewendóre es alda megh Ifaak az hŵ ffyayth Jacobot es efauth. Hyt myat Jacob hŵ halalanak ydeyn Jofeffnek mynd ket ffyayt, megh es ymadaa hŵ vezzóeenek teteyth. Hyt myat Jofeff hŵ halalanak ydeyn megh emlekózeek Izrael ffyaynak onnan ky meenefekrel, es paranczola a hogy onnan velók az hŵ testeet ky vynneek. Hyt myat Moyfes hŵ zyleteefenek ydeyn három honapygh tytkoltatek el hŵ zyleytŵl, mykoron lattaak vona az gyermeknek ekeffeeghet, es nem feele- nek az kyrálnak paranczolattyatŵl. Hyt myat, mykoron ymaran naggya leth vona, tagadaa megh magaat, hogy nem vona ffaraho kyrál leanyanak maghzattya, ynkab valazthwan gyettretny az yfstennek neepewel, honnem ez ydew zerent valo bynnek gyenerwfegeben erekóffee lenny. Nagyob keencznek aloythwan Crifufnak zydalmaffagat Egiptomnak keenczenel. Hyth myat hagma azert egiptomot, nem felwen az kyrálnak hŵ nag haraghyat; ^{||⁹⁰} az lathatathlant oly mynt lathwan zenwedee. Hyth myat zolgalaa meg az hofveethnak aldozattyat, es az veernek ky entheefet, hogy az halal, ky az eló zyletteket ronttya vala, hŵket ne yllethnee. Hyth myat meeneenek atal az vóref tengheren, mykeppê az azzyw felden, kyt az egiptombelyek es megh keferthwen, mynd bele merŵleenek. Hyth myat zaka-

danak le Jericonak kewffaly heet napy kerwleeffel. Hyt myat nemes raab azzon tartateek megh az hyteihlenek kezzól, be fogadwan bekeffeegghel az kymeketh. Es myth mongyak tebbet? El fogyathkozyk en elólem az ydew, ha en zolny akarandok, mykeppen Gedeon, Barak, Samfon, yepte, dâid, Samuel, es mynd az reghy proffetak hŵ hyteknek myatta orzagokat gyeztenek, ygaz dolgokat czelekettének, es ygyeeretóket vettenek, be dwghtaak orozlanoknak hŵ zayokat, megh oltok(t)ak tyznek hertelenfeeghóket, megh gyezteek fereghnek ereyóket, fel tamattanak hŵ korffagokból, ereffek voltanak hŵ hadakozásokban, fíelhantak az ydeghóneknek hŵ taborokat, meg wyoytottak az azzonyallatok fel tamadafból hŵ hallottokat. Nemellyek kedegh keent zenwettek, nem fogadwan az megh zabadwlaſth, hogy yob fel tamadaſth talalhathnanak. Nemellyek kedeegh nyawalyaffagot es vereffeeghóket zenwedwen, annak fellette kóteleket, es temleczeket lathwan, es megh kówezteteenek, tóretteteenek, keefferteteenek, es tórnek myatta ez vylagból ky mwlanak; teetowa fwtoffanak Ciliciomba, es vadnak kemeen bŵreból zŵth rwhakban, keczke bŵrókben, eenfeeghet zenwedwen, zomorkodwan, nyomorkodwan, kykhez nem vala melto ez vylagh, kyethlenekben tewólyóghwen, hegyekben, barlangokbâ, es feldnek vermeyben. Es mynd ez eellyenek csak hythnek ereffegheewel byzonywiltatta-

nak megh, meegh el nem eerwen az ygyeeretet, de mynket wr yſten mynd ezeknel yobbal latot megh, kyk my nalwnknal kyl el ne veegheztethneenek.

Egyen keft Cap

Annak okaerth, mykoron mynekŵnk eellyen nylvan valo byzôfaghwk legyen, lee vethwen azerth mynden bynth, ky mynketh kewrŵl veth, bekefeghben fwfwk mynekwnk megh zerzet gyezedelemre; koronked neezwen ez hythnek teremteyeere es el veeghezóyere, Jefufra, ky ennen maganak nagy eremet zerezwen, ky az megh vtalt kerezthnek zegyenfeeghet zenwedee, es annak okaerth ymaran yl yſten zekynek yoghyara. Tekeenczetek megh azerth hŵtet, ky ellyen nagy ellenzeefth zenwedet ennen magaban az byneſektŵl, hogy ty es ne faraggyatok meg ty lelkwótkben hŵ erette. Merth meegh nem allotatok ellenee az bynnek ty veeretek hwllaffayglan rvgodozwan; es el felettkóztetók az yſteny vygaztalafrol, kyt tynektek zol mynt ffyaynak, mondwan: En edes ffyam, ne akarjad el mwlaſthny vradnak hŵ zolgalattyat, megh ſe farag mykoron hŵ tŵle megh feddetól. Merth kyt wr yſten zeret, megh feddy, megh oſtorozya kedegh mynden ffyat kyt hozya fogad. Maraggyatok megh azert az yſtennek feeelmes zolgalattyaban. Mykeppen ffaynak koronked aggya tynektek wr yſtennek ennen magat; de ky vagon oly

ffyww, kyt megh nem fedd az hű atya? Ha kedegh wr ystennek feelelmy kyűle vattok, kyben myndenek reezeffe lettenek, azert ty meegh es fertelmefek vattok, es byzon ffyak nem vattok. Ha ez vylaghy testy atyankűl feeltűnk, es tyztűlween feeltűk hűketh mykoron mynket tanoytottanak; haat my oka hogy nagyobban nem engeddűnk my lelky atyanknak, hogy eelneenk? Azok yollehet egy keweffee ez el mwlando ydű zerent tanoythnak vala mynketh hű akarattyok zerenth; ez lelky atyank kedegh arra tanoyth, ky mynekűnk haznaltwnkra vagon es zenthűleefűnkre. Yollehet mynden zolgalat ezen vylagon nem lattatyk vygaffagofnak, de kefferűnek, mynt penitencia. De annak vtanna bekeffeghes gymelczet teremth azoknak mynd, kyk hűteth eelteek ygaffagh zerenth. Annak okarerth ty le ereztűt kezetűketh, es el lankath terdethűket ygazoyczatok ffel, es yaryatok ygazan, es fenky kűzzűletűk keth ffellee ne fantallyon teewűlyűghween, de ynkaab hogy megh gyogylylon. Myndennel bekeffeghet tarczatok es zenthűfeghet, kynel kyl foha fenky wr ystent nem lattya. Azert koronkeed vygyazyatok, hogy az ystennek malaztyanak fogyathkozafa ne legyen, femy keferwfeghnek gyekere oth ffel ne newekeggyeek hűtet megh banthwan, honnan ozttan fokak tantoroggyanak megh. Senky ne legyen ty kezettűk gonoz termeezet, awagy gonoz hyrű newű, mykeppen

Efau, ky eű ebeederth el adaa elfű zylete-tyk(z). Twgyatok, mert mykoron annak vtana kyvanna az atyay aldomasban erekeffee lenny, megh vtaltateek, mert nem lele ozttan helth penitencia tartaffra, yollehet maga nagy fyraffal kereszthe vona hűtet. Mert ty fem kezelgheteetűk az ysteny latando es yletendű tyzhez, es kűdhez, es feeneffeghez, es vezhez, es kyrth zengheeffhez, es zoknak hallasyhoz, kyk mykoron nekyk hallottak vona, megh menteek ennen magokat, hogy ne lenne hűnekyk az zolaf; mert nem vyfelhetyk vala el az bezeedeket, kyk akkoron oth mondathnak vala: Merth ha meely bestya yllethnee az heegyeth, ottan megh keweztethneek. Es annak okaerth felette rettenetes vala, ky oth lattatyk vala; Moysef es vgy monda: Nagyon megh yyettem en es megh reententem; azert ymarű yarwltatok ty kezelben fyonnak hegyehez, az eelű ystennek varasahoz, meennyey Jerwfalemhez, es nagy fokfaghű ezer angyalyoknak tarffaffagokban, es myndeneknek byrayahoz wr ystenehez, es teekelletes ygazaknak lelkeezhez, es ez wyonnan zyleteth anyazent egyhazhoz, kyk mynd yrwan vannak meennyeknek orzagaban, es ez wy tűrweennek kűzbe yaroyahoz Jefushoz, es az hű zenth veerenek hymtesefehoz, ky nylvabban zol honnem Abel. Ha az reeghyek el nem tawozthattattak hűtet ellenee mondwan, ky ezen felden zola hű nekyk: meenewel ynkaab my, ha azth hattra vettyek, ky meny-

ból zol mynekwnk, kynek hw retten(es) zawa akoron mynd ez tellyes feldet megh yndoyttaa. Maftan kedeegh meegh azt fogaggya mondwan: Meegh egyzer En es megh yndoytom nem csak ez feldet, de az meny-orzagot es. Hogy kedeegh meeg egyzer mon-gya, magyarazya mynden yndwlando allatoknak megh wywlasath, hogy azok mynd erekke megh maraggyanak, kyk yndwlhatatlanok. Azert ha az erek orzagot valazyok ymaran malazttwnk vagon, ky myat keellethwen vr ystênek^{||⁹¹} maghwnkkat zol-gallywnk mynden feelelemel es tyztóle-teffeggel; mert megh emeeztó tyz az my ystwnk.

Czyen har(mad Cap)

Atyaffywy zent zereteth lakozyeek ty bennetek. Es vendeegh fogadafnak malaztyarol ne akaryatok el felethkózny, mert annak myatta lettek nekyk keellemetefek wr ystennek zent angyalyt vendeegghe fogadwan. Emlekezyetek megh az en kóteyleym-ról, mykeppen ha velem vonatok, es kyk mwkalkodnak mykeppen ty magatokrol mygh ez tefthben eeltek. Tyzteffeghes eeggyeffeeghet zerezyetek myndenek kezét, es ty agyatok zepletelen legyen; mert az parznakat es az fórtelmefeket megh yteely wr ysten. Legyen ty zokastok feefwenfegh-nelkyl megh eleghedween azzal, ky va-gyon; mert am vgy mond ennen maga wr ysten: Nem hadlak el theghed, el fem fe-

ledlek; wgy hogy byzwan mondhattok: Wr ysten ennekem feghedelmem, nem feelyek myth teegyen. ennekem ember. Emlekezyetek megh ty elettetók yarokrol, kyk ty-nektek az ystennek ygyeyeeth predicallot-tak; kyknek megh tekeenthwen hw nyayas eeletóket, kóweffetek ez zent hytet. Mert mynd ma, mynd honap, es mynd erekkwl erekke yelen vagon wr Jefus Cristus. Ee-gyeb kylemb kylemb twdomanyoknak es ydeghen tanwfagoknak myatta ne akaryat-ok megh czalathny; yghen bodogh azert malazthban ty zyweteket ffelel epepytheny, es nem csak gyakorta valo eelben zabal-ny, merth femyt nem haznal azoknak kyk hw benne eelnek. Azert mondom: merth mynekwnk oltarwnk vagon, honnan nyn-czen hatalmok eelny azoknak, kyk az re-ghy egyhazban zolgalnak; mert oth meely lelkeff allatoknak aldoztatyk byneerth az Sanctuariomba az papy feyedelemttwl, azok-nak hw testek megh eeghetethnek az gyw-lekózethek kywle, awagy az tabornak kywle. Annak okaerth Jefuses, hogy megh zentelnee az hw nepeeth hw zent veerewel, az varafnak kapwya kywl zenvedee halalth. Mennywnk kywe azert hw hozya az ta-bornak kywle, hw zemeremfeghet hordoz-wan; mert nynczen eth megh maradando varafwnk, de yewendót kereffwnk. Hw feghedelmeewel azert aldozywnk koron-keed dyczeerethnek aldozattyath wr ysten-nek, vrnak azert yo teetemenyeról, es az

kynyrnek megh zegheefeeról el ne akarya-
tok felethkezny, mert az olyan hostiaknak
myatta leelettetyk megh wr yften. Engheg-
gyetek ty prepostotoknak, es halgaffatok
hűket, mert hűk koronked vygyaznak oly
mynt okoth adnanak ty lelketekerth, es
zomorwfagra ne yndwhatok hűket, hogy
eremest zolgallyanak. Ymaggyatok my eret-
tűnk es, kyben byzonyofok vagywnk es
hogy yo lelky yfmeretűnk vagon mynden-
tekben, kyk yol ygazgattyak hű eeleketek.
Az erek bekefeghnek kedegh wra ystene,

ky ffelel tamasztotta ez zegheen yohoknak
nagy paztorat, ez erekkee valo wy tórween-
nek zent veereben, my wrwnkat vr Je-
fusth Cristusth, eeppehen ffelel tyteket mynden
yoban, hogy teheffetek koronkeed hű zent
akarattyat; hű es azth zerezye ty bennetek,
ky kellemetes hű zyneenek elette wr Jefus-
nak malaztya myat; kynek dyczófeegh le-
gyen mynd erekkűl erekke, ám.

Eth veeghe vağon az fydoknak yrt zent
pal apostol leweleenek.

ETH KEZDETYK EL ZENTH JACAB APOSTOLNAK, AZ SYDOKNAK EZ HYTH MELLETH YRTH LEWELE.

Elsew Cap

Jacob apostol, yfennek es my wrvnk Jefus Cristusnak zolgaya, Sydofaghbely tyzenketh nemzethnek, kyk mynd ez vylagon eĝ maf-twl el ozlottanak, kezenetet mond. Mynden eremnek aloyczatok, en zerethó atyamffyay, mykoron mynden keefertetőkbekben effendetek be, nylyvan twdvan, hogy az ty hyte-teknek megh byzonywlafa bekefegeth zere-z, az bekeffeghnek kedeegh teekelletes dolga vagyon, hogy ty es myndenben teekel-letetek es eghezzekek legyetek, femyben megh ne fogyathkozwan. Ha ky kedeegh kezzele-tek zykfeegh(es) belczeffeeghnel kyl, kee-rye yfenttŵl, ky myndennek bewen aggya, es megh nem poroyth; es adatyk hŵneky. Keerye kedeegh eghez hyttel, femyt ne ketőkőgyek; mert vala ky ketelkedyk, ha-fonlatos az tengher habahoz, ky az zelnek

myatta haborgattatyk. Annak okaert ne alo-ha az olyan ember, hogy femyt veegyen wr yfenttŵl. Az keth ezew ember mynden hŵ dolgayban alhatatlan. Dyczekődhetyk azert vyzon ellen az alazatos attyaffyw hŵ ffele magasztatafanak ydeyn, az kazdagh hŵ alazatoffaganak ydeyn, merth mykeppen az fywnek hŵ vyraga, vgyan el mwlyk. Mert mynt az nap ffele tamad nagy hewfegghel, es megh azallya az fywet, es az hŵ vyraga el efyk, es hŵ zepfegheenek ekeffeghe ot-tan el vez: azonkeppen az kazdagh es hŵ vtayban meg herwad. Bodogh ember azert, az, ky keefeertetőket bekewel zenwed, merth mykoron megh byzonyoytatandyk, veezy az erek eelethek koronayat, kyt megh ygyeerth wr yfent hŵtet zeretőknek. Azerth fenky ne mongya, mykoron hew kee-fertetyk, mert yfenttŵl keefertetyk; az

yften foha fenkyt gonozba nem keeferth; kymynd ennen maga gonoz kyvanfaga myat keefeertetyk, yottwl el hayolwan, es gonozra yndwltathvan. Annak vtanna mykoron az gonoz kyvanfagh magaban fogadand, ottan bynth zyl, az byn kedeeagh, mykoron megh teekelettetendyk, halan(l)t nemz. Az-erth ne akaryatok teewelgheny, en zerelmes atyamffyay! Mynden adatot yghen yo, es mynden teekelletes ayandek menyből vagyon, le zalwan es feeneffeghnek attyatwl, kynel femy valtozas, sem vyzonfagnak arnyeka nynczê. Azert zabad akarattyá zere-nt zylth mynket hŵ ygaffaganak ygheye-
ben, hoŵ nemykeppen eley lenuenk mynden teremtet allatoknak. Vgy twggyatok zerelmes atyamffyay. Mynden ember legyen azert gyorff halgatafra, es resth zolaŵra, es haragha. Merth embernek hŵ haraghya ygaf-
fagot nem czelekódyk. Annak okaerth vef-
fetók lewe mynden fórtelmeteffeeghet, es gonoffagnak zaporaffagat, mynden kegyef-
fegghel fogaggyatok megh tynektek ky ye-
lentet ygheet, ky az ty lelkótóket ydwezeyt-
hety. Leegyetek kedegh az ygyeenek my-
velkódóy, es nem csak halloy, tymagatokat
megh czalwan; mert ha vala ky csak hal-
loya lé'end, es nem thewóye, ez eellyen ha-
fonlattatyk az oly emberhez, ky az tyker-
be neezy hŵ zyletetynek napyath, mert ak-
koron megh gondolta magat es el meent, es
ottan megh el felette, mynemŵ volt, ky ke-
deegh ennen magat megh tekeentendy az tór-

veen'nek teekelletes zabadfagaban, es megh
maradand hŵ beŵe, halwan el nem feleden-
dy, de az dolgot be tellyefeytendy, ez eel-
lyen bódogh leezen hew yo teetemeenye-
ben. ||⁹² Ha ky kedeeagh aloyttya ennenmagat
zerzetefnek lenny, es megh nem ehneyth-
wen az hŵ nyelweeth, ez ehlyennek hey-
yaba valo hŵ zerzeteffeghe. Az tyzta es
zepletelen zerzeteffegh wr yŵtennek es
atyanak elette ez: arwakat latokathny, es
ózwegyeket fegheelleny hŵ zykfeghekbe,
es zepletelen megh óryzny ennen magat ez
vylaghttwl.

Masod Cap

En zerelmes atyamffyay! Ne akarya-
tok zemelyeknek valazthafaban aloytany my
Vrwnk Jefus Cristufnak zenth hytyth. Az-
erth ha be menent ty gywlekózeestekben va-
la meely ember, kynek aran' gyerŵye, es
feenes rwhaya vagyon: be menend esmegh
vala meely zeghen rozzaff rwhaban, es arra
veffetek zemeteket, ky fenes rwhaban
menth be, es mongyatok annak: The ylle et
tyzteffegghel; az zegheenek kedeg: The al
towa, awagy ylle az pad alat: nem de ty-
magatokban yteelte ee? es az thy gonoz al-
nok gondolatytoknak yteelő byray vattok
ee? Hall'atok azerth, zerelmes atyamffyay!
nem de az wr yŵten zeghenyeket valazta ee
ez vylagon, es az kazdagokat csak hythben,
az orzagnak órókófyth, kyt megh ygyert-
te yŵten hŵtet zeretóknek? Ty kedeeagh megh

tyztóleth(*le*)neyteetek az zegheent. Nem de az kazdagok ew hatalmaffagoknak myatta nyomoroythnak megh tyteket? es erőwe(*l*) vonznak tyteket yteelettre? Nem de hűk karomlyak megh az yo aldót neveeth, ky hyvattathvan vagyon my rayttwnk? Ha keddegh az kyraly terweent be tellyefeytytek, az yras zerenth: Zereffed, vgy mond, the baratodat, mykeppen the magadat, — azt yol tezytek; ha kedegh zemeelt neztek, ottan bynt teztek, zeemermet zenwettek az terwen myath, mykeppen tórwen zeghók. Vala ky kedegh mynd az egheez terwenth be tellyefeytendy, es csak egyben veethközendyk, ottan myndenben bynez leezen. Mert ky azth monta: Ne paraznalkoggyak(*l*), azth es monta hogy: Ne ewly. Ha azert egyket nem teezed, de az mafykat teezed, ottan az tórwenh megh zektted. Eerről bezeellyetek, es ezt tegyetek, mykeppen az tórweennek zabadfaga zerent kezdetetek yteelny. Mert yteeleth yrgalmaffaghnal kyl lezen annak, ky yrgalmaffagot nem teezen. De felűl halaggya az yrgalmaffag az yteeleteth. Azerth mondom: Myth haznal, zerelmes atyamffiyay! ha ky mondangya, hogy hyty vagyon, es teetemeenye nynczen? nem de az hyt ydwezeythetye hűtet? Ha azerth hűneky attyaffya, awagy hwga mezeytelenek le"en"nek, es zykfeghek leegyen naponkeed valo eelettre, es mongya az hűnekyk: yaryatok bekefegghel, fytezyetek megh, es lakyatok yol, es nem adangya hűnekyk ky zykfeggh, vallyon myth haznal?

Azonkeppen az hyt es, ha nem le"end mywelkódety, myth haznal, mert megh holt ennen magaban. De ha ky ymaran mondanaa: Teenedek hyted vagyon, ennekem mywelkódetem vagyon; mwtaffad megh az hyteedet mywelkódethnel kyl, en es megh mwttatom az en mywelkódetemből az en hytemeth. Te hyzed, merth eegy az yften. Yol teezed; azth az erdeghekyf hyzyk, es retteghyk. Akarod kedegh megh twdny, oh heyth ember, merth az hyt mywelkódethnel kyl hewfagos? My ak(*ty*)ank Abraham nem de mywelkódethből ygazwlth ee megh, yftennek aldozwan hű fflyak(*t*) yfaakoth az oltaron? Latod ee, mert az hyt eegyetembe czelekódyk vala hű teetemeenyevel, es teetemeenyeből teekelletteteek megh az hyth? Es bel tellyefetteteek az yras, mondwan: Hywe abraham yftennek, es veeteteek hűneky ygaffagra, es yftennek barattyanak neewezteteek. Lattyatok azert, merth yo mywelkedetekből ygazwl megh ember, es né csak azon hythból. Azonkeppen az nemes raab azon nem de teetemeenyeből ygazwltateek ee megh, hazaban fogadwan az kőwetóketh, es mas wton megh ky erezthween? Merth mykeppen az embery tessh leleknel kyl megh holth, azon keppen az hyth, teetemeenyeeknel kyl megh holth.

Harom Cap

Ne akaryatok fokan mesterek lenny, zerelmes atyamffiyay! merth twggyatok, hogy

nagyob yteetet veztek. Merth myndnyayan fok keppen veethkózttnk. Vala ky hű bezeedeben nem veethkózt, az teekelletes ember; azert az ollyan meegh mynd hű tellyes testeeth es megh zabolazhattya. Mykeppen ha az lowaknak zabolath vetwnk zayokban, hogy mynekwnk enghegyenek, azonkeppen mynd my tellyes testwnkkel my bezedwnkkel megh ehnythetyek. Towabba lattyok mykeppen akar meely nagy hayok leegyenek, es akar meel' ygheen haborgattaffanak az zel vez myath, meegh es el ygazgattathnak egy kyf kormanostwl oda, howa hű akarangya. Azonkeppen embernek hű nyelwe, yollehet kyfded test leegyen, de maga nagyot hatalmaz. Ymee meel' kyfded tyz meely nagy erdeeth gywlazth fl. Tyz azerth embernek hű nyelwe es, myndennek alnokfaga; embernek hű nyelwe teremtetót hű tagaynak kózzecye, ky megh ferteztety mynd hű tellyes testeeth, es fl gywlazttya hű zyleteeffenek forgafaat az pokolbely tyznek langhawal. Mykeppen nylwan lattyok: mynden vadaknak, madaraknak, es feergheknek hű termeezetek megh ehnythethethnek az embery termeezettwl: az nyelweth kedeegh soha egy ember es nem ehnytethety megh, ez az nywkhatatlan gonofag, ky tellyes halalos meregghel. Hű benne algyok, dyczeeryek wr ystenth es atyath,

Zent agofton doctor mongya: My naponked valo tyzes kemenezek mondatyk embernek hű nyelwe.

es hűbeñe athkozwnk megh embereketh, kyk wr ystennek zemelyeere es hafonlatofagara teremtettenek. Azerth azon zanak atala zarmazyk mynd aldomas mynd athkozat. De nem yllyk, zerelmes atyamffay, annak azonkeppen leenny. Nem de lehet ee hogy az kwthfee azon fednek vermeeból edes es keferw vyzet zyrenczen? Nem de lehet ee, zerelmes atyamffay, hogy az fygheffa zelót teremczen, awagy az zeló vefsew fyghet? Azonkeppen nem lehet hogy az soofkwth edes vyzeth aggyon. Ky vasyon belcz es yozagos ty kezdetók? Mwtaffa megh hű nyayaffagabol hű yo mywelkódetyk(t) hű belczeffeeghenek ertelme zerenh. Hoğ ha keferw kówethfeghtek vasyon, es vyzzaa vonyafok leegyenek ty kóztetók es ty zywetókben: ne akaryatok dyczekódnny, es hawzgwok lenny az ygaffaagh ellen. Mert ez eellyen belczeffeegh nem menyból zallot le az erek vylagoffagnak attyattwl, de ezen fel-dy, testy, es erdeghy. Mert vala hol haragh es vetekódeef vasyon, oth mynden alhatathlanfagh es mynden gonoz myvelkódetvralokodyk. Az belczeffeegh kedegh ky felwl vasyon, myndennek elette zepletelen, annak vtanna bekeffeghes, tyzteffeghes, edeffeghes, yonak ||⁹⁵ enghedelmes, tellyes yrgalmaffaggal es yo lelky gymelczekkel, es mynden hamyffagnal kyl yteelő. Az ygaffagnak kedeegh gymelcze bekeffeghben hymtetyk el, kyk mynd bekeffeghben celnek es lakoznak.

Heggy Cap

Honnan vagyon tykeztetők vyzza vonyas es haborwfagh? Nem de az tynnen gonoz kyvanatoffaghtokbol, kyk vralkodnak az ty testetekben? Kywannyatok, es nem veezytek megh; ewlytek, es zzytek, es nem lehet hogy el eeryetek; haborgotok es vyafkottok, es nem veezytek, annak okaerth hogy yol nem keerytek; keerytek, es nem veezytek, azerth, hogy gonozwl keerytek, merth az ty gonoz gyenyerwfeghtekre kelytek. Oh gonoz palazok! hogy nem twggyatok, merth ez vylaghy baraczak ellenfeghe wr ystennek? Vala ky azerth akarand barattya lenny ez vylaghnak, wr ystennek ottan ellenfegheewe veetetyk. Aloytтыatok ee hogy heyyaba mongya az yras: Gylófehre kyzleltet az lelek, ky ty bennetek lakozyk? De anneval nagyob malazttal zeret; kyról es wgy mond: Wr ysten az keweelyeknek ellenek aal, az alazatofoknak kedeegh malaztot aad. Alazyatok megh azert magatokat ystennek, es allyatok ellenee pokolbely erdeghnek, es el tawozyk ty twletok. De kózelgheffetek wr ystenhez, es hozyatok kózelghet hw es. Tyztohatok ty bynes kezettoketh, es moffatok megh, ty kettóztetők, zywetőketh. Yfmeryetek megh gyarlofaghtokat, fyryatok, ohayczatok; ty meweteftek fyralomra fordwllyon, es ty eremetek keferwfeeghre. Legyetek alazatofok vrnak zyne eleth, es fíel magaztal tyteket. Ne ra-

galmazyatok egy maffh, zerelmes atyamffyay! Vala ky maffh megh ragalmas(x), awagy megh yteel, az terweent ragalmazya es ytely az olyan megh. De egy vagyon, ky mynd az terweennek zerzóye, mynd byraya, ky el es vezthet, megh es zabadoythat; te kedegh ky vagy, ky az the baratodat megh yteeled? Yme leeletyk ty kózzóletők ky azth mongya: Ma awagy honap az maf varofban meegyek, ezth teezen(m), es ezt teezem, awagy oth lakozó eztendeegh, es arwlak, es veementent veezek; ky maga nem twggya mynth leezen dolga honapyg. Myczoda azert ez ty eelettek? Eegy kewes ydeyglen valo kó, awagy arnyeeek, es yngyan maydan megh el mwlyk. Wgy hog mongyatok: Ha wr ysten azt akarangya, es: Ha azth eerengyek, ezth awag azth teezyek. Mastan kedeegh vygattok az ty keweelfeghtekben. Mynden eellyen nemw vygaffagh gonoz es bynnel valo. Ha ky azert twggya az yoth, es nem teezy, bynre veetetyk hwneky.

Ewth Cap

Tarezatok azerth penitenciat, oh ty kazdagok! ohayczatok, ord ythwan thy nyawalyatokban, kyk hamar reatok yewnek. Az ty kazdaghaghtok megh rotadot, es ekes ewtótóztetők megh eette az moly. Az ty aranyatok es ezyftetek meg rofdafodoth, es zw leezen hwnekyk tanobyzonfagok, ky megh emeczty az thy testeteketh, mykeppen az tyz. Eellyen keenczet gyeyttetek thy ma-

gatoknak: erek haragot, az wtolfo ydeeknek napyayra. Yme hol az myweffeknek eerdemek, kyk eelteek az ty feldetóket, kyketh el ydegheneytettek tytűletek, kyzenethlen ywóthnek, kyaythnak; es az hű kyaytaffok fl fel hatot az meenybely wr yf-tennek hallaffara. Czak lakozaffra yztetek ez felden, es gyenyerwfeghben eeltetteetek ty zyweteketh az halalnak napyan. Megh fogatok es megh óleetek az ygazat, es nem rwgodozeek ty ellentek. Azerth ty es bekeffegghel zenweggyetek addyglan, mygh el yew, zerelmes atyamffyay! Yme az nemes zantho mywes varya hű feldeenek haznath, bekeffegghel zenwedwen, myglen be gyeycze hollaly es esthwely (eső) haznath. Legyetek azert ty es bekeffeghesek, es ereffeyczeetek megh ty zyweteket, merth vrnak hű yewetely el kőzelghet. Ne akaryatok egy mafra haragh keppen epedny, hogy megh ne yteeltetteetek. Merth yme az byro az ayto eleth aall. Vegyetek pe'dat, zerelmes atyamffyay, az proffetaknak hű gonoz veeghezettyekről, hozzyan valo varafokrol, mwkayokrol, es bekeffegghel valo zenwedeeferől, kyk mynd zoltanak vrnak neweeben. Yme mykeppen mynd bodogoknak mongyok azokath, kyk zenvettenek. Hallottatok Jobnak zenwedeefeeth, es wrwnknak veeghezetyk(t) lattatok, ky ygheen yrgalmaffagos es yrgalmaffagh. De myndennek elette azth mondom hogy ne efkűggyetek, en zerelmes atyamffyay! fe az menyorzagra, fe ez feldre, fe

akar my eegyeb efkűeefth ne teegyetek; legyen azert ty zawatok: wgy wgy, nem nem! hogy femy yteelet alaa ne effetek. Zomorkodyk ee vala ky ty kezzetelek? edes lelekkkel ymathkozyeek es kenyereghyen. Megh korwlth ee vala ky ty kezzetelek? hywyon eegyhazbol papokat hozya, es ymathkoznak hű erette, megh kenwen hűtet zent olayyal wrnak neweebe; es az hythnek ymaczaga megh kynnytty az beteghet, es gyogyttya hűtet wr yfen, es ha bynben lé'end, megh boczatathnak hűneky. Gyonnyatok megh azert egy mafnak ty byneyteket, es ymaggyatok egy mafeert, hogy ydwezűlyetek; mert yghen haznal az ygaz embernek hű zenetlen valo kenyergheefe. Yllyes proffeta hozyank hafonlatos halando ember vala; es ymathfagghal ymadaa hogy ne effe effew ez feldnek zyneere, es nem efee harom eztendeegh es hath honapygh; efmegh ymathkozeek, es az meeny effeth ada, es ez feld gymeelezeet adaa. En zerelmes atyamffyay! ha ky thy kezzetelek el tewedend az ygaffagrol, es vala ky hűtet megh tereytendy, azth nylwan twggya, merth vala ky az bynefth hű teewelgheefenek wtarol (megh tereytendy), ydwezeyty hű lelkeet halalbol, es el fedezy byneknek fokaffagat. Amen.

Eeth zenth Jacab epistolayanak veeghe vagyon, yfstennek hyrevel.

ETH KEZDETYK EL ZENT PETER APOSTOLNAK EPISTOLAY.

Elfew Cap

Peter, wr Jefus Cristufnak apostola, valasztottaknak, yeweweenyeknek, el ozlottaknak pontyban, Bytinyaban, Capadocia-ban, Galaciaban, es Afyaban, Atya wr yf-tennek yfmerety zerent, lelky megh zentó-leefre, enghedelmeffeegre es my wrwnk Jefus cristus zent veerenek ky hwllafaara: malazth tynektek, es bekeffeegh megh beewlteffeegh(k). Aldot leegyen wr yften, es my wrwnk Jefus Cristufnak zent attya, ky ennen na^g yrgalmaffaga zerent wyonnan zyle mynket eelő remeenfegre my wrwnk Jefus Cristufnak fel tamadafa myath hallot-taybol, mennyeknek orzagaban el törhetet-len, zepletelen, es megh hervatthatatlan, megh tartot es zerzeth ewrekfegre ty ben-netek, kyketh wr yften h^w hatalmawal otal-maz ez hythnek ereywel megh zerzet yd-

weffeegre, ky megh yelentetyk ydónek vtolfo reezeben; kyben akkoron oztan ew-r^wltek es vygattok, ||⁹² ha maftan egy kewef-fee ylyk zomorkodny kylemb kylemb kee-fertetőkbⁿ, hogy az ty hyteteknek byzon-faga naggyal dragalatosb leegyen az aranál, ky az zenen megh byzonoyttatyk, azonkep-pé leeleteffetek ty es wr Jefus Cristufnak megh yelenety koron yfennek dyczeretyre es dyczófeghere es tyzteffeghere; kyt my-koron nem lattatok, ymaran zeretytek, es kyben, nem lathwan, hyztek; hyween kedegh ewr^wl^tók mondhatatlan nagy es dyczófe-ghes eremmel, eleybe gyeythwen ty hyte-teknek veeghezetyk(t), thy lelketeknek yd-weffeeghet; mely ydweffeghről kerekette-nek es twdakoztanak mynd az reghy proffe-tak, kyk mynd ez thy bennetek yewendő malazttrol proffetaltanak, gondolkodwan rayt-

ta, meel awagy mynemŰ ydóre yelengheth-
nee megh hŰ benne Cristufnak zent lelke,
mynemŰ zenwedeefek es vtanna valo dy-
czófeeghek volnanak az Cristufban, kyknek
nylwan megh yelentetőh, hogy nem ennen
magoknak, de tynektek zolgaltattyak vala
mynd azokat, kyk maftan ymaran hyrdeth-
ween vannak tynektek azok atal, kyk pre-
dicallottanak tynektek, menyből adatot zent
leleknek myatta, kyre kywankoznak meegh
az zent angyalok es neezny. Annak okaerth
ówedzeetők fltel ty zyweteknek eehat, yozan-
faghban, teekelleteffegghel remeenkegye-
tek hŰ hozya az nemes malazttra, ky ty-
nektek adatyk wr Jefus Cristuf yelenety-
nek ydeyn, oly mynt byzon enghedelmeff-
feghnek ffyay ne kebóztethween az ty elfe
twdathlanfaghtoknak vezedelmes gyenyerŰ-
feghyhez, de az zenthfeghez, ky tyteketh
az zenthfegre hywot, hogy ty es mynden
eggyeffeghes nyayafkodaftban (*zentek legye-
tek*); mykeppen megh vagyon yrwan: Zentek
legyetek, merth en zenth vagyok. Ha azerth
atyanak hywyatok azt, ky mynden zeme-
lyeknek veeteleeneel kyl yteel, kyt mynd hŰ
mywelkódety zerenth, ha, mygh ez ydóben
eeltek, feelelembe nyayafkoggyatok, merth
twggyatok hogy nem rotatando arannyal awag
ezyftel valtattatok megh az ty hewffagos
atyatoknak zerzet nyayaffaghybol, de my-
keppen az artatlan es zepletelen barannak,
my vrwnk Jefus Cristufnak, dragalatos zent
veerewel, megh yfmertethwen, yolleheth

meegh ez vylaghnak teremteefenek elette, ky
yelentethwen kedeegh ydenek vtolfo reeze-
ben ty erettetek, kyk hŰ myatta ymaran
mynd hywek vattok wr yftenben, ky fltel ta-
maztotta hŰtet hallottaybol, es mynden dy-
czófeget adot hŰneky, hogy az thy hytótók
es remeenfeghtek vr yftenben leenne. Tyzto-
hatok megh azert ty lelketeket zent zereteth-
nek enghedelmeffegheben es atyaffywfagh-
nak zeretetyben, eggyegyŰ zyw zerent egy
maftan kywalth keppen zereffetek; wyonnan
zylethween nem rotadando maghbol, de rotat-
hatatlan, wr yftennek erekke eelő, es megh
maradando zent ygheye myath. Merth myn-
den tefth ollyan mynt az ffyŰ, es mynden hŰ
dyczófege mykent az fywnek hŰ vyraga; de
az fyw megh azz, es az hŰ vyraga el hwl;
wr yftennek kedeegh zent ygheye erekke
megh marad. Ez kedeegh az zent yghe, ky
ymaran predicalwan vaon tykeztetek.

Masod Cap

Veffetők le azert mynden gonoffagot,
es mynden alnokfagot, hazwghfagot, yrygh-
feghet, es mynden ragalmazath, mykeppen
az maftan zyletót okos lelkw, mynden alnok-
faghnal kyl, teyeth kywannyatok, hogy
hŰ benne newekógyyetek ydweffeghre, ha
maga kofoltatok meely edef legyen az wr
yften. Kyhez yarwlwan elew kewhez, em-
berekttwl yolehet megh zydalmaztathwan,
de wr yftenttwl megh tyzteseytethwen es
valaztathwan; kywel ty es, mykeppen eelő

kówek, egyetembe rakattaffatok lelky hazakban, zent papfagban, aldozwan lelky kellemetef hoftyakat wr ystennek wr Jefuf Cristufnak myattan, kyról es vgy mond az yras : Yme vetók fyonbâ nagy keweth, zeeghefth, megh byzonoytattath, valasztottat, dragalatoft; es ky hywend hŵ benne, megh nem zegyenŵl. Tynektek azerth hywóknek tyzteffeegh, nem hywóknek kedeegh azon kew, kyt megh wtaltanak az rakook, ez leen az zeghelethnek feyezety, otalomnak kewee, es tantorodafnak zyklaya azoknak, kyk veethkóznek hŵ bezedekben, fem hyznek hŵ benne, kyben ymaran el erettek. Ty kedegh vattok valasztot nemzet, kyraly papfaagh, zent neep, kerefóth neep, hogy hŵ yozaghyt hyrdeffetek, ky az fetefeghból tyteketh ky hyth; hŵ czodalatos vylagoffagara, kyk neha nem valanatok ystennek nepe, maftan kedegh vattok ystennek nepe; kyk neha valatok yrgalmaffaghnal kyl, maftan kedegh yrgalmaffatok(*got*) lelettók. En zerethó atyamffiyay! keerlek tyteketh mykent yeweweenyeket es zarandekokat, tarczatok megh magatokat tefthy gyenyerŵfeghektŵl, kyk vytezkódnek az leelek ellen; leegyen yo nayaffaghtok az ydeghen nemzet kózót, hogy azokban, mykoron ty rolatok zolnak oly mynth gonoz teevókról, lathwan tyteket az yo mywelkódetókben, dyczóyceeth(*k*) wr ystent hŵ latogatafanak napyan. Legyetek azert enghedelmesek mynden embery teremtet allathnak wr yste-

neerth, akar kyralnak, oly mynth feyedelemnek, akar byraknak, oly mynt hŵ tŵle el boczatathwan gonoz teevóknek megh bynteteefekre, yoknak kedegh dyczeerettyekre; merth wgy vagyon ystennek akarattya, hogy yo teetemeennyel neemwyczatok megh az zegyentelen embereknek twdathlanfagokath. Legyetek mykeppen zabadofok, es ne wgy mynth ha el fedeztethwen vona ty zabadfaghtok gonoffaggal, de mykeppen byzon ystennek zolgay. Myndent tyztellyetek, atyaffywfagot zereffetek, wr ystenth feellyetek, kyralth tyztellyetek. Zolgak, enghedelmesek legyetek mynden feelelembe ty wratoknak, nem czak yoknak es yamboroknak, de meegh vyzza vonyoknak es; mert ez az ystennek malaztya, hogy mykoron wr ystennek akarattyaerth vala ky bozzwfagot zenwed hamyffan. Mynemŵ malazth az, mykoron ember veethkózyk, es wŵ zenwed vereffeeghet? De az ah malazth, mykoron yo teetemen' kózót bekefeegghel zenvettók ellenzeefth. Ezenbe vattok hyvatalofok, mert Cristuf es zenvedee my erettŵnk, peldat hagywan ty nektek, hogy hŵ laba nyomat kóweffetek; ky femy bynth nem teth, fem alnokfagh nem leeteek hŵ zayaban, ky mykoron megh zydamasztathneek, fenkyt hŵ nem zydamasztathneek, mykoron keent zenvednee, fenkyt nem fenyeghet vala, de zabadon aggya vala ennen magat hamyf ytelette; ky az my bynŵnket hŵ zenvedee hŵ tefteeben az kerezth ffan, hogy bynnek

megh hallywnk, es ygaffagnak eellywnk, kynek hww febeywel ymaran megh gyogytattwnk. Mert valatok neeha mykeppen az el tevedet yohok, de megh terttetok ymaran ty lelketeknek byzon paztorahoz es pyspekeehez.

¶ Harmad Capitulum

||⁹⁵ Azonkeppen ty es, Azonyallatok, engedelmesek legyetek ty wratoknak, hogy ha kyk nem hyznek az ysten ygheeyenek, azonyallathnak nyayaffaga myat ygheemel kyl nyereteffenek megh, megh tekeen(*tween*) ystény feelelemel ty zenthfeghes nyayafkodastokat. Kyk kezzol ha egyk sem leend kywl maga vyfelelefeben Arannyal ekewfwltetot, awagy, awag kylemben kylemben ewtortetot, de myert el enyeztetot embernek hww zywee, ember hww zepletelenfeghe nek nywgodalmaban es lelkeenek meretekleeffegheeben, ky kazdagh mynden yoban wr ystennek zynce eloth. Merth neha ezenkeppen az reghy zent azzonyallatok es teeznek vala, de maga mynden remeenfeghoket wr ystenben vethwen, ekewfeytyk vala ennen magokat engedelmesek lewen hww thwlaydon wroknak. Mykeppen Sara azzon enghed vala Abrahannak, hwteth wranak hywan, kynek ty es mynd leany vatok, ha yol eelte, es femy haborwfaghtwl nem feeltok. Ty megh azonkeppen feerffyak, kyk eegyetembe lakoztok az azzonyallatokkal mynden belczeffeegh zerent, mykeppen

gyarlo azzonyallat termeezethnek mynden tyzteffeeeghben reezth teegyetek, vgy mynt malaztof eeletnek orokeffynek, hogy megh ne bantaffanak az ty ymaczaghtok. Hythben kedegh mynd eegyenlok legyetek, keryerwlveen, atyaffywfagnak zerethoy, yrgalmafok, merteekletetek, alazatofok; nem teweene gonozt gonozeerth, sem athkot atokeerth; de vyzon ellen myndenth aldwan, mert abban vattok hywatalofok, hogy az aldomasht orokfeghwl byryatok. Mert ky az erek eeletot akarya zerethny, es yo napokat kywan lathny, meg ehnyhe hww nyelweeth, es hww ayakay ne zollyanak hazwghfagot. Tawozyeek el gonoffaghtwl, es teegyeny yoth; kereffen bekefeeghet, es koweffee hwtet; merth koronkeed vrnak hww zemey az ygazakon vagyon, es fyley hww ymaczaghy; vrnak kedeegh zyne az gonoz teewokon. Es ky vagyon, ky ty nektek arczon, ha yonak zerethoy leendetek? De azonban ha myt zenwedendotok az ygaffaghtert, bodogok leztek. Az ollyanoknak kedeegh feelelmoketh ne feellyeetok, hogy megh ne haboroggyatok; de zentollyetek my wrwnk Jefust Cristost ty zywetekben, koronked keezek lewen az eeleght teeterre mynden twletek keeronek azon remeenfeghnek okaerth, ky ty bennetek vagyon; de mynden moddal es feelelemmel; ygaz lelky yfmeret alath, hogy azonbol honnan megh mewethnek tyteket, megh zegyenwlyenek, kyk megh czwffollyat(k) az ty yo

nyayaffaghtokat Cristuf Jefufban. Mert nagyal yob hogy myndennel yol teegyetek, ha wr yfennek az akarattya, honnem gonozwl; mert Cristuf es megh holt egyzer az my bynwnkerth, ygaz az hamyffakert, hogy mynket yfennek aldozna; tesshbé yollehet megh holtakat, de eelóketh lelekben, kyben azoknak es, kyk az temleczben valanak, lelek zerent hozyayok yeween predicalla, kyk neha hytethlenek valanak, mykoron yfennek bekeffeeghe varya vala noeenak ydeyn, mykoron az barka faragatyk vala, kyben csak kewefen, az az nyolcz lelkek ydwezwléenek az vyz ózónen, ky tyteketh es massan hafonlatos kerezthfeeghnek formaya ydwezeyth, nem tessly fõrtelemnek le veteeffe, de lelky yfmerethnek megh kerdózeefe, yfthenez my vrwnk Jefus Cristufnak fel tamadafanak myatta hallottaybol, ky yl atya yfennek yoghyara, el nyelwen az halalt, hogy az erek eelethnek órókófy lehethneenk, menybe menwen es mynd az zent angyalokat, hatalmassagokath, es yozagokath alaya haythwan.

Negy Cap

Kristus azerth zenwedween tesshben, ty es azon gondolkodafban fegywerkezyetek be; merth ky hw tessceben zenwed, az megh zónyk bynektwl, hogy ymaran nem embery gyenyerwfeegh zerent, de yfennek akarattya zerent eelyle tesshbe hw ydeynek

tebbyth. Merth eeleg az el mwlt ydew, az ydeghen nemzeteknek akarattyanak el telyesódeeffeere, azoknak kyk yarttanak mynden fertelmeteffeghekben, kywanatoffagokban, ytalfsagban, lakozaffban, torkoffagban, rezeghseeghben, es Balwanyoknak wndokfagos ymadafokban. Kyben hwk nagyon czodalkoznak, hogy hw velók nem eeltók egywth azon ondokfagban, zegyefeghben, karomlafban. Kyk okot adnak annak ky kezen vagyon megh yteelny elewenóket es holtakath; mert azonnak okerth predicalwan vagon az hallottaknak es, hogy megh yteelteffenek mykeppen emberek tesshben es, eelylenek yfthenzerent lelekben. Myndennek kedeegh hw veeghezetyek el kózelghet. Legyetek azert belczek, es wygyazyatok thy ymaczaktokban. Myndennek kedegh felette egymafhoz valo zerehseghetek legyen tybennetek; mert az zeretet el bwroythya bynnek fokfagat. Egy mafnak zallasth aggyatok mynden zwggodafnal kyl. Kymynd mynemw malasztot veet wr ystentwl, ollyanth zolgaltaffatok egy mafnak, mykeppen yfennek fokkeppen valo malaszttyanak yo fassaary. Ha ky mykoron predical, wgy zollyon mynt yfennek bezeedeet; ha ky zolgal, wgy zolgallyon mynt yfennek ereyból, kyt hwneky adot ysten, hogy myndenekben tyztelteffegh wr ysten aldót wr Jefus Cristufnak myatta, kynek dyczóseegh legyen es hatalmassag mynd erekkwl erukke Amen. Zerethó atyamffyay!

ne akaryatok teetowa bwdofny ez hyttwl el zakadwan hewenyeeben, ky tyneknek keefertettókre lezê, oly mynt wyonnan vala my tórteenendyk; de reezzeſwlven Criſtufnak keenzenwedefyben, eſrwllyetek, hogy oztan az hŵ dyczóſeeghes megh yelenetykoron nagyob eremmel vyaggyatok. Ha megh zydalmaztattok Criſtufnak neweeben, bodogok leztók; merth az dyczóſſeeghnek vala mynemŵ tyztóſſeeghe vagon, es wr yſtennek mynemŵ ereye, es ky legyen az hŵ zent lelke, ty raytatok nywgozyk. Senky azert tykezzeletók vgyan ne zenweggyen, mykeent az gylkos, awagy orw, awagy athkozot, awagy maſ morhayanak zomehozoya. Ha kedeegh mykenth kereztyen, ne zeegyenlye, de dyczóyçe wr yſtent ez zent newalat. Mert ydeye, hogy el kezdeffeek az yteeth yſtennek hazatwl. Ha kedegh elezer my twlſnk (*kezdetyk*), haath mynemŵ veghók lezen azoknak, kyk nem hyznek az ewangeliomnak? Es ha meegh az ygaz es nehezen ydwózwl, az kegyetlen es az bynes hol maradnak megh? Azert mynd azok, kyk vala myth zenwednek wr yſtennek akaratya zerent, az aldot hywſeeghes teremtónek ayanlyak hŵ lelkóketh mynden yo teetemcenben.

Ewth Cap

Az veeneket azerth, kyk ty kóztetók vannak, kee rem, velók eegyetembe megh veehenedet, es wr Jeſus Criſtus zenwedee-

ſynek tanoya, ky es azon yewendóre megh yelenendó dyczóſeegheenek reezzeſyótóye, eelteffeetek wr yſtennek yohayt, kyk ty kóztetók wagon, hozyayok lathwan nem erózak(*bol*)⁹⁶ ſem keetelen, de zabadon twlaydon csak yſten zerent, ſe gonoz nyereſeeghnek okaerth, de akarat zerent; se wralkodafkeppen az papok kózet, de pelda zerêt, tellyes lelekkal leween az yohokhoz. Wgy hogy mykoron megh yelenendyk az paztoroknak feyedelme, akoron veegyetek az erek dyczóſeeghnek megh herwathatlan koronayath. Azonkeppen kee rem az yſtyakat, hogy enghedelmefek legyenek ah veeneknek. Myndnyayan azert egymafhoz alazatoffagghal leegyetek; mert az keweelyeknek wr yſten ellenek aal, az alazatofoknak kedeegh malaztot aad. Alazyatok megh azert ty magatokat wr yſtennek hatalmaz kezee alaa, hogy ſſel magaztaſſon tyteketh hŵ megh latogatafanak ydeyn. Mynden zorgalmatoffaghtokat hŵ reaya vethween, mert gongya vagon hwnegy ty rolatok. Yozanok legyettek es vygyazyatok, merth az thy ellenſeghtek pokolbely erdegh, mykeppen az ordoyto orozlan kewrwl kerengh, kereſween kyt megh maryon; kynek ereffen ellenee allyatok hythben, twdwan azon keent zenwedny, mellyet tyneknek teezê ez vylagon. Mynden malazthnak kedeegh wra yſtene, ky hyvot tyteketh az erek dyczóſeeghre, kyk maſtan Criſtufban egy keweſet zenvettek, kyth ennen maga megh confirmal, es

megh ereffeyth. Kynek dyczóffeegh leegyen es hatalmaffagh mynd erekkvíl erekke. Amen. Wr ystennek zent malaztya legyen veleték, es az hű zent lelke lakozyeeth(k) ty benne-tek, kyk mynd eeltek my vrvnk Jefufban Crifufban. Amen.

Eth veeghezyk el zent peter apostolnak elfe lewelee, vrnak aldót zent hyreewel Amen.

Umaran el kezdetyk másod lewele.

Elfew Cap

Symon peter, wr Jefus Crifufnak zol-gaya es apostola, azoknak kyk my welűnk ygyenlő hytet vettek my ystennenek, es my ydwezeyteneknek wr Jefus Crifufnak ygaf-faga zerent. Malazt es bekeffeegh ty benne-tek be tellyefegyek, wr ystennek es my vrvnk Jefus Crifufnak yfmeretybe. Yme mykeppen myndent adót mynekűnk, hű ystenefegheenek erey zerent kyk mynd az erek eeltre es kegyeffegre adathwan van-nak, hű zét yfmeretyre zerent, ky mynket hű thwlaydon dyczófeegheere es yozaga-ra hywot, kyknek myatta nagyokat es dra-galatofokath ygyerth mynekűnk, hogy an-nak myatta az hű ystény termeezetyben re-zefek leennenk, el tawoztathwan az gonoz kywanfaghnak romlando votat ky ez vyla-gon vagyon; ty azerth veffetek mynden zor-

galmatoffagoth reaya erőth zolgaltathwan hű-neky az ty hytetekben, ereffeghben kedegh twdomant, twdomanban kedeegh zenwede-teffeegheth, zenwedeteffeghben kedegh be-keffeegh zenwedeesth, zenwedeestben ke-deegh kegyeffeghet, kegyeffeghben kedeegh atyaffywy zeretetót, zeretethben ystény ze-relmeth. Ha mynd ezek tybennetek nylwan lé'endnek es bewólkódennek, fem yreffen, fem gymelczeffeeghnel kyl nem leeznek az my vrvnk Jefus crifufnak yfmeretyben. Kyben kedeegh mynd ezek el fogyathkozannak, vak az es czonka, es el felethkózót hű megh aggoth byneynek tyzttwlatyokrol. Mynek okaert, zerethó atyamffyay, annewal nagyob gondot vyzellyetek rola, hogy az ty mywelkódeteknek myatta teegyetek byzo-noffaa az ty hywataltokat es valaztastok-at: ha ezeketh teezytek, nem veethkeztek vala mykoron; merth ezenkeppen bewfeg-hel be zolgaltatyk tynektek my vrvnk es ydwezeytenk Jefus Crifufnak erek orzaga-nak be ffeerkózety. Mynek okaert akarlak koronkeed tyteket yntény mynd ezekről, yollehet twdofokat es ereffeketh ezen ygaf-faghnban. Igazan alloyttom azerth, myglen ez gyarlo haylokban vağok, en ynteeffemmel tyteket fšel tamazttanom, merth byzonyof vagyok benne, hogy hamar leegyen ez en haylokornak megh felleeffe, kyt az en vram Jefus Crifuf es megh yelentet enne-kem. Azert gondot vyfelek rola, hoğ hol-tom vtan es megh emlekózyetek rola. Mert

nem twdatlan bezeedet kówethween, hyrrettek tynektek my vrwnk Jefus cristufnak ereyth, yozaghat, es yfmeretyth, de mykeppen az nagyfagof hatalmaffaghnak meg yfmerth hyrdetóy. Mykoron veen atya yften-
 twl tyzteffeghet es dyczóffeghet, ellyen nemw hww rea zallo zowal az nagyfagos dyczóffeegeból: Ez az en zerethó fnyam, kyben ennekem kellemeteffeghem vagyon, hwttet halgaffagos(*tok*). Es ez zozatot my hallottok menyből alaa zalwan, mykoron vonank hww vele az zenth heegyen. Es vagyon proffetak myat mondot bezeed es, kynek yol teezytek ha hyztek, mykent az vylagofoyto zewethnek homalyos helyen, myke ek(*mynek*) elette az nap ffel kellyen, es az haynal cyllagh ffel tamagyon ty zywetekben; azt yelefben ezetekbe veven, hogy nem mynden yrafnak yewendó mondafa twlaydon bewtwzerent valo magyarazattal nem leezen; mert nem embery akarathzerent yewt vala mykoron az proffetalas, de zent leleknek yhleffeból zoltanak myd az yften embery.

Másod Cap

Myndazonnal(*tal*) voltanak hamys proffetak es az neep kózóth, mykeppen ty kózte-
 tek es leezenek hazwgh mesterek, kyk ez hythben vezedelemnek kówethfegheet be hozyak, es az wr ystent, ky hwket megh val-
 totta, megh tagaggyak, harmafagos (*hamars*..) karhozatot hozwan hwmagokra. Es fokan kó-
 wetyk az hw gyalazatoffagokat, kyknek my-

atta az ygaffaghnak wta megh karomlattatyk; es fokat hww hamyf bezeedeknek myatta fes-
 weenfegre gyeytekóznak, kyknek hww ytee-
 lettyek ymaran reghen el kezdetóth, es az hww vezedelmek nem zwnnyadoz. Merth ha
 az wr ysten az veethkózót angyaloknak nem
 enghede, de mynd kótózwon pokorra adaa
 hwket alaa vonny, kenzafnak yteeletyre tart-
 tathny; es az else teremtet vylaghnak nem
 enghedee, de Noenak nyolczad ygaffaga-
 nak hyrdetteeffeeth megh otalmazaa, az go-
 noz tewók vylagara vyz ezenth hozwan; es
 annak vtanna Sodomanak Gomorranak va-
 rafyth hamwaa teewen, es el bwroytwan
 el karhoztataa, azoknak peldayokra veth-
 ween, kyk mynd yewendóre kegyethlenwl
 czelekódween, es az megh nyomoroytot
 ygaz lottot az athkozottaknak yryghfeghek-
 ből es fertelmes nyayaffagokbol ky zaba-
 doyttaa, ky yollehet tekeentet zerent es hal-
 lomas zerent ygaz vala, lakozwan azok ke-
 zót, ky naprol nappra az ygaz lelket alnok-
 fagos teetemeenyekkel keenozzak vala: de
 twggya wr ysten az kegyes nepeket az kee-
 fertethből ky zabadoytany; az alnokokat
 kedeegh az yteelethnek napyara tartany
 keenzafra, nagyoban kedeegh azokath, kyk
 hww testek wtan yarnak wndokfaghnak fer-
 telmes kywanfagaban, byrodalmat kedeegh
 megh wtalnak, vakmerók, ||⁹⁷ ennenmagoknak
 kellemetefek, hamyff tanwfagokat nem feel-
 nek be hozna(*va*) karomlath zerefween; hol-
 oth ylyk twdny, mywel az mennyey an-

gyalok azoknaal ereffebbek es hatalmasbak legyenek, meegh fem zereznek ennen magok ellen athkozot yteeletóth. Ezek kedegh, mykeent oktalan allatok, hŵ termeezetek zerenth erek foghfagra es azok vezedelmekre, kyk mynd twdathlanok hŵ karomlafokban hŵ romlandofagokban erekke elveznek; az hamyffagnak ywtalmaath veeven, gyenyerŵfeghnek aloythwan ez napy fertelmeteffeeghnek es bynnek enyelyŵleteffegheeth, mynden gyenyerŵfegghel egyeleythween hŵ lakozafokath palazolkodwan ty veletek; hŵ zómóketh be tellyefeythween gonoz kywanfaggal es zenethlen valo bynnel; megh czalwan hŵ alhatatlan lelóketh, hŵ zywók mynden fefweenfegre keez, athkoztaknak ffyay, el hagywan az ygaz wtat mynd el teewettenek, kówethwen Boforbely Balaamnak tanŵfagat, ky alnokfagnak ywtalmat zerethee, leen kedegh ennenmaga hŵ bolondfaganak megh feddóye, hŵ alatta valo nema barom allat embery zowal zolwan, meg tylttaa az profetanak eztelenfegheet. Mynd ez eellyenek mondathnak vyznel kyl valo kwth ffew, es zel wez myath haborgato homaly es feelhó, kyknek tartatyk az pokolnak hŵ fetethfeghe; mert keweelfeghból hewfagot zolwan, tessy nyawalyaffagnak gyenyerŵfeghy myath megh czallyak azokath, kyk egy kewestennee hattra meentenek, kyk azok tewólghoeffben nyayafkodwan; zabadfagot ygyeerwen hŵnekyk, mykoron meegh hŵk

es romlafnak zolgay leegyenek, mert valaky kytŵl megh gyeztetyk, annak ottan zolgaya lezen. Ha azert ymaran hattra hantatok ez vylaghy fórtelmeteffeghóketh my vrwnknak es ydwezeytenk Jefuf Cristusnak yfmeretybe, azert kyk efmegh azokban egyelednek, megh gyeztethnek, leeznek azerth az ollyannak hŵ vtollya gonozbak az elfóknel; de yob volth vona az ollyanoknak megh nem yfmerny az ygaffagnak wtath, honnem yfmerethnek vtanna azokbol hattra terny, kyk hŵnekyk zent paranczolath zerent adath. Mert reayok eerkózóth az byzon pelda bezednek mondafa: Az bestye terween az hŵ ky okadafara, es az dyzno megh feredwen az faarnak poczateekayaban.

Garnad Cap

Ime ez masod lewelet yrom tynektek, zerethó attyamffyay! kyben ffeel yndoytom ynthween az ty zerelmes elmeeteketh: hogy megh emlekezyetek azokrol, kyk mondwan vannak tynektek az zent proffetaktwl, az zent apofoloktwl, ty melfertektwl es ydwezeytenktwl. Azth elezer ezetekbe veveen: hogy yewnek ydónek vtolfo rezyben czalardfagban ewtózet czwffok, hŵ twlaydon gonoz kywanfaghynak bolonfaghyban yarwan, es mondwan: Hol vagyon vrnak ygyerety, awagy yewetely? Mert myerth az reghy atyak mynd megh holtanak, mynd azonkeppen veeghezyk el (*mynt*) ez vylaghy kezdettwl foghwa. Nem twggyak azok, kyk ezth ve-

lyk, hogy elezer az eghek leenek, annak vtanna az vyzból az feld, es az vyzen yarwan az yfennek ygheye, kynek myatta azon vylagh vyz aradafa myat el vezee; az meen-nyek kedegh, kyk maftan vannak, es az feld, azon ygheenek myatta ylteteenek megh, tyzre tartathwan az vtolfo yteelethnek nap-nyara, gonoz neepeknék vezedelnökre. Ez eegy kedegh akarom, hogy megh twggya-tok zerethó atyamffiyay! hogy eegy nap wr yfennel annee, mynth ezer eztendő, es ezer eztendő mynt eegy nap. Nem keeflely megh wr yfén az hű fogadafaath, mykeppen nekyk aloyttyak, de bekeffegghel czelekő-dyk ty erettetek, nem akarwan vala kyketh el vezny, de myndent penitenciará terny. El yew kedegh wrnak hű napya, mykenth az orw; kyben mynd az eghek nagy herte-len el mwlnak, az eeltethó allatok kedegh hewfegh myat el olwadnak, az feld ke-deegh, es kyk mynd hű raytta vannak, megh eeghnek. Mynek okaerth myndenek el olwadandok, myneműknék kel tynektek lennetek zenth nyayaffaghban es kegyes dolgokban, varwan es fyethween wr yfennek yewendő napyara, ky myat az eghek ffel gywladwan el olwadnak, es az eeltethó

allatok hewfeghnek myatta el zaradnak. Azerth wy mennyeket es wy feldet mynd hű fogadafawal varwnk, kykben ygaffagh-lakozyk. Mynek okaerth, zerethó atyamffiyay! mynd ezeketh varwan, eenczelkő-gyetek zepletelen es tyztan leelettethny hű elette mynden bekeffegghen; es my vrwnk Jefusban Cristusban, vaarafaban, vethwen ty ydweffeghteket, mykeppen az my zerethó atyankffiya pal apostol es, hűneky enghedet malaztos twdomanya zerent, yrth tynektek; mykeppen az teb epistolaynak rezyben es, zolwan hű benneky mynd ezekről, kykben vannak hű benneky nemeellyek nehezék er-telemre, kyket az twdatlanok es az alha-tathlanok megh nem erthween, gonozwl magyaraznak, mynt eegyeb yrafokath es, hű vezedelnökre. Ty azert, zerethó atyamffiyay! ezeket mynd yo veegre erthwen, ewryz-yetek magatokat, (ne)hogy az twdatlanoknak tewelghenekben be efwen, ez hyttwl el za-kaggyatok. Newekőggyetek azert malazth-bá es wr Jefusnak yfmeretybe, kynek dy-czőfeegh legyen mynd erekke am.

Eeth veeghezyk el zent pether mafod epistolaya, am.

ETH KEZDETYK EL ZENTH JANOS APOSTOLNAK EPISTOLAYA.

(Első Cap)

Ky vala kezdettől fogva, kyth hallottwnk, kyth lattwnk my zeműnkkel, kyth neezettűnk, es my kezűnk ylette, az erek eelethnek ygheyeeről, es az eeleth megh yelentetőth, es lattok, es byzonyoyttyok, es hyrdettyek tynektek az erek eeleteth, ky vala atyanal, es megh yelenth mynekűnk, kyt lattwnk es hallottwnk, azt hyrdettyek ty nektek, hogy ty es tarffaffagot tarczatok my velűnk, es az my tarffalkodafwnk legyen atyawal es hű ffyawal, wr Jefuf Cristuffal. Azerth es yrűnk tynektek, hogy eűrűllyetek, es az ty eremetek tellyes legyen. Ez azert, kyt en hyrdetek, kyt hű tűle hallottwnk, es megh yelenttyek tynektek: Mert az ysten vylagoffagh, es femy fetethfeeg nynczen hű benne. Ha mondangyok, merth tarffaffaghwnk vagon hű vele, es fetethfeghben yarwnk, hazwdwnk, es yga-

fagot nem teezűnk. Ha kedegh vylagoffaghban yarwnk, mykeent hű es vylagoffaghban vagon, tarffaffagot tarttwnk egy mafhoz, es az hű zét ffyanak, wr Jefuf Cristufnak veere megh tyztoyth mynketh mynden bynűnkéből. Ha kedegh mondangyok, mert bynűnk nynczen, my magwnkkat meg czallyok, es ygaffagh my bennűnk nynczen. Ha megh gyonnyok my bynűnketh, hywfeghes es ygaz hű, hogy megh(boczaffa) mynekűnk my byneynek, es meg tyztohod(n) mynden ondokfaghbol. Ha mondangyok, hogy nem veethkeztűnk, hamyffaa teezyek hűtet, es az hű ygheye my bennűnk nynczen.

(Másod Cap)

||⁹⁸ En edes fyaczkaym, azt yrom tynektek, hogy ne veethkőzyetek. De ha ky veethkőzyendyk, zolzolonk vagon az aldót atyanal, az ygaz wr Jefus cristus; es hű mynden my byneynknek megh boczatoya; de nem csak

myenknek, de mynd ez vylaghnak. Ennen es twggyok, mert megh yfmertek hŵketh, hogy ha az hŵ paranczolattyath megh tarttyok. Ha ky mondangya, hogy yfmery hŵtet, es az hŵ paranczolattyat nem tarttya, hazwg az, es ygaffagh hŵ benne nynczen. Ky kedegh az hŵ mondafat tarttya, byzon az olyanban wr yfennek zeretety tekecletes, ennen twggyok, hogy hew benne vagywnk. Ha ky mongya, hog" Cristufban lakozyk, azonkeppen kel yarny, mykeppen hŵ yarth. En zerethŵym! nem wy paranczolatot yrok tynektek, de reghy paranczolatot, ky reghtŵl foghwa volth; az reghy paranczolat h az yghe, kyth hallottatok. Ymaran wy paranczolatot yrok tynektek, ky ygaz mynd hŵ benne, mynd ty bennetek; mert az fetethfeghek ymaran el mwltanak, es az byzon vylagoffagh ymaran vylagofoythnak. Ha ky ennen magat vylagoffaghban mongya lenny, es hŵ atyaffyat gylŵly, fetethfeghben vagywn mynd addeglan. Ky hŵ atyaffyat zerety, vylagoffaghban lakozyk, es tantorodaf hŵ benne nynczen. Ky kedegh gylŵly hŵ atyaffyat, fetethfeghben vaŵon, es fetethfeghben yaar, es nem thwd howa menny, mert az fetethfeghek megh vakoytottak hŵ zemeyth. Yrok tynektek, fyaczkaym! merth megh boczattathnak tynektek bynetek az hŵ neweerth. Yrok tynektek, atyak! mert megh yfmerteetŵk azth, ky credettŵl foghwan vagywn. Yrok tynektek, yffyak! mert megh gyezteetek az go-

nozth. Yrok tynektek, aproczkaak! mert megh yfmerteetŵk ty atyatokath. Yrok tynektek es gyermeczkek! mert ereffek vattok, es yfennek ygheye lakozyk ty bennetek, es megh gyezteetŵk az gonozth. Ne akaryatok zerethny ez vylagot, fe azokath, kyk ez vylagon vannak. Mert vala ky ez vylagot zerety, nynczen atyanak zeretety hŵ benne. Mert mynden vala my ez vylagon vagywn, awagy testy gonoz kywanfagh, awagy zemnek mohlatoffaga, awagy eelethek kewel vota, ky nynczen atyatwl, de ez vylaghtwl. De ez vylagh es el mwlyk, hŵ kywanfaga es; vala ky kedegh wr yfennek akaratt"at teezy, erekke megh marad. Fyaczkaym! ymaran vtolfo hora vagywn; es mykeppen hallottatok, merth anticristus el yewth, ymaran anticristus reezere fokan vannak; ennen twggyok hogy wtolfo hora vagywn. My kŵzzŵlyŵnk valanak, azaz valasztasszerŵt, de nem valanak my kŵzzŵlyŵnk, azaz megh maradfzerent, mert ha my kŵzzŵlyŵnk voltanak voltanak vona, meg marattanak vona my velŵnk; de hogy nylywan legyenek, mert nem mynd my kŵzzŵlyŵnk vannak. Tynek(*tek*) azert yfmerettek vagywn az zent wrtwl, es myndent twttok. Nem yrttâ kedegh tynektek, mykeent twdathlanoknak az ygaffagrol, de mykent hŵtet yfmerŵknek, de myert mynden hazwgfak nynczen ygaffaghbol. Kyczoda az hazwgh, hanem csak az ky azth tagaggya, hogy Jefus nem vona Cristus? Ez az anticristus, ky

tagaggya atyat es fywth. Mynden ky fywth tagaggya, hat atya es nynczen, ky az fywth vallya, annak atya es vagon. Ty kedegh kyt hallottatok kezdettwl foghwa, az thy benne-tek megh maraggyon; merth ha ty bennetek megh maradand kyt hallottatok kezdettwl foghwa, tehat mynd atya mynd ffyw tybenne-tek megh marad lakozwan, es ty hww bennek. Ez azerth az ygyeereth, kyt hww megh ygyeerth mynekwnk, erek eleteth. Ezeket yram tynektek azokrol, kyk el hytethnek tyte-
keth. Ty kedegh az zent lelket, kyt hww twle vettetok, lakozyeek tybennetek, es femy zykfeghtek nynczen, hogy vala ky tanohon tyteketh; merth az hww adomanya megh tanoyt tyteketh myndenrol, es ygaz ez, es ne hazwggffagh, azert mykeppen megh tanoytot tyteketh, azonban maraggyatok megh. Azert meegh es mondon, edes ffyaczkaym! maraggyatok megh hww benne, hogy mykoron megh yelenendyk, byzodalwmnk legyen, es megh ne zegyeneggywnk hww twle, mykoron el yewonk. Ha azt twggyatok mert ygaz, azth es twggyatok, merth mynden ky ygaffagot teezen, hww twle zyletoth.

Harow Cap

Laffatok mynemww zeretetot adot mynekwnk atya wr ysten, hogy ystennek ffyaynak newezteffwnk, es legywnk. Annak okaerth ez vylag nem yfmer mynketh, mert hwtet fem yfmer. En zeretoym! ymaran mynd ystennek ffyay vagywnk, de meegh

megh nem yelent, mynemww lezwnk. Azth kedegh veellyok, merth mykoron megh yelenendyk, hww hozya hafonlatofok lezwnk; mert megh lattyok hwtet votakeppen. Es mynden kynek eellyen remeenfeghe vagon, megh zentoly ennenmagat, mykeppen hww es zenth. Mynden vala ky bynt teezen, az alnokfagot es tezen, merth az byn alnokfagh. Azt es twggyatok, merth hww azert yelencek megh, hogy az bynt el veennee, es byn hwwbenne nynczen. Azert mynden, vala ky hwwbenne lakozyk, nem veethkozyk, es mynden ky vethkozyk, nem lattya, fem yfmer y hwtet. Fyaczkaym! fenky tytoketh megh ne czallyon. Vala ky ygaffagot tezen, ygaz az, mykeppen hww es ygaz. Ky bynt teezen, ordeghtwl vagon, mert kezdettwl foghwa veethkozyk az erdegh. Azert yeleneek megh az ystennek ffya, hog meg feycze az erdegnek teetemeenyeth. Mynden ky ystenttwl zyletet, bynth nem tezen, mert az hww maghwa ennen magaban lakozyk, es nem vethkozhetyk, merth ystenttwl zyletoth. Eeth yelentethnek megh az ystennek ffyay, es az erdeghnek hww ffyay. Mynden ky nem ygaz, nynczen ystenttwl, sem az ky nem zerethy hww attyaffyath; merth ez az hyrdetees, kyt hallottatok kezdettwl foghwa, hogy zereffetek egymalth, nem mykeppen kayn, ky gonozttwl vala, es megh olee hww attyaffyat. Es my oka hogy megh olee hwtet. Mert az hww mywelkodyety gonozok valanak, hww attyaffyae kedegh

ygazak. Azert ne czodallyatok, attyamffyay, ha gylól tyteketh ez vylagh. My twggyok, merth ky veettwnk az halalbol eelettre, merth zerettyek atyankffyath. Ha ky nézerety, halalban lakozyk. Mynden, ky gylóly hű attyaffyat, gylkos az; de twggyatok, hogy egy gylkos es nynczen magaban megh maradando erek eeletre. Ebben yfmertek megh ystennek hozyank valo zerelmeeth, merth az hű lelkeeth my erettwnk vethee; hogy my es kywe veffek my atyankffyay-erth az my lelkwnkketh. Ha kynek ez vylaghy yozaga le'end, es latangya hű attyaffyat zykfegben lenny, es be rekeztendy hű taghyayth hű elette: hogy lakozyk ystennek zeretety az olyanban? En edes ffyaczkaym! ne zereffwnk bezedwnkkel czak, es nyelwónkkel, de mywelkóddettel es ygaffaggal. Ebben yfmerhettyek megh, hogy ygaffaghibol vagywnk, es az hű zyneenek elette zeretetre haytyok az my zywnkket. Mert ha meg feddend mynket az my zywnk, twggyatok hog⁹⁹ nagyob ysten az my zywnknel, es myndenth yfmer. Zerethó ffyam! ha az my zywnk megh nem feddend mynket, byzodalmwnk vagywn yarwlny ystenehez, es vala myth keerendwnk hű tñle, veezyek, merth az hű paranczolat-tyat tarttyok, es azokath teezyek; kyk hű elette kellemetefek. Az kedegh az hű pa-ranczolatnya: hogy hyggywnk az hű zent ffyanak neweeben; es zereffek egy masth, mykeppen hű megh paranczolta mynekwnk.

Es ky az hű paranczolatnyath tarttya, hű benne lakozyk, es az megh hű benne; es eennen twggyok hogy my benwnk lako-zyk, az hű zent lelkeeból, kyth myne-kwnk adoth.

Ugy Cap

En zerethó ffyam! ne akaryatok myn-den leleknek hynny, de keerferczetek megh az lelket ha ystentwól vagywn; merth fok hazwgh proffetak yettenek kywe ez vylag-ra. Azert ebból yfmertetyk megh az ysten-nek lelke: Mynden lelek, ha ky vallya my wrwnk Jefusht Cristusht testhben el yewt lenny, ystentwól vagywn az. Es mynden le-lek ky megh feyty wr Jefusht, ystentwól az nynczen, az azerth Anticristus, kyról hallot-tatok, merth el yewt, es ymaran ez vyla-gon vagywn. Ty kedeg ystentwól vattok ffyaczkaym, es megh gyezteetek hűtet; merth nagyob az ky ty bennetek vagywn, honnem ky ez vylagon. Azok ez vylaghibol vannak, annak okaerth ez vylaghibol zolnak, es ez vylag hűket halgattya. De my ystentwól va-gywnk. Vala ky ystent yfmery, az halgat mynket; de ky ystentwól nynczen, nem hal-gat mynket es; ezekből yfmerhettyek megh az ygaffagnak hű lelkeet, es tewólgheef-nek lelkeeth. En zerethó ffyaczkaym! zereff-ek my egymasth, merth az zeretet ysten-twól vagywn. Es mynden ky masth zeret, ystentwól zyletót, es yfmery ystenth. Ky masth nem zeret, nem yfmery ystent; mert

az ysten zeretet. Ebból yelent megh ystennek zeretety my bennőnk, merth az hű eggyetlen egy fíyat ez vylagra boczatta, hogy eellyőnk hű myatta. Ebben vagyon az zereteth; nem hogy my eleeb zerettők vona ystent, de hogy hű eleeb zeretót mynket, es el boczatta hű zent fíyat az my byneynknek megh boczatafara. Zerethó fíyam! ha wrystent zeretóth mynket, mynekőnk kel egymasth zerethőnk. Ystent soha fenky nem(látta). Ha kedegh egy masth zerettyek, ysten my bennőnk lakozyk, es az hű zeretety my bennőnk teekelletes lezen. Ebból yfmerhettyek megh hű benne lakozyk, es hű my bennőnk, mert ez ennen lelkeből ayandekozot megh mynket. Es my lattok, es vallyok, mert az aldót atya el kyldette az hű fíyat, ez vylaghnak megh valtoyat. Vala ky azert azt vallangya, hogy Jefus ystennek fíya, ysten hű benne lakozyk, es hű ystenbe. Es my megh yfmertők, es hyzőnk az zeretethnek, kyt ysten tarth my bennőnk. Mert az ysten zeretet, es ky zeretethben lakozyk, ystenben lakozyk, es ysten hű benne. Ennen vagyon hogy az ystennek zeretety teekelletes my bennőnk, hoğ byzodal-mőnk legyen az yteethnek napyan. Mert mykeppen hű vagyon, azonkeppen my es vagywnk ez vylagon. Feelelem nynczen az zeretethben, de az tekelletes zeretet ky rekezy az feelelmet; mert az feelelemnek kynnya vagyon; ky azert feelelmes, az nē tekelletes az zeretethben. My azert zereffek

ystent, mert hű eleeb zeretót mynket. Ha ky mondangya, mert zeretóm, es hű attyafíyat gylóly, hazwg az. Mert ky hű attyafíyat nem zerety, kyt laa, ystent, kyt nem laa, hogy hogy zerethety? Azert eellyen paranczolatőnk vagyon ystenttől: hogy ha ky ystent zerety, zereffve hű attyafíyat es.

Emth Cap

Mynden ky hyzy hogy az Jefus Cristus legyen, ystenttől zyletót; es mynd, ky azt zerety, ky hűtet zylte, zerety azt es, ky ystenttől zyletót. Ennen yfmerhettyek megh hogy zerettyek az ystennek zylóttyt, mykron ystent zerettyek, es az hű paranczolat-tyat teezyek. Mert ez az ystennek zeretety, hogy az ew paranczolat-tyat óryzyek, es az hű paranczolat-ty nem nehezek; mynden az-erth, vala ky ystenttől zyletót, megh gyezte ez vylagot; es ez az gyezedelem, ky ez vylagot megh gyezte, az my hytőnk. Kyczoda azerth, ky megh gyezte ez vylagot, hanem az ky hyzy hogy az Jefus ystennek fíya? Ez az ky yewt vyznek es veernek myatta, Wr Jefus Cristus, nem csak vyzbe, de vyzbe es veerbe. Es lelek az, ky azt byzonoyt-tya, mert Cristus az ygaffagh. Mert harmak vannak, kyk byzonfagot teezyek menyben: Atya, yghe es zenth lelek; es ez harmak egy hű allattyabâ. Es harmak vannak, kyk byzonfagot teezyek ez felden: lelek, vyz, es veer; es ez harmak egy. Ha embereknek hű byzonfagokat be veez-

yek, yfennek hű byzonfaga annal nagyob; mert yfennek hű byzonfaga az, ky nagyob; mert byzonfagot teth az hű ffyarol. Ky azert hyzen yfennek ffyaba, yfennek byzonfaga vagon hű benne; ky kedeg nem hyzê hamyffaa tezy hűtet, mert nem hyzen az byzonfaghnak, kywel byzonfagot teth yfien az hű zent ffyarol. Ez azert az byzonfagh, merth erek eeletet adot mynekűnk yfien; ez az erek eelet hű ffyaban vagon. Kyneek az yfien ffya vagon, eelete vagon; de kynek nynczen, annak eelete es nynczen. Ezeket azert yrom ty nektek, hogy megh twggyatok, merth ymaran tynektek erek eelettek vagon, kyk hyztek yfennek ffyanak neweeben. Ez azert az nagy byzodalom, kyt tarttwnk yfienhez, mert vala myth keereűnk hű akarattya zerét, megh halgat mynketh. Es twggyok, merth megh halgat mynket vala myt kerűnk, twggyok azth es merth keereűnk vagon, kyket keereűnk kel hű tűle. Vala ky twggya hű atyaffyat vethkőzny nem halarra, keerre(*kérjen*), es megh adatyk hűneky hű atyaffyanak eelety nem halarra. Vagon halarra valo byn; es kyerth nem mondom hogy vala ky ymathkozyek. Mynden alnokfagh byn; es halarra valo byn. Twggyok azth hogy mynden, ky yfientűl vagon, nem vethkőzyk, de az yfennek zyleteefe megh tarttya hűteth, es az gonez nem yllety hűtet. Azth es twggyok merth yfientűl vagywnk, es mynd ez tellyes vylagh go-

noffaghban vettetőth. Azth es twggyok, merth az yfennek ffya ymaran el yewth, es mynekűnk ertelmeth adot, hogy megh yfmeryek az byzon yfienth, es hű byzon ffyaban legyűnk. Ez az byzon yfien es erek eelet. Edes fyaczkaym! ewryzyetek megh magatokat az balwan ymadaftwl. Amen.

Eeth veghezyk el zent Janos elfew epyftolaya Amen.

Benth Janos masod epistolaya.

Aldot ween, valaztoth azzonnak es hű ffaynak, kyket en zeretők ygaffaggal; de nem csak ennen magam, de mynd kyk megh yfmertek az ygaffagot, azon ygaffaghert, ky tybennetek megh marad. Legyen ty veletek¹⁰⁰ malazth, yrgalmaffagh, es bekeffeegh atya yfientűl, es Jefustűl Cristustwl hű ffyatűl ygaffaghban es zeretetben. Felette nagy eremem vagon, hogy talaltam az the ffyayd kőzzől yarwan ygaffaghban, mykeppen paranczolatot vettűnk atyatwl. Azerth keerek ymaran teghed, yo azzon, nem vgy mynt wű paranczolatot yrwan teenedek, de kyt vettűnk kezdettűl foghwa, hog zereffek egy masth. Es azert az zereteth, hogy az hű paranczolatya zerent yaryűnk. Az kedegh az paranczolat, hog mykeppen hallottok kezdettűl foghwa, azonban yarywnk; merth fok czalardok yettenek ky ez vylagra, kyk nem vallyak wr Jefusth Crif-

tuffh tesshben yewth lenny; ez az czalard, es anticristus. Tekeenczetek megh tymagatokat, hogy el ne vezeffeetek, kyt czelekóttetók, de hogy tellyes erdemeeth vegyettek. Mynden ky elól yar, es megh nem marad Cristusnak twdomanyaban, annak yftenee nynczen; ky kedegh megh marad mynd atya, mynd fyw vagyon. Ha ky ty hozyatok yewend, es ez twdomant vele nem hozangya, ne akaryatok hwtet ty hazatokba be fogadny, fe ydwezletót ne mongyatok hwnegy. Vala ky hwnegy ydwezletót mondand, kózófkódyk hww gonoz mywelkódetybê. Yme ky yelentettem tynektek hogy wr yewetelynek hww napyan megh ne zegyenwlyletetek. Ennel tebbet akarttam tynektek yrnom, de nem akaram lewelnek es teentanak atala; merth remeenlem en magamat yewendóre tynalatok lennem, es zammal zatoknak zolnom, hogy az ty eremek tellyes legyen. Kózónnek teeneked te hwgodnak ffay, valasztot azzon. Amen.

Eth vagon veeghe zent Janos mafod epistolayanak. Amen.

Bent Janos harmad epistolaya.

Megh ve(n)hedeth, Caiosnak zerelmes atyaffyanak, kyth en zeretók mynden ygaffaghal. En zerethew attyamffya! ymathkazon(m) en the eerettem(d), hogy myndenekben yol yarz, es egheffeghben vagy, mykeppen

yol czelekódyk az the lelkód ees. Nagyon erwendeek en, mykoron az atyaffyak onnan yettenek vona, es az the ygaffagodrol yo byzonfagot hoztanak vona, mynemw ygaffagban yarz the. Ennel nagyob malaztom ennekem nynczen, hogy mykoron hallom az en ffaymath ygaffagban yary. En zeretó ffyam! mynd hywffegghel tezed vala myt mywelkódól az atyaffyakhoz, yelef-fen az zarandekokhoz, kyk byfonfagot tettenek az the zerelmedról mynd az zenth egyhazbelyeknek elette; kyt yol teezed, hogy yfteneerth teezed; merth az hew newe"erth yewttwnk ede, femyth nem keerwen az ydeghen nemzetektwl. Mynekwnk kedegh be kel fogadwnk az ollyanokat, hogy egywth vonyok az ygaffaggal. Netalantal yrttam vona az zent egyhaznak es, de Dyotrepes, ky az tyztóffeghet zerety hww benne vyfelny, nem fogad mynket be. Annak okaerth ha oda yewendek, nylwan megh feddê az hww gonoz teetemeenyeth, kyket tezen, gonoz bezeedywel czaczoghwan myreank, oly mynt ezek hwnegy eleghek nem vonanak, sem az atyaffyakat be nem fogaggya, azok es, kyk be fogaggyak, megh tylyta, es az egyhazbol ky hannya. En zerethó ffyam! az gonozt te ne kówefd, de azt ky yo. Vala ky yol czelekódyk, yftentwíl vagyon; ky gonozwl czelekódyk, nem lattya yftenth. Demeternek byzonfagh adatyk myndentwíl, meegh az zent egyhaztwl es, de meeg my es byzonfagot tee-

zwnk; es twdod, hogy az my byzonfagwnk
 ygaz. Tebbet akarttam teenedek yrnom, de
 ne akarttà lewelnek es teentanak my-
 atta. Aloytom kedegh, hogy hamar megh
 lathlak teghedet, es eĝmas zayawal zolwnk

egybe. Bekeffeeĝ te veled. Kőzőnnek tee-
 neked te baratyđ, kőzőny te es my bara-
 nyknak zemeely zerent. Amen.

Eth vagyon veghe zenth Janos harmad
 epistolayanak. Amen.

JUDAS APOSTOL

JÚDÁS APOSTOL.

JVdas apostol, wr Jefus cristufnak zol-
 gaya, Jacabnak kedegh attyaffya, azoknak,
 kyk atya ystenben vannak zerelmefeknek,
 es Jefusban cristufban valasztottaknak, es
 hywatalofoknak. Yrgalmaffagh tynektek, es
 bekeffeeagh es zeretet megh bewelteffeeagh.
 En zeretóym! mynden zorgalmatoffagom volt
 tynektek yrnom ty kezenfeghes ydweffegh-
 tókról(*kérvén*) felette vyafkodny ez egyzer ffe-
 vett hyteerth. Mert enneehan nepek be ytót-
 tenek, kyk meegh reghen be yrattanak
 az alnokoknak hű yteeletók kózzee, my
 vrwnknak hű malaztyat el valtoztathwan
 hű gonoz elettyeknek zepleffegheere, es
 myndennek wrat, my wrwnk Jefust, meg ta-
 gadwan, ynthlek azert tyteket, myert yma-
 ran myndet twttok, mert wr Jef⁹ ez ne-
 pet egiptomnak földéből ky zabadoyttaa, an-
 nak vtanna kyk nem hyweek, mynd el
 veztee. Az angyalokath es, kyk megh nem
 tartaak az hű vraffagokat, de az hű hay-
 lokokat el hagyak, az nagy ystennek ytee-
 letyre erekke valo kótelekben az feteth
 kódben hagyaa megh tartathny. Azonkep-
 pen Sodoma, es Gomorra, es hű kórűle
 valo varafok azon modon zepleffeghben eel-
 wen, es maf testh vtan bagozwan, peldawl
 vetteteenek erekkee valo tyznek keennyat
 zenwedwen. Azonkeppé ezek es yollehet
 hű testet fertelemre boczattyak, byrodal-
 mat kedeeagh megh wtalnak, es az felffe-
 ghet meg karomlyak. Mykoron Myhal arch-
 angyal az erdegghel vetekózneek Moyfes-
 nek testeeről, nem mereezlyeek yteeletet

vethny az karomlafnak, de monda: Paranczollyon teenedek wr yften. Ezek kedegh yollehet femyt ne twggyanak, megh es karomkodnak; mynden kedegh vala my termeezetherent vagon, mykeppen az ok-talan allatok, azokban tórethnek el. Yay azoknak, kyk az gonoz kaynnak vtanyarnak, es Balaamnak tewelghó ywtalmaban estenek, es Koreenak ellentartaffan ragazkottanak. Ez eellyenek vannak hű lakoza-fokban fertelmes vendeeghók, mynden feelelemnel kyl ennen magokath eeltethween, vyznel kyl valo kó d, ky csak az zeel myath: forgattatyk, gymelcznel kyl valo meddű ffaak, kethzer holtak, tóweeból ky dewltek; tenghernek kegyethlen haaba, taytekozwan hű gyalazatoffagokath, tewólghó Cyllagok, kyknek az fetethfegheknek erek haborwfaga tartatyk, mynd erekkwl erekkee. Proffetalth kedegh mynd ezekről heted yz adamnak vtanna Enok, mondwan: yme el yew vr yften hű ezerzer valo zentywel, yteeleteth tenny myndennek ellene, es megh fedde(n)y mynd az kegyethleneketh mynden hű kegyethlenfeegheknek mywelkódettyekből, kykben kegyetlenwl czelekóttek, es myndenekből kyketh kemeenyen zoltanak wr yften ellen az kegyetlen bynefek. Ez eellyenek az panazlo morgook, hű kywanfagokban yarwan. Es az hű zayok koronkeed keweelfegheth zool, czodalkozwan zemeelyeken, nyerefeghnek okatherth. Ty kedegh, zerelmes attyamffay! em-

lekózyetek megh az bezeedeokról, kyk myvrwnk Jefus Cristus apostolynak atalok mondwan vannak, kyk mynd megh mondottaak tynektek, hogy mywel ydenek vtolfo, yewnek czűffok, hű gonoz kyvanfagok wtan yarwan mynden bynnek kegyethlenfeegheben. Ezek azok, kyk magoknak valazttyak ennenmagokat, ^{||101} oktalanok, mynden leleknél kyl. Ty kedegh, zerethó attyamffay! felette eppeythwen ty magatokath ez my zenthfeghes hytwnknek, koronkeed zenth leeleekben ymathkozwan, tymagatokath yftennek zerelmeeben zepletelen tarzatok, varwá my vrwnk Jefusnak Cristusnak yrgalmaffagat erek eeetre. Ezeketh kedegh feggyeetek megh ymaran megh yteelteketh; azokath kedegh ydwezeyczeetek, ky ragadwan az erek tyzból; eegyebeken kedegh kenyérwllyetek mynden feelelemben, gywlólwen mynd azonnal az testet zerenth valo megh zeplefedet kentesth. Annak kedegh, kynek hatalma vagon tyteketh mynden bynttwl megh tartany, es helyheztethny hű dyczófeghes zenth zyneenek elette zepletelen, ffel magaztatwan my vrwnk Jefusnak Cristusnak el yewetelynek napyan, twlaydon ystennek, my ydwezeytenknek, es azon my vrwnknak Jefusnak cristusnak myatta, erek dyczóffeegh, nagfagh, vraffagh es hatalmaffagh mynden vylagoknak elette, es maftan es mynd erekkwl erekke. Amen.

Eth veegheztetyk el zenth Judas apostolnak epistolaya. Amen.

INCIPIT APOKALYPSIS JOHANNIS APOSTOLI.

Etth el kezdetyk zent Janos ewangelif-
tanak latafaarol valo kenyw, kyth wrwnk
Jef9 xp̄us azenh ewangeliomnak byzon
vallafa zerenth mynd az teb apostolok kő-
zőth fellyeb zerete, kyt az veegh vaczo-
rant meellyeen hagyaa nywgodny, es kynek
ew zent annyaath fywl hagyaa ew halala
koron az magaff zenth kerezthffanak alatta,
kyben megh yelenthee ew nagy zenthfee-
ghes zerelmenek yegyeeth.

Első Cap

Vr Jefus xp̄us yelenethy, kyt ewneky
ada wr ysten nylwan megh yelenteny ew
zolgaynak, kyknek hamar be keel telnye,
es megh yelentee el kyldween ew angyala-
twl ew zolgayanak Janofnak, ky byzonfa-
got teen Ifennek ygheeyeeröl, es Jefus
xp̄usnak byzonfaga vala kyket mynd lataa.
Bodogh ky olwaffa es halgattya ez yeven-

dew mondafnak ygheyth, es tarttya azo-
kat, kyk ew benne yrwan vannak; merth az
ydew közel vağon. Janos yr heeth egyhazak-
nak, kyk afyaban vannak. Malazth tynektek
es bekeffeegh az wr Iftenttűl, ky vagyon,
ky vala, es ky yevendew; es az heet zent
Ielkőkttűl, kyk az ew zekynek elette aal-
nak; es Jefustwl xp̄ustwl, ky hyw tano, hal-
lottaknak elfew zylette, es feldy kyralyok-
nak feyedelme; ky zere the mynket, es ky
tyztoyta my byneynkből ew zent veereben,
es teen mynketh orzagga es papokkaa If-
tennek es ew zent attyanak; ewneky dy-
czewfeegh, es byrodalom mynd erekkűl
erekkee. Amen.

Ym el yew kődőkkel, es megh lattya
ewteth mynden zem, es kyk ewtet megh fa-
ghattaak; es fyrattyaak magokat raytta myn-
den feldy nemzetek es. Amen.

En vagyok alffa es o, kezdet es vee-
ghezet, azth mond wr Isten, ky vagyon, es
ky vala, es ky yewendew, myndenhato. En
Janos ty atyatokfya, es reezes nyomorw-
faghban, es orzagban es zenwedeteffeeghben
wr Jefufban xpufban, valeek pathmos newó
zygethben, wr Istennek ygheeyeerth es Jefuf-
nak byzonfagaerth. Valeek lelky reewlefben
eg vafaarnap napon, es halleek en wtan-
nam nagy zozatot, mynth ha kyrtóleef vo-
na, mondwan: Kyth latz, yryad be egy keny-
be, es kylgyed az heeth egyhazaknak, kyk
afyaba vannak, effeomba, Smyrnaba, per-
gamomba, tyatyraba, Sardifba, Filadel-
fityaba es laodiciaba. Es hattra fordwleek,
hogy meg lathnaam az zozatot, ky en vé-
lem zool vala; es lateek heet aranyas gyert-
tyatartokath, es ew kózte hafonlatofth em-
bernek ffyahoz, ótózween papy rwhaba, es
megh ewedeztethween aranyos partha ewel,
ew feye kedegh, es hayzaly feyeerek vala-
nak, mynt az feyeer gyapyw, es mynt az
hoo, es ew zemey mykenth az tyzneek langh-
ya, es ew labay hafonlatofok az tyzes vaf-
hoz, es ew zozattya mykenth az fok vyz-
nek zwggafa; es tart vala ew yoghyaan heet
cyllagokath, es ew zayabol keth elew eleff
tór zarmazyk vala ky, es ew zyne, mykeent
az fenef(*nap*) feenlyk ew ereyben. Es hogy
lattam vona ewteth, labahoz effeem mynt egy
megh holth; es vetee ew yoghyaat en ream,
mondwan: Ne akary feelny, en vagyok el-
few es wtolfo, es eelő; megh holtam vala,

es ym eelők mynd erekkwl erekkee, es na-
lam vagyon mynd az halalnak, mynd po-
kolnak kwczay. Yryad megh azert kyketh
lattal, es kyk meeg wgyan vannak, es kyk-
nek hamar el kel yeny ezek wtan. Az heeth
cyllagoknak zenthfeghe, kyketh lataal en yo-
gomon, es az heeth gyertatartook: az heet
cyllagok heeth angyalok, es az heet gyer-
ta tartok heeth egyhazak.

Masod Cap

Effeefombely egyhaz angyalanak yrd
azth: ezt monga, ky heeth cyllagokath tarth
ew yoghyan, ky jaar az heeth eegghew
gyertatartok kezeth: twdom az te dolgaydat
es mwkadat es pacienciadat, es mert nem
zenwedheted el az gonozokath; es megh kee-
feertted azokath, kyk magokath aposto-
loknak mongyaak, es nem azok, de hazw-
goknak leeleed ewketh. Es pacienciad va-
gyon benne, es zenwettel az en newe-
meerth, es nem fogyathkoztaal el. De egy ke-
wes mondafom vagyon hozyaad. Emlekez-
zel megh rola honnan estel ky, es tarcz pe-
nitenciat; es az elfew dolgayd zereent cze-
lekógyyel; ha kedegh nem, ym el yewók
hamar te hozyaad, es el yndoytom helyee-
ról az the gyertatartodath, ha csak penitenciat
nem tartandaz. De abban yol vagyon dolgod,
hogy gywlóleed az Nicola kówethkózóyneek
teetemeenyth, kyketh en es gywlólók. Ky-
nek fyle vagyon, halgaffa, myth mond If-
ten lelke az egyhazaknak: Az gyezedelmef-

nek adok az eeleth fanak gymelczeeben, ky az en yftenemnek paradyczomaban vagyon. Es fmyrnabely egyhaaz angyalanak yrd azth: Ezth mongya az elfew es wtolfo, ky megh holth vooth, es eel. Twdom az the nyomorwfagodat es zeeghenfeghewdeth, de kazdagh vagy, es megh karomtától azoktwl, kyk fydoknak mongyaak magokath, es nem azok, de az pokolbely Sathannak fynagogyok. Semyt ne feel' az ollyanoktwl. Yme boczaat az pokolbely erdegh ennehanyat bennetek foghfagra, hogy megh keferczen; es nyomorwfaghtok lezen tyzed napygh. Leegy hyw azerth mynd halalygh, es az erek eelethnek coronayath adom teeneked. Kynek fyle vag'on, halgaffa myt mond wr Iftennek zent lelke az egyhazaknak: Ky g'ezen, nem fertetyk megh az mafodyk halaltwl. Es pergamy egyhaz angyalanak yrd azth: Ezt mongya, az kynek keth elew tóre vagyon: Twdom hol lakozol, hol oth az pokolbely Sathannak helye vag'on; es az en nevemet tartod, es nem tagattad meg az en hytemeth es az ydókben antipas en hyw byzonfagom, ky megh ewleteek ty nalatok hol fathan lakozyk. De egy kewes mondafom vag'on the neked, merth eennehan vag'on kóztetók Ballamnak tanwfagaat tarthwan, ky tanoyttya vala Balak kyralt tantorodafth zerezny az Izrael fyaynak elette, eenny ynnya es veethkózny; wgyan vagy the es. Azerth penitenciat tarcz; mert ha nem, el yevewk hamar, es hadath yndoy-

tok ew ellenek en zayam bely tórral. Kynek fyle vagyon, halgaffaa, myt wr Iftennek zent lelke mond az egyhazaknak: Az gyezedelmefnek az el rey teth meennaath, es adok ewneky egy tyzes feneffercz tablaat, es ew raytta az en wy newemeth megh yrwan, kyt fenky nem twd, hanem ky veezy. Es Thyatyre bely egyhaaz angyalanak yrd azth: Ezth mongya wr Iftennek zent flya, kynek zemey ollyanok mynth az langazo tyz, es labay mynt egy aranyas ertz: Megh twttam az the teetemeenydeth, hytedet, zerelmedeth, zolgalatodat, es pacienciatat, es hog' az the teetemeenyd tebbek mynt eleeb. De egy kewes mondafom vag'on hozyad, mert el enghedet(d) az Jezabel azzont, ky ennen magaat proffetanak mongya, gonozra tanoytany, es el hytethny az en zolgaymath veethkózny es zabalny. Es yme ydóth attam ewneky penitencia tartafra, es nem akar penitenciat tartany ew gonoffagarol. Ym agyban eytóm ewteth, es kyk ew vele veethkóznek, nagy nyomorwfagban leeznek, ha penitenciat nem tartannak. Es az ew fyokath megh ólóm halallal, ||¹⁰² es mynden egyhazak megh twggyaak, mert en vagyok ky mynden zyveketh meg nezek, es kynek mynd ew mwkaya zerent fyzetóm megh. Tynektek kedegh azth mondom, es myndennek kyk tyatyreben lakoztok: Vala kynek ollyan gonoz tanwffaga nynczen, es kyk az Sathannak meelfeegheet meg nem yfmerteek, ty reatok eegyeb terhet nem

boczatok; de maga, myben vattok, meg tartatok myglen el yewók. Vala ky azerth gyezend, es megh tartangya az en teetemee-nymeth, hatalmat adok ewneky myndden neepeken, es byrya ewketh waff veffee-vel, es mykeppen az farban myweló mesternek myveek(t) megh tóry ewketh, mykent en es hatalmat vettem en atyamttwl, es adom ewneky az haynal cyllagot. Kynek fyle vagy on halgaffa myth wr Istennek zent lelke mond az egyhazaknak.

¶ Harmad Cap

Es Sardys egyhaz angyalanak yrd azth: Ezth mongya, kyneel heeth Isteny lelkek vannak, es heet cyllagok: Twdom az the dolgaydat, merth newed vagy on hog eel", es megh holtaal. Leegy vygyazo, es ereffeycz megh eegyebeketh, kyk meg holtanak, merth nem leelem az te teetemeenydeth egheezzen en Istenemnek eletthe. Emleköz yel megh azerth rola, mykeppen vetted es hallottad, tarcz megh, es penitenciat tarcz. Ha kedeegh nem vygyazandaz, wgy yewek hozyaad mykent orw, es nem twdod mykoron yewók. De egy kevef nevek vannak Sardifban, kyk megh nem feretzetteek ew rwhayokath, es yarnak en velem feyeerben, merth meltook rea. Vala ky gyezedelmef le"end, wgyan rwhaztatyk feyeerrel, es nem tórlyóm ky ew neveeth az eelew kenyből, es vallom ew neveeth en atyamnak es ew angyalynak elette. Kynek fyle va-

g'on, halgaffa myth mond wr Istennek zent lelke az egyhazaknak. Es ffyladelffya-bely egyhaz angyalanak yrd azth: Ezth mongya az ky zenth es ygaz, kynel dauid kw-czaa vagy on; ky megh nyttya, es fenky be nem tezy; ky be teezy, es fenky megh nem nyttya. Twdom the teetemeenydeth. Yme megh nyttam tee eletted az aytood, kyt fenky be nem teheth; merth kewef erew va"on benned, es az en bezedemet meg tartottad, es nem tagattad megh az en newemeth. Ym megh zabadoytlak teghed az fathannak Synagogayabol, kyk magokat zydoknak mongyaak, de nem azok, mert hazwdnak; ym azth tezőm hogy te labayd eleyben yeeyenek, es ymaggyanak, es meg ysmeryeek merth en zerettelek teghedet. Myert az en bezedembe pacienciat tartottal, en es meg tartlak teghed az keefertethnek horayatwl, ky yewendew mynd ez eghez vylagra. Ym hamar el yewók, tarcz azt addeegh kyben vagy, hogy fenky el ne vegye the coronadat. Ky gyezend, ozloppaa tezőm ewtet en Istenemnek templomaba, es onnan ky nem megyen towabba; es megh yrom ew raytta az en wy nevemeth, es en Istenem warofanak wy Jerwfalemnek neweeth, ky menyből en Istenemttwl zallot le. Kynek fyle vagy on, hallya myt wr Istennek lelke mond az eghazaknak. Es Laodieiabely egyhaz angyalanak yrd azth: Ezth mongya amen, ky hyw es ygaz thano, ky mynden Isteny teremteth allathnak kezdety.

Twdom mynden teetemeenyedet: merth fem hydegh fem meleggh nem vagy; awagy hydegh vonaal awagy meleggh! de myerth egyik fem vagy, ky kezdlek pekny en zambol. Merth azt mondod hogy kazdaggh va-g'ok, es fok morhayw, es femy zyffee-ghem nynczen; es nem twdod hogy the nyawalyas va^g es nyawalyaffagos, zeeghen, wak, es mezeytelen. Tanaczollyalak teghed enth^wlem tyzel es tyzta aranyat venny, hogy kazdaggh leegy; es feyeer rwhazathban ewt^ozzel, hogy ky ne laffeeek the mezeytelenfeeghednek rwthfaga; es kenettel megh kennyed te zemeydet, ho^g laff. En kyketh zeretek, megh fedd^om es megh keferghet^om; k^oweff yot azert, es tarcz penitenciat. Ym en allok az ayton, es zerghe-tek. Ha ky hallangya az en zomath, es megh nytangya ennekem ew aytayaat, be mee-gyek ew hozyaa, es vaczoralom ew velee, es ew en velem. Ky gy^ozend, yleesth adok ewneky en velem az en zekembe; mykenth en gy^ozeek, es yltem en atyammal az ew zekyben. Kynek fyle vagyon, halgaffa, myth mond wr Istennek zenth lelke az egyha-zaknak.

Meegged Cap

Ezeknek wtanna latam, es yme egy aytho nythwa vala az menyorzaghba; es elfew zozat kyt halleek, ollyan vala mynt kyrthnek zawa, zolwan en velem: Yey ifel ede, es megh mwtatom teneked kyknek

hamar be kel telnye. Ez wtan ottan el reew-teteem leeleekben. Es yme egy zek vala le tee^wel az menyorzaghban, es az zeghben egy ylew. Es ky az zekben yl vala, ha-fonlatus vala Jaspis es Sardif kewnek te-keentetykh^oz, es yris vala az zeknek kew-r^wle, hafonlatos smaragghdos hewh^oz. Es az kyraly zeknek kewr^wle hwzon neegy ze-k^ok, es ew benn^ok hwzon neegy veenek ylwen feyeer ewt^ozethben, es myndenyk feyeeben arany korona vala. Es az felfew zekb^ol meny d^orgheefek, zozatok, es vylla-mafok zarmaznak vala, es heeth eegghew lampafok valanak az zeknek elette, kyk mondathnak heet Isteny lelkeknek. Es az zeknek elette mykent egy ywegh tengher, hafonlatos Cristalhoz, es az zeknek k^oze-pette es kewr^wle neegy lelkef allatok tel-lyefes zemmel el^ol es wtol. Az elfew lelkes allath hafonlatos orozlanhoz, mafodyk ha-fonlatos twlyokhoz, harmadyk ember zyn-hez, neegyedyk hafonlatos kefelywh^oz. Es ez neegy lelkeff allatoknak hat hat zarnyok vala, es mynd ky^wl bel^ol tellyefek valanak zemmel, es nywgodalmok nem vala eeyel es nappal, kyaythwan: Zent, zent, zent myndenhato wr Isten, ky vala, ky va-gyon, es ky yewendew. Es mykoron az neegy lelkef allatok dyczeeretet adnanak, tyz-t^offeeghet es aldomath az zekben eel^onek mynden erekk^wl erekkee, le efnek vala az hwzon neegy veenek az zekben ylewnek elette, es ymaggyaak vala az eel^ok(t) erek-

kvíl erekkee, es le vetyk vala ew korona-yokath, mondwan: Melto vag" my wrwnk wr Isten, dyczófeegheth es tyzteffegheth es eróth veenny, merth the terem'tettel myndeneketh, myndenek te akaratod zerent valanak, es teremtheteenek mennyen es felden.

Ewth Cap

Es lateek az zekben ylónek ew yoghyan egy kenywet, kyvíl es belől megh yrwan es be peeczetelwen heet peeczettel. Es lateek egy ereff angyalt, predicalvan nagy ffeel zowal. Ky vagyon melto megh nythny az kenywet, es meg oldozny az ew peeczetyth? Es fenky nem tehety vala fem mennyen, fem feldón, fem feld alatt, de fenky rea fem neezhet vala. En keddegh nagyon fyrok vala raytta. Es egy az veenek kózzól monda ennekem: Ne fyry, yme gyeze az orozlan Judanak nemzeteeből, Daudinak gyekere, megh nythny az kenyweth, es megh oldozny az ew peeczetyth. Es latam, es yme az zeknek, es az lelkeff allatoknak es veeneknek kózzóttók egy Baran allana, es ha megh óleteth vona, es oly mynt heet zarwa vona, es heet zeme, kyk mondathnak heet Isteny lelkeknek, boczatathwan mynd ez egheez feldre. Es el yewe, es el veeve az zekben ylónek ew yoghyarol az kenyweth. Es mynt megh nytta vona, az neeg lelkek es az hwzon neegy veenek ew orczayokra efenek az Baran elóth, es myndennek heghedewye vala, es aranyas po-

harok, tellyes zeep yllatokkal, kyk mondathnak a zenteknek ymaczaghy; es eenekelnek vala wy eenekeketh, mondwan: Melto vagy, feelfeghes wr, el venny az kenyweth, es megh feyteny ew yegzeefyth; mert megh ólettel, es megh valtottaal mynketh Istennek the veeredben, mynden nemből, nyelből es neep kózzól, es tettlet mynketh my Istenewnknek orzaggaa, es papokka; es orzaghlwnk ez felden. Es lataam es halleek fok angyaloknak zozatyth az zeknek, lelkeknek, es veeneknek kerwólók, es vala ew zamok ezerzer valo ezer, mondwan: Melto az Barany venny ereffeghet, Istenfeegheth, bölczeffeghet, hatalmnt, tyzteffegheth, dyczewfeeghet, es aldomaft. Es mynden teremtet allatot, ky menyen, felden, es feld alatt vagyon, es az tengherben, mondwan annak wtanna: Dyczeret, tyzteffegh, dyczewfeegh es hatalom erekkvíl erekkee. Es az neegy lelkel(k) mondanak: amen, es az veenek le efenek ew orczayokra, ymadwan elót erekkvíl erekkee.

||¹⁰³ Gath Cap

Es latam hogy megh nytta vona az Baran egyketh az heet peeczethnek, hallaam az neegy lelkeknek egyketh mondwan mykent meny dörgheesth: yey el, es laffad. Es latam, es yme egy feyer lo, es ky ew raytta yl vala, yweth tart vona, es egy koronnaat adanak ewneky, es ky meene gyezwen, hogy gyezne. Es mykoron megh nytotta vona

az mafodyk peczetet, hallaam az mafodyk lelketh mondwan: yey el, es laffad. Es yme maf roh lo, es ky ew rayta yl vala, hatalom adateek ewneky, hog' el vennee az bekeffeeghet ez feldrel, es hogy egy maffh mynd megh olneek, es nagy fegywerth adanak ewneky. Es mykoron megh nytta vona az harmadyk peczetet, hallaam az harmadyk lelketh mondwan: yey el, es laffad. Es yme egy fekete lo. Es ky ew raytta yl vala, meertek vala ew kezeeben, es hallaam az negy lelkeketh on kóztók mondwan: Keth gabona merteketh egy penzen, es zab merteketh egy penzen; borth es olayth meg ne fertz. Es mykoron megh nytta vona az negyedyk peczeteth, az neg'edyk lelky zawat es hallaam, mondwan: yey el, es laffad. Es yme egy herwadot lo, es ky ew raytta yl vala, halal newe, es az pokol kewety vala ewteth, es hatalom adateek ewneky ez feldnek neg' rezen myndent megh olny fegyverrel, ehfegghel, hallallal, es feldy vadakkal. Es mykoron megh nytta vona az ewtodyk peczeteth, latam az oltar alath az meg olth zenteknek lelkóketh yftennek ygheeyeerth, es az byzonfagherth, ky ewnekyk volth, es kyayttyak va'a nagy felzoval, mondwan: Myglen wram, ky zenth es ygaz wagy, megh nem yteeled, es nem allod megh Bozzwyaat az my werwnknek azokon, kyk ez feldon lakoznak? Es myndennek feyer stolat adanak; es mondaak azt ewnekyk, hogy nywgodnanak meegh egy

kewes ydeygh, myglen be nem telneek ewzolga tarffynak es attyokffyanak zamok, kyk meeg megh ewlendók volnanak, mykent ewk. Es latam mykoron megh nytta vona az hatodyk peczeteth; yme ottan nag' feld yndwlafl leen, es az nap ollyan fekete len mynt egy Ciliciom faak, es az hold tellyes veerree valtozeek; es az cillagok menyből le hwllanak ez feldre, mykent mykoron el hwllattya ew eerehlenyt. Es az meny el mwleek, mynt ha egy kenyvet be tette nek vona, es mynden heegy es tartomanyok ew helyekről ky yndwlanak; es ez feldy kyralyok, feyedelmek es tyztartok, kazdagok es ereffek, mynden zolga es zabadoff, el enezteek enenmagokath wdwkba, es hegyeknek kew zyklayokba, mondwan az hegyeknek, es kew zyklaaknak: Etfetek my reank, es reyczetek el az zekben ylewnek zyne elót, es az barannak haraghyabol. Mert el yewt az ew haraghyoknak nag' napya, es ky alhat megh?

Hertth Cap

Ezeknek wtanna lateek neg' angyalokat alwan ez feldnek neegy zegheen, tarthvan ez vylaghnak neeg' zeleeth, hogy ne fwannak ez feldre, fe az tengherre, fe vala mely faara. Es lateek maf angyalth fel menny nap kelettről, kyn az eelew yftennek yegyeva, es kyaytta nagy ffl zoval az neeg' angyaloknak, kyknek hatalom adatot artany feldnek es tenghernek, mondwan: Ne akar-

yatok artany feldnek, tenghernek es faaknak, myglen meg nem yegyzyek az Istennek zolgayt ew homlokokon. Es hallaam az megh yegyzeteknek zamokat zaaz neğwen neeğ ezere lenny Izraelnek mynden nemzety kőzzől. Judanak nemzeteeből tyzen keth ezerth; Rubennek nemzeteeből tyzen keth ezerth; Gaad nemzeteeből tyzen keth ezerth; Afer nemzeteeből tyzen keth ezerth; Nep-talym nemzeteeből tyzen ket ezerth; Manaffe nemzeteeből tyzen ket ezerth; Symeon nemzeteeből tyzen ket ezerth; Leui nemzeteeből thyzen keth ezerth. Ifakar nemzeteeből tyzen keth ezerth; Zabulon nemzeteeből tyzen ket ezerth; Jofeff nemzeteeből tyzen keth ezerth; Benyamyn nemzeteeből tyzen keth ezerth. Ezeknek wtanna laktek nagy fokaffagot, kyt megh nem zamlalhathnak vala, mynden fele nemből, nyelwől, nemzethből es neepekből alwan, az zeknek es az barannak elette, ffele ótözween feyeer rwhaban, es palma agak valanak ew kezekben; kyaythwan nagy ffele zowal: Idwefseegh, dyczeeret my Istenwnknek ky az zekben yl, es az Barannak. Es mynd az angyalok alnak vala az Isten zekyne es az veeneknek es mynd az neegy lelkek kewrwlók, es le effenek ew orczayokra az zeknek elette, es ymadaak Istent mondwan: Amen. Aldomas, fenefseegh, bőlczefseegh, es hala adaaf, tyztesseegh es ereffseegh legyen my Istenwnknek erekwl erekkee! Amen. Es felelwen egy az veenek kőzzől, monda en-

nekem: Azok kyk feyeer rwhaban eteztettek, kyczodaak, es honnan yettenek? Es mondeek annak: En yo wram, the twdod. Es monda ennekem: Ezek azok, kyk nagy nyomorwfaghból yettenek, es megh mofogattaak ew rwhayokath, es megh feyereytettek ewketh az Barannak veereben. Azerth vannak wr yfstenek zeky előt, es zolgálnak ewneky eeyel es nappal az ew templomban, es ky az zekben yl, lakozyk ew raytok. Soha nem eheznek, fem zomeehoznak towabba, es nem eery ewketh az nap es az hewfeegh, mert az baran, ky az zeknek kőzepette vagon, wralkodyk ew raytok, es be vyzy ewketh az elew kwth wyzenek feyeere, es el tőről wr Isten myndden fyralmakat ew zemek elől.

Ugoly Cap

Es mykoron megh nytta vona az hetedyk peczeteth, len nagy czeendesseegh az menyorzaghba oly mynth ffele horayglan. Es lateek Angyalokath alwan wr Istennek zeky előth, es adatek ewnekyk heet kyrth. Es maf angyal yewe el, es alla megh az olthar előth, kezeeben tarthwan egy twrybwlo-moth; es adatanak ewneky fok fyztólók, hogy adna mynd az zenteknek ymaczagokból az arany oltarra, ky az Isten zekyne elette vagon. Es ffele meene az twrybw-lomnak ew fyfthy az zenteknek ymaczaghy-ból Istennek eleyben. Es ffele veve az angyal az aran twrybwlo-mot, es megh tóltee

az oltarnak zeneeből, es vetee ez feldre; es tamadanak nagy meny yteefek, dörgheefek, es vyllamafok, es nagy feld yndwlafook. Es az heet angyalok, kyknel az heet kyrtók yalanak, hozyaa kezűleenek, hogy az kyrteteketh fwnaak. Es mykoron az egyyk angyal kyrtelth vona, ottan nagy kew effew tamada es tyz, veerrel elegh, es boczattateek ez feldre, es ez feldnek harmad reeze megh eghe, es harmad reze az faknak megh perfólódeek, es myndden zóld fyw megh aza. Mykoron az mafodyk angyalth kyrtelth vona, ottan mynth egy nagy tyzzel eegghew heegy boczattateek az tengherre, es harmad reeze valtozeek veerree. Es mynden lelkef alatoknak harmad reze megh(*hala*) kyk az tengherben lakoznak vala, es az hayoknak harmad reze el veze, kyk az tengheren yarnak vala. Mykoron az harmadyk angyal kyrtelt vona, es ottan nagy eegghew tyzes cyllagh effeek le az feldre, es efeek az folyo vyzeknek harmad rezeere, es kwth feyekre. Es az cyllaghnak neue yróm, es valtozeek harmad reze az vyzeknek keferűe, es fok emberek halaanak megh az vyz ytalban keferewfeghnek okaerth. Es mykoron az neegyedyk angyal kyrtelth vona, megh veretteteenek az napnak, holdnak es cyllagoknak harmad reze feteethfegghel wgy, hogy harmad rezek ne vylagofoytana fe napnak, fe eeynek. Es latam es hallaam egy kefe-lyűnek zozattyath repeffween az eghnek középette mondwan nagy zowal: yay, yay, yay ez feldön lakozoknak.

Agenci Cap

Es mykoron az ewtodyk angyal kyrtolt vona, lateek eg cyllagoth menyből le efny ez feldre, es neky adateek az meely kwthnak kwczya. Es megh nytaa az meely kwtath, es ffeel yeve az kwthnak fyfth, mynth egy nag kemeenczenek fyfth, es megh fetetűle az nap es az egh az fyfth myat. Es az kwthnak fyfthből faffkaat(*k*) tamadanak ky ez feldre, es hatalom adateek azoknak, mynt ez feldy scarablya feereghnek hatalma; es paranczolaanak ewnekyk, hogy megh ne ferteneek az zóld fyweketh, fe faakath, hanem csak embereketh, kyknek az eelő Ifennek yegye nynczen ew homlokokon. Es hogy ne ólneek megh ewketh, de hogy csak gettreneek^{||104} ewth honapgyh; es ew gyettrelmy ollyan vona, mynt mykoron az scarablya megh fwlyya az emberth. Es az napokban halalt kerefnek emberek, es nem talallyaak meg ewteth; es kyvankoznak meg halny, de az halal es fwth ew tűlők. Es faafkaknak kedeegh hafonlatoffagot(*k*) az hadba keezűlő lowakhoz, es ew feyekbe wgy mynt arankorona vona, zynók mynt embereknek; hayok mynth azonyallatoknak, es ew fogok mynt orozlanoknak, es oly mynth vaff pancyl vona ew raytok; es ew zaryoknak vala mynt az fok zekeref lowaknak, kyk az hadban fwthnak; es ew kyrallyok vala az meely kwthnak angyala, kynek fydo nyelwón neue abaddon, ghereghűl Apollyon, deakwl exterminans,

es magyarwl el puztoyto. Eth eggyk yay el mwleek, es yme ezeknek wtanna ket ya-yok yewnek meegh elówe. Es mykoron az hatodyk angyal kyrtelth vona, egy zozatot halleek az arany oltarnak neegy zegheeról, ky Istennek zyne elót vagon, mondwan az hatod angyalnak: Oldozd meg az neegy angyalokath, kyk meg kótóztettenek az nagy effrateuf vyzben. Es megh oldoztataanak, kyk valasztathwan valanak mynden horara, napra, honapra, es eztendóre, hogy megh ólneek harmad reezeet embery allathnak. Es ew feregheknek zamok vala hwz ezerzer valo tyz ezer. Es wgy lataam ew lowokath az lataffba, es kyk ew raytok ylnnek vala, tyzes, feneff, es keenków byzű panceel vala ew raytok,(es) ew lowoknak feye mynt az orozlanoknak, es ew zayokból, tyz fyfth es keenkew zarmazyk vala. Es ez harom czapaff myath megh óleteek az neepnek harmad reeze. Merth ew lowoknak hatalmok ew zayokban vagon, es ew farkokban, mert ew farkokon es feyók vala.

Uj Cap

Es lateek maf angyalth ereffeth le zalan az menyorzagból, kóddel kórwl veetethveen, es Irys vala ew feyeben, es ew orczaya ollyan vala mynth az nap, es ew labay mynt az tyzes ozlop; es vala ew kezeeben egy meg nytot keny; es az ew yob labaat vetee az tengherre, bal labaath keddegh ez feldre; es nagy kyaytafth theen,

myth ha az orozlan ordoytana. Es mykoron kyaytoth vona, ottan heeth meny dórghók zolanak, es mykoron zolnak vala, en (írni) akkorom vala, es halleek zozatoth menyből mondwan ennekem: Az yegeketh, kyketh az heeth meny dórghók zolnak, megh ne yryad. Es az angyal, kyth latteek ew labayth vethween az tengherre es az feldre, fl fel emelee ew kezeyth ah menyorzagra, es megh efkeweek az erekkwl erekkee eelőre, ky feldet es menynek(et) es tenghert teremtet, es kyk ew benne vannak: merth teb ydew nem lezen towabbaa; de mykoron az heted angyal kezdend kyrtelny, wr Istennek yelety el veegheztetyk, mykenth megh monddotta ew zolgaynak es proffetaynak myatta. Es halleek efmegh zozatot menyből zolwan en velem, es mondwan: Meny el, ved ky az angyalnak kezeeből az kenywet. Es el meeneek az angyalhoz mondwan, hogy adnaa ennekem az kenyweth. Es monda: Ved fl ez kenyweth, es nyeld be ewteth; es megh keferety te ehodath, de te zaadba ollyan eedef lezen mynth ah meez. Es el veem az angyal kezeeből ah kenyweth, es el nyeleem ewteth, es ollyan leen en zamba mynt az edes meez; es hogy el nyelttem vona, megh keferódeek en hafamba. Es monda ennekem: Zykfeg teeneked efmegh profetalnod nemzeteknek, nepeknek, nyelweknek, es fok kyralyoknak.

Egyen egy

Es adateek en kezembe egy meerteek mynt egy vezzó zaal, mondwan: Kel' fíel, es meerd megh az Istennek templomaath, es az oltarth es; tornaczoth kedeegh, ky az templomnak kywíle vagyon, had el, es ne meeryed megh, merth az pogan neepeknék zereztetóth, es az zent warafth megh nyomogyaak negywen keth honapygh. Es adom az en keth tanoymnak, es saakban etezwen, profectalnak ezer keth zaaz hathwan napyg. Azok az keth olay fíak, es keth gyerttatar-took, ez eghez feld wranak zyne elóth alwan. Es ky akarangya ewketh megh bantany, tyz yew ky ew zayokból, es megh emeezty ew ellenfeeghyth; es vala ky megh akarangya ewketh ferteny, ylyk hogy megh óleffenek azok. Azoknak hatalmok vagyon az menyorzagot be rekezteny, hogy effeth ne aggyanak ew profetalafoknak ydeybe; es hatalmok az vyzeketh veerre valtoztathny, es megh verny ez feldet mynden czapaffal, vala meenezer akarangyak. Es mykoron el veeghezendyk ew byzonfaagh teelekeeth, egy Bestya, ky fel yew az meel-seghból, hadat yndoyth ew ellenek, es megh gyózy ewketh, es megh óly. Es ew holth testek fekwíznak az nagy warafnak wczayn, ky lelek zerent neweztetyk Sodomának es egyptomnak, hol az ew wrok es megh fezwíttetóth; es lattyak mynden nemzetek az ew holth testeketh harom es fel napon,

es nem haggyaak koporffoban teennye. Es kyk ez feldón lakoznak, vygadnak ew raytok, es egymafnak ayandekokath kyldeznek ewrwíltókben, myerth az profetak neegyed napyglan gyettretteek ewketh. Es az negyed-fíel napnak wtanna wr Istentwíle eelethek lelke boczattatyk ew beleeyek, es labokra ainak, es nag' feelelem efyk azokra, kyk ewketh lattyak. Mynd azok be telween, az proffetak hallanak nagy zoot, ewnekyk mondwan: Yeyetek fíel ede! Es menybe meeneenek kódbé, ew ellenfeeghy azth lathwan. Es azon horaban nagy feld yndwífléen, es az warafnak tyzed reeze el effeek, es heeth ezer emberek halanak megh az feld yndwíflaba; es az tebbly nagy feelelembé effeenek, es dyczófeghet teenek az mennyey wr Istennek. Az mafodyk yay el mwleek, es yme az harmadyk yay hamar el yew. Es mykoron az hetedyk angyal kyrtelth vona, nagy zozatok leenek az menyorzagha mondwan: Ez vylaghnak orzaga adateek my wrwnknak es ew Cristoffanak, es wralkodnak mynd erekkwíle erekkee Amen. Es az hwzon neegy veenek, kyk wr Isten elót yínek ew zekykbe, le effeenek ew orczyokra ymadwan Istent, mondwan: Halaa-kath adwnk teeneked my wrwnk, wr es myndenhato Isten, ky vagy, es ky valaal, es ky yewendew vagy, mert fíel vetted az te nag' eródet, es ymaran wralkodwnk(ol). Es megh haraghwanak az ydegheu nemzetek, es rea'ok yewe az the nagy haragod az hal-

lottaknak ydeyt megh yteelny, es megh fyzethny ywtalmokath az the zolgaydnak, prof-fetaydnak, zentydnek, es kyk mynd feelyk az the newedet, kyfdednek es nagynak, es elvezteny azokat kyk megh ferteztettek ez földet. Es megh nyttateek Istennek temploma az menyorzaghba, es megh lattatek az Isteny zekreen ah templomba. Es ottan nagy vyllamafok, meny dörgheefek, feld yndw-lafok leenek, es kőwef effek.

Tizen kettő Cap

Es nagy yegy yeleneek az eghen: Egy azzonyallat, az nappal kerűl veetethween, es az hold ew labay alat valanak, es ew feyeeben tyzen keth cyllagból zerzett korona. Es ew meeheben leween, kyayth vala, zylwen, es keent zenwed vala mykoron zylne. Es lattateek ma'yegy az eghen; es ymen(gy) nagy roh farkan", kynek heeth feyevala, es tyz zarwa, es ew feyben heet korona. Es ew farkawal wtanna vonzya vala az menyey cyllagoknak harmad rezeeth; es az farkan alla megh az azzonyallat előth, hogy mynt fyat zylne, ottan be nyelnee. Es egy fyrffyw maghzatot zyle, kynek kel vala byrny mynden nemzeteth vaff vezzewel. Es ragattateek el az ew fya Istenhez, es az ew zekybe. Es az azzonyallat fwta az pwztaban, hol ott zerzeth helye vala ewneky Iftentűl, 'es hogy otth eelteffeegh ezer keth zaaz hathwan eztendeegh. Es nagy bay vyvaff len az menyorzaghban: Myhal es ew

angyaly vyafkodnak vala az Sarkannyal; az Sarkan es ew angyalywal vyw vala; es nem g'ezheteenek, fem ew helyek leeletteek meg towabbaa menyorzaghban. Es le vetteteek onnan az nagy Sarkan, megh aggot zomak, kynek newe erdegh es Sathan, ky el hytety mynd ez egheez vylagot; es le vetteteek onnan ez feldre, mynd ew angyalywal. Es halleek nagy zozatot menyorzagban mondwan. Ymaran megh leelettetőt az ydwef-feegh, yozaagh, es orzagh my Istenűnknek, es hatalom ew criffoffanak; merth le vetteek my atyankffyaynak vadoloya, ky vadollya vala ewketh my Istenűnknek zyne előth, eeyel es nappal. Ew'k kedeegh megh győzeek ewtet az barannak veere hwllaffaerth, es ew bezeedeenek byzon vallafaerth, es nem zereteek ew lelkőketh mynd halalygh. Annak okaerth ewrűllyetek, meennyek, es kyk ewbenne lakoztok.¹⁰⁵ Yay az feldnek es az tenghernek, merth le zal'fa az pokolbely erdegh ty hozyatok nagy haraggal, mert twggya hogy kewes ydey vagyon. Es mykoron latta vona az erdegh, hogy le vette-tőt vona az feldre, yldőzny kezdee az azzonyallatoth ky az fyrffyw magzatos zylte vala; es az azzonyallathnak keth zarny adateek, mynth egy kefelyw madaarnak, hogy az pwztaban mennee, hol ewneky helye vona, hol ott eeltetyk ydeyglen, es ydeyglen, es ffel ydeyglen, a zomak kygyonak zyne előth. Es boczata az kygyo ew zayabol az azzonyallathnak wtanna nagy vyzeth, hogy

ewteth el raggattathnaa; es megh fegheellee az feld az azzonyallatoth, es megh nytaa ew zayaath, es be zywaa az folyo vyzeth. Es megh haraghweek az Sarkan az azzonyallattra, es el meene haborfagot zerezny ew megh maradegywal, kyk mynd wr Iftennek paranczolatyth tarttyaak, es kyknel wr Jefuf cristuf hyty vagyon. Es alla meg az tenghernek fewenyeen.

Tizen három Cap

Es lateek az tengherből egy bestyat ky yeny, kynek heeth feye vala, es tyz zarwa, es ew tyz zarwayn tyz korona, es ew feye feletth Ifeny karomlafnak newy. Es az bestya, kyth lateek, hafonlatof vala heyoz vadhoz, es ew labay mynd az medweenek, es ew zaya mynth az orozlannak. Es ada ewneky az Sarkan nag' eróth es hatalmath. Es lataam egyk feyeeth mynth ha megh holth vona, es az ew halalos febe megh gyógywltateek. Es el ameeltateek mynd az eghez feld az bestyanak wtanna. Es ymadaak ewteth mondwan: Ky vagyon hafonlatos az bestiahoz, es ky ellenkedhetyk ew vele? Es megh nyttateek ew zaya, nagyokath es karomlafokath zolny, es hatalom adateek ewneky tenny negywen keth honapokath. Es megh nytaa ew zayaath Iften ellen valo karomlafra, megh karomlany az ew zent neweeth es templomaath, es kyk menyorzagban lakoznak. Towabba hatalom adateek ewneky vyafkodny az zét-

tek ellen, es ewketh megh gyózný. Towabba hatalom adateek ewneky myndden nemón, nemzetón, nyelwón, es neepekon. Es mynd nyayan ymadaak ewteth kyk ez feldón lakoznak, kyk ew newók nynczen be yrwan az eelew kenyben. Ha kynek fyle vag'on, halgaffa. Ha ky ewteth foghfagra vyendy, annak es foghfagra kel menny; ha ky ewteth tórrrel megh ewlendy, megh kel annak es halny; es az zenteknek paciencia-yok es hytók. Es lateek maf bestyat fíel yeny ez feldról; es valanak keth zarway mýt az barannak, es zozattya vala mynth az orozlannak. Es myndenben annee hatalma vala mynt az elfew bestyanak, es ez felden lakozokkal ymattattya vala az elfew bestyat, kynek ew halalos febe megh gyógywltateek. Es nagy czodakath teen, wgy hogy tyzeth es zalloytana alaa menyből embereknek elette. Es el hytete ez felden lakozo neepeket az nagy czoda teetelnek myatta, mondvan ez felden lakozo embereknek, hogy allathnaak fíel keepeet az bestyanak kyn az czapaff volt vona, es megh gyógywltatot vona. Es hatalom adateek ewneky hogy az nagy bestyanak lelket adna, es zolna az bestyanak kepe, es azth tezy hogy vala ky nem ymadangya az bestyanak kepeet ottan megh óleffeek. Es azt tezy, hogy myndenek, kyfdedek es nagyok, kazdagok es zeeghenyek, zolgaak es zabadofok fíel vee-gyeek ew yogokra es homlokokra az bestyanak yegyeeh; es fenkynek nem hannanak

arwlly es venny, hanem csak kyn az bestyanak yegye awagy newe, awagy az ew feleynnek zamok ew homlokán vona. Es (ez) az nagy bölczeffeegh. Ha kynek ertelme vagon, zamlallya az bestyeeenek zamokat, kynek ew zamlalattyok mynd emberek; es ew zamok hat zaaz hathwan hath.

Tizen negy Cap

Es lataam, es yme egy baran aal vala Syonnak hegye fölőth, es ew vele zaz negywen neegy ezen, kyknek yrwan vala ew newók es ew attyoknak newók ew homlokokon. Es zozatoh halleek menyből, wgy mynt fok vyznek zengheefe, es nagy meny dőrgheefnek czattagafa, es az zozat kyt halleek, mykenth fok heghedűfőknek heghedűlefek vona. Es eenekelnek vala oly mynt wy eeneketh az Isten zekynek, es az neegy lelkeknek, es az veenek elettők, es fenky nem eenekelhety vala az eeneketh, hanem csak az zaaz negywen neegy ezer martyr, kyk megh őlettenek ez feldről. Ewk azok, kyk azzonyallattal ferzetetet nem vallottanak, merth mynd zyzeth(k). Azok kőwetyk az barant, vala howa menend. Azok őlettenek megh myndenek kőzzől előzőr Istennek es az barannak, es ew zayokban hazwgfaagh nem leelettetőt, mert maculanal kyl vannak wr Isten zekynek elette. Es lateek maf angyalh repesween az eghnek kőzepette, kynel az erek ewangeliom vala, hogy predicallana ez feldőn lakozoknak, es

myndden nemnek, nyelyűnek es nemzethnek, es neepnek, mondwan nag" ffel zowal: Feellyetek wr Isten, es aggyatok tyztesfeeghet ewneky, mert el yewtt az ew yteetynek horaya, ky feldet, menynek, tenghert, es folyo vyzeketh teremtet. Es yewe wtanna maf angyal mondwan: El effeek, el effeek ez nag" Babylon, ky az ew haragof főrtelmeenek borabol ytatot mynden neepketh. Harmad angyal megh wtannok yewe mondwan nag" ffel zowal: Vala ky az bestyat es az ew keepeet ymadangya, es ky ffel veendy az ew byllőgheet ew homlokara, awagy ew kezeere, az ollyan zyk az hatalmaf Istennek haraghyabol, ky tyzta borral egyelyűtetőt ew haraghyanak poharaban, es keenzattatyk tyzzel, es keenkewel az zent angyaloknak elette, es az barannak zyne előt; es az ew gyettrelmynek fyfty ffel zarmazyk mynd erekkűl erekkee; es nywgodalmok nynczen eeyel es nappal, kyk az bestyat ymattaak, es az ew neveenek byllőgheet ffel vetteek. Ez az zenteknek pacienciayok, kyk wr Istennek paranczolatyt tarttyaak, es wr Jefusnak hytyt vallyaak. Es halleek menyből zozatot mondwan: Ennekem yryad: Bodogh hallottak, kyk wr Istenben megh halnak. Ez naptwl foghwa azt mongya az lelek, hogy nywgoggyanak megh ew mwkayoktwl, mert ew teetemeenyek kőwetyk ewketh. Es lataam, es yme egy fenef kőd, es az fenef kődön ylween oly mynt hafonlatoff embernek ffyahoz, kynek

ew feyeeben vala egy aran korona, es ew kezeeben egy eleff farro. Es maf angyal yewe ky az templombol, kyaythwan nagyffel zowal annak, ky az fenef kódon yl vala: Boczaffal(d) el az te farrodat es araff; merth el yewth az hora, hogy arattaffek, merth yghen megh azzot az feld. Es mykoron el boczatta vona az ew farroyat, megh arataa ez feldet. Es annak wtanna megh ky yewe egy angyal az templombol, ky menyben vagon, annak es eg" eleff farro leween ew kezeeben. Annak wtanna maf angyal meg ky yewe az oltarbol, kynek hatalma vala az tyzon, es monda nagy ffel zowal annak, ky kezeeben az eleff farro vala mondwan: Boczaffad el az the eleff farrodat az feldre, es zyryed megh az zelonek haznaat, mert megh eertek az zelew feyek. Es mykoron megh zyrté vona, vetee az Isten haraghyanak nagy tawaban; es megh nyomottateek az tho ah waraff kywl, es weer zarmazeek ky ew belole mynd az lo ereygh ezer keth zaaz nyomothnee feldygh.

Enzen ewth Cap

Es lateek egy maf nagy es czodalatos yegyeth ah menyorzagban, heeth angyalokath, kykneel az heet veeghfew czappafok valanak; mert ew benne veegheztetot el wr Istennek haraghya. Es lateek oly mynt egy ywegh tenghert verrel elegy; es azok, kyk megh gyozteek az bestyat, es kyk az ew kepeeth es neweet nem ymattaak, al-

wan az ywegh tengheren, kezekben tarthwan Istennek heghedwyth. Es enekelween moyfesnek, ysten zolgayanak eenekeeth, es az Barannak eenekeet, mondwan: Nagyok es czodalatofok az the dolgayd wr Isten! ygazak es byzonyok az the wtayd, mynden vylaghnak wra kyrallya! Ky ne feellyen teghed, felffeeghes wr, es fel nem magaztalya az te zent newedet? Mert twlay csak te vagy kegyes; mert myndden neepeek el yewnek, es the zyned elot ymadnak, merth az the yteeletyd nylwan vannak. Es ezeknek wtanna lataam, es yme meg nyttateek az ooh torweenben zerzet Satornak temploma az menyorzagban; es yeveenek ky heet angyalok az templombol, kyknel heet veeghfew czappafok valnak, fel ewtözween tyzta es fenef kowekbe, es ew meellyokön valanak aranyas ewek. Es az neegy lelkok közzöl egyk ada ewnekyk heeth aran poharokath, kyk tellyefek valanak az erekkee eelö Istennek haraghyawal. Es hel teleek az templom systel az ew Istenfeegheenek ereyböl; es fenky be nem mehet vala az templomba, myglen el nem veeghez-tethneenek az heet Angyaloknak heet wtolfo czappafy.

Enzen hath Cap

||¹⁰⁶ Es halleek nagy zozatoth ah templombol mondwan az heet angyaloknak: Menyetek el, es enczeetek az Isten haraghyanak heet poharath ah feldre. Es el meene

az elfew angyal, es mykoron az ew poharat le entette vona ah feldre, nagy ondokfagos fekeelyek efeenek emberekre, kyk az bestyanak byllógheet ffel veettek vala, es kyk ymaggyaak vala ewteth. Es mykoron az mafodyk angyal le entette vona az ew poharaat az tengherre, ottan veerree valtozeek mynt ha megh holt vona, es mynden eelew lelek megh hala az tengherben. Es mykoron az harmadyk angyal le entette vona az ew poharat az folyo vyzekre, es az kwth feyekre, ottan mynd verree valtozaanak. Es hallaam az vyzeknek angyalat mondwan: Igaz wagy wr Isten, ky vagy es valaal, zent, ky ezth megh yteelted; mert az zenteknek es az pfoffetaknak veeróketh hwllattaak, es veerth adal ewnekyk ynnyok, mert meltook rea. Es halleek mafangyalth mondany: Wgy vagon wr myndenható Isten, hogy byzonyok es ygazak az the yteletyd. Es az neegyed angyal le entte az ew poharat az nappra; es hatalom adateek ewneky azallyal es tyzzelgyettreny embereketh; es megh fogyathkozaanak emberek az nagy azalban, es megh karomlaak wr Istennek zent neweet, kynek hatalma vagon ez czapafokon, penitenciat sem tartanak rola, hogy dyczewfeghet adnanak wr Istennek. Es mykoron az ewtodyk angyal le entette vona az ew poharat az bestyanak zekyre, ottâ megh homalyofodeek az ew orzaga, es megh raagaak az ew nyelwóket faydalomnak my-

atta, es megh karomlyaak az mennyey Iftenth az ew faydalmoknak es febóknek myatta, es nem tarttanak penitenciat, ew gonoz teetemenyekről. Es az hatod angyal le entte ew poharat az nagy effrate vyznek folyaffara, es megh zaraztaa ew vyzeeeth, hogy wta leenne azon atal mynden kernalnak nap keleth felől. Es latam az farkaňak es az bestyanak es az ew profetayanak zayokbol három gonoz zelletót ky yewny bekaknak zemely zerent. Az erdegheknek leelkey, kyk czodakat teeznek, es el mennek mynden ez feldy kyralyokhoz ewketh hadra kezeyteny wr Istennek nagy nappara. Ym el yewók mynt az orw. Bodogh az ky vygyas, es megh óryzy ew rwhayat, hogy mezeytelen ne yaryon, hogy megh laffaak az ew zemeremfeghet. Es gyeyty ewketh az herre, kynek fydowl newe Hermagedon. Es az hetedyk angyal le entte ew poharat az eeltethew eghre, es nagy zozat yewe ky az templomban valo zekből, mondwan: Be tellyefedet! Es ottan lenek nagy vyllamafok, meny dörgheefek, czattagafok, es kew effetek, es feld yndwlaafok, kykhez hafonlatofok soha nem voltanak, mywlta emberek voltanak ez feld zyneen. Es az warafok ozlanak három reezre, es az poganoknak warafok el efeek; es az nagy Babylon warafa emlekózettre yewe Istennek elette, es ew nagy haraghyanak poharabol borth adanak ynnya. Es myndden tartoma-

nyok el fwtanak, es az heegyek towabba nem leletteteenek. Es nagy kówef effew zalla le emberekre menyből mynt egy ma-fa; es megh karomlyaak emberek wr If-tenth az nagy kew effewnek czappafaerth, myert felette yghen es hertelen vala.

Enzen heet Cap

Es yewe el egyk az heet angyalok-nak, kyknel az heeth vala, es zola en ve-lem mondwan: Yey el, es meg mwtatom teeneked az nagy nemeff azzonnak karho-zattyat, ky yl az vyzekón, kywel ferte-zetet vallottak ez feldnek kyraly, es ree-zeghefkóttek kyk mynd ez feldón lakoz-nak, az ew gonoz kerelmeenyeeenek bo-rabol. Es el vyn enghem lelekzerét egy pwztaban. Es latam az azzonyallatot yl-ween egy vereff bestyan, ky tellyes vala karomlafnak neweevel, es vala heeth feye es tyz zarwa. Es az azzonyallath fel ew-tóztetóth vala aranyaf barffonban, bybor-ban, aranban, kewekben es draga gyen-gyekben, es egy aran pohart tARTHAN EW KEZEEBEN, ky tellyes vala mynden ez fel-dy rwthfaggal, es fertózethek dohawal. Es ew homlokán meg vala yrwa: Az nagy Babylonnak lelky ertelme mynden ez feldy fórtózethek es ondokfagnak annya. Es lateek egy reezegh azzonyallatot az zent martyromoknak es zenteknek veereből, es nagyon el ameklodam raytta hogy lattam vona. Es monda ennekem az angyal: Myt

czodalkozon(!) raytta? En megh mondon teeneked ez azzonyallathnak es az bestya-nak lelky ertelme, ky ewtet hordozya, kynek het feye es tyz zarwa vagyon. Az bestya, kyt lataal, volth, es ymar nynczen; de ffele yewendew az meelfeghből, es erek vezedelemre meegyen; es czodallyak azt ez feldy neepék, kyknek ew newók nyn-czen megh az eelew kenyben ez vylagh-nak kezdetytwl foghwa. Ez ennek ez er-telme kynek bólczeffeghe vagyon: Az heet few, heet heegyét yegyez. Az ewte el efóth, egyk wgyan vagyon, egyk yewen-dew, es azoknak heet kyraly kyken az azzonyallat yl, es mykoron az wtolfo el yevend, zykfeegh annak egy kewef ydey-glen maradny. Es az bestya, ky vala es nyn-czen, az nyolczadyk, es azon hethből valo, es erek vezedelemre meegyen. Es az tyz zarway, kyketh lataal, tyz kyralyokath ye-gez, kyknek orzagy meegh el nem yet-tenek; de mynt kyralyok egy horaygh w-ralkodnak az bestya wthan. Ezeknek egy tanaczok lezen, erőth es hatalmat az bestyanak adnak. Ezek az barannal vyaf-kodnak, es az baran megh gyezy ewketh, mert ew wraknak wra es kyralyoknak kyrallya; es kyk ew vele vannak, mynd hywatalofok, valasztatofok, es hywek. Es monda ennekem: Az vyzek kyketh lataal, kykón az nemef azzon yl, fok neepék, ne-mók, es nyelwk azok. Es az tyz zarway, kyketh az bestyan lataal, azok megh gyw-

lőlyk, es pwztaffaghban hagyaaak el ew-teth, es megh mezeyteleneytyk, es az ew hwfaat eezyk, es ennen magaat megh eeghetyk; mert wr Isten azth atta ew zy-wókben, hogy myndazt teegyeeek ky ewneky kellemetes, hogy az ew orzagokat aggyaak az bestyanak, myglen bel tellyefeggyenek wr Istennek mondasfy. Es az azonyallat, kyt lataal, az nagy waraff, kynek byrodalma vagyon mynd ez feldy kyralyokon.

Uyzen Nholcz Cap

Es ezeknek wtanna lateek maf angyalth le zalwan az menyorzagból, kynek nag' hatalma vala; es megh vylagofodeek ez feld az ew dyczewfeghetwl. Es kyaytafth teen mynden hatalmaffaga zerent, mondwan: El effeek, el effeek az nagy Babyllon, es len erdegheknek lakodalma, es mynden fertelmes lelkeknek otalma, es mynden fertelmes madaarnak lakodalma; mert az ew haragof fertelmeenek borabol ywanak mynden nemzetek, es ez feldy kyralyok ew vele veethkőzeenek, es ez feldy kalomarak az ew kazdaghfaganak ereyből mynd kazdagok leenek. Es halleek maf zozatot menyből mondwan: Mennyetek ky ew belőle, en neepem, es ne leegyetek reezefők az vethkeyben, es az ew czappafyban ne veegyetek; merth fel hatanak mynd az menygh az ew byney, es megh emlekőzeek wr Isten az ew förtelmeyről. Wgyan ag-

gyatok megh ewneky, mykenth ew attamafnak, es kettzer kettőzteffetek megh ewneky ew myvelkődetyzerent; az poharth, kyt tynektek egyeleytőt, kethkeepen egyelőheetek ewneky. Myneere dyczőytette ennenmagat, es gyenyerwfeeghekben eelth, annyat aggyatok ewneky az gyettrelembe es fyalomba, merth ew zyweeben azt mongya: Lakom mynt kyralne azzon, es nem vağok ózveg", es fyalmat nem latok. Azert egy napon yewnek el az ew czappafy, halal, fyalom es ehfeegh, es tyzzel eegghettetyk megh; merth hatalmaf az wr Isten, ky megh ytely ewteth. Srynak es ohaythnak ew raytta mynden feldy kyralyok, kyk mynd ew vele veethkőztenek, es gyenyerwfeegben eeltenek, mykoron latangyak az ew eegheeseenek fysty. Tawoly alwan az ew nagy keenzenwedeeeseenek feeelmeerth, mondwan: Yay yay ez az nagy Babyllon varafa, az nagy ereff varaff!||¹⁰⁷ Mykeppen egy horaban yewe el az ew yteelety. Es ez vylaghy tewferők fyrtak es ohaythnak ew raytta, merth az ew arokat ymaran fenky nem veezy, arannak, ezyfthnek, draga keweknek, es gyengyeknek, Bybornak, Barffonnak, felyemnek, mynden draga fanak nemők, eeleffanth tetemből, es eegyeb draga kewből zerzet edeenyek, erczből, vafbol, es marwan kewből, Balsamomot, cynamomot, amomoth, es eegyeb zep Illathw draga kenetőketh, temyent, borth, olayth,

wrwnk wr Istennek mynd ew zêty, es
 kyk mynd feelytek Istent, kyfdedek es
 nagyok! Es halleek oly mynt egy nagy
 kyrth zooth, es mynt fok vyzeknek za-
 wath, es oly mynth nagy meny dörgheef
 nek zawat, mondwan: Allelwya! Mert wral-
 kodyk my myndenhato wrwnk wr Isten.
 Ewrwlywnk es vygaggywnk, es aggywnk
 dyczófeghet ewneky, merth el yettenek az
 barannak ew meenyekzewy, es az ew ye-
 gyefe ffeleffeytette ennen magat. Es za-
 badfaagh adateek ewneky, hogy feenlew
 es tyzta byborban ewtözneek; merth az by-
 bor etezeth az zenteknek ygaffagos teete-
 meenyek. Es monda ennekem: Yryad: Bo-
 dogok azok, kyk az barannak vaczorayara
 vannak hywattathwan. Esmegh monda en-
 nekem: Ez wr yfennek bezeedy byzonyok.
 Es en efeem labahoz, hogy ymadnaam ew-
 teth. Es monda ennekem: Laffad hogy ne
 teegyed, mert zolga tarffod vagyok, es te
 atyadffyaynak, kyk mynd wr Jefusnak hy-
 tyth tarttyak. Istenth ymaggyad. Mert Je-
 fusnak byzonfagh teetele profetalafnak lel-
 ke. Es latam nythwan az menyorzagoth,
 es yme egy feyeer lo yewe ky, es ky ew
 raytta yl vala, neweztetyk vala hywnek
 es byzonfagofnak, es az ygaffaggal yteel
 es vyafkodyk. Az ew zemey valanak mynt
 az tyznek langya, es ew feyeeben fok ko-
 rona, es az ew newe yrwan vala, kyt
 fenky nem twd, hanem czak ennen maga.
 Es ew ewtözety vala: veerben förtözöt, es
 hywattatyk vala ewneky newe: Isten yghe-
 ye. Es az menyey zereghek kőwetyk vala
 ewteth mynd feyeer lowon, fel ewtözeth-
 ween mynd zep feyeer bybor rwhaban. Es
 ew zayabol zarmazyk mynd keth felől keth
 elyw tór, hogy annak myatta el verye az
 pogan neepeket. Es byrya ewketh vafaf
 vezzówel, es fajtoban nyomya ky az erek
 myndenhato Isten haraghyanak boraat. Es
 ew rwhayan es tomporan ez yraf vagyon:
 Kyralyoknak kyrallya, es wraknak wra.
 Es lateek egy angyalt alwan az napnak
 feeneeben, es kyaytta nag' ffele zowal mond-
 wan mynden madaraknak, kyk repesnek
 vala az eghnek középetthe: Yewetek el, es
 gywleközyetek az nagy waczorara, hogy
 eegyeteek kyralyoknak hwfaat, palogarak-
 nak es ereffeknek, lovaknak, es kyk ew
 raytok ylnek, es myndeneknek, zabadofok-
 nak, zolgaknak, kyfdedeknek es nagyoknak.
 Es latam az bestyat, es ez feldy kyraf'o-
 kat ew fereghókkal egybe gywlvveen, es
 hadat teeny azzal, ky az feyeer lowon yl
 vala, es az ew feregheewel. Es megh fo-
 gaitateek az bestya es az ew profetaya,
 ky czodakath tetth ew elette, es ky el
 hytette azokath, kyk reayok vetteek az bes-
 tyanak byllógheet, es az ew kepeeth ymat-
 taak. Eelween vettetenek mynd ketten tyz-
 zel es keenkwel eggew toban. Es az tebyy
 mynd megh ólettetenek tórral, ky az lo-
 won ylewnek zayabol ky zarmazyk vala; es
 myndnyayan az eghy madarak eleghet ee-
 nek ew hwfögbol.

Gwjad Cap

Es lateek egy angyalth le zalwan az menyorzaghol, kynel az meelfegnek kw-
cza vala, es ew kezeeben egy nag" vaff
lancz. Es megh ragadaa az Sarkan(t), es az
agh zomakoth, ky mondatyk erdeghnek es
Sathannak, es megh kótózee ewtet ezer ez-
tendeg, es vetee ewtet az meelfeghben,
es be rekeztee, es be peeczethlee hogy ne
hytethne tebbee neepeket, myglen be nem
telnek ezer eztendók; es annak wtanna meg
kel ewtet odozny egy kewes ydeyglen. Es
lateek zekóketh, es nekyk le yleenek ew
beleeyek, es adateek ewnekyk yteeletet
tennyók; azoknak kyk megh ewlettenek
vala wr Jefusnak byzonfagaert, es Istennek
ygheerth, es kyk nem ymattaak az bestyat,
es az ew keepeet, es kyk az ew keepeet
ffel nem vetteek ew homlokokra, es ew
kezekre; annak okaerth eeltenek es orzag-
lottanak Cristuffal ezer eztendeegh. Az teb
hallottak nem eeltenek, mygh be nem telth
vona az ezer eztendew. Ez az elfew ffel
tamadaaf. Bodogh az es zenth, kynek reze
vagyon az elfew ffel tamadafban; ezeken
az mafodyk halalnak hatalma nynczen, es
mynd Istennek es Cristusnak papy leez-
nek, es ew vele orzagolnak ezer ezten-
deegh. Es mykoron bel telennek ezer ez-
tendók, megh odoztatyk az Sathan ew tóml-
lőczeeből, es ky yew, es el hytety az yde-
ghen nemzeteketh, kyk ez feldnek neegy

zeegheletyn vannak, gog es magog, es gyey-
ty ewketh hadra, kynek zamok nem lezen,
mynt az tengher fewenyeenek. Es ky zal-
lodanak ez feldnek zyneere, es el yaraak
az zenteknek valalyth es az zerethew va-
rasth. Es thyz zalla le Iftentwíl menyből,
es meg emeeztee ewketh, es az pokolbely
erdegh ky hytety vala ewketh, vetteteek az
tyzzel es keenkewel forro toban, hol oth
az bestya, es az ew hazwgh proffetaya
gyettrethnek eeyel es nappal mynd erek-
kwíl erekkee. Es lateek egy zeep feyeer ze-
keth, es ew benne ylóth, kynek zyne elót
el fwta az egh es az feld, es ew helyek
towabba nem leeletteteek. Es lataam az hal-
lottakat, mynd nagyot mynd kyfdedót, al-
wan az zeknek elette. Es kenywek nytta-
tanak megh; es eg" kenyw megh nytta-
teek, ky mondatyk eeletthnek^{||¹⁰⁸} kenywe;
kyből megh yteelteteenek az hallottak ew
mywelkódetók zerent. Es az tengher ky
adaa az ew hallottyt, kyk ew benne vala-
nak; es az halaal az pokol es ky adaak
kyk ewbennók valanak; es myndenek
megh yteelteteenek ew teetemenyek ze-
rent. Az pokol es az halal vetteteenek az
tyzes toban; ez az mafod halaal. Es ky nem
leelettetót az eelew kenybe be yrwan, vet-
tetóth az tyzes toban.

Gwjon egn Cap

Es lateek wy mennyeth es wy fel-
det; mert az elfew meny, es az elfew feld

el mwleek, es az tengher ymaran nynczen. Es en Janos lataam az zenth warafth, wy Jerwfalemeth, le zalwan menyból, atya vr Istenttől zerezttet, mykeent eekes yegeft ew wranak. Es halleek nagy zozatot az zekból, mondwan: Yme wr Istennek hayloka emberekkel, es lakozyk ew velók; es ewk ew neepey leeznek, es wr Isten ew velók ew Istenek leezen. Es el tóról wr Isten myndden kenyhwllatafth ew zemókról; es halal towabba nem lezen, sem fyralom, sem kyaytas, sem banat nem lezen thowabbaa; kyk annak elette (*voltak*), mynd el mwltanak. Es monda ky az zekben yl vala: Yme myndent wyat tezek! Es monda ennekiem: Yryad, merth ez bezedek hywfeeghefek es byzonyok. Esmeg monda ennekiem: Veeghe vagon. En vagyok alfa es o, kezdet es weeghezeth. En zomehonzonak adok az eelew kwth feenek vyzeeben yngyen. Ky gyózend, az vehety ezekeith, es lezek ewneky Istene, es ew lezen ennekiem ftyam. Az feelelmefeknek keddegh es hytetleneknek, megh vakwltaknak, gylkofoknak, fertelmefeknek, ydeghen Isten hywóknek, es mynden hazwgoknak reezek leezen az tyzzel es kenkewel flgheryeztet toban, ky mondatyk mafod halalnak. Es yewe el egy az heet angyal kózzól, kyknel az heet poharok valanak tellyefek az heet wtolfo czappafokkal, es zola en velem mondwan: Yey el, es megh mwttatom teeneked az barannak yegyefeeth.

Es vyn enghem lelekzerent egy magaf es nagy heegyre, es megh mwttataa ennekiem az zenth Jerwfalemnek warafaath, le zalwan menyból Isteny feneffeegghel, es ew vylaga hafonlatos vala az dragalatos yafpiskewhöz, zeep mykent Cristal. Es vala nagy kewfala, es magaff kapwy tyzen kettew, es az tyzen keth kapwknak zeegheletyn az Izrael ftyaynak tyzen keth nemzetynek newy yrwan valanak. Nap kelettről harom kapwk, eezakrol harom kapwk, Deel felől harom kapwk, Nap nywgattrol harom kapwk. Es az waraf falanak fundamentoma vala tyzen kettew, es ew raytok yrwan valanak az Barannak es az tyzen keth apoftoloknak newy. Es ky en velem zool vala, tARTH vala ew kezeeben egy aranyas naad zaal meertekót, hogy megh meernee az warafth, mynd kapwy, mynd ew falat. Az waraf keddegh vala neegy zeghew, es hozyaffaga annee, meenee zeeleffeghe; es megh meeree az warafth az aranyas naad zallal tyzen keth latatnyra, es ew hozyaffaga, magaffaga, es zeeleffeghe ygyenlók valanak. Es megh meree ew falyth zaaz negywen neegy fenghre embernek meerteeke zerent, ky vala angyalee. Es vala ew falanak rakaffa yafpis kewból, ennen maga keddegh az waraf tyzta arany, hafonlatos tyzta yweghöz. Es az waraf falanak fundamentoma vala mynden draga kewekből zerezttween. Ew fundamentomanak elfew kewe yafpis, Mafod faffyrus, harmad

kalcedoneus, Negyed Smaragdus, ewtód fardonis, hatod fardius, heeted Crifolitus, N'olczad Beryllus, kylenczed Topafius, tyzed Crifopaffus, tyzen eegyed Hyacintus, tyzen kettód ametyflus. Es az tyzen kapwt(k) vannak ezen tyzen keth draga kewekből, es az warafnak wczaya tyzta arany, vylagos mynt az tyzta ywegh. Es templomot ew benne nem lateek, mert ennen maga ah myndenható wr Isten es az Baran ewneky temploma. Es az varaf nem zykfeegh(es) napnaal es holdnaal kyl, hogy vylagofohanak ew benne; merth Istennek feeneffeghe vylagofoyttya ewteth, es ew zeweethneke az baran. Es yarnak ah nepek ew vylagoffagaban; es ez feldy kyralyok hozyaak mynden dyczewfeeghóketh es tyzteffeghóket ew belec. Es ew kapwy be nem teetethnek napwl nap estygh; mert eey oth nem leezen. Es ew belec vyzyk nepeknek dyczófeeghyt es tyzteffeghyt. Semy fertelmes, es ky goioffagot teenne, awagy hazwghfagot, ew belec nê meegyen, hanem csak kyk yrwan vannak az barannak eelew kenyweeben.

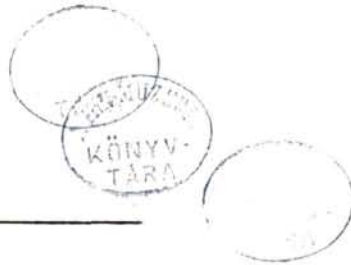
Ötödött Kap

Esmegh mwttata ennekem az eelew vyznek folyafaath, ky ollyan zeep mynt az Cristal, zarmazva Istennek es az Barannak zekyből. Az warafnak wczayan, es az eelew vyznek kres kewrőle vagyon az eelew ffa, mynder honap zerent tyzen ket keth gymólczót lozwan, es teremth-

ween; az fanak leweley haznos nepeknek egheffeghekre. Es femy athkozot allat oth nem leelettetyk towabba, de wr Istennek (es) az Barannak zekef helye lezen ew benne, es az ew zolgay zenethlen zolgalnak ewneky. Es koronkeed lattyaak az ew zyneeth, es ew zenth newe ew homlokokon leezen. Es az eey towabba nem lezen, es nem leznek zykfeeghók zeweethneknek awagy napnak vylagoffaganaal kyl, merth ennen maga wr Isten vylagofoyttya ewketh, es orzagolnak mynd erekkwl erekkee. Es monda ennekem: Ez bezedek hywffeghefek es byzonyok. Es az zent profetak leelkeenek wra Istene kyldette el ew angyalat megh yelenty ny ew zolgaynak, kyknek zykfeegh hamar be tellnyók. Es yme hertelenfeeghel el yewók. Bodogh az ky megh óryzy ez kenyben valo yewendew mondafnak bezeedyt. Es en Janos hallaam es lataam ezeketh, es mykoron hallottam es lattam vona, le effeem hogy ew labay elót ymadnaam ewtet, ky ennekem ezeketh yelenghety vala. Es monda ennekem: Laffad hogy ne teegyed, merth teeneked es the atyadffyaynak profetaknak zolga tarff vagyok, es azoknak kyk mynd ez keny bely proffetalafnak bezeedyth tartyaak. Istenth ymaggyad. Esmegh monda ennekem: Be ne peeczetellyed ez kenybely proffetalafnak bezeedyth; merth az ydew kózel vagyon. Ky arth, arczon meegen; ky fórtózetben vagyon, fórtózyeek mee-

ghen, es ky ygaz, Igazwlyon meeghen, es ky zenth, zentólteffeegh meeghen. Ym hamar el yewók, es az en eerdemem en velem vagyon, megh fyzethnem mynndenek ew mywelkódety zerent. En vagyok alffa es o, elffew es wtolfo. Bodogok azok, kyk megh moffaak ew stolayokath az Barannak veereben, hogy legyen ew hatalmok az elew faban, es az kappwkon meennyenek be az warafba. Merth kywíl maradnak az eebek, bayofok, fertelmefek, gykfofok, ydeghen Isten ymadook, es mynden, ky zereth es teezen hazwghfagoth. En Jefus kyldetem el en angyalomat tynektek ezekről byzonfagoth teenny az egyházakban. En vagyok dauidnak nemee es gyekere, az fenef es haynaly cyllagh. Kynek az leelek es az yegyes mongyaak: Yey ede! Es ky hallya, mon-

gya: Yey ede! Es ky zomechozyk, yeyen ede, es ky akar, veegyen eelew vyzeth yngyen. Az(t) vallom mynndenek ky ez kenynek yewendew mondo bezeedeet hallangya: Vala ky ez latafnak mondafyhoz tebbet teend, awagy zerzend, megh tebbeyty annak wr Isten ez kenyben megh yrth czapafokath. Es ky megh kewefebbeytendy ez kenyben megh yrth proffetalafnak bezedyth, ky wonzya wr Isten az ew reezeet az eelő kenyből. Wgy mond, ky mynd ezekről byzonfagot teezen: Esmegh el yewók hamar. Amen! Yey el en wram Jefus! My wrwnk Jefus cristufnak malaztya myndnyayatokkal. Amen. Eeth vagyon veeghezety zenth Janof latafaaról valo kenynek, ky mondatyk Apokalypsifnak.

A Magyar Tudományos Akadémia kiadásában legújabbán megjelentek:

Alvinczi Péter okmánytára III. kötet (1685—1689) közzétették Gergely Samu és Pettkó Béla (a Monum. hung. hist. I. osztályának XXVII. kötete)	1 frt 50 kr.
A Magyar Tud. Akadémia Almanach-ja az 1888-ik évre	1 frt.
Bayer József, A nemzeti játékszín története. I. és II. kötet.	7 frt.
Budenz József, Az ugor nyelvek összehasonlító alaktana II. füzet.	80 kr.
Dietz Sándor, A sparganium tourn. és tipha tourn. virág termése és fejlődése.	1 frt.
Domanovszki Endre, Dante mint politikai író.	10 kr.
Dr. Fodor József, A vérnek bacteriumölő képességéről.	10 kr.
Gelcich József, Ragusa és Magyarország összeköttetéseinek oklevéltára.	5 frt.
Kálmány Lajos, Mythologiai nyomok a magyar nép nyelvében. A hold nyelvhaszná- mányainkban.	10 kr.
Marczali Henrik, Magyarország II. József korában. III. kötet.	3 frt 80 kr.
Nyelvemléktár. IX. kötet. Érsekújvári Codex I-ső fele.	2 frt.
„ X. kötet. „ II-ik fele.	2 frt.
Nyelvtudományi közlemények. XX. kötet. 3. füzet.	1 frt.
Pesty Frigyes, Magyarország helynevei történeti, földrajzi és nyelvészeti tekintetben. I. kötet.	3 frt.
Putnoky Miklós, Az etymologicum magnum Romaniae.	20 kr.
Schvarcz Gyula, Lucius Cornelius Sulla, A római alkotmányjog történelmében.	50 kr.
Dr. Simonkai Lajos, Magyarország és a földkerekség hársfajainak bíráló átnézete.	70 kr.
— Magyarország és környékének zanóttjai. (Cytisi Hungariae terrarumque finitimarum)	20 kr.
Szabó Károly, Emlékbeszéd Ladányi Gedeon felett.	10 kr.
Tótfly Iván, Jelentés új hellén munkákról.	30 kr.
Wenzel Gusztáv, Magyarország mezőgazdaságának története.	2 frt 50 kr.
— Rosztiszláv galicziai herceg IV. Béla magyar királynak veje.	10 kr.

*Megrendelések intézendők a Magyar Tudom. Akadémia könyvkiadó-
hivatalába (Hornyánszky Victor) Budapest, V, Akadémia-épület.*

